CA

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Nº 32
Sala Reservada
Incunables

(c) 2006 Ministerio de Cultura

INC.
32

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

97

X S. R. Lit. S. cap. 5. V.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Aelius Antoniꝰ nebrixeñ. Petro
Mēdozae. S. R. E. Cardinali hiſ
pano. D. M. Salutē. Credo ego Pa
ter claemētiſſime atqꝫ optime non de
futuros qui me temeritatis ⁊ īpuden
tiae accuſent: q̄ rem ab ātiquis et iu
nioribꝰ grāmaticis detritā: ⁊ in qua
ſūma atqꝫ īfima hominū īgenia ſuda
rūt auſus ſim quaſi nouum aliquod
inuentum praeclariſſimo tuo nomini
dedicare. Quibꝰ in fronte mei operis
licentiore epiſtola uellē reſpondere: ni
ſi haec mea diſputatio te iudice haben
da eſſet: quippe quem intelligā pro ma
gnitudine animi atqꝫ ingenii praeſtā
tia non multis admodum delectari. I
taqꝫ reſpōdebo licuiſſe mihi ī hoc ope
re confiſendo: quod caeteris huius ar
tis ſcriptoribꝰ: qui uſqꝫ eo ueſtigiis ā
tiquoꝝ inſtiterunt: ut quod eſt in pro
uerbio neqꝫ unguē transuerſū ab il
lis declinauerint. Ego uero ex quo tē
pore coepi artem grāmaticam profite
ri nunquam ceſſaui cogitare quos au
ctores ediſcendos imitandoſqꝫ adules
cētibꝰ meis proponerē. Cūqꝫ grāmati
ce. Quintiliano auctore duas habeat
partes: alteram praecipiendi quae me
thodice: alterā imitādi quae hiſtorice
appellatur. In hac ſecūda infiniti pro
pe auctores ſe mihi offerebāt. In illa
altera plures quoqꝫ ſed nō quos poſſēt
ingenia noſtri saeculi perſpicere pue
rorum maxime quibus haec doctrina
parata eſt. Nam cum illo ſaeculō pri
us latine ſcirent quā latini ſermonis
artificium ediſcerent: nihil erat tā di
ficile quod nō percipi etiam a rudibus
litterarū poſſet. Nos uero qui pluri
mū a ſermone latino deſciuimus: no
ua quadā ratione fuimus inducendi:
quā multi ſuperiori aetate multi eti
am noſtra ſunt aggreſſi: qui cum ſe in
principio ſuorum operum rudimenta
pueris exhibituros polliceantur poſt
pauculos uerſus in eum cōfuſionis la
byrinthum inadunt: unde nec ipſi ſe
facile extricare poſſint. Alii uero ita
a uulgari illa ꝑcipiēdi uia diſceſſerūt:
dū uolunt uideri faciles ⁊ breuitatis
ſtudioſi ut aliud quiddam quam quod
agunt agere uideantur. Itaqꝫ nos ſuſ
cepta illorum perſona quos inſtituere
profitemur: nihil ſcripſimꝰ quod non
illa aetas capere poſſit: nihil omiſimꝰ
ex iis quae ad introductiones latinas
pertinēt: quod nō huic operi ſit inſer
tum: niſi forte prima litterarū incu
nabula: quae aliunde mutuanda ſunt.
Cauſa uero lucubrationes meas tibi
dedicandi. Pater ampliſſime fuit iuſ
tiſſima. Nam cum ſis in gēte hac noſ
tra nō modo ſacrorum antiſtes: uerū
etiā oīū bonarū artium preſes ⁊ pe
culiares quaedam tutela: ſpero me ex
hac libelli mei dedicatione tantū fauo
ris aſſequuturū: ut ſi album lapillum
ſecundū me adieceris: exiſtimē inui
dos ⁊ [illegible] actores meos non poſſe cōſ
pectum meum ſuſtinere Recte igitur
quaſi ſpicaꝝ culmos ceteri atqꝫ uuas
precoces libero patri āplitudini tuae
foeturam noſtri laboris et frugū pri
mitias dedicauimus Quod ſi mihi ex
tuo nutu dabitur latine linguae hoſteſ
ſupare: quibꝰ in aeditione huiꝰ opis
bellum indixi nō minus: quā herculi
maiores nr̄i expeditionem ſuſceptu
ri ex manubiis praede hoſtilis tibi de
cimas perſoluemus Quare iam finē
faciam: ne oratio creſcens in caput o
peris breuitati et ampliſſime digna
tioni tue ſit oneroſa. Vale.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Primae declinationis.

Nominatiuo.haec terra.
Genitiuo.huius terrae. ae.
Datiuo.huic terrae. ae.
Accuſatiuo.hanc terram. am.
Vocatiuo.o terra. a.
Ablatiuo.ab hac terra. a.
Plurali Ntō.hae terrae. ae.
Genitiuo harū terraꝝ. aꝝ.
Datiuo.his terris. is.
Accuſatiuo.has terras. as.
Vocatiuo.o terrae. ae.
Ablatiuo.ab his terris. is.

Secundae declinationis.

Nominatiuo hic dominus
Genitiuo huius domini. i.
Datiuo.huic domino. o.
Accuſatiuo.hunc dominū. um.
Vocatiuo.o domine. .e.
Ablatiuo.ab hoc domino. .o.
Plurali Ntō hi domini. .i.
Genitiuo.hoꝝ dominoꝝ. .oꝝ.
Datiuo.his dominis. .is.
Accuſatiuo.hos dominos. .os.
Vocatiuo.o domini. .i.
Ablatiuo.ab his dominis. .is.

Tertiae declinationis.

Nominatiuo hic ſermo.
Genitiuo huiꝰ ſermoīs. is.
Datiuo huic ſermoni. .i.
Accuſatiuo hunc ſermonē. .em.
Vocatiuo o ſermo.
Ablatiuo ab hoc ſermone. .e.
Plurali Ntō hi ſermones. .es.
Genitiuo hoꝝ ſermonū. .uꝫ.
Datiuo his ſermonibus. .ibus.
Accuſatiuo hos ſermones. .es.
Vocatiuo o ſermones. .es.
Ablatiuo ab his ſermonibꝰ. ibuſ.

Quartae declinationis.

Nominatiuo hic ſenſus. .us.
Genitiuo huiꝰ ſenſus. .us.
Datiuo huic ſenſui. .ui.
Accuſatiuo hunc ſenſum. .uꝫ.
Vocatiuo o ſenſus. .us.
Ablatiuo ab hoc ſenſu. .u.
Plurali Ntō hi ſenſus. .us.
Genitiuo hoꝝ ſenſuum. .uum.
Datiuo his ſenſibus. .ibus.
Accuſatiuo hos ſenſus. .us
Vocatiuo o ſenſus. .us.
Ablatiuo ab his ſenſibus. ibus.

Quintae declinationis.

Nominatiuo hic dies. .es.
Genitiuo huius diei. .ei.
Datiuo huic diei. .ei.
Accuſatiuo hunc diem. .em.
Vocatiuo o dies. .es.
Ablatiuo ab hoc die. .e.
Plurali Ntō hi dies. .es.
Genitiuo horum dierum. .eruꝫ.
Datiuo his diebus. .ebus.
Accuſatiuo hos dies. .es.
Vocatiuo o dies. .es.
Ablatiuo ab his diebus. .ebus.

Primae et ſecūdae declinatōnis.

Nominatiuo bonus. a. uꝫ
Genitiuo. boni. .ae. .i.
Datiuo. bono. ae. .o.
Accuſatiuo. bonū. am. uꝫ
Vocatiuo. o bone. a. um
Ablatiuo. a bono. a. .o.
Plurali Ntō. boni. ae. a.
Genitiuo. bonoꝝ. aꝝ. oꝝ
Datiuo. bonis.
Accuſatiuo. bonos. as. a.
Vocatiuo. o boni. ae. a.
Ablatiuo. a bonis.
Plr. Ntō.duo.duae.duo.
genitiuo. duoꝝ.duarum.duorum.
Datiuo. duobus.duabus.duobus.
Accuſatiuo. duos.duas.duo.
Vocatiuo. o duo.duae.duo.
Ablatiuo. a duobus.duabus.duobus.

De participio.

Nominatiuo hic ⁊ haec ⁊ hoc amās
Genitiuo huius amantis.
Datiuo huic amanti.
Actō hūc et hāc amātēꝫ ⁊ hoc amans.
Vocatiuo o amans.
Abltīo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc.te.l.ti
Plr ntō hi ⁊ hae amātes ⁊ haec amātia.
Genitiuo hoꝝ et haꝝ ⁊ hoꝝ amātiuꝫ.
Datiuo his amantibus.
Actō hos ⁊ has amātes ⁊ haec amātia
Vocatiuo o amantes et amantia.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Ablatiuo ab his amantibus.
Ntō amaturus.a.um.
Ntō amatus.a.um.
Ntō amandus.a.um.

¶De pronomine.

Nominatiuo ego.
Genitiuo mei uel mis.
Datiuo mihi uel mi.
Accuſatiuo me.
Ablatiuo a me.
¶Plurali ntō nos.
Genitiuo noſtrum uel noſtri.
Datiuo nobis.
Accuſatiuo nos.
Ablatiuo a nobis.

Nominatiuo tu.
Genitiuo tui.
Datiuo tibi.
Accuſatiuo te.
Uocatiuo o tu.
Ablatiuo a te.
¶Plurali nominatiuo uos.
Genitiuo ueſtrum uel ueſtri.
Datiuo uobis.
Accuſatiuo uos.
Uocatiuo o uos.
Ablatiuo a uobis.

Genitiuo ſui.
Datiuo ſibi.
Accuſatiuo ſe.
Ablatiuo a ſe.
¶Plurali genitiuo ſui.
Datiuo ſibi.
Accuſatiuo ſe.
Ablatiuo a ſe.

¶Secundae declinationis.

Nominatiuo hic haec hoc.
Genitiuo huius.
Datiuo huic.
Accuſatiuo hunc hanc hoc.
Ablatiuo ab hoc.ab hac.ab hoc.
¶Plurali nominatiuo hi.hae.haec.
Genitiuo horum harum horum.
Datiuo his.
Accuſatiuo hos has haec.
Ablatiuo ab his.

Nominatiuo iſte.iſta.iſtud.
Genitiuo iſtius.
Datiuo iſti.
Accuſatiuo iſtum iſtam iſtud.
Ablatiuo ab iſto ab iſta ab iſto.
¶Plurali ntō iſti iſtae iſta.
Genitiuo iſtorum iſtarū iſtorum.
Datiuo iſtis.
Accuſatiuo iſtos iſtas iſta.
Ablatiuo ab iſtis.

Nominatiuo ille illa illud.
Genitiuo illius.
Datiuo illi.
Accuſatiuo illum illam illud.
Ablatiuo ab illo ab illa ab illo.
¶Plurali nominatio illi.illae.illa.
Genitiuo illoꝝ illaꝝ illorum.
Datiuo illis.
Accuſatiuo illos illas illa.
Ablatiuo ab illis.

Nominatiuo ipſe ipſa ipſum.
Genitiuo ipſius.
Datiuo ipſi.
Accuſatiuo ipſum ipſam ipſum.
Ablatiuo ab ipſo ab ipſa ab ipſo.
¶Plurali nominatiuo ipſi ipſae ipſa.
Genitiuo ipſoꝝ ipſarū ipſoꝝ.
Datiuo ipſis.
Accuſatiuo ipſos ipſas ipſa.
Ablatiuo ab ipſis.

Nominatiuo is.ea.id.
Genitiuo eius.
Datiuo ei.
Accuſatiuo eum eam id.
Ablatiuo ab eo ab ea ab eo.
¶Plurali ntō ei uel ii eae ea.
Genitiuo eorū earum eorum.
Datiuo eis uel iis.
Accuſatiuo eos eas ea.
Ablatiuo ab eis uel iis.

¶Tertiae declinationis.

Nominatiuo meus.a.um.
Nominatiuo.noſter.a.um.
Nominatiuo tuus.a.um.
Nominatiuo ueſter.a.um.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Nominatiuo ſuus.a.um.
¶ Quartae declinationis.
Nominatiuo.hic et haec noſtras.
Nominatiuo.hic et haec ueſtras.
Nō.quis uł qui.quae.qđ.uł.quid.
Genitiuo.cuius.
Datiuo.cui.
Accuſatiuo.quem.quam.qđ.uł.quid.
Ablatiuo.a quo.a qua.a quo.uł a qui.
¶ Plurali nō.qui.quae.quae.
Genitiuo.quorum.quarum.quorum.
Datiuo.quis.uel quibus.
Accuſatiuo.quos.quas.quae..
Ablatiuo.a quis.uel a quibus.

Amo.amas.amaui.amare.amādi.amando.amandum.amatū.amatu.amans.amaturus.amor.amaris.amatus.amandus.

¶ Indicatiuo modo.
T.preſenti.Amo.amas.amat.
¶ Eplr̄.Amamus.amatis.amant.
P.imꝑfecto.amabam.amabas.amabat
¶ Eplr̄.Amabamus.abatis.abant.
P.perfecto.amaui.auiſti.auit.
¶ Eplr̄.Amauimꝰ.auiſtis.erūt.uł.ere
P.p.q.p.Amaueram.eras.erat.
¶ Eplr̄.Amaueramus.eratis.erant.
Futuro.Amabo.abis.abit.
¶ Eplr̄.Amabimus.abitis.abunt.
¶ Imperatiuo modo.
T.preſenti.Ama.amet.
¶ Eplr̄.Amemus.ate.ent.
Futuro.Amato.tu.uel.ille.
¶ Eplr̄.Amemus.atote.anto.
¶ Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Utinam Amarem.ares.aret.
¶ Eplr̄.Utinaȝ Amaremꝰ.aretis.arēt
Praeterito.Utiā.Amauiſſeȝ.iſſes.iſſet
¶ Eplr̄.Utiā Amauiſſemꝰ iſſetis.iſſēt
Futuro.Utinaȝ.Amem.ames.amet.
¶ Eplr̄.Utinaȝ.Amemus.etis.ent.
¶ Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.Cum Amem.ames.amet.
¶ Eplr̄ Cum Amemus.etis.ent.
P.imꝑfecto.Cum Amarem.ares.aret.
¶ Eplr̄.Cum Amaremꝰ.aretis.arent.
Praeteritoꝑfcō.Cū amaueriȝ.eris.erit
¶ Eplr̄.Cum Amauerimꝰ.eritis.erint

P.p.q.p.Cum Amauiſſem.iſſes.iſſet.
¶ Eplr̄.Cum Amauiſſemꝰ.iſſetis.iſſēt
Futuro.Cum amauero.eris.erit.
¶ Eplr̄.Cū Amauerimꝰ.eritis.erint.
¶ Infinitiuo modo.
T.pn̄ti.Amare.
Praeterito.Amauiſſe.
Futuro.Amatum ire.
¶ Uerbo impſonali.Indicatiuo modo
T.praeſenti.amatur.
Praeterito imꝑfecto.Amabatur.
Praetaritoꝑfcō.Amatū.eſt.uel fuit.
P.p.q.p.Amatum.erat.uel.fuerat.
Futuro.Amabitur.
¶ Imperatiuo modo.
T.praeſenti.Ametur.
Futuro.Amator.
¶ Optatiuo modo.
T.praeſenti.Utinam.Amaretur.
Praeterito.Utiā Amatū.eſſȝ.uł fuiſſȝ.
Futuro.Utinam.Ametur.
¶ Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.Cum Ametur.
Ptaeteritoimꝑfcō Cum Amaretur.
P.ꝑfcō.Cum.Amatum.ſit.uel.fuerit
P.p:q.p.Cū Amatum.eſſet.uł fuiſſet.
Futuro.Cū Amatū.erit.uel fuerit.
¶ Infinitiuo modo.
T.praeſenti.Amari.
Praeterito.Amatum.eſſe.uł fuiſſe.
Futuro.Amatum.iri.
¶ Indicatiuo modo.in paſſiua.
T.pn̄ti.Amor.aris.uł are.atur.
¶ Eplr̄.Amamur.amini.antur.
P.imꝑfcō.Amabar.abaris.uł are.bat
¶ Eplr̄.Amabamur.amabaīni.abātur.
P.ꝑfcō.Amatus.ſum.uel amatꝰ.fui.
P.p.q.p.Amatꝰ.erā.uł.amatꝰ.fuerā.
Futuro.Amabor.aberis.uł abere abit
¶ Eplr̄.Amabimur.abimini.abūtur.
¶ Imperatiuo modo.
T.praeſenti.Amare.ametur.
¶ Eplr̄.Amemur.amini.entur.
Futuro.Amator.tu.uł ille.
¶ Eplr̄.Amemur.aminor.antor.
¶ Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Utiā.Amarer.reris.uł ere.tur
¶ Eplr̄.Utiā Amaremur.remini.ētur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

P.vtnā.Amatꝰ.eſſez.ul'atꝰ.fuiſſem.
Futuro.vtnā.Amer.eris.ul'ere.etur.
¶Eplr̃.vtnā.Amemur.emini.entur.
¶Subiunctiuo.modo.
T.pn̄ti.Cū.Amer.eris.uel ere.etur.
¶Et plr̃.Cum.Amemur.emini.entur.
P.impfcō.Cū Amarer.eris.ul'ere.etur.
¶Et plr̃.Cū Amaremur.remini.rētur.
P.pfcō.Cum Amatus.ſim.ul'fuerim
P.p.q.p.Cū.Amatus.eſſem.ul'fuiſſem.
Futuro.Cum Amatus.ero.uel fuero.
¶Infinitiuo modo.
T.praeſenti.Amari.
Praeterito.Amatum eſſe.uel fuiſſe.
Futuro.Amatum iri.
Duo participia trahūtur a uerbo actiuo.
¶Amans.amaturus.
Duo itē a uerbo paſſiuo.amatꝰ.amādus

Supina ſunt duo.Amatum.amatu.
Doceo.doces.docui.docere.docēdi
.docendo docenduz.doctū.doctu
¶docens.docturus.doceor.doceris.
doctus.docendus.
¶Indicatiuo modo.
T.pn̄ti.Doceo.doces.docet.
¶Et plr̃.Docemus.etis.ent.
P.impfcō.Docebam.bas.bat.
¶Et plr̃.Docebamus.batis.bant.
P.pfcō.Docui.docuiſti.docuit.
¶Et plr̃.Docuimꝰ.iſtis.erūt.ul'ere.
P.p.q.p.Docueram.eras.erat.
¶Et plr̃.Docueramus.eratis.erant.
Futuro.Docebo.bis.bit.
¶Et plr̃.Docebimus.bitis.bunt.
¶Imperatiuo modo.
T.pn̄ti.Doce.doceat.
¶Et plr̃.Doceamus.docete.doceant.
Futuro.Doceto.tu.doceto.ille.
¶Et plr̃.Doceamus etote.ento.
¶Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Vtinam.Docerem.res.ret.
¶Eplr̃.vtinā.Doceremus.retis.rent.
Praeterito.vtinā.Docuiſſez.iſſes.iſſet
¶Et plr̃.vtinā Docuiſſemꝰ.ſetis.ſent.
Futuro.vtinam.Doceam.as.at.
¶Et plr̃.vtinam.Doceamꝰ.atis.ant.
¶Subiunctiuo modo.

T.pn̄ti.Cum.Doceam.as.at.
¶Et plr̃.Cnm.Doceamus.atis.ant.
P.impfcō.Cum.Docerem.res.ret.
¶Et plr̃ Cum Doceremus.retis.rent.
P.pfcō.Cum.Docuerim.ris.rit.
¶Et plr̃.Cum.Docuerimꝰ.ritis.rint.
P.p.q.p.Cum.Docuiſſem.ſes.ſet.
¶Et plr̃.Cum.Docuiſſemꝰ.ſetis.ſent.
Futuro.Cum.Docuero.eris.erit.
¶Et plr̃.Cum.Docuerimꝰ.ritis.rint.
¶Infinitiuo modo.
T.praeſenti.Docere.
Praeterito.Docuiſſe.
Futuro.Doctum.ire.
¶Verbo.impſonali.Indicatiuo modo.
T.praeſenti.Docetur.
Praeterito.impfcō.Docebatur.
P.pfcō.Doctum.eſt.uel fuit.
P.p.q p.Doctum.erat uel fuerat.
Futuro.Docebitur.
¶Imperatiuo modo.
T.praeſenti.Doceatur.
Futuro.Docetor.
¶Optatiuo modo.
T.pn̄ti.vtnā.Doceretur.
P.vtnā.Doctū.eſſet.uel fuiſſet.
Futuro.vtnam.Doceatur.
¶Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.Cum.Doceatur.
P.impfcō.Cum.Doceretur.
P.pfcō.Cum Doctū.ſit.ul'fuerit.
P.p.q.p.Cū.Doctū.eſſet.ul'fuiſſet.
Futuro.Cū.Doctū.erit.uel fuerit.
¶Infinitiuo modo.
T.pn̄ti.Doceri.
P.Doctum.eſſe uel fuiſſe.
Futuro.Doctum.iri.
¶Indicatiuo modo.in paſſiua.
T.pn̄ti.Doceor.eris.uel ere.etur.
¶Et plr̃.Docemur.emini.ētur.
P.impfcō.Docebar.aris.ul'are.batur.
¶Et plr̃.Docebamur.bamini bantur
P.pfcō.Doctus.ſum.ul'doctus.fui.
P.p.q.p.Doctꝰ.eram.uel doctꝰ.fuerā.
Futuro.Docebor.beris.ul'bere.bitur.
¶Et plr̃.Docebimur.bimini.buntur.
¶Imperatiuo modo.
T.pn̄ti.Docere.doceatur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Et plr̄. Doceamur. emini. eātur.
Futuro. Docetor. tu. docetor. ille.
¶ Et plr̄. Doceamur. eminor. entor.
¶ Optatiuo modo.
T. pn̄ti. vtinā Docerer. eris. ul' ere. etur.
¶ Et plr̄. vtinā. Doceremur. mini. rētur
P. vtinā Doctꝰ eſſeꝫ. ul' doctꝰ fuiſſem.
Futuro. vtinā. Docear. aris. ul' are. atur.
¶ Et plr̄. vtinā. Doceamur. amini. ātur.
¶ Subiunctiuo modo.
T. pn̄ti. Cū. Docear. aris. ul' are. atur.
¶ Et plr̄. Cū. Doceamur. amini. ātur.
P. impfcō. Cū Docerer. reris. ul' re. retur
¶ Et plr̄. Cū. Doceremur. remini. rētur
P. pfcō. Cū Doctus ſim. uel fuerim.
P. p. q. p. Cuꝫ Doctus eſſem. uel fuiſſem
Futuro. Cum Doctus. ero. uel fuero.
¶ Infinitiuo modo.
T. praeſenti. Doceri.
Praeterito. Doctum. eſſe. ul' fuiſſe.
Futuro. Doctum. iri.

Duo participia trahūtur a uerbo actiuo. Docens. docturus. ¶ Duo item a uerbo paſſiuo. Doctus. docendus.

Supina ſunt duo. Doctum. doctu.

Lego. legis. legi. legere. legendi. legēdo. legendū. lectum. lectu. legēs. lecturꝰ. legor. legens. lectꝰ. legēdꝰ
¶ Indicatiuo modo.
T. pn̄ti. Lego. legis. legit.
¶ Et plr̄. Legimus. itis. gunt.
P. impfcō. Legebam. bas. bat.
¶ Et plr̄. Legebamus.. batis. bant.
P. pfcō. Legi. iſti. legit.
¶ Et plr̄. Legimus. iſtis. erunt. uel. ere.
P. p. q. p. Legeram. ras. rat.
¶ Et plr̄. Legeramus. ratis. rant.
Futuro. Legam. es. et.
¶ Et plr̄. Legemus. etis. ent.
¶ Imperatiuo modo.
T. pn̄ti. Lege. legat.
¶ Et plr̄. Legamus. ite. ant.
Futuro. Legito. tu. legito. ille.
¶ Et plr̄. Legamus. itote. unto.
¶ Optatiuo modo.
T. pn̄ti. vtinā. Legerem. res. ret.

¶ Et plr̄. vtinā. Legeremꝰ. etis. rent.
Praeterito. vtinā. Legiſſem. ſes. ſet.
¶ Et plr̄. vtinā. Legiſſemꝰ. ſetis ſent.
Futuro. vtinā. Legam. as. at.
¶ Et plr̄. vtinā. Legamus. atis. ant.
¶ Subiunctiuo modo.
T. pn̄ti. Cum. Legam. as. at.
¶ Et plr̄. Cum. Legamus. atis. ant.
P. impfcō. Cum. Legerem. res. ret.
¶ Et plr̄. Cum Legeremus. retis. rent
P. pfcō. Cum. Legerim. ris. rit.
¶ Et plr̄. Cum Legerimus. ritis. rint
P. p. q. p. Cum Legiſſem. ſes. ſet.
¶ Et plr̄. Cum Legiſſemus. eti s ent.
Futuro. Cum Legero. ris. rit.
¶ Et plr̄. Cum Legerimus. ritis. rint
¶ Infinitiuo modo.
Tempore pn̄ti. Legere.
Praeterito. Legiſſe.
Futuro. Lectum. ire.
¶ Verbo impſonali. Indicatiuo modo.
T. pn̄ti. Legitur.
P. impfcō. Legebatur.
P. pfcō. Lectum. eſt. ul' fuit.
P. p. q. p. Lectum. erat. uel fuerat.
Futuro. Legetur.
¶ Imperatiuo modo.
T. pn̄ti. Legatur.
Futuro. Legitor.
¶ Optatiuo modo.
T. pn̄ti. vtinā. Legeretur.
P. vtinā. Lectum. eſſet. uel fuiſſet.
Futuro. vtinam Legatur.
¶ Subiunctiuo modo.
T. pn̄ti. Cum Legatur
P. impfcō. Cum. Legeretur.
P. pfcō. Cū Lectū. ſit ul' fuerit.
P. p. q. p. Cum Lectū. eſſꝫ. ul' fuiſſet.
Futuro. Cum Lectum. erit. ul' fuerit.
¶ Infinitiuo modo.
T. praeſenti. Legi.
P. Lectum eſſe. uel fuiſſe.
Futuro. Lectum. iri.
¶ Indicatiuo modo. in paſſiua.
T. pn̄ti. Legor. legeris. ul' legere. legitur.
¶ Et plr̄. Legimur. imini. untur.
P. impfcō. Legebar. baris. ul' re. batur.
¶ Et plr̄. Legebamur. bamini. bantur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

P.pfcō Lectus.ſum.uel.lectus.fui.
P.p.q.p. Lectus.eram.ul' lectus fuerā.
Futuro.Legar.eris.uel.re.etur.
¶Et plr̄.Legemur.emini.entur.
¶Imperatiuo modo.
T.pn̄ti.Legere.legatur.
¶Et plr̄.Legamur:imini.antur.
Futuro.Legitor:tu.legitor ille.
¶Et plr̄.Legamur.iminor.untor:
¶Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Vtinā Legerer.reris.ul'.re.ret
¶Et plr̄.Vtinā Legerem⁹.remini.rēt
P.Vtinā Lect⁹.eſſem.ul' lectus.fuiſſem.
Futuro.Vtinā Legar.aris.ul' re.atur.
¶Et plr̄.Vtinā Legamur.amini.antur.
¶Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.Cum Legar.aris.ul' are.atur
¶Et plr̄.Cum Legamur.amini.antur.
P.impfcō.Cū Legerer.reris.l' re.retur
¶Et plr̄.Cū Legeremur.remini.rētur.
P.pfcō.Cum Lectus.ſim.uel fuerim.
P.p.q.p.Cum.eſſem.ul' fuiſſem.
Futuro.Cum Lectus.ero.ul' fuero.
¶Infinitiuo modo.
Tempore pn̄ti.Legi.
Praeterito.Lectum.eſſe.uel fuiſſe.
Futuro.Lectum.iri.
Duo participia trahūtur a uerbo actiuo.
¶Legens.lecturus.¶Duo itez a uerbo paſſiuo.Lectus.legendus.
Supina ſunt duo.Lectum.lectu.

Audio.audis.audiui.audire.audiendi.audiendo.audiendum.auditum.auditu.audiēs.auditur⁹.audior audiris.auditus.audiendus.
¶Indicatiuo modo.
T.pn̄ti.Audio.audis.audit.
¶Et plr̄.Audimus.itis.unt.
P.impfecto.Audiebam.bas.bat.
¶Et plr̄.Audiebamus.batis.bant.
P.pfecto.Audiui.audiſti.audiuit.
¶Et plr̄.Audiuimus.iſtis.erūt.uel re.
P.p.q.p.Audiueram.ras.rat.
¶Et plr̄.Audiueramus.eratis.erant.
Futuro.Audiam.es.et.
¶Et plr̄.Audiemus.etis.ent.
¶Imperatiuo modo.
T.pn̄ti.Audi.audiat.
¶Et plr̄.Audiamus.ite.ant.
Futuro.Audito tu.audito.ille.
¶Et plr̄.Audiamus.itoto.unto.
¶Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Vtinam Audirem.res.ret.
¶Et plr̄.Vtinam Audirem⁹.retis.rēt.
Praeterito.Vtinam Audiuiſſez.ſes.ſet.
¶Et plr̄.Vtinā Audiuiſſem⁹.ſetis.ſent
Futuro.Vtinam Audiam.as.at.
¶Et plr̄.Vtinam Audiamus.atis.ant.
¶Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.Cum Audiam.as.at.
¶Et plr̄.Cum Audiamus.atis.ant.
P.imperfecto.Cum Audirem.res.ret.
¶Et plr̄.Cum Audiremus.retis.rent.
P.pfecto.Cum Audiuerim.ris.rit.
¶Et plr̄.Cum Audiuerimus.ritis.rint
P.p.q.pfecto.Cum Audiuiſſem.ſes ſet.
¶Et plr̄.Cum Audiuiſſemus.ſetis.ſent
Futuro.Cum Audiuero.ris.rit.
¶Et plr̄.Cum Audiuerimus.ritis.rint
¶Infinitiuo modo.
Tempore praeſenti.Audire.
Praeterito.Audiuiſſe.
Futuro.Auditum ire.
¶Verbo impſonali indicatiuo modo.
T.praeſenti.auditur.
Praeterito impfecto.audiebatur.
Praeterito pfecto.auditū eſt uel fuit.
Praeterito p.q.p.auditū erat ul' fuerat
Futuro.audietur.
¶Imperatiuo modo.
T.pn̄ti.audiatur.
Futuro.auditor.
¶Optatiuo modo.
T.pn̄ti.Vtinam.audiretur.
Praeterito.Vtinaz.auditū eſſet ul' fuiſſz
Futuro.Vtinam.audiatur.
¶Subiunctiuo modo.
T.pn̄ti.cum audiatur.
Praeterito impfecto.cum audiretur.
Praeterito pfec.cū auditū ſit ul' fuerit.
P.pluſquā pfcō.Cū Auditū eſſz ul' fuiſſz
Futuro.Cū Auditum erit uel fuerit.
¶Infinitiuo modo.
T.pn̄ti.Audiri.
P.Auditum eſſe uel fuiſſe.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Futuro. Auditum iri.
¶ Indicatiuo modo in paſſiua.
T. pñti. Audior. iris. uel. re. itur.
¶ Et plr̃. Audimur. imini. untur.
P. impfcõ. Audiebar. baris. uel. bare. audibatur.
¶ Et plr̃. Audiebamur. bamini. bãtur.
P. pfcõ. Auditus. ſum. uel. auditus. fui.
P. p. q. p. Auditꝰ. erã. ul' auditꝰ. fueraꝫ.
Futuro. Audiar. eris. uel. re. etur.
¶ Et plr̃. Audiemur. emini. entur.
¶ Imperatiuo.
T. pñti. Audire. audiatur.
¶ Et plr̃. Audiamur. imini. antur.
Futuro. Auditor. tu. auditor. ille.
¶ Et plr̃. Audiamur. iminor. untor
¶ Optatiuo modo.
T. pñti. Utinã Audirer. reris. ul' re. retur
¶ Et plr̃. Utinã Audiremur. remini. rẽtur
Praete. Utinã Auditꝰ. eſſeꝫ. l'. ditꝰ. fuiſſeꝫ
Futuro. Utinã Audiar. aris. ul' re. atur
¶ Et plr̃. Utinã Audiamur. amini. antur
¶ Subiunctiuo modo.
T. pñti. Cum Audiar. aris. uel re. atur.
¶ Et plr̃. Cum Audiamur. amini. antur
P. impfcõ. Cũ Audirer. reris. uel re. etur
¶ Et plr̃. Cũ Audiremur. remini. rẽtur
P. pfcõ. Cuꝫ Auditus ſim uel fuerim.
P. p. q. p. Cũ Auditus eſſem. uel fuiſſem.
Futuro. Cum Auditus ero. uel fuero.
¶ Infinitiuo modo.
Tempore praeſenti. Audiri.
Praeterito. Auditum eſſe uel fuiſſe.
Futuro. Auditum iri.

Duo participia trahuntur a uerbo actiuo audiens. auditurus. Duo iteꝫ a uerbo paſſiuo. auditus. audiendus.
Supina ſunt duo Auditum. auditu.

Sum. es. fui. ens.
¶ Indicatiuo modo.
Tempore pñti. Sum. es. eſt.
¶ Et plr̃. Sumus. eſtis. ſunt.
P. imperfecto. Eram. eras. erat.
¶ Et plr̃. Eramus. eratis. erant.
P. perfecto. Fui. fuiſti. fuit.
¶ Et plr̃. Fuimus. iſtis. fuerũt ul' fuere.

P. p. q. pfecto. Fueram. fueras. fuerat.
¶ Et plr̃. Fueramus. fueratis. fuerant.
Futuro. Fuero. fueris. fuerit.
¶ Et plr̃. Fuerimus. fueritis. fuerunt.
¶ Imperatiuo modo.
Tempore. pñti. Sis. uel es. ſit.
¶ Et plr̃. Simus. eſte. ſint.
Futuro. Eſto. tu. eſto. ille.
¶ Optatiuo modo.
T. pñti. Utinã. Eſſem. eſſes. eſſet.
¶ Et plr̃. Utinã Eſſemus. eſſetis. eſſent.
Praeterito. Utinã. Fuiſſem. ſes. ſet.
¶ Et plr̃. Utinã fuiſſemus. etis. iſſent.
Futuro. Utinã Sim. ſis. ſit.
¶ Et plr̃. Utinã Simus. itis. ſint.
¶ Subiunctiuo modo.
T. pñti. Cum. Sim. ſis. ſit.
¶ Et plr̃. Cum Simus. itis. ſint.
P. impfcõ. Cum Eſſem. ſes. ſet.
¶ Et plr̃. Cum Eſſemus. etis. ſent.
P. pfcõ. Cum Fuerim. eris. erit.
¶ Et plr̃. Cum Fuerimus. itis. erint.
P. p. q. p. Cum Fuiſſem. ſes. ſet.
¶ Et plr̃. Cum Fuiſſemus. etis. ſent.
Futuro. Cum Fuero. eris. erit.
¶ Et plr̃. Cum Fuerimus. itis. erint.
Infinitiuo modo. T. pñti. Eſſe.
Praeterito. Fuiſſe

Uolo. uis. uolui. uelle. uolẽdi. uolẽdo. uolendum. uolens.
Indicatiuo modo.
T. pñti. Uolo. uis. uult.
¶ Et plr̃. Uolumus. uultis. uolunt.
Imperatiuo caret. Sed eius compoſituꝫ.
¶ Nolo hꝫt. noli. nolite. nolito. nolitote
Optatiuo modo. cui ſimilia ſũt ſemp tria tempora ſubiunctiui.
T. pñti. Utinam Uellem. uelles. uellet.
¶ Et plr̃. Utinam Uellemus. etis. ent.
Futuro. Utinam Uellim. uellis. uellit.
¶ Et plr̃. Utinam Uellimus. itis. lint.
Cetera tp̃a declinãtur p tertiã cõiugationẽ

Edo. es. edi. edere. edendi. edendo. edendum.
¶ Indicatiuo modo.
T. pñti. Edo. es. eſt.
¶ Et plr̃. Edimus. editis. edunt.
¶ Imperatiuo modo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Tempore pñti. Es.edat.
¶ Et plr̃.Edamus.eſte.edant.
Futuro.Eſto.tu.eſto.ille.
¶ Et plr̃.Edamus.eſtote.edunto.
¶ Optatiuo modo.
T.pñti.Vtinam Eſſem.
¶ Subiunctiuo modo.
P.impfcõ.Cum Eſſem.
Infinitiuo modo.T.pñti.Eſſe.
Fero.fers.tuli.ferre.ferendi.fe
rendo.dũ.latũ.tu.ferẽs.laturꝰ
feror.ferris.latus.ferendus.
¶ Indicatiuo modo.
T.pñti.Fero.fers.fert.
¶ Et plr̃.Ferimus.fertis.runt.
¶ Imperatiuo modo.
T.pñti.Fert.ferat.
¶ Et plr̃.Feramus.ferte.ferant.
Futuro.Ferto.tu.ferto.ille.
¶ Et plr̃.Feramus.fertote.runto.
¶ Optatiuo modo.
T.pñti.Vtinã.Ferrem.ferres.ret.
¶ Et plr̃.Vtinã.Ferremus.retis.rent.
¶ Subiunctiuo modo.
P.impfcõ.Cum Ferrem.res.ret.
¶ Et plr̃.Cum Ferremus.retis rent.
Infinitiuo modo.T.pñti.Ferre.
¶ Indicatiuo modo in paſſiua.
T.pñti.Feror.ferris.uel re.etur.
¶ Et plr̃.Ferimur.imini.untur.
¶ Imperatiuo modo.
T.pñti.Ferre.feratur.
¶ Et plr̃.Feramur.imini.antur.
Futuro.Fertor.tu.fertor.ille.
¶ Et plr̃.Feramur.iminor.untor.
¶ Optatiuo modo.
T.pñti.Vtinã Ferrer.reris.ul'.re.etur.
¶ Et plr̃.Vtinã Ferremur.remini.rẽtur
¶ Subiunctiuo modo.
P.impfcõ.Cũ Ferrer.reris.l'.re.etur.
¶ Et plr̃.Cũ Ferremur.remini.rẽtur.
Infinitiuo modo.T.pñti.Ferri.Alia.
tempora declinantur per tertiam
coniugationem.

¶ De praepoſitione.

Praepoſitiones accuſatiuo deſerui
entes.Ad.apud.ante.aduerſus.
aduerſum.cis.citra.circum.circa.cir.ci
tra.contra.erga.extra.inter.intra.in
fra.iuxta.ob.pone.per.prope.poſt.pro
pter.praeter.penes.Secus.ſecundum
ſupra.trans.uſqꝫ.ultra.
Praepoſitiones ablatiuo deſeruien
tes.Ab.abſ.a.abſqꝫ.cum.coram
claꝫ.de.e.ex.pro.prae.palã.ſine.tenꝰ
Praepoſitiones accuſatiuo et abla
tiuo deſeruientes.in.ſub.ſubter
et ſuper.
Praepoſitiones quae tantum in cõ
poſitione reperiuntur.An.con.
di.dis.re.ſe.

De aduerbio.

Vocalia.hic.iſthic.illic.ubi.foras.
Temporalia.hodie.cras perendie.
Numeralia.ſemel.bis.ter milies.
Negatiua haud.non.neqꝫ.minime.
Affirmatiua.profecto.etiam.quidni.
Demonſtratiua.en.ecce.
Optatiua.o.oſi.ut.Vtinam.
Ordinalia.deinde.deinceps preterea.
Interrogatiua cur quare.quapropter.
Similaria.Ceu.quaſi uelut.uti.
Dubitatiua forte.forſitan.fortaſſe.
Perſonalia.mecum.tecum.ſecum.
Vocatiua.heus.o.Reſponſiua.o oe.
Separatiua.ſecus.ſeorſum.bifariam.
Congregatiua.ſimul.Vna pariter.
Iurandi.aedepol.hercle.mediſfidius.
Prohibitiua ne.
Electiua.potius.imo.
Hortatiua.eia.age.agite.
Intenſiua.ualde penitus.omnino.
Remiſſiua.ſenſim.paulatim.
Euentus caſu.forte.fortefortuna.
Qualitatis.bene.pulchre.docte.
Quantitatis.multum parum.
Comparatiua.magis minus.ocyus.
Superlatiua.maxime.ocyſſime.

¶ De interiectione.

Dolentis.heu.eheu.hei.ah.
Ridentis.ahaha.
Gaudentis.euax.io.oe.euge.
Metuentis.at.at.
Admirantis.pape.

¶ De coniunctione.

opulatiue.et.qꝫ.atqꝫ.autẽ.uero.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Continuatiuae.ſi.ſiue.ſeu.
Redditiuae.cauſae.quia.quoniam.
Subiunctiuae.ſi.cum.dum.
Approbatiuae.quidam.ſiquidem.
Diſiunctiuae.uel.ue.aut.ſiue.
Aduerſatiuae.quāquam quāuis.etſi.
Illatiuae.ergo.igitur.
Interrogatiuae.an.necne.
Completiuae.quidem.enim.nam.

Adiectiuum cum ſubſtātiuo in tribus couenire debet.in genere.numero.et caſu.ut uir bonus.

Nominatiuus cum uerbo in duob9 conuenire debet.in numero.et in perſona.ut Antonius legit.

Relatiuum cum antecedente in tribus couenire debet.in genere numero et perſona.ut ego lego.qui amo.

Verbum actiuum exigit nominatiuum pro re agente.accuſatiuum pro re patiente.ut ego amo uxorem.

Paſſiuum exigit nominatiuū pro re patiente.ablatiuū cū praepoſitione.a ul' ab.pro re agēte.ut uxor amat' a me

Duae et uiginti litterae ſunt in uſu apd' latinos.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.t.u.x.y.z.Quarū ſex ſūt uocales.a.e.i.o.u.y.pſilon.Sedecim cōſonātes.b.c.d.f.g.h.k.l.m.n.p.q.r.ſ.t.x.z.Quarū ſeptē ſunt ſemiuocales.l.m.n.r.ſ.x.z.Nouem uero mutae.b.c.d.f.g.k.p.q.t.h.nō eſt littera ſed aſpirationis nota k.Vtimur in uno nomine kalendae.y.pſilon et.z.tantum eſt in graecis.I.et u.ſi feriant uocales:conſonantes ſunt Quinque diphthongis utuntur latini.ae.au.ei.eu.oe.ſed ei.et.eu.tantū reperitur in dictionibus graecis.
Ex litteris colligitur ſyllaba.ut.a.n.
Ex ſyllabis dictio.ut an.to.ni.us.
Ex dictionibus oratio.ut ātoni9 legit

Partes orationis octo ſunt.nomē uerbum.participium.pronomen praepoſitio.aduerbiū.interiectio.cōiunctio. Partes orationis quae declinantur:quattuor ſunt.nomen.uerbum.participium.pronomen.partes orationis quae non declinantur:item quattuor.praepoſitio.aduerbiū.interiectio.coniunctio.

Nomen eſt pars orationis.corpus aut rem.proprie communiterue ſignificans.corpus.ut lignum.rem.ut grammatica.proprie ut ātonius.communiter ut homo:quod nomen appellatiuum dicitur.
Duplex eſt nomen.ſubſtantiuum et adiectiuum.ſubſtantiuum eſt cui praeponitur unus articulus.ut hic poeta.uel duo tantum.ut hic et haec homo.adiectiuum eſt cui praeponūtur tres articuli.uel per tres diuerſas terminationes declinatur.ut hic et haec et hoc foelix.bonus.bona.bonum.
Nomini accidunt quinque.ſpecies.genus numerus.figura.caſ9.cū declinatione
Species nominum duae ſunt.primigenia et deriuatiua.Primigenia eſt:quae aliunde nō trahitur.ut mons.Deriuatiua quae aliunde deriuatur.ut mōtan9
Genera nominum ſeptē ſunt.maſculinū foemininum.neutrū.commune duorū commune trium.dubium.promiſcuū.
Maſculinū eſt:cui praeponit' hic.ut hic dominus.Foemininum cui praeponit' haec.ut haec muſa.Neutrum cui praeponitur hoc.ut hoc templū.Commune duorum:cui praeponitur hic et haec ut hic et haec homo.Commune trium cui praeponitur hic et haec et hoc.ut hic et haec et hoc foelix.Dubiū cui praeponitur hic ul' haec.ut hic ul' haec finis.promiſcuū qd' cū hic ul' haec ſignificat aīalia utriuſq; ſex9 ut hic m9.haec dorcas
Numeri nominū duo ſunt.ſingularis et pluralis.Singularis qui unum ſignificat.ut homo.Pluralis qui plura ſignificat.ut homines.
Figurae nominū tres ſunt.ſimplex.compoſita.decōpoſita.Simplex ē:quae nō

(c) 2006 Ministerio de Cultura

poteſt diuidi ĩ ptes ſignificatiuas eiꝰ
quod integrũ ſignificabat: ut pareſ. Cõ
poſita ē quae poteſt diuidi in partes ſi
gnificatiuas eius qđ integrũ ſignificat
ut parricida a parens et caedo. Decom
poſita eſt quae a compoſita deriuatur
ut parricidium a parricida.

Caſus nominum ſeptē ſunt. nominatiuus
genitiuꝰ. datiuus. accuſatiuꝰ. uocatiuꝰ
ablatiuꝰ. effectiuꝰ: ſēp ablatiuo ſimilis

Declinationes nominũ quinque ſũt. Pri
ma quae mittit genitiuũ ĩ. ae. diphthõ
gon. ut muſa muſae. Secunda quae mit
tit genitiuum in. i. ut hic dominꝰ dñi.
Tertia quae mittit genitiuum in. is. ut
hic ſermo ſermonis. Quarta quae mit
tit genitiuũ in. us. ut hic ſenſus ſenſꝰ
Quinta quae mittit genitiuum in. ei.
ut haec ſpecies ſpeciei.

Propria nomina uirorum aut
quaſi uirorũ generis ſũt maſ
culini. Vt hic antonius. hic
mars. hic michael. hic gabriel.

Propria nomina foeminaꝝ aut quaſi foe
minarũ generis ſunt foemini. ut haec
penelope. haec uenus.

Fluuiorum nomina generis ſunt maſculi
ni. ut hic bethis. hic anas.

Menſium nomina generis ſunt maſculi
ni. ut hic aprilis. hic ſeptember.

Arboruꝫ nomina generis ſunt foeminini
ut haec prunus. ceraſus. Excipitur.
Hic dumus. mi.
Hic rubus. bi.
Hic oleaſter. tri.
Hoc ſiler. eris.

Vrbium et inſularũ nomina generis ſũt
foeminini. ut haec tyrus. ſamos. ſequũ
tur tamen aliquando genus terminati
onis. ut hoc hiſpal. hic abydus.

Litterarum nomina graece et latine neu
tro genere proferuntur. ut hoc. a. hoc. b
hoc alpha. hoc beta.

Dictio quae loco nominis accipitur: cum
non ſit nomen: generis eſt neutri. Vt
hoc belle. hoc uiuere hoc uale.

Nomina quae ex ipſa rerum ſignificatio
ne ad mares pertinēt: generis ſũt maſ
culini. ut hic poeta.

Nomina quae ex ipa rerũ ſignificatione
ad foeminas pertinēt: generis ſunt foe
minini. ut haec uirgo. dicimus tamen
p abuſuꝫ ſapphõ poetã ⁊ ioanē uirginē

Nomina quae ex ipſa rerũ ſignificatione
ad mares ⁊ foeminas ptinent: generis
ſũt cõmunis duorũ. ut hic ⁊ haec homo

Nomina quae xe ipſa rerũ ſignificatione
ad mares et foeminas pertinent: atqꝫ e
tiam neutris iungi poſſunt: communia
ſunt trium generum. ut hic et haec et
hoc foelix. bonus. bona. bonum.

Nomina ĩ. a. deſinētia generis ſũt
foeminini. ut haec terra.

Maſculina uero ſunt.
Lyxa. ae.
Laniſta. ae.
Sophiſta. ae.
Scurra. ae.
Scriba. ae.
Scytha. ae.
Nauta. ae.

Neutra uero ſunt nomina tertiae declina
tionis. ut hoc emblēma. atis.

Communia duoruꝫ generũ ſunt a uerbis
compoſita. ut hic et haec agricola.
Agricola. a colo. is.
Terrigena. a gigno. is.
Parricida. a cedo. is.
Conuena. a uenio. is.
Pediſſequa. a ſequor. is.
Tranſfuga. a fugio. is.
Conuiua. a uiuo. is.
Collega. a lego. is.
Auriga. ab ago. is.

In. e. neutra ſunt. ut hoc monile.

Foeminina uero ſunt nomina graeca. Vt
haec libye. et haec ſinechdoche.
n. i. unum eſt neutrum. hoc gũmi.
nam nihili et frugi obliqui ſunt caſus
cum omnibus caſibus et generibus ad
iuncti. ut homo nihili. uir frugi.

In. o. maſculina ſunt. ut hic ſermo.

Foeminina uero ſunt.
Caro carnis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Et in .io. quae rem incorporeã ſignifi
cãt ut haec religio. haec lcõ. haec talio.
Et deſinentia in .do. uel in .go. mittẽt
a genitiuum in inis. ut haec teredo. di
nis. haec uligo. ginis. Excipitur.
Hic ordo ordinis.
Hic cardo cardinis.
Communia duorum generum ſunt.
Homo hominis.
Nemo. inis.
Latro latronis.
Communia trium generum ſunt.
Praeſto indecl.
Pſeudo indecl.
In .u. neutra ſunt. ut hoc ueru. gelu.
In .c. duo ſunt neutra. hoc lac et allec
In .d. neutra ſunt. ut aliud. quid.
In .al. neutra ſunt. ut hoc uectigal.
Maſculinum eſt unum. hic ſal.
In .el. duo ſunt neutra. mel fel.
In .il. duo ſunt neutra. nihil nil.
Communia duorum generum ſunt.
Uigil uigilis.
Pugil pugilis.
In .ol. unum eſt maſculinũ. ut hic ſol
In .ul. unum eſt maſculinũ. hic cõſul.
Communia duorum generum ſunt.
Praeſul. ulis.
Exul. ulis.
In .am. unum eſt cõmune triũ gene
rum indecl. hic et haec et hoc nequam.
In .um. neutra ſunt. ut hoc donum.
In .an. omnia ſunt graeca generis
maſculini. ut hic pean. hic acarnan.
In .en. neutra ſunt. ut hoc numen.
Maſculina uero ſunt.
Ren renis.
Splen ſplenis.
Lien lienis.
Lichen lichenis.
Attagen. enis.
Hymen. enis.
Pecten. inis.
Flamen. inis.
Et compoſita a cano. is. quae mittũt
genus foemininum per .a. ut.
Tibicen. tibicina.
Lyricen. lyricena.

Fidicen. fidicina.
Foemininum uero eſt. haec ſyren.
In .in. unum eſt maſculinum delphin
In .on. omĩa ſunt graeca partim maſ
culina. ut hic canon daemon platanon.
partim foeminina. ut haec ſyndon bar
biton. partim neutra. ut hoc diapaſon
hoc diateſſaron. hoc ilion.
In .ar. neutra ſunt. ut hoc puluinar.
Communia trium generum ſunt.
Par cum ſuis compoſitis.
Compar. aris.
Impar. aris.
Diſpar. aris.
Separ. aris.
In .er. maſculina ſunt. ut hic puer.
Foemininum eſt unum haec lynther.
Neutra uero ſunt.
Uer ueris.
Tuber. eris.
Uber. eris.
Suber. eris.
Cicer. eris.
Ruder. eris.
Spinther. thris
Iter. itineris.
Piper. eris.
Laſer. eris.
Siſer. eris.
Papauer. eris.
Cadauer. eris.
Communia duorum uel trium generum.
Pauper. eris.
Degener. eris.
Puber. eris.
Uber. eris.
In .ir. uel in .yr. maſculina ſunt. ut
hic uir. hic martyr.
Neutra uero ſunt.
Gaddir. iris.
Hir indecl.
In .or. maſculina ſunt. ut hic amor.
Foemininum eſt unum. haec arbor.
Neutra uero ſunt.
Aequor. aequoris.
Marmor. oris.
Cor. cordis.
Ador. indecl.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Communia duorum generum ſunt.
Auctor.oris.
Memor.oris.
Et nomina comparatiua.ut hic ⁊ haec nobilior.praeter quam hic Senior.
Et nomina compoſita a colore. ut hic et haec bicolor diuerſicolor
Et nomina compoſita a corpore.ut hic et haec tricorpor.oris.
Et nomina compoſita a decore.ut hic et haec indecor.oris.
In.ur.generiſ ſũt neutri.ut hoc mur mur.hoc ebur.hoc robur.
Maſculina uero ſunt.
Satur.ri.
Vultur.ris.
Aſtur.ris.
Turtur.ris.
Anxur.ris.
Communia duorum generum ſunt.
Fur.ris.
Augur.ris.
Lygur.uel lygus.
In.as.foeminina ſunt. ut haec eſtas
Maſculina uero ſunt.
As.aſſis.
Mas.maris.
Vas.uadis.
Neutra uero ſunt.
Vas uaſis.
Fas indecl.
Nefas indecl.
Communia duorum generum ſunt nomina gentilia.ut hic et haec arpinas.
Graeca partim ſunt maſculina. ut hic gigas.boreas.adamas. partim foeminina.ut haec lampas.decas.dorcas.
In.es.foeminina ſũt.ut haec uulpes
Maſculina uero ſunt.
Limes.itis.
Fomes.itis.
Palmes.itis.
Trames.itis.
Termes.itis.
Gurges.itis.
Merges.itis.
Stipes.itis.
Poples.itis.

Ceſpes.itis.
Satelles.itis.
Ales.itis.
Paries.etis.
Aries.etis.
Pes pedis.
Planetes.ae.
Cometes.ae.
Communia duorum generum uel trium.
Hebes.etis.
Perpes.etis.
Teres.etis.
Indiges.etis.
Interpres.etis.
Praepes.etis.
Miles.itis.
Comes.itis.
Diues.itis.
Hoſpes.itis.
Soſpes.itis.
Superſtes.itis.
Antiſtes.itis.
Cocles.itis.
Heres.edis.
Locuples.etis.
Inquies.etis.
Magnes.etis.
Vates.tis.
Et cõpoſita a pede ut hic ⁊ haec bipes
Et uerbalia a ſedeo.es. ut hic et haec obſes.reſes.deſes.praeſes.
Graeca maſculina ſunt. ut hic lebes.
In.is.foeminina ſunt. ut haec auis.
Maſculina uero ſunt.
Piſcis.cis.
Faſcis.cis.
Collis.lis.
Caulis.lis.
Aedilis.lis.
Vermis.is.
Callis.is.
Follis.lis.
Fuſtis.tis.
Poſtis.tis.
Vectis.tis.
Axis.xis.
Menſis.ſis. Enſis.ſis
Anguis.guis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Unguis.guis.
Torquis.quis.
Torris.ris.
Orbis.bis.
Corbis.bis.
Lapis.idis.
Sanguis.inis.
Cucumis.eris.
Uomis.eris.
Puluis.eris.
Glis.iris.
Et habentia.n.ante.is.ut hic panis.
Et compoſita ab aſſe ut hic centuſſis.

Communia duorum generum ſunt.

Ciuis.uis.
Teſtis.tis.
Hoſtis.tis.
Canis.nis.
Iuuenis.nis.
Samnis.nitis.
Tricuſpis.pidis.
Dis.itis.
Et nomina adiectiua quae mittunt ne utrum in.e.ut hic et haec.
Breuis et hoc breue.
Molaris.re.
Altilis.le.
Bipennis.ne.
Pugillaris.re.

In.os.maſculina ſunt.ut hic mos.

Foeminina uero ſunt.

Dos.otis.
Cos.tis.

Neutra uero ſunt.

Os.oris.
Os.oſſis.
Melos.op.
Chaos.op.
Argos.op.

Communia duorum generum ſunt.

Sacerdos.otis.
Cuſtos.odis.
Bos.bouis.
Impos.otis.
Compos.otis.

In.us.ſecundae et quartae declinationis maſculina ſunt. ut hic dominus. hic ſenſus.us.

Foeminina uero ſunt.

Humus.mi.
Aluus.alui.
Colus.li.
Uannus.ni.
Ficus.i.uel.cus.
Domus.mi.uel.us
Manus.us.
Porticus.us.
Acus.us.
Tribus.us.
Nomina quoqꝫ graeca.os.ī.us. cōuertentia:plaeraqꝫ ſunt foeminina.ut artos artus.ti.
Criſtallos.criſtallus.criſtalli.
Coſtos.coſtus.ti.
Papyros.papyrus.ri.
Synodos.ſynodus.di.

Neutra uero ſunt.

Uulgus.gi.
Pelagus.gi.
Uirus.uiri.
Pus indecl.

In.us.tertiae declinationis neutra ſunt.ut hoc tempus.oris.pecus.oris.

Maſculina uero ſunt.

Lepus leporis.
Mus muris.

Foeminina uero ſunt.

Uirtus.utis.
Salus.utis.
Seruitus.utis.
Iuuentus.utis.
Senectus.utis.
Incus.udis.
Palus udis.
Pecus.udis.
Grus gruis.

Communia duorum generuꝫ ſunt.

Sus.is.
Lygus.uris.

Communia trium generum ſunt.

Uetus.eris.
Intercus.utis.

In.aes.unum eſt hic praes.edis.

Neutrum quoqꝫ unum hoc aes.

In.aus.duo ſunt foeminina haec. laus.dis.haec fraus.dis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Habentia conſonantem ante.s.ſi non ſunt adiectiua: foeminina ſunt.ut haec mors.haec frons.

Maſculina uero ſunt.

Mons. Fons.
Pons. Dens.
Chalybs.
Et habentia.p.ante.s.ut hic hydrops.
Forceps.
Manceps.
Et partes aſſis.ut.
Quincuns.
Septuns.
Quadrans.
Triens.
Dodrans.
Sextans.
Decuns.
Deuns.

Communia duorum generum ſunt.

Celebs.
Princeps.
Parens.
Infans.

In.t.unum eſt neutrum.hoc caput.& duo compoſita ſinaput et ocaput.

In.x.ſi ſunt adiectiua cōmunia ſunt trium generum. ut hic et haec et hoc audax.foelix.

In.x.monoſyllaba foeminina ſunt.ut haec fax.

Maſculina uero ſunt duo.

Rex.
Grex.
Vnum eſt commune duorum.ut dux.

In.ax.ſupra ſyllabam unum eſt foemininum.haec fornax.
Vnum eſt maſculinum.ut thorax.

In.ex.maſculina ſunt.ut hic index.

Foeminina uero ſunt.

Vibex.
Carex.
Pellex.
Supellex.

In.ix.foeminina ſūt.ut haec perdix

Maſculina uero ſunt.

Calix.
Varix.
Fornix.
Matrix.
Cilix.
Phoenix.

In.ox.unum eſt foemininū.ut celox

In.unx.commune duorum generum eſt hic et haec coniunx.

In.yx.graeca ſunt partim maſculina ut hic onyx.phryx.partim foeminina. ut haec ſandyx.ſtyx.

Dubij ſiue incerti generis nomina quae maſculino uel foeminino genere protulerūt auctores.haec fere ſunt.

Talpa.
Dama.
Panthera.
Lynx.
Cortex.
Silex.
Adeps.
Serpens.
Margo. Ales.
Cupido.inis.
Scrobs.obis.
Dies.ei.
Finis.nis.
Clunis.nis.

Prima declinatio terminatiōes habet nominatiui tres.a.as.es.ut muſa.aeneas.anchiſes. Genitiuus et datiuus in ae diphthongon deſinunt fiuntqꝫ a nominatiuo addita.e.ut muſa muſae.

Octo uero nomina trium generū:quorum foemininum in.a.cū reliquis duobus generibus: mittunt genitiuum ī ius.et datiuum in.i.

Vnus.a.unum.unius.uni.
Vllus.a.um.ullius.ulli.
Nullus.a.um.nullius.nulli.
Solus.a.um.ſolius ſoli.
Totus.a.um.totius.toti.
Alter.a.um.alterius.alteri.
Aliꝰ.a.ud.alius.ali.
Vter.a.um.utrius.utri.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Sequuntur quoqȝ formam primae ⁊ ſe
cundae declinationis:ut unus. a. unuȝ.
uni.unae.uni.uno.unae.uno. Mittit
quoqȝ aliquando genitiuuȝ in.as. ut fa
milia familias.aliquando in.ai. ut ter
ra terrai.aula aulai.

Accuſatiuꝰ ī.am.terminatur. ut mu
ſa hanc muſam.

Uocatiuus et ablatiuus in.a.deſinūt.
ut haec muſa.o muſa.ab hac muſa.

Nominatiuus et uocatiuus pluralis
in.ae.diphthongon deſinūt.ut hae mu
ſae.o.muſae.

Genitiuus pluralis in.aruȝ.termina
tur.ut muſae muſarum. Recipit tamē
quandoqȝ abſciſionem. ut aeneadū pro
aeneadarum.

Datiuus et ablatiuus pluralis in.is.
terminātur.ut hae muſae his muſis.
ab his muſis. Excipiuntur pauca exe
untia in.abus. ut.

Dea.deabus.
Filia.filiabus.
Gnata.gnatabus.
Liberta.libertabus.
Mula.mulabus.
Aequa.equabus.
Ambae. ambabus.
Duae.duabus.

Accuſatiuus.pluralis in.as.termina
tur.ut hae muſae has muſas.

Secunda declinatio terminatio
nes habet nominatiui ſex.er.
ir.ur.um.us.eus.ut puer.uir
ſatur.templum.deus.pentheus.

Genitiuus omnino deſinit in.i.ſed a
liquando creſcit una ſyllaba aliquando
eſt parium ſyllabarum.

In.ir.et.ur.una ſyllaba creſcunt.ut
uir uiri.ſatur ſaturi.

In.um.et.us.pares habent ſyllabas.
ut templum templi.deus dei.

In.eus diphthongo quandoqȝ creſcūt
una ſyllaba quandoqȝ ſunt paria ī geni
tiuo.ut orpheus orphei.uel orphi.

In.er.deſinentia partim creſcunt in
genitiuo partim ſunt aequalia.

Habentia mutam ante. er. pares habent
ſyllabas.ut faber fabri. cancer cancri.
alexander alexādri.afer afri.ager agri
aper apri.magiſter magiſtri.Excipiūt⁊

Liber.liberi. pro ingenuo.
Liber.liberi.pro baccho.
Hiber.hiberi.fluuius hiſpaniae.
Celtiber.celtiberi.populi hiſpaniae.
Socer ſoceri.
Adulter adulteri.
Dexter dexteri.
Lacer laceri.
Gibber gibberi.
Preſbyter preſbyteri.
Et compoſita a gerendo et ferendo.ut
armiger armigeri.ſignifer.eri.

Habentia.a.u.uel.n.uel.s.uel.ſp.ante.er.
ſuperantur una ſyllaba.ut puer pueri.
tener teneri.miſer miſeri.proſper pro
ſperi.aſper aſperi.

Datiuus et ablatiuus in.o.deſinunt.i
genitiui mutata ī.o.ut domini huic do
mino ab hoc domino.

Accuſatiuus in.uȝ.deſinit.i.genitiui
mutata in.uȝ.ut domini hunc dominū
ſerui hunc ſeruum.

Animaduertēduȝ eſt nomina neutra ſecū
dae ⁊ tertiae et quartae declinationis
nam primae ⁊ quintae nullū ē neutruȝ
habere tres caſus ſimiles ī ſingulari ⁊
in plurali:nominatiuū accuſatiuū ⁊ uo
catiuū.et in plurali ſemp terminari ī
a.ut hoc templū accuſatiuo hoc templū
uocatiuo o templū.haec templa accuſa
tiuo haec templa uocatiuo o templa.

Uocatiuus ſimilis eſt nominatiuo de
ſinenti in.er.ir.ur.um.ut puer o puer
uir o uir. ſatur o ſatur. gymnaſium o
gymnaſium.

In.us.deſinentia faciunt uocatiuum. us
mutata in.e.ut dominus o domine.

Propria uero terminata ī.ius. faciūt uo
catiuū ablata.uſ.ut larius o lari.ad quo
rū ſimilitudinē filiꝰ fac ī uocatiō o fili

Pauca nomina in.us.habent uocatiuum
ſimilem nominatiuo haec fere.

Deus o deus.
Agnus o agnus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Fluuius o fluuius.

In .eus. diphthongo terminata abiiciūt .s in uocatiuo .ut pentheus o pentheu.

Nominatiuus ⁊ uocatiuus pluralis ſi miles ſunt genitiuo ſingulari .ut huiꝰ dñi hi dñi .o dñi .deꝰ tñ facit dī uł dii.

Neutra uero extremū .i. genitiui mutāt in .a .ut hoc peculiū peculii peculia. hoc templum templi templa.

Genitiuus pluralis in .oruz. terminatur aſſumitq; ruz ſup ablatiuuz ſingularis .ut ab hoc dño horuz dñoruz. recipit tamen quādoq; abſciſionem. ut nūmum pro nummorum. deū pro deoruz.

Datiuus ⁊ ablatiuꝰ .is. terminātur ⁊ fiuntq; a genitiuo ſingulari addita .ſ. ut huius domini .his dñis .ab his dñis.

Accuſatiuus in .os. terminatur et fit a genitiuo .i. mutata in .os. ut huiꝰ domini .hos dominos.

Tertia declinatio terminatiōes habet nominatiui complures: quae omnes mittūt genitiuū in .is. ſed differenter.

In .a. deſinentia mittunt genitiuum in .atis .ut emblemma .atis.

In .e. terminata mutant in genitiuo e. in .is .ut hoc mare .maris.

In .o. finita aſſumunt in genitiuo .nis ut mulio mulionis. Excipitur.

Cardo .inis.
Ordo .inis.
Turbo .inis.
Apollo .inis.
Cupido .inis.
Margo .inis.
Homo .inis.
Nemo .inis.
Caro .nis.
Anio .anienis.

Deſinētia in .do. uel in .go. foeminina mittunt genitiuum in .inis .ut haec teredo teredinis. haec uirgo uirginis.

In .ac. unum reperitur .lac lactis.
In .ec. unum reperitur .allec allecis.
In .d. unum eſt .bogud bogudis.
In .l. aſſumunt in genitiuo .is. ut animal animalis .uectigal .alis. uigil uigilis. ſol ſolis. conſul conſulis. mel uero et fel .l. duplici ſcribuntur.

In .an. mittunt genitiuuz in .anis. ut acarnan acarnanis.

In .en. mutata .e. in .i. aſſumūt in genitiuo .is. ut numen numenis. Excipit.

Ren .renis.
Splen. ſplenis.
Lien .lienis.
Lichen. lichenis.
Attagen .enis.
Hymen. hymenis.
Syren .ſyrenis.
Troezen .troezenis.

In .in. uel in .yn. aſſumūt in genitiuo .is. ut delphin delphinis. Salamin ſalaminis. phorcyn. ynis.

In .on. mittunt genitiuum in .onis. ut daemon daemonis. quaedaz uero ex propriis aſſumunt in genitiuo .tis. ut laocoon laocoontis.

In .ar. deſinentia mittunt genitiuuz in .aris. ut hoc puluinar .aris.

In .er. finita mittunt genitiuum in .eris. ut carcer carceris. Excipitur.

Hymber hymbris. et ab eo compoſita.
September ſeptembris.
October octobris.
Nouember nouembris.
December decembris.
Mulaber mulabris.
Saluber ſalubris.
Celeber celebris.
Alacer alacris.
Volucer uolucris.
Acer acris.

Deſinentia uero in .ter. mittūt genitiuū in .tris. ut mater matris. Excipitur.

Iuppiter .iouis.
Iter itineris.
Crater crateris.
Caracter caracteris.

In .ir. uel in .yr: deſinentia aſſumunt in genitiuo .is. ut gaddir gaddiris martyr martyris.

In .or. finita mittunt genitiuum in oris. ut amor amoris. Excipitur.

Cor.cordis.

In.ur.deſinentia mittunt genitiuuꝫ in.uris.ut uultur.uris.Excipitur.

Robur.oris.
Femur.oris.
Iecur.iecinoris. Ebur.oris.

In.as.deſinentia mittunt genitiuuꝫ in.atis.ut pietas.atis.Excipitur.

As.aſſis.
Mas.maris.
Vas.uadis.
Vas.uaſis.

Nomina graeca partim mittūt genitiuū in.adis.ut pallas palladis.decas decadis.partim in.antis.ut pallas pallātis gigas gigantis.

In.es.maſculina et cōmunia mittūt genitiuuꝫ in.itis.ut hic limes limitis hic et haec miles militis.Excipitur.

Verres uerris.
Vates uatis.
Aries arietis.
Paries parietis.

Pes pedis et ab eo compoſita.ſicut bipes bipedis.alipes alipedis.

Compoſita quoqꝫ a ſedeo.es.mittūt genitiuum in.idis.ut obſes.idis.

Praepes.etis.
Hebes.etis.
Teres.etis.
Indiges.etis.
Interpres.etis.
Haeres.edis.
Locuples.etis.
Inquies.etis.
Magnes.etis.

Nomina propria uirorum quandoqꝫ mutant.es.in.is.ut demoſthenes demoſthenis.quandoqꝫ ablata.s.aſſumūt.tis ut dares.daretis.chremes.etis.

Graeca quoqꝫ nonnunquam mittūt genitiuum in.etis.ut lebes lebetis.

Foeminina in.es.mutant in genitiuo es.in.is.ut proles.prolis.Excipitur.

Abies abietis.
Seges ſegetis.
Teges.tegetis.
Ceres.cereris.

Merces.mercedis.
Quies.quietis.

In.is.deſinentia ſimilem habent genitiuum nominatiuo.ut hic panis huius panis.Excipitur.

Cuſpis.idis.
Lapis.idis.
Caſſis.idis.
Sanguis.inis.
Semis.iſſis.
Cucumis.eris.
Vomis.eris.
Cinis.eris.
Puluis.eris.
Impubes.eris.
Simois.ſimoentis.
Glis.gliris.
Lis.litis.
Dis.ditis.
Sammis.itis.
Quiris.itis.

Nomina graeca plaerumqꝫ mittūt genitiuum in.idis.ut eupolis.idis.

In.os.deſinentia mittunt genitiuuꝫ in.otis.ut rhinoceros rhinocerotis philiros.otis.Excipitur.lepos.oris.

Ros.roris.
Mos.moris.
Flos.floris.
Os.oris.
Os.oſſis.
Minos.minois.
Heros.herois.
Tros.trois.
Cuſtos.cuſtodis.
Bos.bouis.

In.us.monoſyllaba mittūt genitiuū in.uris.ut ius iuris.Excipitur.

Grus gruis.
Sus ſuis.

In.us.ſupra ſyllabam mittunt genitiuum in.oris.ut tempus tēporis.corpus corporis.Excipitur.

Pondus.eris.
Foedus.eris.
Sydus.eris.
Viſcus.eris.
Vlcus.eris.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Acus.aceris.
Scelus.eris.
Holus.eris.
Vellus.eris.
Genus.eris.
Vulnus.eris.
Munus.eris.
Onus.eris.
Opus.eris.
Latus.eris.
Vetus.eris.
Intercus.tis.

Et nomina foeminina: quae mittũt genitiuum in.utis.ut uirtus.utis.iuuentus iuuentutis. Excipitur.

Palus.udis.
Incus.udis.
Tellus.uris.
Pecus.udis.
Venus.eris.

In.aes.diphthongon duo ſunt.

Praes.praedis.
Aes.aeris.

In.aus.diphthongo duo ſunt.

Laus laudis.
Fraus fraudis.

In.bs.ms.ps.phs.terminata faciunt genitiuũ interpoſita.i.littera.ut urbs urbis.hyems hyemis.inops inopis.griphs griphis.

In dictionibus uero ſupra ſyllabam ſi.e. littera praecedit.bs. aut.ps. illud mutatur in.i.ut celebs celebis. municeps municipis.auceps tamẽ aucupis facit

Compoſita uero a capite faciũt in cipitis ut anceps ancipitis.biceps.cipitis.

In.ls.ns.rs.ablata.s. aſſumũt in genitiuo.tis.ut puls.tis.gens.tis.ars artis.Excipitur.

Frons.frondis.
Glans.glandis.
Lens.lendis.
Libripens.libripendis.

Compoſita uero a corde pro.t. habent.d. ut uecors uecordis.concors.dis.

Compoſita quoq; ab uncia faciũt in uncis ut deuns deuncis.

In.t. deſinentia mittunt genitiuũ in itis.ut caput capitis.

In.x.deſinentia aſſumũt in genitiuo .is.ablata.x. ut audax audacis.

Habentia uero.e.ante.x.niſi ſint monoſyllaba mutãt.e.in.i.in genitiuo praeter quã ueruex ueruecis.ut pollex pollicis.index.icis.Excipitur.

Lex legis.
Rex regis.
Grex gregis.
Remex remigis.
Coniunx coniugis.
Sphinx ſphingis.
Phryx phrygis.
Styx ſtygis.
Phalanx.gis.
Dumnorix.gis.
Ambiorix.igis.et cetera.
Nix niuis.
Nox noctis.
Supellex ſupellectilis.

Datiuus fit a genitiuo ablata.s. ut ſermonis ſermoni.

Accuſatiuus fit a genitiuo.is. mutata in.em.ut ſermonis ſermonẽ patris patrem.Excipitur.

Buris burim.
Sitis ſitim.
Vis uim.
Peluis peluim.
Maguderis magudèrim.
Securis ſecurim uel.rem.
Reſtis reſtim uel.tem.
Turris turrim uel. rem.
Puppis puppim uel.pem.

Graeca uero et propria habentia genitiuũ ſimilem nominatiuo mittunt accuſatiuũ i.im.ut eclipſis eclipſim tibris tibrĩ

Vocatiuus ſimilis eſt nominatiuo.ut hic ſermo o ſermo.hic pater o pater.

Ablatiuus in.e.terminatur fitq; a genitiuo.is.mutata ĩ.e.ut ſermonis ſerne.patris patre.

Communia uero trium generum exeunt in.e.et in.i.ut hic et haec et hoc foelix foelice uel foelici.

In.er.uel in.is. deſinentia ſi habent neutrum per.e. mittunt ablatiuum tantũ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in.i. ut hic acer haec acris. hoc acre a
blatiuo acri. hic et haec breuis et hoc
breue ablatiuo breui.

¶In.e. deſinentia mittunt ablatiuum in.i.
ut hoc cubile ablatiuo cubili. Excipe.
Gauſape. ablatiuo gauſape.
Praeneſte. ablatiuo praeneſte.
Sorate. ablatiuo ſorate.

¶In.al. neutra mittunt ablatiuum in.i. ut
hoc animal. ablatiuo animali.

¶In.ar. neutra mittunt ablatiuum in.i. ut
hoc puluinar puluinari. Excipitur.
Far farre.
Iubar iubare.
Nectar nectare.

¶In.er. uel in.is. ſi ſunt nomina menſium
mittunt ablatiuum in.i. ut ſeptember
ſeptembri. quintilis quintili.

¶In.as. gentilia mittunt ablatiuum in.i.
ut arpinas. arpinati.

¶In.is. deſinentia quae fecerunt accuſati
uum in.im. mittunt ablatiuū in.i. ut
tigris. tigrim. tigri.

In.is. terminata pauca mittunt quā
doq; ablatiuum in.i. haec fere.
Auis. aui. uel. aue.
Clauis. claui. uel. claue.
Nauis. naui. uel. naue.
Ciuis. ciui. uel. ciue.
Anguis. angui. uel. angue.
Unguis. ungui. uel. ungue.
Amnis. amni. uel. amne.
Ignis. igni. uel. igni.
Uectis. uecti. uel. uecte.
Poſtis. poſti. uel. poſte.
Neptis. nepti. uel. nepte.
Febris. febri. uel. febre.
Supelex. lectili.
Uictrix. uictrice. uel. uictrici.

Nominatiuus accuſatiuus et uoca
tiuus pluralis fiūt a genitiuo ſin
gulari. is. mutata in. es. ut huiꝰ ſermo
nis. hi. ſermões. hos. ſermões. o ſermo
nes. Accuſatiuus uero nominū quorū
genitiuus pluralis in.ium. terminatur
plaerūq; exit i. is. ut omēs oīu; omīs.

¶Neutra uero quae fecerunt ablatiuum in
.e. mutant. e. in. a. ut hoc tempus tem
pore tempora. Sed quae fecerunt abla
tiuum in.i. uel in.e. et.i. aſſumūt.a. ut
hoc puluinar puluinari puluinaria foe
lix foelice uel. lici. licia. Excipiuntur.
Uetus. eri. uetera.
Apluſtre. tri. apluſtra.
Plus. ri. plura.
Et nomina comparatiua. ut amplior
ampliore uel ampliori ampliora.

Genitiuus pluralis ī nominibus quae
fecerunt ablatiuum in.i. uel in.e. et.i.
in.ium. terminatur. ut hoc puluinar
puluinari. puluinarium. foelix foelice
uel foelici foelicium. Excipiuntur.
Artifex artificum.
Opifex opificum.
Memor memorum.
Uigil uigilum.
Uetus ueterum.
Supplex ſupplicum.
Conſors conſortum.
Inops inopum.
Et nomina comparatiua ut meliore uel
meliori meliorum.
Et cōpoſita a capio. ut municeps mu
nicipe uel municipi municipum.

¶Quae uero fecerunt ablatiuum in.e. mu
tant.e. in.um. ut tempus tempore tē
porum. Excipitur. Caro. carnium.
Corde cordium. As aſſium.
Uas uadium. Mas marium.
Glis glirium. Lis litium.
Dis ditium. Sānis ſamnitū.
Os oſſium. Bos boum.
Nix niuium. Nox noctium.
Supellex ſupellectilium.

¶In.es. et in.is. quoq; terminata quae nō
creſcunt in genitiuo. ut caedes caediu;
ignis ignium. Excipitur.
Apis apum.
Uolucris uolucrum.
Panis panum.
Canis canum.
Iuuenis iuuenum.

¶In duas quoq; deſinentia conſonantes. ut
urbs urbium. Excipitur.
Hyems hyemum.
Forceps forcipum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Cohors cohortum.
Cyclops cyclopum.

Recipit tamen quandoqȝ abaſionem. ut agreſtum pro agreſtium. amantum pro amātium. Suſcipit praeterea litteraȝ ut alituū pro alitum apud uirgiliuȝ

Datiuus et ablatiuus pluralis in .ib9 terminantur: fiuntqȝ a genitiuo ſingulari interiecta .bu. ut ſermonis. his ſermonibus. ab his ſermonibus. Excipit^ur

Bos bouis bobus.

Quarta declinatio terminatiōes habet nominatiui duas in .us u. ut uiſus. cornu ſ; in .u. terminata non declinantur niſi plurali.

Genitiuus in terminatione ſimilis ē nominatiuo. ut hic uiſus huius uiſ9. Antiquiores tamen in .uis. terminabant. ut haec anus huius anuis.

Datiuus in .ui. terminatur. fitqȝ a genitiuo .s. mutata in .i. ut huius uiſus huic uiſui. plaerumqȝ tamen terminatur in .u. ut huius currus huic curru. ꝛ reuera ab eo quod eſt curruis: eſt curruí. ab eo quod currus eſt curru.

Accuſatiuus in .uȝ. terminatur: fitqȝ a genitiuo .s. mutata in .m. ut hui9 uiſus hunc uiſum.

Vocatiuus ſimilis eſt nominatiuo. ut hic uiſus. o uiſus.

Ablatiuus fit a genitiuo .s. ablata. Vt huius uiſus ab hoc uiſu.

Nominatiuus accuſatiuus et uocatiuus pluralis ſimiles ſunt genitiuo ſingulari. Vt huius uiſus. hi uiſus. hos uiſus. o uiſus.

Neutra uero aſſumunt in plurali .a. Vt hoc cornu haec cornua.

Genitiu9 pluralis fit a genitiuo ſingulari .s. mutata in .um. ut huius uiſus. horum uiſuum. Recipit tamē quādoqȝ abaſionem ut paſſuȝ pro paſſuū.

Datiuus et ablatiuus pluralis in .ib9 terminantur. fiuntqȝ a genitiuo ſingulari .us. mutata in .ibus. ut huius uiſ9 his uiſibus ab his uiſibus. Excipiūtur

Arcus arcubus.
Questus questubus
Artus artubus.
Partus partubus.
Portus portubus.
Tribus tribubus.
Lacus lacubus.
Ficus ficubus.
Quercus quercubus.
Specus ſpecubus.
Veru uerubus.

Quinta declinatio terminationem habet nominatiui unam in .es. ut hic dies.

Genitiuus et datiuus in .ei. terminantur fiuntqȝ a nominatiuo .s. mutata in .i. ut hic dies huius diei huic diei. non nūquā etiaȝ terminatur genitiuus in .e. ut Virg. libra die ſomniqȝ pares.

Accuſatiu9 in .um. terminatur: fitqȝ a nominatiuo .s. mutata in .m. ut hic dies hunc diem.

Vocatiuus ſimilis eſt nominatiuo. ut hic dies o dies.

Ablatiuus fit a nominatiuo ablata .s. ut hic dies ab hoc die.

Nominatiuus et accuſatiuus ꝛ uocatiuus pluralis in .es. terminātur: ſuntqȝ ſimiles nominatiuo ſingulari. Vt hic dies hi dies hos dies o dies. haec res hae res. has res o res.

Genitiuus pluralis in .eruȝ. terminatur fitqȝ ab ablatiuo addita .ruȝ. ut die dierum. re rerum.

Datiuus et ablatiuus pluralis in .eb9 terminantur. fiuntqȝ ab ablatiuo ſingulari addita .bus. ut ab hoc die. his diebus ab his diebus.

Nomina diuerſiclinia aut uariant genus. aut declinationem aut deficiunt numeris aut caſibus. aut abundant terminationibus

Locus .i. loca uel loci. orum.
Iocus .i. ioca uel ioci iocorum.
Menalus .i. menala. orum.
Hiſmarus .i. hiſmara. orum
Taenarus .i. taenara. orum.
Tartarus .i. tartara. orum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Carbaſus.i.carbaſa.orum.
Gargarus.i.gargara.orum.
Sibilus.i.ſibila.orum.
Suparus.i.ſupara.orum.
Auernus.i.auerna.orum.
Dindimus.i.dindima.orum.
Pileus.i.pilea pileorum.
Baltheus.i.balthea.orum.
Pergamus.i.pergama.orum.
Intybus.i.intyba.orum.
Arbutus.i.arbuta.orum.
Paſcua.ae.paſcua.orum.
Supellex.lis.ſupellectilia.lium.
Epulum.i.epulae.arum.
Balneum.i.balneae.arũ.uel.a.orum.
Cepe.cepe.cepae.arum.
Delitium.ii.deliciae.arum.
Porrum.ri.porri.orum.
Argos.gi.argi.orum.
Raſtrum.i.raſtri.orum.
Coelum.i.coeli.orum.
Capiſtrum.i.capiſtri.orum.
Frenum.i.freni.orum.uel.na.
Filum.i.fili.orum.uel fila.
Clauſtrum.i.clauſtri.orum.uel.a.
Euentus.us.euenta.orum.
Iuſſus.us.iuſſa.orum.
Permiſſus.us.permiſſa.orum.
Vas uaſis.uaſa uaſorum.
Iugerum.i.iugera.iugerum.
Laurus.i.laurus.us.
Ficus.i.ficus.us.
Quercus.i.quercus.us.
Pinus.i.pinus.us.
Colus.i.colus.us.
Domus.i.domus.us.
Lacus.a.lacus.us.
Penus.i.penus.oris.penus.us.

Plurali numero carent nomina propria hominum deorum fluminum. montium. et caeterarum rerum. Vrbium quoqȝ niſi quae pluraliter declinantur. Dicimus tamẽ ſcipiones fabios metellos antonios: ſed tunc appellatiua nomina ſunt aut aequiuoca. Nam cum dico quempiã ſuperare ſcipiones: uiros fortes quales illi fuerũt intelligo. Cum dico tercentum fabios abſtulit una dies tercentũ uiros de gente fabia ſignifico.

Nomina quoqȝ elemẽtorũ plurali numero carent niſi cum partes illorũ ſignificamus. cum enĩ de terra loquor totã intelligo: cum uero terras dixi: partes illius ſignificaui.

Nomina praeterea metallorum ut ferrũ aurum argentũ plurali numero carẽt. dicimus tamẽ aera in plurali idqȝ quotiens partes illius intelligimus.

Nomina ſignificantia res liquidas ꝛ aridas quae in pondus et menſuram referuntur plurali numero carẽt. ut hoc acetum. oleum. piper. acer. Antiquiores tamẽ plura ex his pluraliter extullerũt maxime cum illarum rerum multa genera ſignificare uolebãt. Vt ſi dixerĩ uina multa habeo ſignifico mltas uinĩ diuerſitates ſiue genera.

Carent etiam numero plurali.

Sanguis.
Bilis.
Pituita.
Limus.
Puluis.
Dumus.
Sitis.
Indoles.
Soboles.
Tabes.
Lues.
Labes.
Pax.
Fumus.
Fimus.
Muſcus.
Fames.
Rabies.
Sanies.
Culpa.
Eloquentia.
Memoria.

Inſtar.
Vir.
Ador.
Allec.
Gelu.
Nemo.
Lux.
Baratrum.
Iuſtitium.
Coenum.
Lutum.
Viſcum.
Aeuum.
Pelagus.
Vulgus.
Virus.
Pus.
Fas.
Nefas.
Elegantia.
Proſapia.
Socordia.

Vnus.una.um.niſi cum iũgitur nominibus pluraliter declinatis.ut unas aedes habeo. in una moenia cõuenerunt.

Singulari numero carent nomina numeralia praeter unus una unum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Antes.ium.
Artus.uum.
Cancelli.orum.
Cani.orum.
Caſſes.ium.
Carceres.um.
Fori fororum.
Inferi.orum.
Furfures.rum.
Loculi.orum.
Liberi.orum.
Lemures.rum.
Manes.ium.
Maiores.rum.
Minores.rum.
Natales.ium.
Optimates.tum.
Penates.tum.
Poſteri.orum.
Primores.orum.
Proceres.rum.
Quirites.tium.
Superi.orum.
Sales.ſalium.
Soles.ium.
Vepres.ium.

Argutiae.arum.
Antiae.arum.
Aedes.ium.
Alpes.ium.
Blanditiae.arum.
Bigae.arum.
Cunae.arum.
Calendae.arum.
Cerimoniae.arum.
Diuitiae.arum.

Feſta quoque dies antiquorum.ut

Arma armorū
Cibaria.orum.
Caſtra.orum.
Comitia.orum.
Exta.orum.
Iuga montium.
Iuſta mortuorum.
Incunabula.orum.
Ilia.ilium.
Moenia.ium.
Magalia.ium.
Mapalia.ium.
Praecordia.dium.
Pondo indecl.

Excubiae.arum
Exequiae.arum
Feriae.arum.
Facetiae.arum
Fortunae.arum
Fores forum.
Genae.arum.
Gingiuae.arum
Inferiae.arum.
Inimicitiae.arum
Induciae.arum
Inſidiae.arum.
Idus iduum.
Latebrae.arum
Litterae.arum.
Minae.arum.
Manubiae.arum
Nundinae.arū
Nugae.arum.
Nonae.arum.
Neniae.arum.
Nuptiae.arum
Nates.ium.
Praeſtigiae.arum
Plagae.arum.
Phalerae.arum
Primitiae.arum
Quiſquiliae.arum
Reliquiae.arum
Scopae.arum
Scalae.arum.
Sortes.tium.
Sordes sordiū
Sentes.tium
Copiae.arum.
Crepūdiae.orū
Deliciae.arum.

Serta.orum.
Sponſalia.orum.
Spolia ſpoliorum.
Tot.quot indecl.
Tempe indecl.
Compitalia.ium.
Vulcanalia.ium.
Quinquatria.ium.
Saturnalia.ium.
Lupercalia.ium.
Bacchanalia.ium.

Libri quoque eorum qui graece: aut ad imaginem graecorum ſcripſere pluraliter ſaepiſſime efferuntur.ut.

Phyſica.orum.
Methaphyſica.orum.
Meteorologica.orum.
Analectica.orum.
Topica topicorum.
Oeconomica.orum.
Aethica aethicorum.
Bucolica bucolicorum.
Georgica georgicorum.

Genitiuo datiuo et ablatiuo plurali deficiunt.ius.rus.mare.os.oris.

Et nomina quintae declinationis: praeter quam res et dies quae integra ſūt.

Uocatiuo carent omnia nomina.

Interrogatiua.ut quis? qualis?
Relatiua.qui.talis.tantus.
Negatiua.ut nemo.nullus.
Infinita.ut quidam.aliquis.
Diſtributiua.ut ambo.uterque.

Nominatiuum tantum ſingularem habet Sates. Praeſto.

Nominatiuum et uocatiuum habet. Expes.o expes.

Nominatiuum uocatiuum et ablatiuū.s. Fors.o fors:ab hac forte.

Nominatiuum accuſatiuū et ablatiuū.s. Uis.hanc uim.ab hac ui.
Uires.ium.plurali integrum eſt.
Tabes.hanc tabem.ab hac tabe.

Uocatiuum tātum habet ſingularem. O macte.

Genitiuum et ablatiuum habet ſingularē Tabi.ab hoc tabo.

Accuſatiuum et ablatiuū habet ſingularē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Dinonem. ab hac dinone.
Laterem. ab hoc latere.
Vicem. ab hac uice.
Vices. cum. plurali integrum eſt.
Ablatiuū ſingularem tantum habent.
Sponte.
Impete.
Obice. Natu.
Accuſatiuum pluralem tantum habent.
Suppetias cum fero fers.
Infitias cum eo. is.
Nominatiuo et uocatiuo. S. carent.
Opis. opi. opem. ab ope.
Verberis. uerberi. uerbere.
Plurali uero intregra ſunt.
Quaedam temen ex his auctores aliter
protulerunt. ſed unum exemplum ꝛ id
quidem poetarum non faciat linguae la
tinae conſuetudinem. ut.
Statius. tenuauerat aera biga.
Virg. ruuntque effuſi carcere currus.
Iuuena. oppoſuit natura alpē q; niuē q;
Horatius. Excluſus fore pro foribus.
Iuuenal. gingiua panis inermi.
Ouidi. a rapta briſeide littera uenit.
Quintilianus. liberū pro filio dixit.
Iuuenalis. agnoſco procerem.
Ouidius. minima de plebe quiritem.
Virg. quoq; ſpolium et obiiabꝰ dixit.
Hieronimus. interpres ſcala iacob.
Et alii pro auctoritate ſua eodē modo
Sunt quaedam nomina duplicem habētia
terminationem nominatiui. ut.
Arbor arbos. oris.
Labor labos. oris.
Honor honos. oris.
Odor odos. oris.
Eleuſis eleuſin.
Delphis delphin.
Phorcys phorcyn.
Compago. compages. gis.
Cinex. anis. aneris
Vomer. uomis. uomeris.
Cucumer. cucumis. eris.
Puluer. puluis. eris.
Impuber. impubis. eris.
Lygur uel lygus. lyguris.

Cum ſint a nobis latinae decli
natiōis expoſitae regulae: ſu
peſt ut pauca de graeca dica
mus. Eſtq; animaduertendū in p̄mis
omnia graeca nomina primae uel ſecū
dae uel tertiae declinationis eſſe gene
ris maſculini uel foeminini uel neutri
In. a. graeca maſculina et foeminina pri
mae ſunt declinationis: ut hyrria. ae. e
gina eginae. Neutra uero tertiae ſunt
declinationis niſi quod datiuum ꝛ abla
tiuum pluralis in. atis. habent. ut hoc
emblema. atis. his. atis. ab his. atis.
In. e. graeca omnia ſunt foeminina ꝛ apd̄
nos uertuntur in. a. declinanturq; per
primam declinationē. ut andromache
andromacha. chae. At uero declinatiōe
graeca mittunt genitiuū in. es. ut an
dromache. es. libye. es.
In. o. generis ſunt foeminini quae trāſla
ta in latinam linguam graecā declina
tionem ſeruant. mittuntq; genitiuum
in. us. ut mantho. thus. ſappho ſapphꝰ
In. an. maſculina ſunt omīa graeca decli
nanturq; per tertiam declinationem ꝛ
mittunt apud illos genitiuum in. anos
apud nos in. anis. ut titan titanos titā
titanis. pan panos. panis.
In. en. et in. in. graeca partī ſunt maſcu
lina partim foeminina. declinanturq;
per tertiam declinationem mittuntq;
genitiuū apud illos in. enos. et in. inos
apud nos in. enis. et in. inis. ut ſpren.
enos. enis. Delphin. inos. inis.
In. on maſculina ꝛ foeminina tertiae ſūt
declinationis mittūtq; apud illos geni
tiuū in. onos. uel. ontos. apd̄ nos ī. onis
uel. ontis. ut ſinō. onos. onis. laocoon.
ontos. ontis. Neutra uero p ſecundam
declinantur. ut hoc ilion. huius ilii.
In. as. maſculina partī ſūt primae decli
nationis mittuntq; apd̄ illos genitiuū
in. u. apud nos in. ae. ut lyſias. ae. par
tī tertiae etq; etiā foeminina: mittūt
q; apud illos genitiuum in. antos. uel
ados. apd̄ nos in. antis. uel adis. ut tho
as. antos. antis. archas. ados. adis. pal
las. pallados. palladis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ In.es.omnia.ſunt maſculina et partim
declinantur per primam declinationeꝫ
quae mittunt.apud illos genitiuum in
u.partim tertiae quae mittunt in.tos
apud nos uero in.is.ut demoſthenes.
neos.nis.polinices.ceos.as.quandoqꝫ
etiam mittunt genitiuũ in.etis.ut da
res.daretis.chremes.etis.
¶ In is.maſculina ⁊ foeminina tertiae ſũt
declinatioĩs mittũtqꝫ genitiuũ ĩ.idos
apđ nos ĩ idis.ut eupoliſ.idos idis tha
is.thaidos.idis.aut.ĩ.inis.ut eleuſis
eleuſinis Simois uero facit ſimoentiſ
¶ In os graeca maſculina ⁊ foeminina plae
rũqꝫ ſecũdae ſũt declinationis mittũt
qꝫ apđ illos genitiuũ ĩ.u.apđ nos ĩ.i.
ut ſcorpios.piu.uł ſcorpii.Tertiae ue
ro declinationis omnia ſũt maſculina
mittũtqꝫ genitiuũ in.otos.uł odos.uł
oos.apđ nos in.otis.uł odis.uł ois.ut
rhinoceros.otos.uł otis. Melampos.
odos.uel odis Heros.heroos.ł.herois
¶ In.eus.diphthongo oĩa ſunt graeca mas
culina propria ſecundae declinationis
mittũtqꝫ apud illos genitiuum in.eos
apud nos uero ĩ.ei.ł.ĩ.i.ut pentheus
pentheos penthei uł penthi.achilleus
achilleos athillei uel achilli.
¶ In.us.tertiae ſunt declinationis mittũt
qꝫ genitiuũ ĩ.ũtis.ut amathus.untis
trapezus.untis.
¶ In.ax.et in.ix.maſculina ſunt tertiae
declinationis mittentia genitiuum in
is.ut thorax.acis.phoenix.icis
¶ Nomina graeca ĩ.a.et in.e.et in.as.et ĩ
es.quae p̄mae declinationi applicãtur
finiũt accuſatiuũ ĩ. n. ut egina eginã
libye libyen.aeneas.aenean.anchiſes.
anchiſen.Quae uero in.o.uel in.os.ſe
cundae applicãtᵒ mittunt accuſatiuũ
in.on.ut.ſcorpios.ſcorpion.ſapphos.
ſapphõ Quae uero ĩ eꝰ.ſecũdae.⁊quae
per tertiã declinãtur maſculina et foe
minina ſi creſcũt in genitiuo mittũt
accuſatiuũ p.a.ut pentheus.ea.titan.
ana.Syren.ena.delphin.na.laocoõ.ta.
calchas.anta.dares.eta.thais.thaida
melampos.melampoda.

Heros.roa.
¶ A nominibus uero habentibus genitiuuꝫ
parem nominatiuo accuſatiuus exit
per.n.ut eclipſis eclipſin.
¶ Vocatiuus a nominibus terminatis ĩ.as
et in.es.et in.is.⁊ in.us.⁊ in.eus.abii
cit quandoqꝫ a nominatiuo.s.ut eneas
o.enea:pallas o palla anchiſes o ãchiſe.
ulyxes o ulyxe.thais o thai.panthus.
o panthu.tideus.o tideu.
¶ Ablatiuus a nominibus primae declinati
onis terminatis in.es.et in e.termina
tur per.e.ut anchiſes.ab hoc.anchiſe.
lybie ab hac lybie.
¶ Genitiuus pluralis.ſemper terminatur
in.on.ut epigramma aton.periarchon
tetragrammaton.
¶ Accuſatiuus pluralis a nominibꝰ maſcu
linis et foemininis tertiae declintioĩs
creſcẽtibus in genitiuo in.as.termina
tur ut arcas.arcadis.arcadas.

Primigeniorum et deriuatiõꝝ
nominuꝫ indifferenter.quin
que ⁊ uiginti ſũt differẽtiae.
Propriũ. Appellatiuũ. Adiectiuum.
Subſtãtiuuꝫ.Corporale.Incorporale.
Omonymũ.Sinonymũ Ad aliquid dic
tũ.Quaſi ad aliquid dictũ.Gẽtile.Pa
triũ.Interrogatiuũ.Infinituꝫ.Relati
uũ Collectiuũ Diuiduũ.Fictũ.Genera
le.Speciale. Numerale.Ordinale. Ab
ſolutum.Temporale.Locale.
¶ Proprium nomen eſt cuiuſqꝫ rei ſuum
Eius quatuor ſunt ſpecies Praenomẽ
Nomen.Cognomen. Agnomen.
¶ Praenomen eſt qđ praeponitur nomini.
differẽtiae cauſa.idqꝫ ſemper in cõpen
diũ aut una aut duabus aut tribus lit
teris ſcribitᵒ.una ut A.aulꝰ C.caius
D.decius.L.lucius.M.marcus P.pu
blius.Q.quintus.T.titus. ¶ Duabus
uero ut.Cn.cneius.Ap.apius.Sp.ſpu
rius.Cl.claudius.Tribꝰ praeterea ut
Ael.aeliꝰ.Ser.ſextus. Ser.ſeruius.
¶ Nomen eſt quod eſt uniuſcuiuſqꝫ propriũ
ut paulus. tulius.
Cognomen eſt.quod eſt cognationis cõmu

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ne.ut ſapio quo nomine plures in una familia cognominati ſunt.

¶ Agnomen eſt quod ab aliquo euentu impo nitur.ut aphricanus creticus. ab aphri ca et creta deuicta.

¶ Ponuntur tamē praenomina pro nomini bus.ut Marcus.Titus.et agnomē pro cognomento ut.Sapio.fabius.et omni a pro ſeinuicem.

¶ Appellatiuum nomen eſt:quod eſt cōmune multoruꝫ.ut homo aequaliter dicitur de Sapione. Metello. Tullio. Caeteriſqꝫ ſingulis hominibus. et flumen de bethi tago ana.hibero.aliiſqꝫ fluminibus.

¶ Adiectiuū nomē eſt quod ſuſtantiuo adiia tur uariaturqꝫ per tres diuerſas uoces ut bonus.bona.bonuꝫ.aut ꝑ tres articu los et tres terminationes.ut hic acer haec acris.hoc acre aut ꝑ tres articulos et duas terminationes ut hic ⁊ haec bre uis et hoc breue.aut ꝑ tres articulos et unā terminationem ut hic et haec et hoc foelix.contumax.audax.

¶ Subſtantiuum nomen eſt illud: quod adie ctiuis ſubiiatur.declinaturqꝫ per unuꝫ articulum.ut hic uir.uel per duos tan tum.ut hic et haec homo.hic uel haec fi nis.hic uel haec dies.

¶ Corporale nomen eſt quod corpꝰ ſignificat ut homo.lignum.

¶ Incorporale nomen eſt quod corpus non ſi gnificat.ut grammatica.

¶ Omonyma ſunt quae uoce ⁊ non ſignifica tiōe cōueniūt.ut nepos filii uel fratris filius.et nepos.guloſus uel ganeo.

¶ Sinonyma ſunt quae nō uoce ſed ſignifica tione conueniunt.ut Marcus.Tullius. Cicero.Enſis.Gladius.Mucro.

¶ Ad aliquid dictuꝫ nomē eſt quod ſine intel lectu eius ad quod dicitur:proferri non poteſt.ut filius.pater.

¶ Quaſi ad aliquid dictū nomē eſt: quod quā uis habeat aliquid cōtrariū ⁊ quaſi ſem ꝑ adhaerens.tamē nec ipſo nomīe ſigni ficat etiam illud:neqꝫ ex illo nominatio nē acapit.ut nox.dies.lux.tenebrae.

¶ Gentile nomen eſt:quod gentem ſignificat ut graecus hiſpanus.

¶ Patriū nomē eſt:qđ a patria cuiſpiam ſu mitꝰ ut Romanꝰ ſalmāticēſis.arpinas

¶ Interrogatiuum nomen eſt quod cum īter rogatione profertur:ut quis? qualis? quantus? quotus? quot?

¶ Infinitum eſt interrogatiuo reſponſiuum. ut qui. qualis.quātus.quotus.quot.cū ſine interrogatione proferuntur.

¶ Relatiuum eſt quod refert aliquod praece dens.quod duplex eſt ſubſtantiae et ac adentis Relatiuum ſubſtantiae eſt: qđ refert antecedens ſubſtantiuum.ut qui quae.quod.Relatiuum acadentis eſt qđ refert antecedens adiectiuū.ut qualis. quantus.quotus.

¶ Quis uel qui quādoqꝫ acapitur īterrogati ue.ut qs tu es? quādoqꝫ īfinite.ut q̇ cur rit:mouetur. quādoqꝫ relatiue.ut ille e go qui quondā.quādoqꝫ acapitꝰ pro qua lis.ut quis tibi uideor.pro qualꝭ uideor.

¶ Qualis.quātus.et cuias.acapiuntur quā doqꝫ relatiue.ut ego ſum albꝰ:qualiſ es tu.magnus:quantus es tu.Romanus cuias es tu.Interrogatiue.ut qualis es tu? quantus es tu? cuias es tu? Infinit te:ut neſcio qualem te putem. quantum exiſtimē.et cuiatem eſſe dicam.

¶ Collectiuum nomen eſt:quod in ſingulari multitudinem ſignificat. Ut pplꝭ gens

¶ Diuiduū ē qđ a duobꝰ uel a pluribꝰ ad ſin gulos habet relatōnem:uel ad plures in numeros pars diſtributoſ.ut alter.alis uter.uterqꝫ.quiſqꝫ ſinguli.bini.Naꝫ al ter de duobꝰ diatꝰ alis de pluribꝰ. uter de duobꝰ ē interrogatiuū.ſicut quis de pluribꝰ.Diuidua ī pares numeros ſūt ſinguli.bini.terni.et ſimilia.

¶ Fictū ſiue factiuum ē nomen qđ a proprie tate ſoni ꝑ imitationē factuꝫ eſt.ut tur tur.grus.ſtropha.et quod ennius ſonuꝫ tubae taratantara dixit.

¶ Generale nomen eſt quod in diuerſas ſpeci es diuidi poteſt.ut animal.in hominem equum.aſinum.

¶ Speāale nomen ē:qđ a genere diuiditꝰ ut homo equus.aſinus.ab aīali qđ ē genꝰ.

¶ Ordinale nomē ē:qđ ordineꝫ ſignificat.ut primꝰ.ſecūdꝰ.tertꝰ.quartꝰ.Referūtꝰ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

autē haec nomina p totus et quotus.
Numerale nomen eſt quod numerum ſig
nificat. ut unꝰ. duo. tres. quatuor. quin
que. ſex. ſeptem.
Abſolutum nomē eſt: quod per ſe intelligi
tur. et non indiget alterius nominis cō
iunctione. ut deus.
Temporale nomē ē qđ tēpus ſignificat. ut
hora. dies. mēſis. ānus. luſtrū. ſaeculū.
Locale ē: qđ locū ſignificat. ut longinquus
propinquus. proximꝰ. medioximꝰ Sup
iores differentiae cōmunes ſunt primi
geniorum et deriuatiuorum nominū.
Deriuatiuorum nominum tantum
nouē ſunt differentiae. Patrony
micum. Poſſeſſiuum. Denominatiuū
Verbale. Participale. Aduerbiale. Di
minutiuum. Cōpatiuū. Superlatiuum

Patronymicum nomen eſt illud
quod ſignificat filiū uel filiā
nepotem uel neptē uel aliquē
ex poſteris. proprie tamē a nominibus
patrū diriuatur. ut eacides eaci filius uel
nepos. uel aliquis ex illis poſteris. fiūt
praeterea patronymica a nominibus ur
biū et locorū ſed fere pro poſſeſſiuis. ac
cipiuntur. ut thebais. cholchis.
Patronymica maſculina in nominibus pri
mae declinationis formātur a genitiuo
e. mutata in. des. ut aeneas aeneae ene
ades. maia maiae maiades. ī nominibus
ſecundae declinationis fiunt a genitiuo
addita. des. ut eacus eaci eacides. pria
mus priami priamides. In nominibus
uero in eus diphthongo deſinentibus cū
duplicē habeāt genitiuū in. ei. ſyllabas
et in. ei. diphthongó fiūt a genitiuo hoc
ultimo. ut pētheus pēthei uel pēthi pē
thides. prometheꝰ promethei uel prome
thi promethides. In nominibus uero ter
tiae declinationis formātur a datiuo.
ut neſtor. neſtoris. neſtori. neſtorides
Actor actoris actori actorides. Poetae
tamē quādoq; adimūt litterā ut deuca
lides pro deucalionides. ſapiades pro
ſapionides. aliquādo addūt. ut atlātia
des pro atlātides. Menenades pro me
nenades. amphitryoniades pro āphitry
onides. Declinantur uero per primam
nominis declinationem.
Patronymica foeminina fiūt a patrony
micis maſculinis ablata. de. ut priamis
a priamides. eolis ab eolides. quādoq;
tamē aliū in modū proferuntur addita
littera uel detracta. ut eneis ab eneades
pelias a pelides. theſeis a theſides. de
clināturq; oīa p tertiā nominis decli
natione. Pauca patronymica foemini
na repiūtur terminata ī. ne. ut a nereo
nerine. ab adaſtro adaſtrine. ab acriſi
o acriſione declināturq; per primā no
minis declinationem graecam.
Fiunt nōnunquā patronymica abuſiue a
matribus. ut ab ilia iliades. ab auis ma
ternis ut ab atlāte atlantiades mercu
rius. a fratribus ut phaetōtiades ſorores
phaetōtis. ab urbium cōditoribus. ut Ro
mulidae a romulo cecropidae a cecrope
Uſus patronymicorum tantum eſt apud
poetas: idq; fere in nominibus graecis.
Nam a latinis rarū eſt patronymicū
ut ſapiades romulides. mēniades.
Ponuntur aliquādo patronymica pro poſ
ſeſſiuis. ut eneis uirgilii. thebais papi
nii. pro opere cōfecto de aenea uel de re
bus geſtis apud thebas. ſicut et econtra
rio poſſeſſiua pro patronymicis accipiū
tur. ut ſaturnius pro ſaturnides.

Poſſeſſiuū nomē eſt: quod cū ge
nitiuo principalis ſignificat a
liqđ ex iis quae poſſidetur. ut
euādrius enſis pro euādri enſes. Poſſeſ
ſiua etiā dicūtur: quae habēt formā poſ
ſeſſiuorū qualia ſūt nomina gētilia. ut
Romanus ciuis. Romanus ager et gētile et
poſſeſſiuū ē. Sūt uero aliquādo ſubſtā
tiua. ut donariū. armariū. aliquādo ad
iectiua. romanꝰ. a. ū. Sūt uero poſſeſſi
uorū uariae terminatiōes. exeūt nāq;
In. cus. quae forma plerumq; a graecis
eſt. ut grammaticus. atticus. libycus.
cardiacus. maniacus.
In. ceus. finita pauca ſūt: materiamq; ſi
gnificāt. ut roſaceus. betaceꝰ. herbace

(c) 2006 Ministerio de Cultura

us.maluaceus ferulaceus. triticeus or
deaceus.teſtaceus.tofaceus.arenaceus
cretaceus.argilaceus.

Jn eus.finita plaerunq; materiam ſignifi
cãt.ut aureus.ferreus.argenteus.uitre
us ligneus.marmoreus.lapideus. fron
deus.quãdoq; tamẽ non ſignificant ma
teriam.ut caeſareus.romuleus.

Jn.aeus.diphthongõ terminata:noĩa grae
ca ſũt.ut iudaeꝰ.chaldaeꝰ.dionaeus.cre
taeus.idumaeus.cananeus.thebaeus.

Jn.tius.finita a nominibꝰ de ſinẽtia mate
riam ſignificant.ut a crate cratitius.a
ſtramine ſtramẽtitius.a latere lateritius.a cemẽto cemẽtitius.a pauimẽto pa
uimẽtitius.quae uero a participijs dedu
cuntur paſſionem ſignificant.ut a fictꝰ
fictitius.a commentus commentitius.
a conductus conductitius.ab aſcriptus
aſcriptitius.ab deditus deditius.a pi
gneratus pigneratitius.

Jn.ius.penultima longa omnia ſunt grae
ca.ut phthius phthia phthium a phthi
achillis patria. unde horatius phthius
achilles.dius.dia.dium.a ioue qui grae
ce dicitur dios.unde eſt ſub dio hoc ẽ ſub
ioue uel aere:pro quo indocti dicũt ſub
diuo.et horatius in ſermonibus.Senten
tiae diacatonis.et uirgilius in eneide.
diacamilla.chius chia chium.a chio in
ſula.unde ẽ uinũ chiũ ⁊ ficus chia.ſ; poſ
ſeſſiuũ penultiã producit:prĩcipale uero
breuiat.chous uero aliũde deducitur.

Jn.rium.materiae repoſitoriũ ſignificant
ut ſacrarium:ubi reponuntur ſacra. ar
marium ſiue armamentarium:ubi repo
nuntur arma.Calamarium. uinarium.
aluearium:ubi reponuntur calami.uinũ
aluei.quandoq; locum ſignificant.ut au
ditorium.tentorium.dormitorium.

Jn.arius.aria.arium.officia hominum plae
rũq; ſignificant.ut caprarius.ſaltuari
us.cãparius. horrearius. fagarius. lin
thearius.proprietarius.quae omnia ac
tionem paſſionẽq; ſignificant pauca ue
ro ſunt quae paſſiue ſemper accipiuntur
Legatarius. depoſitarius. commodata
rius.beneficiarius.fideicõmiſſarius.

Jn.iuus.partim ſunt graeca: ut achiuus.
argiuus.ptim latina. ut nominatiuus.
rediuiuus.recidiuus.

Jn.anus.quoq; reperiuntur poſſeſſiua.ut
caeſarianus.pompeianus.et in enus.ut
terrenus.alienus.et in inus.ut reginus
uianus.craſtinus.diutinus.et in.unus
ut tribunus.portunus. et in. rnus.ut
diurnus.nocturnus.heſternus.⁊ ĩ lnus
ut ficulnus.populnus.

Jn.tilis.et a nominibꝰ fiunt ⁊ a uerbis.ut
aquatilis.pluuiatilis.umbratilis.cocti
lis.fictilis.uerſatilis.Jn ſilis quoq;.ut
toſilis.penſil raſilis. Jn. xilis.ut nexil

Sunt et aliae complures poſſeſſiuorum ſpe
cies et terminationes:quorum quia di
uerſae et uariae ſunt formae et ſignifi
tiones:poſtea cum denominatiuis illas
proſequemur.Neq; enim ita ſeparatae
ſunt haec nominum differentiae ut non
inuicem coincidant et miſceantur .Jta
q; ſimul de poſſeſſiuis. denominatiuis
uerbalibus.participialibus et aduerbia
libus dicemus.

Denominatiuum eſt nomen:quod a
nomine deriuatur non ab aliqua
ſpeciali ſignificatione ſicut aliae differẽ
tiae.Verbale quoq; eſt quod a uerbo.pti
cipiale qͦ a ptIcipio. Aduerbiale quod ab
aduerbio trahitur. A praepoſitionibus
autem nullum trahitur.praepoſitiones
enim aduerbia ſunt cum ſine caſuali po
nuntur.Horum terminationes ſunt.

Jn.ia.ut iuſtus iuſtitia. acer.acrimonia
ſapiens ſapiẽtia.Jn.la.ut a cautus cau
tela.a ſuadeo ſuadela.Jn.na.ut.a medi
cus.medicina.a lateo laterna et latrina
Jn.ra.ut a tonſus tonſura.ab armatus
armatura.a fingo.figura.Jnueniuntur
quoq; in uerbalibus aliae litterae prae
cedẽtes.ut a ſcribo ſcriba.a lego collega
a uiuo conuiua.

Jn.e.deſinentia reperiuntur uerbalia. ut
a cubo.cubile.ab utor utenſile.

Jn.o.ut a cicer cicero.a capite capito.a la
teo latro.ab epulor epulo.

Jn.io.terminata plaerũq; a participijs fi
unt ſuper.i.genitiui addita.o.ut lectus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

lecti. lectio dicimus tamen.
Vetatio a uetitus.
Praeſtatio a praeſtitus.
Cubatio a cubitus.
Domatio a domitus.
Sonatio a ſonitus.
Crepatio a crepitus.
Tonatio a tonitus.
Fricatio a frictus.
Internectio a nectus.
Fiunt quoq; a nominibus. ut a rebellis rebellio. a talis talio. et a uerbis. ut a religo religio.

In. tudo. ut a fortis fortitudo. a magnus magnitudo. ab habitus habitudo. a celſus celſitudo. a beatus beatitudo.

In. al. quoq; reperiuntur. ut a ceruice ceruical. a uectus uectigal.

In. il. praeterea ſunt. ut a pugillus pugil a uigilo uigil.

In. ul. etiam ſunt. ut a conſulo conſul. ab exulo exul. a praeſum praeſul.

In. etum. ut a uinea uinetum. ab oliua oliuetum. a myrto myrtetum.

In. rium. ut a ſole ſolarium. a roſis roſarium. ab alueis aluearium.

In. ium. aliis quoq; conſonantibus praecedentibus. ut a nubo connubium. ab indico indicium. a medico remedium. ab exule exilium. a municipe municipium. a conuiua conuiuium.

In. bulum. reperiuntur multa diminutiuis ſimilia. ut cunabulum a cunis. uocabulum a uoco uocas.

In. culum. quoq; ſunt: quae fiunt a ſecunda uerbi perſona. ut a coeno. as. coenaculum. a diuerto. is. diuerticulum.

In. mentum. praeterea a ſecundis perſonis uerborum fiunt. ut a ſacro. as. ſacramentum. ab alo alis alimentum. a participiis etiam fiunt: ſed raro quidem. ut a creſco cretus crementum.

In. monium. etiam ſunt. ut a teſte teſtimonium. a uade uadimonium. a matre matrimonium. a patre patrimonium.

In. um. quoq; ſunt quae a uerbis fiunt. ut a regno regnum. a uelo. as. uelum. quaedam ſunt participiis ſimilia. ut factum dictum. tectum.

In. men. omnia fere uerbalia ſunt: fiuntq; a ſecunda perſona uerbi. ut a iuuo. iuuas iuuamen. a tego. gis. tegimen: quod per abſciſionem faciunt tegmen. ab acuo. is. acumen.

In. cen. compoſita ſunt a cano. is. ut tubicen. cornicen. lyricen. a pectendo quoq; unum reperitur in. cten. pecten.

In. ar. quoq; ſunt. ut a coclea coclear. a puluino puluinar. a lacu lacunar.

In. er. ut ab eques equeſter. a ſilua ſilueſter. a rubeo ruber. a piget piger.

In. or. quae uerbalia ſunt fiunt a prima uerbi perſona. o. terminali detracta. ut a coloro color. a laboro labor. In. or. quae participialia ſunt fiunt a participio. us. mutata in. or. ut amatus amator. auditus auditor. ſignificant uero omnia actionem. ut amator qui amat praeter quam uector qui cum ſignificat qui uehit et uehitur. A nominibus quoq; fiunt: ut a ſenatus ſenator.

In. ur. uerbalia ſunt. fiuntq; a prima uerbi perſona detracta. o. uel. or. ut a murmuro murmur. a furor fur. ab auguror augur. a ſaturo ſatur.

In. as. pleraeq; denominatiua ſunt. ut a probus probitas. a caſtus caſtitas. a liber libertas. Ab egeo quoq; fit egeſtas. Gentilia quoq; multa reperiuntur in. as. ut ab arpino arpinas. a rauenna rauenas. a toloſa toloſas. atis.

In. es. ut ab equus eques. a pes pedes. a tego teges. a ſtruo ſtrues.

In. alis. quoq; ut a pluuia pluuialis. ab anima animalis. a manu manualis. a penetro penetralis.

In. elis. pauca ſunt denominatiua. ut a fide fidelis. a patruo patruelis. a crudus crudelis. a carduus carduelis.

In. ilis. partim ſunt denominatiua. ut ab aede aedilis. a puero puerilis. partim a uerbis. ut a fero fertilis. a uolo uolatilis. partim a participiis. ut a fictus fictilis. ab altus altilis.

In. bilis. uerbalia partim fiunt. a praeſenti. ut ab amo amabilis. a lego legibilis partim a praeterito. ut a plauſu plauſibilis. a ſenſu ſenſibilis uel ſenſilis. partim

(c) 2006 Ministerio de Cultura

a futuro.ut a flebo flebilis.

In.aris.quaedã fiũt a noĩe.ut a ſchola ſcholaris.quaedã a uerbo ut a molo molaris

In.enſis.omnia ſunt a nominibus.ut a arco arcenſis.ab hiſpali hiſpalenſis.a prato pratenſis.

In.is.duas habẽtia conſonantes antecedentes.ut a ſalus ſalubris. a terra terreſtris.ab ager agreſtis.

In os denominatiua ſũt.ut a lepore lepus et uerbalia.ut a cuſtodio cuſtos.

In.us.uariae ſũt formae.de q̃bꝰ ptim ĩ poſſeſſiuis diximꝰ ptim hoc loco dicemus.

In.ius.denominatiua et uerbalia ſunt.ut a ſeruo ſeruiꝰ.a marte martius.a nuncio nuncius.a ſaucio ſaucius. participialia quoq3.ut a commendatus commendatitius.a pigneratus pigneratitius.

In.uus.ſyllabas a nominibꝰ fiunt.ut a patre patruꝰ.⁊ ab ãno ãnuus.et a uerbis ut ab irrigo irriguus.ab ãbigo ãbiguus

In.bus.uerbalia ſunt.ut a probo probuſ ab orbo orbus a ſuperbio ſuperbus.

In.cus.denominatiua ſũt.ut a boue bubulcus.a ſue ſubulcuſ.Verbalia quoq3.ut a peto petulcus.ab hio hiulcus.a ſulco biſulcus triſulcus.

In.idus.partim ſunt a nominibus.ut ab herba herbidus.a flore floridus.partim a uerbis.ut a uiuo uiuidus.a candeo cãdidus. a pando debuit eſſe pandidus.et dicimus pandus.

In.bundus.fere uerbalia ſunt.ut a morior moribundus.a ludo ludibundus.neq3 ſimilitudinem ſignificant.ut Seruius et priſcianus putant:ſed uehementiam potius ut dicit gellius.Rubicundus quoq3 pro rubibundus dicitur.

In.ndus.participialia ſunt et in uoce participijs ſimilia. et ſignificant dignum eſſe ea re quae demoſtratur.ut amandus dignus amari.

In.ulus.ſimilia ſunt diminutiuis.et ſunt partim a nominibus.ut ab annus anniculus.partim a uerbis.ut a pendeo pendulus.a bibo bibulus.

In.rus.pauca ſunt partim a nominibus. ut a decore decorus.ab odore odorus.partim a uerbo.ut a cano canorus.a ſono ſonorus.ab aueo auarus.

In.tus.ctus.ptus.ſus.xus.Participialia ſunt.ut ſeruitus.cultus. amictus. fructus.uiſus.ſenſus.raptus. ſumptus. nexus.luxus.declinanturq3 per quartam nominis declinationem.

In.oſus.ptim a nomine deſcendunt ptim a uerbo.ptim ab utroq3.et quae ſunt a nomine habitationẽ ſiue uehemẽtiã copiã ue ſignificant.ut animoſus. ingenioſus ſaxoſus.uinoſꝰ.quae a uerbo ſunt ptim actionem ſignificant:ptim paſſionem ptim utrũq3.ut ſtudioſus qui ſtudet inuidioſus cui inuidetur. formidoloſus qui formidat et formidatur.odioſus ab odi et ab odio deriuari uidetur.

In.ſtus.aut a nominibus aut a uerbis fiũt ut ab honore honeſtus.a uenere uenuſtꝰ ab ango anguſtus.

In.ax.a uerbis deducuntur.ut a loquor loquax.a dico dicax.a peto petax.ab audeo audax.ab emo emax.

In.ex.quoq3 a uerbis fiunt.ut a uerto uertex.a lego lex.a rego rex.

In.trix.a maſculinis uerbalibus in tor:deriuãtur.tor.mutata in trix.ut amator amatrix.niſi quod a nutritor fit nutrix ab expulſor quoq3 fit expultrix.a tonſor tontrix.

In.or.aut a nomine ſunt.ut a uelo uelox. aut a uerbo.ut a uoco uox.

In ux.uerbalia ſunt.ut a luceo lux.a duco dux.In.unx.a coniungo coniunx. In.arx.ab arceo arx.In.alx.a caleo. calx.

Aduerbialia nomina in.us.fere exeũt.ut ab hodie.hodiernus.ab heri heſternus. a cras craſtinus a ſupra ſupernus.ab ĩfra infernus.

Diminutiuum eſt:quod diminutionem ſui principalis ſignificat.ut a rege regulus:ideſt paruus rex.Sunt autem diminutiua prope eius generis cuius ſunt principalia:praeter haec pauca.

Rana ranunculus.

Canis.canicula.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Terebra.terebellum.
Acus.aculeus.et acula.
Quallus.quaſillum.
Anguis.āguilla.
Piſtrinum.piſtrilla.
Unguis.ungula.
Glandium.glandula.
Enſis.enſicula.
Conuentus.conuenticulum.

¶ Quaedam tamen ex his cuꝫ mutēt ſignificationem:non ſunt diminutiua ſicut nec quae ſequuntur.

Auus auunculus.
Cunus cuniculus.
Mus muſculus.
Pes pediculus.
Cicer acercula.
Nouus nouacula.
Lens lenticula.
Mens mentula.
Auris auricula.
Fides fidicula.
Umbra umbraculum.
Coena coenaculum.
Currus curriculum.
Cubile cubiculum.
Annus anniculus.
Uerna uernaculus.
Rideo ridiculus.

¶ Diminutiua aut exeūt in.io.ut homo homuncio.ſenex ſenecio.

¶ Aut in aſter.aſtra aſtrum: quae proprie ſimilitudinem atqꝫ imitationem ſignificant:potius quam diminutionem.ut olea oleaſter.pinus pinaſter. pulla pullaſtra.filia filiaſtra. apium apiaſtrum menta mentaſtrum.

¶ Aut in.ulus.ula.ulum.ut frater fraterculus.ſoror ſororcula.corpus corpuſculuꝫ. tantulus.tantula.tantulum.

¶ Aut in.olus.ola.olum. ut ſergius ſergiolus.corona corola. pallium palliollum. albiolus.albiola.albiolum.

¶ Aut in.ellus.ella.ellum.ut puer puellus. capra capella.lucrum lucellum.tenellus tenella.tenellum.

¶ Aut in.xillus.xilla.xilluꝫ. ut talus taxillus.mala maxilla.ala axilla.pauxillus pauxilla.pauxillum.

¶ Aut in.illus.illa.illum.ut codex codicillus anguis anguilla.uinum uillum. tantillus.tantilla.tantillum.

¶ Aut in.leus.ut equus equuleus.acus aculeus.lex leguleus.

¶ Aut in.iſcus.ut panis paniſcus. trochus trochiſcus.ſyrus ſyriſcus.

Comparatiuuꝫ eſt nomen: quod cum intellectu poſitiui:uel aliquo participe ſenſus poſitiui ſignificat magis aduerbiuꝫ. ut fortior magis fortis.exterior magis extra.

¶ Comparatiua fiunt aut a nominibus adiectiuis quae poſſunt incremētum diminutionemqꝫ ſuſcipere ut albus alba albū albior.aut a uerbis.ut a detero deterior.a potior potiris potior.aut a participiis.ut a doctus doctior. aut ab aduerbiis.ut ab ultra ulterior.

¶ Comparatiua formantur in nominibus ſecundae declinationis a genitiuo terminato in.i.addita.or.ut albus albi albior A nominibus tertiae declinationis ſup i.datiui addita.or.ut fortis forti fortior.Iuuenis uero iunior:nō iuuenior fac.

¶ A nominibus habentibus uocaleꝫ ante.is uel.us.comparatiua non formantur.ſꝫ cum illis accipitur magis. et dicimus egregius.magis egregius. arduus magis arduus.tenuis magis tenuis.quanquam ſunt qui dicant a tenuis tenuiora.et a ſtrenuus ſtrenuiora.

Superlatiuum eſt qd ad plures comparatuꝫ ſui generis omnibus ſuperponitur.uel per ſe prolatum poſitiuum a quo formatur ſignificat cum hoc aduerbio ualde. ut plato graecoruꝫ doctiſſimus.uel plato doctiſſimus.i.ualde doctus.

¶ Superlatiua fiunt ab illis nominibus a quibus comparatiua formantur.

¶ Superlatiua a nominibus in.r.deſinētibus formātur addita rimus ut teter terrimus.paup pauperrimus. Alias fiunt ſuplatiua a nominibus ſecūdae declina

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tionis addita.s.ſimus ſuper.i.genitiui
a nominibꝰ tertiae addita.ſimus.tantū
ut albꝰ albi albiſſimus.fortis huius for
tis fortiſſimus.

¶Comparatiua et ſuperlatiua quae predic
tam formulam non ſequuntur ſunt.

Bonus.melior.optimus.
Malus.peior.peſſimus.
Paruus.minor.minimus.
Dexter.dexterior.dextimus.
Siniſter.ſiniſterior.ſiniſtimus.
Senex.ſenior.caret.S.
Iuuenis.iunior.caret.S.
Nequam.nequior.nequiſſimus.
Detero.deterior.deterrimus.
Extra.exterior.extimus.
Intra.interior.intimus.
Ultra.ulterior.ultimus.
Infra.inferior.infimus.
Citra.citerior.citimus.
Supra.ſuperior.ſupremus.
Ante.anterior.
Poſt.poſterior.poſtremus.
Prope.propior.proximus.
Pridem.prior.primus.
Pius.pientior.pientiſſimus.
Magnificus.magnificētior.iſſimus.
Munificus.munificentior.iſſimus.
Beneficus.beneficentior.iſſimus.
Maleficus.maleficentior.iſſimus.
Merificus.merificētior.iſſimus.
Maledicus.maledicentior.iſſimus.
Maliuolus.maliuolentior.iſſimꝰ.
Beniuolus.beniuolentior.iſſimus.
Multus.hoc plus.plurimus.
Maturus.maturior.maturrimus.
Nuper.nuperior.nuperimus.
Uetus.ueterior.ueterrimus.
Facilis.facilior.facillimus.
Humilis.humilior.humillimus.
Similis.ſimilior.ſimillimus.
Agilis.agilior.agillimus.
Gracilis.gracilior.gracillimus.
Penitus.penitior.penitiſſimus.

¶Comparatiuum quandoqꝫ ſignificat plus
quam ſuperlatiuū.ut plinius.in epiſto
lis.quae cuꝫ ſint turpiſſima:diſcreta et
para turpius iugūtur.Quandoqꝫ ſigni
ficat minus.quā poſitiuū.ut triſtior et
lachrimiſ oculos ſuffuſa nitentes.i.ſub
triſtis.Quādoqꝫ ſignificat quantū poſi
tiuū.ut ſenior.pro ſenex.et fere quotiēs
comparatiuum non conſtruitur cum eo
ad quem fit comparatio:pro poſitiuo ac
cipitur.

Uerbum eſt pars orationis decli
nabilis cum modis et tempori
bus ſine caſu agendi uel patien
di ſignificatiua.ut amo.amas.
Uerbo accidunt octo.Genus.modꝰ.Tē
pus.Numerus.Perſona.Species.Figu
ra.Coniugatio.

¶Genera uerborum quinque ſunt.Actiuum
Paſſiuum.Neutrum.Cōmune.Depo
nens.Actiuum eſt quod deſinit in.o.et
habet paſſiuuꝫ in.or.ut amo.amor.Paſ
ſiuum eſt quod deſinit in.or.et habet ac
tiuum in.o.ut amor ab amo.Neutrum
eſt quod deſinit in.o.et non habet paſſi
uum in.or.ut algeo.Cōmune quod deſi
nit in.or.et non habet actiuum in o.et
retinet actiui et paſſiui ſignificationē.
ut largior.Deponēs quod deſinit in.or.
et non habet actiuum in o.et retinet a
ctiui ſignificationem.ut loquor.

¶Modi uerboꝝ quinque ſunt.Indicatiuus.
Imperatiuus.Optatiuus.Subiunctiuꝰ
Infinitiuus.Indicatiuus eſt quo indica
mus quid agitur.ut ego lego.Imperati
uus eſt quo imperamus aliquid fieri.ut
o antoni lege.Optatiuus quo ſignifica
mus nos aliquid cupere.ut o ſi legeret
antonius.Subiunctiuus qui indiget al
tero uerbo ut perfectū ſenſum ſignificet
ut cuꝫ legero intelligam.Infinitiuus ē:
qui caret numeris et pſonis et indiget
uerbo alterius modi ut aliquid determi
natum ſignificet.ut cupio legere.utinā
uelles legere uirgilium.

¶Tempora uerboꝝ quinque ſunt.Praeſens
Praeteritum impfectum.Praeteritū
pfectū.Praeteritū pluſquā pfectū.Fu
turum.Indicatiuꝰ et ſubiunctiuꝰ oīa
tēpora habent.Optatiuus ⁊ infinitiuus
tria.praeſens.praeteritum.et futuruꝫ.
Imꝑatiuꝰ duo tātum.praeſenſ.⁊ futuꝝ.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Numeri uerborum ſicut ⁊ nominum duo
ſunt. Singularis ⁊ Pluralis. Singula
ris. ut amo. Pluralis. ut amamus.
¶ Perſonae uerborū tres ſunt. prima. ſecū
da. tertia. Prima quae de ſe ſola: uł de
ſe cuꝫ aliis loquitur. ut ego amo. nos a
mamꝰ. Secūda ad quā ſolaꝫ uel cuꝫ ali
is prima loquit᷑. ut tu amas. uos ama
tis. Tertia de qua ſola uel de quibꝰ pri
ma loquit᷑. ut acero legit. hoīes legūt
¶ Species uerborū duae ſunt. Primigenia
ut lego legis. Deriuatiua. ut lectito le
ctitas. Sed deriuatiuorum plures ſūt
formae. hae fere.
¶ Quaedam ſunt quae dicūtur inchoatiua
quae laurentius ualla putat continuuꝫ
incrementum ſignificare paſſionis in
natae. fiuntqꝫ a uerbis neutris ſecun
dae coniugationis. et formantur a ſecū
da perſona praeſentis indicatiui addi
ta. co. ut tepeo tepes tepeſco. albeo al
bes albeſco. Sunt quoqꝫ inchoatiuis ſi
milia haec quae ſequuntur.
Cupio. is. concupiſco. is.
Dormio. is. dormiſco. is.
Sentio. is. perſentiſco. is.
Viuo. is. reuiuiſco. is.
Miſereoꝛ. eris. miſereſco. is.
Labo labas labaſco. is.
Integro. as. integraſco. is.
Hio. as. hiſco. is. pꝛo hiaſco.
Sao. is. reaſco. is.
¶ Quaedaꝫ ſunt quae dicūtur meditatiua:
quae laurentius apellat deſideratiua.
ſunt uero per pauca fiuntqꝫ ab ultimo
ſupino addita. rio. ut.
Eſurio ab eſu.
Micturio a mictu.
Cacaturio a cacatu.
Coenaturio a cenatu.
Parturio a partu.
¶ Quaedam ſunt quae dicuntur deſideratiu
ua: quae laurētius non mētis affectū:
ſed corporis actuꝫ ſignificare dicit. ut
uiſo ſoꝛoꝛem hoc eſt ad uidendum eo ſo
rorem. et ſunt.
Viſo uiſis. a uideo.
Faceſſo. is. a facio.
Capeſſo. is. a capio.
Arceſſo. is. ab accio.
Acceſſo. is. ab accio.
Leuaſſo. is. a leuo.
¶ Quaedam ſunt quae frequentatiua dicun
tur. fiūtqꝫ plaerūqꝫ a ſupinis. u. finali
mutata ī. o. ut dicto. as. a dico. xi. ctu
curſo. a curſu. dormito. a dormitu. A
uerbis tamen primae cōiugationis mu
tant. a. ſupini penultimaꝫ in. i. ut rogi
to. as. a rogatu. imperito. as. ab impa
tu. uolito. as. a uolatu. Quae uero faci
unt praeteritū in gi. formant frequē
tatiuum a ſecunda perſona praeſentis
et addita. to. ut lego. is. legi. legito. as
ago. is. egi. agito as. dicimus tamen a
ctito. as. et lectito lectitas.
¶ Quaedam ſunt quae diminutiua appellan
tur. ut a ſorbeo ſorbillo. a caueo cauillo
a garrio garrulo.
¶ Quaedam ſunt denominatiua. ut a patre
patriſſo. a graeco graciſſo et graecoꝛ. a
ris. a grex gregis. grego. as.
a philoſopho philoſophoꝛ. a pabulo pabu
loꝛ. a ligno lignoꝛ. a frumēto frumētoꝛ
¶ Quaedaꝫ ſunt aduerbialia. ut a perendie
perendino. as. ab intra intro. intras. a
ſupra ſupero. ſuperas.
¶ Verboruꝫ figurae tres ſunt. Simplex. ut
cupio. Compoſita. ut cōcupio. Decom
poſita. ut concupiſco.
¶ Sunt uerba quae in compoſitione mutāt
coniugationeꝫ. ut do. as. dedi. reddo. is
reddidi. cubo. as. incumbo. is. incubui.
facio. is. amplifico. as.
¶ Sunt etiam quae mutant genus. ut eo. is
quod eſt neutrum praetereo. is. praete
reoꝛ. iris. facio. is. perficio. is. perficioꝛ
eris. uerſificoꝛ. aris.
¶ Sunt quae reperiuntur tantuꝫ in compo
ſitione. ut ſpicio aſpicio. is. fendo. offē
do. is. licio. elicio. is. fragoꝛ. refragoꝛ. a
ris. pleo. repleo. es. leo. deleo. es. pello.
compello. compellas.
¶ Sunt quae litteraꝫ in praeſenti corruptā
in praeterito ⁊ ſupino retinēt integrā
ut frango. is. fregi. fractum. infringo.
is. infregi. infractuꝫ. ago. is egi. actū

.b. v.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

redigo.redigis.redegi.redactum. adigo is.adegi.adactum.

¶Sunt quae in praeſenti et ſupino habent litteram corruptam in praeterito uero integram.ut facio.is.feci.facteuȝ.inficio is.infeci infectum.iacio.is.ieci.iatum. coniicio.is.conieci.coniectum.

¶Verba geminantia in praeterito primam ſyllabam abiiciunt primam ex illis in cõpoſitione.ut ſpondeo.es.ſpopondi.deſpõdeo.es.deſpondi.pello.is.pepuli.compello.is.compuli.Excipitur.

Do.as.dedi.reddo.is.reddidi.
Sto.as.ſteti.conſto.as.conſtiti.
Diſco.is.didici.adiſco.is.addidici.
Poſco.is.popoſci.depoſco.is.depopoſci.

¶Coniugationes uerborum quattuor ſunt. Prima quae habet.a.productam ante.re.uel.ri.in infinitiuo.ut amo.as.amare.amari.Secunda quae habet.e.productam ante.re uel ri.in infinitiuo.ut doceo.es.docere doceri.Tertia quae habet e.correptam ante.re.infinitiui.uel ante ris.ſecundae perſonae uocis paſſiue.ut lego.is.legere legor legeris.legi. Quarta quae habet.i.productam ante.re.uel ri.in infinitiuo.ut audio audis.audire.audior.iris.audiri.

Primae coniugationis uerba mittunt praeteritum perfectum ĩ aui.et ſupinum in atũ.ut amo as.amaui.amatum.Excipitur.

Domo.as.domui.domitum.
Crepo.as.crepui.crepitum.
Sono.as.ſonui.ſonitum.
Tono.as.tonui.tonitum.
Veto.as.uetui.uetitum.
Cubo.as.cubui.cubitum.
Plico.as.cui.uel.caui.atuȝ.uel.atum.
Neco.as.cui.uel.caui.nectũ.uel actum
Lauo.as.laui.lautũ.lotum lauatum.
Poto.as.potaui.potum uel potatum.
Seco.as ſecui.ſectum.
Frico.as.fricui.frictum.
Mico.as.micui.caret.S.
Nexo.as.nexui.nexum.
Iuuo.as.iuui.iutum.

Do.das.dedi.datum.
Sto.as.ſteti.ſtatum.

Secunda coniugatio.in.eo.deſinit:et ea terminatio illius eſt propria:praeter pauca primae coniugationis.beo.meo.laqueo.nauſeo.enucleo.excreo.creo.as.calceo.as.⁊ duo quartae.eo.is.et queo quis. Cieo: quod eſt ab.eo.is.compoſituȝ ſecũdae ⁊ quartae coniugationis.mittitq; praeterituȝ ſemper.in.iui.

¶Verba ſecundae coniugatiõis mittũt praeteritum in.ui.ſyllabas.et ſupinum in.itum.aut carent.eo.ut.

Debeo.es.debui.debitum.
Noceo.es.nocui.nocitum.
Studeo.es.ſtudui.caret.S.
Vigeo uiges uigui.caret.S.
Valeo.es.ualui ualitum.
Tumeo.es.tumui.caret.S.
Moneo.es.monui.monitum.
Stupeo.es.ſtupui.caret.S. Excipitur.

¶De terminatis in beo.

Iubeo.es.iuſſi.iuſſum.
Sorbeo.es.ſorpſi.ſorptum.uel.
Sorbeo.es.ſorbui.ſorbitum.

¶De terminatis in.ceo.

Doceo.es.docui.doctum.
Arceo.es.arcui.arctum.
Miſceo.es.miſcui.miſtum.
Luceo.es.luxi.caret.S.
Polluceo.es.polluxi.caret.S.

¶De terminatis in.deo.

Rideo.es.riſi.riſum.
Suadeo.es.ſuaſi.ſuaſum.
Ardeo.es.arſi.arſum.
Strideo.es.ſtridi.caret.S.
Video.es.uidi.uiſum.
Sedeo.es.ſedi.ſeſſum.
Pendeo.es.pependi.penſum.
Tondeo.es.totondi.tonſum.
Mordeo.es.momordi.morſum.
Spondeo.es.ſpopondi.ſponſum.
Audeo.es.auſum.caret.p.
Gaudeo.es.gauiſus.caret.p.
Prandeo.es.prandi.pranſum.

¶De terminatis in.geo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Algeo.es.alſi.alſum.
Fulgeo.es.fulſi:fulſum.
Mulgeo.es.mulſi.mulſum.
Mulgeo.es.mulxi.mulctum.
Indulgeo.es.indulſi.indultuȝ.uel.ſuȝ.
Urgeo.es.urſi. urſum.
Turgeo.es.turſi.turſum.
Tergeo.es.terſi.terſum.
Augeo.es.auxi.auctum.
Lugeo.es.luxi.luctum.
Frigeo.es.frixi.caret.S.

De terminatis in.leo.

Fleo.es.fleui.flectum:
Cleo.es.cleui.cletum.
Cōpoſita quoqȝ a pleo.et leo.quae uerba non ſunt in uſu.ut.
Suppleo.es.ſuppleui. etum.
Compleo.es.compleui.etum.
Deleo.es.deleui.deletum.
Releo.es.releui.reletum.
Et compoſita ab oleo.es. quae faciunt praeteritum in.eui.et ſupina in.etum et in.ui.quoqȝ diuiſas et ſupina in.itū
Obſoleo.es.obſoleui.obſoletum.
Obſoleo.es.obſolui.obſolitum.
Exoleo.es.exoleui.exoletum.uel.
Exoleo.es.exolui.exolitum.
Adoleo.es.adoleui.adultum.uel.
Adoleo.es.adolui.adultum.

De terminatis in.neo.

Neo.es.neui.netum.
Maneo.es.manſi.manſum.
Teneo.tentum.uel tenſum.

De terminatis in.queo.

Torqueo.es.torſi.tortum.

De terminatis in.reo.

Torreo.es.torrui.toſtum.
Haerreo.es.haeſi.haeſum.

De terminatis in.ſeo.

Cenſeo.es.cenſui.cenſum.
Denſeo.es.denſui.denſum.

De terminatis in.teo.

Pateo.es.patui.paſſum.

De terminatis in ueo omnia mittūt praeteritum in ui.et ſupinū.ui.mutata in tum.ut moueo moui motuȝ.foueo foui fotum.Excipitur. Conniueo.es.conniui uel connixi.caret.S.

Tertiae coniugationis unū uerbum reperitur in.io.praecedēte.a.ut aio.ais. deffectiuum unum quoqȝ praecedēte.e.quod eſt meio is.minxi.mictum.

De terminatis in.ao.haec fere ſūt. facio .is.feci.factum.
Iacio.is.ieci.iactum.
Cōpoſita quoqȝ a ſpicio ⁊ licio quae uerba non extant in uſu:mittūt praeteritum in exi.et ſupina in ectum.ut.
Aſpicio.is.aſpexi.aſpectum.
Pellicio.is.pellexi.pelletū.Excipitur
Elicio.is.elicui.elicitum.

De terminatis in.dio.unum eſt.

Fodio.is.fodi.foſſum.

De terminatis in.gio.unum eſt.

Fugio.is.fugi.fugitum.

De terminatis in.pio.

Rapio.is.rapui.raptum.
Capio.is.cepi.captum.
Cupio.is.cupiui.cupitum.
Coepio.is.coepi.coeptum.a quo ſunt.
Incipio.is.incoepi.incoeptum.
Concipio.is.concoepi.concoeptum.

De terminatis in.rio unum eſt.

Pario.is.peperi.partum.

De terminatis in.tio.unum eſt.

Quatio quatis.quaſſi.quaſſum.

De terminatis in.uo.ſyllabas:omnia mittunt praeteritum in.ui.diuiſas ⁊ ſupinum in.utuȝ.ut arguo.is.argui. argutum.Excipiuntur.
Struo.is.ſtruxi.ſtructum.
Fluo.is.fluxi.fluxum.
Unguo.is.unxi. unctum.
Tinguo.is.tinxi.tinctum. a quo ſunt
Diſtinguo.is.diſtinxi.diſtinctum.
Extinguo.is.extinxi.extinctum.
Linguo.is.linxi.caret.S.
Pluo.is.pluui.plutum.
Coquo.is.coxi.coctum.
Linquo.is.liqui.lictum.

De terminatis in.bo.omnia mittūt praeteritum in.bi.et ſupina in.ituȝ. ut bibo.is.bibi.bibitum.Excipitur.
Nubo.is.nupſi.nuptum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Scribo.is.ſcripſi.ſcriptum.
Cōpoſita quoqꝫ a cubo.as.mittunt prae
teritum in.ui.diuiſas et ſupina in.itū.
ut incumbo.is.incubui.incubitum.Diſ
cumbo.bui.diſcubitum.

De terminatis in co.

Dico.is.dixi.dictum.
Duco.is.duxi.ductum.
Uinco.is.uici.uictum.
Ico.icis.ici.ictum.
Parco.is.parſi.parſum.
Parco.is.peperci.caret.S.
Habentia.s.ante co.abiecta.s.mutant
in praeterito.co.in.ui et in ſupino.ui.
in tum.ut creſco.is.creui cretum.prae
ter agnoſco.agnitum.et cognoſco cogni
tum.Excipitur.
Compeſco.is.compeſcui compeſcitum.
Diſpeſco.cis.diſpeſcui diſpeſcitum.
Diſco.diſcis.didici.diſcitum.
Poſco.poſcis.popoſci.poſcitum.
Gliſco.is.et quae dicuntur inchoatiua
carent praeteritis ⁊ ſupinis.ut tepeſco
is.tepeſcere.tepeſcens.

De terminatis in do.omnia mittunt prae
teritum in.ſi.et ſupina in ſum.ut
Rado.is.raſi.raſum.Excipitur.
Cado.is.cecidi.caſum.
Caedo.is.cecidi.ceſſum.
Caedo.is.ceſſi.ceſſum.s.geminata.
Cudo.is.cuſſi.uel cudi.cuſſum.
Edo.is.edi.ſtum.uel eſum.
Strido.is.ſtridi.caret.S.
Sido.is.ſidi.caret.S.
Findo.is.fidi.fiſſum.
Sando.is.ſadi ſaſum.
Fundo.is.fudi.fuſum.
Pando.is.pandi.paſſuꝫ.Prēdo.is.prē
di.prēſſum.Scando.is.ſcandi.caret.S
Offendo.is.offendi.offenſum.
Defendo.is.defendi.defenſum.
Mando.is.mandi.caret.S.
Tundo.is.tutudi.tuſum.uel tunſum.
Tendo.is.tetendi.tenſum.uel tentum.
Pendo.is.pependi penſum.
Compoſita quoqꝫ a do.das.cum una ſyl
laba tertiae coniugationis: geminant
qꝫ in praeterito.di.et aſſumunt in ſupi
no.i.pro.a.ut uendo.is.uendidi.uendi
tum.trado.is.tradidi.itum.

De terminatis in.go.omnia mittunt prae
teritum in.xi.et ſupina in.ctum.ut re
go.is.rexi.rectum.cuius compoſita re
tinent.e.ante.xi et ctū.ut porrigo.por
rexi.porrectum.Excipitur.
Ago.is.egi actum.
Frango.is.fregi.fractum.
Lego.is.legi.lectum.et quae ab eo com
ponuntur.praeter tria.
Intelligo.is.intellexi.intellectum.
Diligo.is.dilexi.dilectum.
Negligo.is.neglexi.neglectum
Tango.is.tetigi.tactum.
Pango.is.pepigi.pactum.
Pango.is.panxi.pactum.
Spargo.is.ſparſi.ſparſum.
Mergo.is.merſi.merſum.
Tergo.is.terſi.terſum.
Pungo.is.punxi.punctum.
Pungo.is.pupugi.punctum.unde.
Repungo.is.repupugi.repunctum.
Compungo.is.compunxi.compunctum
N.uero.abiciunt in ſupinis.
Frango fractum.
Tango tactum.
Pango pactum.
Fingo fictum.
Pingo pictum.
Stringo ſtrictum.
Ringo rictum.
Mingo nuſquam legi.

De terminatis in ho.

Traho.is.traxi.tractum.
Ueho.is.uexi.uectum.

De terminatis in lo.mittunt praeterituꝫ
in.ui.ſyllabas.et ſupina in tum.ut alo.
is.alui.alitum uel altum.
Colo.is.colui.cultum.
Molo molis molui molitum.
Occulo.is.occului occultum.
Uolo uis uolui uolitum Excipitur.
Pello.is.pepuli pulſum.
Fallo.is.fefelli falſum.
Tollo.is.tetuli ſublatum.
Uello.is.uelli uel uulſi uulſum
Percello.is.perculi uel pꝯulſi pꝯulſum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Excello.is.excului excelſum.
Salo.is.ſali ſalſum.
Pſallo.is.pſalli.caret.S.

De terminatis in.mo.mittũt praeteritũ in.ui.et ſupinum in.itum.ut gemo.is gemui gemitum. Excipitur.

Emo.is.emi.emptum.
Premo.is.preſſi preſſum.
Promo.is.prompſi promptum.
Demo.is.dempſi demptum.
Como.is.compſi comptum.
Sumo.is.ſumpſi ſumptum.

De terminatis in.no.quae mittunt praeteritum in.ui.et ſupinum ui mutata i tum.ut cerno.is.creui.cretum.ſterno.is.ſtraui ſtratum. Excipitur.

Pono.is.poſui poſitum.
Gigno.is.genui genitum.
Temno.is.tempſi temptum.
Lino.is.lini uel liui litum.
Cano.is.cecini cantum cuius compoſita faciunt praeteritum in.ui. ſyllabas et ſupinum in.entum.ut concino.is.cõcinui concẽtum.

De terminatis in po.quae mittũt praeteritum in.pſi et ſupinum in.ptum. ut ſcalpo.is.ſcalpſi ſcalptum. Excipitur

Rumpo.is.rupi ruptum.
Strepo.is.ſtrepui ſtrepitum.

De terminatis in.ro.

Gero.ris.geſſi.geſtum.
Uro.is.uſſi.uſtum.
Uerro.ris.uerſi.uerſum.
Curro.ris.cucurri curſum.
Tero.ris.triui.tritum.
Quaero.is.quaeſiui quaeſitum.
Sero.is.ſeui.ſatum.Cuius compoſita quae mutant ſimplicis ſignificationẽ.mittunt praeteritum in.ui.diuiſas et ſupinum in.ertum.ut Conſero.is.conſerui.conſertũ.diſero diſerui diſertũ.

De terminatis in.ſo.

Laceſſo.is.laceſſiui laceſſitum.
Arceſſo.is.arceſſiui arceſſitum.
Accerſo.is.accerſiui accerſitum.
Capeſſo.is.capeſſi capeſſitum.
Faceſſo.is.faceſſi faceſſitum.
Pinſo.is.pinſui piſtum.

De terminatis in.to.

Pecto.is.pexui.pexum.
Pecto.is.pexi.pexum.
Peto.is.petiui.petitum.
Necto.is.nexui.uel nexi.nexum.
Flecto.is.flexi.flexum.
Plecto.is.plexi.plexum.
Meto.is.meſſui.meſſum.
Mitto.is.miſi.miſſum.
Siſto.is.ſtatui.ſtatum.
Uerto.is.uerti.uerſum.
Sterto.is.ſtertui.caret.S.

De terminatis in.xo.

Texo.is.texui.textum.
Nexo.is.nexui.nexum.

De terminatis in.uo.

Uiuo.is.uixi.uictum.
Caluo.is.calui.caret.S.
Uoluo.is.uolui.uolutum.
Soluo.is.ſolui.ſolutum.

Quartae cõiugationis uerba in io.terminantur praeter duo.eo.is.queo.is.mittuntq; omnia praeteritum in.iui.et ſupinum in itum.ut audio.audis.audiui.auditum Excipiuntur.

Sancio.is.ſanxi.ſanctum.
Uincio.is.uinxi.uinctum.
Farcio.is.farſi.fartum.
Sarcio.is.ſarſi.ſartum.
Raucio.is.rauſi.rauſum.
Fulcio.is.fulſi.fultum.
Haurio.is.hauſi.hauſtum.
Sepio.is.ſepſi.ſeptum.
Sentio.is.ſenſi.ſenſum.
Uenio.is.ueni.uentum.
Aperio.is.aperui apertum.
Cooperio.is.cooperui.coopertum.
Reperio.is.repperi.repertum.
Comperio.is.comperi.compertum.
Salio.is.ſalui.uel ſaliui.ſaltum.
Cambio.is.campſi.caret.S.

Deponentium et cõmunium uerborum ſupina fiunt ex propoſitione uocis actiuae. ut laetor.laetaris.laeto.as.laetaui laetatum. De

(c) 2006 Ministerio de Cultura

reor.eris.uereo.es.uerui.ueritũ. Quaedam tamen aliter mittunt ſupina.ut.
Ratum.a reor.eris.
Miſertum.a miſereor.eris.
Faſſum.a fateor.eris.
Greſſum.a gradior.eris.
Commentum.a cominiſcor.eris.
Fruitum et fretum.a fruor.eris.
Profectus.a proficiſcor.eris.
Lapſum.a labor.laberis.
Nactum.a nanciſcor.eris.
Pactum.a paciſcor.eris.
Adeptum.ab adipiſcor.eris.
Tutum.a tuor.tueris.
Ultum ab ulciſcor.eris.
Oblitum ab obliuiſcor.eris.
Uſum ab utor.eris.
Queſtum.a queror.eris.
Nixum uel niſum a nitor.eris.
Complexum a complector.eris.
Ortum uel oritum ab orior.iris.
Moritum a morior.eris.
Experretum ab expergiſcor.eris.
Natum uel naſcitum a naſcor.eris.
Loquutum a loquor.eris.
Sequutum a ſequor.eris.
Menſum a metior.iris.
Orſum ab ordior.iris.
Paſſum a patior.eris.
Potitum a potior poteris uel potiris.
Expertum ab experior.iris.
Liceor.eris.caret.
Liquor.eris.caret.
Medeor.eris.caret.

Actiua quae carent ſupinis haec ſunt.
Scabo.is.ſcabi.Lambo.is.lambi.
Compeſco.is.compeſcui.
Diſco.is.didici.Mando.is.mandi.
Scando.is.ſcandi.Lingo.is.linxi.
Suggo.is.ſuxi.
Fugio.is.fugi.
Linquo.is.liqui.
Caluo.is.calui.
Metuo.is.metui.
Tremo.is.tremui.
Urgeo.es.urſi.
Horreo.es.horrui.
Paueo.es.paui.
Ambigo.is.ambegi.

Neutra quae carent ſupinis haec ſunt.
Aeſtuo.as.aeſtuaui.
Mico.as.micaui.
Conquiniſco.is.conquexi.
Strido.is.ſtridi.
Strideo.es.ſtridi.
Parco.is.peperci.
Rudo.is.rudi.
Sterto.is.ſtertui.
Pſallo.is.pſalli.
Et neutra ſecundae coniugationis.ut tepeo.es.tepui.Exceptis his.
Noceo.es.nocui nocitum.
Placeo.es.placui placitum.
Doleo.es.dolui dolitum.
Ualeo.es.ualui ualitum.
Pareo.es.parui paritum.
Careo.es.carui caritum.uel caſſum.
Pateo.es.patui paſſum.

Carent etiam ſupinis omnia uerba carẽtia praeteritis.ut ſunt.
Aio.is.aiere.
Cerno.is.cernere.
Siſto.is.ſiſtere.
Gliſco.is.gliſcere.
Furo.is.furere.
Tollo.is.tollere.
Et quae dicuntur inchoatiua.

Quatuor uerba ſunt:quae non habent alia tempora quam praeterita indicatiui:et illa ſex quae a praeterito formantur:ex quibus ſenſꝰ aliorum temporum ſuppletur.et ſunt haec.
Odi.odiſti.odiſſe.
Coepi.coepiſti.coepiſſe.
Noui.nouiſti.nouiſſe.
Memini.meminiſti.meminiſſe quod etiam in imperatiuo habet memẽto tu uel ille.memẽtote uos.

Omnia tempora uerborum formantur a praeſenti indicatiui modi:ſequunturqꝫ proportionem illorum quatuor uerboꝝ: quae ſunt poſita in deguſtationem quatuor coniugationum quae ſunt. Amo.amas.Doceo.doces.Lego.legis.Audio.audis.Uerum praeteritum indicatiui non ſemper ſequitur declinatiõnem prae

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſentis uniformem. Sed eſt quaſi princi
pium alterum coniugationis: a quo ſex
illa circumloquia uocis paſſiuae formã
tur. Sũt uero pauca uerba quae aliquã
diuerſitatem ſequũtur. Ea ſunt fere.

Volo. uis. uolui. uolitum.
Fero. fers. tuli. latum.
Sum. es. fui. eſſe.
Es. eſt. eſte. eſſem. eſſe. eſum. eſtur.
Aue. auete. auere.
Salue. ſaluete. ſaluere.
Fio. fiat. fierem. fieri.
Quaeſo. et quaeſere apud ſaluſtium.
Inquit. inqueũt. inquã. ⁊ inque apð ter
Aio. is. aiebam. et in imperatiuo. ai.
Faxo. is. faxit. faxint. pro faciam.
Auſim. is. auſit. auſint. pro audebo.
Cedo pro dic. cedite pro dicite. apð plau
Infit. pro incipit.
Ouat a quo participium ouans.
Forem pro eſſem ⁊ fore pro futurũ eſſe

Diuerſarum quoque coniugationum uer
ba reperiuntur ſimul. ut.

Ferueo. es. feruo. is.
Strideo. es. ſtrido. is.
Tergo. es. tergo. is.
Fulgeo. es. fulgo. is.
Oleo. es. olo. is.
Conniueo. es. conniuo. is.
Lauo. as. lauo. is.
Denſo. as. denſeo. es.
Cieo. es. Cieo. as.
Incubo. as. incumbo. is.
Accubo. as. accumbo. is.
Liquo. as. liquor. eris. caret. S.
Potior. eris. potior. iris. ſemper uero
potiri in infinitiuo.

Participium eſt pars orationis: quae pro uerbo accipitur ex quo deriuatur: genus et caſus habens ad ſimilitudinem nominis: et accidentia uerbi ſine diſcretione modorũ et perſonarũ. Accidunt igitur participio ſex. Genus. Tempus. Significatio Figura. Numerus. Caſus.

Genera participiorũ quattuor ſunt. Maſculinum. ut amatus. Foemininũ. ut amata. Neutrum. ut amatum. Cõmune trium generũ. hic ⁊ haec et hoc amãs Ad cognoſcendũ uero genus participiorum regulae quae de nominibus ſcriptae ſunt deſeruient.

Participia temporis praeſentis cum fiũt ſubſtantiua aliquando ſunt maſculina ut oriens. occidens. profluẽs. pro flumine. confluens pro loco ubi duo flumina conueniunt. foeminina aliquando ut cõtinens. animans. conſonans. aliquãdo neutra. ut accidens. continens. antecedens. conſequens.

Tempora participiorum tria ſunt: praeſens. ut amans. praeteritũ. ut amatꝰ futurum. ut amaturus.

A uerbis actiuis et neutris duo participia ueniunt actionem ſignificantia praeſentis in. ns. et futuri in rus. ut amãs amaturus. nocens. nociturus. Inueniũtur etiam quaedã participia praeteriti a uerbis actiuis et neutris actionẽ ſignificatiua qualia ſunt.

Coenatus. a coeno. as.
Iuratus. a iuro. as.
Titubatus. a titubo. as.
Aſſuetus. ab aſſueſco. is.
Conſuetus. a conſueſco. is.
Caſſus. a careo. es.
Paſſus. a pateo. es.
Cautus. a caueo. es.
Pranſus. a prandeo. es.
Conſideratus. a conſidero. as.
Diſertus. a diſero. is.
Argutus. ab arguo. is.
Falſus. a fallo. is.
Tacitus. a taceo. es.
Exoletus. ab exoleo. es.
Contentus. a contineo. es.
Profuſus. a profundo. is.
Fluxus. a fluo. is.
Satus. a ſero. is.
Excretus. ab excreſco. is.
Adultus. ab adoleo. es.
Defectus. a deficio. is.

A neutro paſſiuis quoqz participia praeteriti temporis ueniunt. ⁊ ſunt quinque
Gauiſus. a gaudeo. es.

Auſus.ab audeo.es.
Solitus.a ſoleo.es.
Fiſus.a fido.is.
Factus.a fio.is.

¶ A uerbis paſſiuis duo ueniunt participia praeteriti.ut amatus.doctus. ab amor et doceor.futuri.ut amandus.docendus

¶ A cõmunib⁹ uerbis quattuor naſcũtur ꝑticipia.praeſentis et futuri in rus. quae actõnem ſignificant.ut criminãs criminaturus a criminor.praeteriti quod et actionem ⁊ paſſionẽ ſignificat.ut criminatus.futuri quod paſſionẽ tantũ ſignificat.ut criminandus.amplectendus.

¶ A deponentibus quoq₃ quae accuſatiuo iunguntur: quattuor ueniunt participia. praeſentis et futuri in. rus. quae actionem ſignificant. ut ſequens ſequuturus praeteriti quod plerunq₃ actionem nonnunquam paſſionem ſignificat.ut comitatus.futuri in dus.ut ſequendus quod paſſionem ſignificat. Ouidi⁹. Non tibi ſic dices phylli ſequendus eram.

A caeteris tria tantum ueniunt.

¶ A deficientibus in ſupinis nullum uenit ꝑticipium:quod ab eis formetur:praeterquam a paucis.ut.

Coeptus.a coepi.iſti.
Notus.a noui.iſti.
Oſus.ab odi.odiſti.
Penitens et pertaeſus.a taedet.

¶ Ab habentibus ſupina diuerſum in modum exeunt participia ut.

Ruiturus.a ruo.rutum.
Fruiturus.a fruor.fructum.
Naſciturus et natus.a naſcor.
Cariturus.a careo.es.
Caſſus quoq₃.a careo.es.
Oriturus.ab orior.iris.
Ortus quoq₃ ab orior.iris.
Pariturus a pario partum.
Moriturus a morior.
Mortuus quoq₃ a morior.

Sum.es.fui.et ab eo compoſita carent ꝑticipio praeſentis.ꝑter abſẽs ⁊ praeſẽs

¶ Significationes participiorum ut ex dictis patet duae ſunt actiua ut amans amaturus:paſſiua ut amatus amãdus. Praeſentis tamẽ temporis apud latinos rarum eſt participiũ quod paſſionem ſignificet: niſi forte apud uirgiliũ uoluentibus annis ideſt qui uoluuntur.et quod dicitur euidens negocium ideſt quo uidetur.

¶ Participia cum mutant ſignificationem: nomina potius dicenda ſunt.ut amans uini pro amator.uir amandus:ideſt dignus amore uel amari. Nomina quoq₃ ſunt cum ſine uerbi origine reperiũtur ut tunicatus.galeatus.pileatus.paludatus.lunatus.caligatus.litteratus.

¶ Figurae ꝑticipiorũ duae ſunt.ſimplex.ut.amans.decõpoſita.ut adamãs. Participia.n.ꝑ ſe nõ cõponũtur. Nam indoct⁹ innocẽs.et ſimilia nõia potius ſunt ãppellãda. Erit igitur ꝑticipii decõpoſita figura:quae a uerbo cõpoſito deriuatur

¶ Numeri participiorum duo ſunt. Singularis.ut amans. Pluralis. ut amantes.

¶ Caſus cum declinatione ad nomen referenda ſunt.niſi quod iens et nequiens faciunt in genitiuo euntis et nequeuntis. compoſita quoq₃ ut adiens adeuntis.rediens redeuntis praeter ambiens quod facit ambientis.

¶ De gerundiis et ſupinis in parte quae eſt de conſtructione tractabimus.

Pronomen eſt pars orationis declinabilis quae pro nomine proprio cuiuſq₃ accipitur:ꝑſonas q₃ finitas recipit.

¶ Pronomini accidunt ſex. Species. Genus. Numerus. Figura. Perſona. Caſus. cũ declinatione.

¶ Species pronominũ duae ſunt primigenia. ⁊ deriuatiua. Primigeniae octo ſũt pronomina. Ego.tu.ſui.hic.iſte. ille. ipſe. is. Deriuatiuae ſeptem a genitiuo mei meus.a.um.a genitiuo tui.tuus.a tuum a genitiuo ſui.ſuus.a.um.a genitiuo noſtri.neſter noſtra noſtrum. noſtras.tis. a genitiuo ueſtri.ueſter ueſtra.ueſtrum: ueſtras ueſtratis.

¶ Genera pronominum quinq₃ ſunt.maſculinum.ut meus.foemeninum. ut. mea. neutrum.ut meum.Commune duorum.

(c) 2008 Ministerio de Cultura

generum. ut hic et haec noſtras: hic et haec ueſtras. quae uerius cōmunia tri um generum eſſe dicendum eſt. ſicut e go. tu genitiuo ſui.

Numeri pronominum ſicut et nominum duo ſunt. Singularis. ut ego. tu. Plu ralis. ut nos. uos.

Figurae pronominū duae ſunt. Simplex ut hic. iſte. Compoſita. ut iſthic. iſthuc Componuntur autem pronomina cum nomine. ut eiuſcemodi. huiuſmodi. et cū altero pronomine. ut meme. tete. et cū aduerbiis. ut eccū. ellū. cū praepoſi tione. ut mecū. tecum. ſecum. nobiſcū.

Perſonae pronominū tres ſunt. Prima ut ego. Secunda. ut tu. Tertia. ut ille. Omnia uero nomina et pronomina ſūt tertiae pſonae: praeter ego quod eſt pri mae. et tu quod eſt ſecundae. et uocati ui caſus omēs qui ſunt ſecūdae pſonae

Caſus pronominū ſicut et nominum ſeptē ſunt. Carent tamē uocatiuo omnia pro nomina: praeter quaꝫ tu. meus. noſter noſtras. Nominatiuo quoqꝫ et uocati uo caret genitiuo ſui. ī utroqꝫ numero

Declinationis pronominuꝫ quattuor ſūt Prima quae mittit genitiuum in. i. ut mei. tui. ſui. Secunda quae mittit geni tiuuꝫ in. ius. diuiſas. uel in. ius. ſyllabā ut huius. iſtius. illius. ipſius. eius. Ter tia quae mittit genitiuum in. i. et. ae. et. i. ut mei meae mei tui tuae tui. ſui ſuae ſui. noſtri noſtrae noſtri ueſtri ue ſtrae ueſtri. Quarta quae mittit geni tiuum in. is. ut noſtratis. ueſtratis.

Praepoſitio eſt pars orationis ī declinabilis: quae aliis ptibus orationis ī appoſitione uel cō poſitione praeponitur. ⁊ quamquā pro prium eſt praepoſitionis preponi aliis partib⁹ orationis: aliquādo tamē poſt ponitur. ut tecuꝫ. pubetenus. romā uer ſus. nā uerſus praepoſitio eſſe uidetur

Accedit praepoſitioni caſus tantuꝫ. Caſ⁹ nāqꝫ ī praepoſitionib⁹ duo ſūt. accuſa tiu⁹ ⁊ ablatiu⁹. Nā aliae accuſatiuo: a liae ablatiuo: aliae utriqꝫ caſui iūgūtur

Accuſatiui caſ⁹ praepoſitiones triginta duae ſunt. ad. apud. ante. aduerſuꝫ. cis citra. circum. circa. cōtra. erga extra. inter. intra. īfra. iuxta. ob. poſt pone. per. prope. propter. praeter. penes ſecundū. ſupra. ſecus. trās. uſqꝫ. ultra uerſ⁹. procul. quoqꝫ accuſatiuo praepo nitur. ut Curtius procul urbem dixit.

Ablatiui caſus praepoſitiones haec ſunt. a. ab. abs. abſqꝫ. cum. coram. clam. de. e ex. pro. prae. palam. ſine. tenus. quam. Virgilius etiaꝫ genitiuo cōiunxit plu rali ut cruruꝫ tenus. Amat uero haec praepoſitio poſtponi: ſicut et uerſus.

Utriuſqꝫ caſus praepoſitiones ſunt haec in. ſub. ſuper. ſubter. Quarū in. et. ſub tunc praepoſitiones accuſatiui ſūt cuꝫ aduerſum uel ante ſignificāt. ut ibant in eurialum. i. contra eurialum. ⁊ ſub ipſum arcturum pro ante arcturū. tūc ablatiui caſus: cuꝫ pro accuſatiui caſ⁹ praepoſitionib⁹ nō ponūtur. ut itur in antiquam ſiluā pro ad antiquā ſiluam ſuꝫ in templo. Praepoſitiones que nū quā ſeparantur: ſunt. con. re. ſe. di. dis an. ut conduco. reduco. ſeduco. diduco. diſiungo. anquiro. anſancti.

Figuram quoqꝫ et ordineꝫ ſunt qui putēt praepoſitioni accidere. figurā: quia ſūt praepoſitiones q̄ ſunt ſimplices. ut abs circuꝫ. ſunt etiam compoſitae. ut abſqꝫ circumcirca. Ordinē: quia ſunt praepo ſitiōes praepoſitiuae. ut ad troiaꝫ. ſūt etiaꝫ ſubiunctiuae. ut pubetenꝰ. hacte nus. Sed cum ſit propriuꝫ praepoſitio nis caeteris partib⁹ orationis praepo ni: unde etiaꝫ nomen accepit: poetae a liquando illam poſtponunt: idqꝫ frequē tius. oratores uero quaꝫ rariſſime: ut mecum. tecum. ſecum. nobiſcum. uobiſ cum. quo cum. qua cum. qui cum. q̄bus cum. Reperiuntur tamen plaerūqꝫ me diae. ut quam ob rem. qua in parte.

Praepoſitiones cū componūtur: aut cor rumpunt dictiones. ut inquiro. cōſicio aut corrumpūtur ipſae. ut affero. coeo aut corrumpunt ⁊ corrūpuntur. ut ſuſ apio. affino. Reperiūtur aūt in cōpoſi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tione omnibus caſib9 adiūctae. ut indoctus. indocti. indocto. appoſitae uero accuſatiuo & ablatiuo tantū. Cū uerbo ſemper in cōpoſitione: cū participio p appoſitionem et compoſitioēm. Cū pronominibus per appoſitionem tantum. Sibi quoqꝫ per compoſitionem praeponūtur. ut inexplicabilis. Coniunctioni etiam: ut abſqꝫ. et aduerbijs: ut proinde.

Praepoſitiones per ſe prolatae nihil ſignificant: niſi cum pro aduerbijs accipiuntur. nam aduerbia ſunt niſi cum caſualibus apponuntur.

Aduerbiū eſt pars orationis indeclinabilis: quae addita uerbo ſignificationem eius aut complet: aut mutat: aut minuit. ut iam faciam. non faciam. parum faciam. hoc enim perficit aduerbium uerbis et participijs adiunctum. quod adiectiua nomina ſubſtantiuis addita.

Exeūt aduerbia i diuerſas terminationes
In. a. ut. una. nequa. ita. roma.
In. e. ut. pone. prope. nempe. docte.
In i. ſed pauca. heri. ibi. ubi.
In. o. ut quādo. ultro. falſo. uero.
In. u. pauca. ut diu. interdiu. noctu.
In. ae. diphthongon. ut romae. capuae.
In. c. ut donec. nunc. huc. iſthuc.
In. l. pauca. ut ſemel. pol. aedepol.
In am. ut nequaquam. coram. bifariam
In. em. ut item. tandem. ibidem.
In. im. ut uiritim. ſenſim. ſtatim.
In. um. ut ruſum. iterum. ſurſum.
In. n. ut forſan. forſitan. en.
In. r. ut ter. quater. cur. fortiter.
In. as. rariſſime inuenitur. ut alias.
In. es. ut ſodes. quinquies. milies.
In. is. ut nimis. bis. ſatis.
In. us. ut penitus. ſecus: melius. peius.
In. ns. ut totiens. quotiens. aliquotiens
In. t. rara ſunt. ut ſat. pro ſatis. forſit.
In. x. pauca. ut uix. mox. pax.
In. ps. unum reperitur deinceps.
In. rs. unum quoqꝫ fors pro forte.

Aduerbio accidunt tria. ſ. ſpecies. ſignificatio. et figura. Donat9 addit. Cōpatio: ſꝫ haec non eſt aduerbij accidens immediatum: ſed potius ſignificationis ſpecies.

Species aduerbiorum duae ſunt. Primigenia. et deriuatiua. ut clam. clanculum. ſaepe. ſaepius. deriuantur autem aduerbia uel a nomine. ut a uiro uiritim. uel a uerbo. ut a curro curſiꝫ. a ſtringo ſtrictum. aut a pronomine. ut meatim tuatim huc a participio non placet ſergio aduerbium deriuari. cum enim ab eo qd eſt prudente et docto prudenter & docte dicimus: illa nomina potius quam participia intelligenda ſunt. Uel deriuatur a nomine et uerbo. ut a pede et tento pedetentim. uel a praepoſitione. ut ab ex. extra. ab in intra. ab aduerbio etiam. ut a pene penitus.

Significationes aduerbiorum uariae ſunt Temporalia et ea diuerſarum formarū quaedam enim ſunt temporis praeteriti. ut nuper. pridem. pridie. heri. nudius tertius. Alia praeſentis. ut nunc. modo quod tempus inſtans aut proximum inſtanti ſignificat. aut futuri. ut cras. perendie. poſtridie. Alia temporum diuerſorum cōmunia ſunt. ut dudum. olim. quondam. quando et ab eo compoſita.

Localia quoqꝫ diuerſas habēt ſpecies. in loco. de loco. ad locum. per locum. In loco ut hic iſthic illic ibi. intus foris. Nomina quoqꝫ oppidorum propria primae et ſecūdae declinationis in ſingulari ponūtur in genitiuo tanquaꝫ aduerbia: alias uero in ablatiuo. ut Cicero eſt romae. tarenti. carthagine. ſyracuſis. gabijs. De loco. ut hinc. iſthinc. illinc. inde. aliunde Nomina uero oppidorum p ablatiuū ſine praepoſitione proferimus. ut Cicero profectus ē roma. tarento. carthagine. gabijs. Ad locum. ut huc. iſthuc. illuc. illo. intro foras. Nomina uero oppidorū accuſatiuo proferūtur ponūturqꝫ aduerbialiter ſine praepoſitiōe. ut Cicero profectus ē romam carthaginē. Per locum ut hac. iſthac. illac. Nomina uero oppidorum per ablatiuum proferimus. ut fecit iter roma. carthagine.

Comparatiua aduerbia ſunt: quae fiunt a nominibus recipientibus comparationē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut a doctus: docte doctius. doctiſſime. magis etiam et minus.

Numeralia quoqꝫ aduerbia ſūt. ut ſemel centies. milies. triaes.

Negatiua. ut non. haud. minime.

Affirmatiua. ut profecto. etiam. quidni?

Demoſtratiua. ut en. ecce

Optatiua ut utinam. ut. o. ſi.

Ordinalia. ut deinde. continuo. tum.

Interrogatiua. ut quur? quare? quapropter?

Dubitatiua. ut forte. forſitan. forſit.

Vocatiua. ut heus. o. oho.

Reſponſiua ut. o. oe.

Diſcretiua. ut ſeorſum. bifariam.

Congregatiua ut ſimul. una pariter.

Iuratiua. ut aedepol. mecaſtor.

Dehortatiua. ut ne.

Electiua. ut potius. imo.

Hortatiua. ut eia. age. agite.

Intenſiua. ut ualde. penitus. omnino.

Remiſſiua. ut ſenſim. paulatim.

Diminutiua. ut clanculum. beliſſime.

Similitudinis. ut ceu. ſicut. tanquam.

Qualitatis. ut bene. pulchre. docte.

Quantitatis. ut multum. parum.

Figurae aduerbiorꝫ tres ſunt. Simplex ut diu. huc. Compoſita. ut interdiu. adhuc. Decōpoſita. ut ſapiēter. a ſapiēs

Nomina pro aduerbiis plaerūqꝫ ponūtur: idqꝫ modo per nominatiuū. ut fors pro forte. modo per genitiuuꝫ. ut romae domi. togae. modo per datiuū. ut ruri ueſperi. modo p accuſatiuū. ut horrenduꝫ riſit. romā eo. modo p ablatiuū. ut forte uenit. carthagine ē. Ponuntur quoqꝫ uerba pro aduerbiis. ut amabo age. agite. Pronomina etiam. ut uirgilius hoc tunc igni potens pro huc. illa pro illuc. Praepoſitiones quoqꝫ ut diximus pro aduerbiis ponūtur cum ſine caſualibꝰ ſunt. ut coram locutꝰ ſum. palaꝫ dixi. pro ſe inuicē quoqꝫ ponuntur. ut aduerbia loci pro aduerbiis tēporis. dianꝰ enim ubi pro poſtquam. et hic pro tunc non tamen aduerbia temporalia pro localibus ponuntur. Interiectiones fere aduerbia ſūt: unde ⁊ graeci illas aduerbiis cōnumerāt. Cōiunctiones etiā pro aduerbiis ponūtur. dianꝰ enim ut pro poſtquam. Virgilius ut uidi. ut perii.

Interiectio eſt pars orationis īdeclinabilis affectū mentis ſignificās uoce incondita. hanc graeci inter aduerbia ponunt: ſicut articulum a pronomine diſtingunt: quem nos pronomini adnumeramus.

Interiectioni accidit ſignificatio: quae uel ex conſuetudine uel ex ſequentibus uerbis uarium affectum oſtendit: atqꝫ ſignificat. Eſt enim aut.

Exultantis ut euax.

Gaudentis ut uah.

Dolentis ut uae.

Lugentis ut heu eheu.

Timentis ut hei.

Admirantis ut pape.

Hortantis ut eia.

Laudantis ut euge.

Vitantis ut apage.

Vocantis ut eho. io.

Silentis ut ſt. au.

Exclamantis ut proh.

Deprehendentis at at.

Ridentis. ab. ab.

Ironia utentis. huſ.

Sunt quoqꝫ plures īteriectiōes quae magis ex affectu animi quam ex artis obſeruatione monſtrari poſſunt. Sūt etiam quaedaꝫ particulae: quae poſſunt recte et aduerbia et interiectiones appellari: neqꝫ multum refert cū apud graecos interiectiones pro aduerbiis accipiantur. ut eia. o. euge. age. Sunt praeterea aliae quae praepoſitiones et interiectiones ſunt. ut pro. a. Aliae quoqꝫ partes orationis ſolēt interiectiue proferri. ut Virgilius. Nauibus infandum amiſſis unius obiram. infanduꝫ pro interiectione poſitum.

Coniunctio ē pars orationis indeclinabilis cōnectēs ordinānsqꝫ ſententiam. Naꝫ ab eo ē appellata quod orationi pro uinculo interponitur. Connectit uero cuꝫ ſimul eſſe

(c) 2006 Ministerio de Cultura

res aliquas ſignificat.ut bonus et ſapi
ens currit et ambulat. Ordinat cum cō
ſequentiam rerum demonſtrat.ut ſi cur
rit:mouetur.

¶ Coniunctioni accidunt tria. Significatio
ſiue poteſtas.figura.ordo.

¶ Significatio in plures ſpecies diuiditur.
Copulatiua eſt quae copulat tam uerba
quam ſenſum.ut.et.qꝫ.atqꝫ.quoqꝫ.autē
uero.quidem.

¶ Continuatiua quae continuationem et con
ſequentiam rerum ſignificat.ut ſi. ſiue
ſeu ut ſi ſtertit dormit.et ſi uenerit con
ſequetur mercedem.

¶ Subcōtinuatiua ē:quae cauſam cōtinuatio
nis oſtendit.ut quoniā āmbulat:mouetur
haec cauſalis et effectiua dici poteſt.

¶ Adiunctiuae ſunt quae uerbis ſubiūctiuis
adiunguntur:ut ſi cum dum.ubi. quate
nus.ut ſi ueneris faciam.

¶ Approbatiua eſt quae approbat res.ut ſi q̇
dem.quando.et tunc iunguntur indicati
uo.ut dii ſi quae eſt coelo pietas. ⁊ ſi q̇d
uſquam iuſticiae.

¶ Diſiunctiua eſt quae quāuis dictiones con
iungat:ſenſum tamē diſiunctiuū habet
⁊ alteram rē eſſe:alteram nō eſſe ſignifi
cat.ut ue.uel aut.ut uel nox uel dies eſt

¶ Subdiſiunctiua eſt: quae diſiunctiuarum
utramqꝫ eſſe ſignificat:uel ſimul uel diſ
crete ut cum uel accipitur pro etiam et
cum dicimus. Maro noſter ſiue uirgili
us.cicero.ſiue tullius.

¶ Electiua eſt:quando diuerſis rebus propo
ſitis aliquid nos eligere oſtendimus. ut
diues uolo eſſe quam pauper.

¶ Aduerſatiua eſt:quae aduerſam ſententiā
infert ſequenti aut praecedenti.ut quaꝫ
quam ⁊ ſi.tametſi.quamuis licet.

¶ Abnegatiua eſt:quae uerbis coniuncta poſ
ſe fieri rē oſtendit:ſꝫ propter cauſaꝫ ali
quā ne fiat impediri ut facerē ſi poſſem

¶ Collectiua ſiue rationalis.ſiue illatiua. di
citur:quae ſuperiora colligens ratione
cōfirmat.ut igitur.ergo itaqꝫ.alioquiꝫ
imo.utiqꝫ.

¶ Dubitatiua etiam eſt:quae dubitationem
ſignificat.ut an.ne.necne.

¶ Completiuae ſunt:quae ornatus cauſa aut
metri neceſſitate:nō ſignificationis gra
tia ponūtur.ut quidē.enim.nam. nāqꝫ.

¶ Sunt uero plaeraeqꝫ cōiunctiones diuerſa
rum ſignificationum:et quae in plures
ſpecies cadere poſſunt.ut ecce.nam ali
quando eſt approbatiua.aliquando com
pletiua.ut heu quia nam tanti cinxerūt
aethera nymbi.

¶ Figurae coniunctionum duae ſunt.Sīplex
ut enim.at.qꝫ.uero.Compoſita.ut enim
uero.atqꝫ.atuero.

¶ Ordo quoqꝫ accidit coniunctionibus. quae
dam enim praeponuntur.ut.at.ac.aſt.
aut.uel.ne.nec.neqꝫ.Quaedam poſtpo
nuntur.ut.qꝫ.ue.ne: quidem. quoqꝫ. au
tem.uero.enim:niſi cum uero praeponi
tur.ut enim.uero. Quaedam ſunt quae
et praeponuntur et poſtponuntur.ut at
qꝫ.igitur.itaqꝫ.quoniam et ſi.

¶ Nomina quandoqꝫ pro coniunctionibus po
nuntur.ut qua cauſa.qua propter quam
obrem.Pronomina quoqꝫ.ut eo.idcirco
praeterea.Verba etiam .ut licet.licebit
Quamuis.Et aduerbia.ut quando.quā
doquidem.Praepoſitio etiam nomini ⁊
pronomini compoſita.ut quapropter.
propterea.

Poſtea quaꝫ de octo partibꝰ ora
tionis curſim ⁊ quātum operi
noſtro cōſentaneū erat diſſeru
imus.reliquū eſt ut de combinatiōe illa
rum ꝑtiū inter ſe in hac ſecūda ꝑte dica
mus:hanc alii ſtructurā:alii cōſtructio
nem appellāt.Eſt itaqꝫ conſtructio debi
ta diſpoſitio ꝑtium orationis in ipā ora
tione. Oratio uero eſt ore miſſa et ꝑ dic
tiones ordinata pronunciatio .

¶ Prima igitur combinatio eſt nominatiui
cum uerbo. Nam omne uerbum perſona
le nominatiuum habet pro ſuppoſito:cū
quo neceſſe eſt conueniat in numero et
in perſona.ut ego amo.tu legis. cicero
ſcribit. Secunda combinatio ē uerbi et
illius caſus cū quo uerbum poſt ſe conſ
truitur.ut amo te. inſeruio tibi.

¶ Verba partim ſunt perſonalia partim im

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pſonalia. Perſonalia ſunt quae habēt numeros et perſonas. Impſonalia ſūt quae carent numeris et perſonis: de q̄bus paulo poſt dicemus. Perſonalium uerborum quinque ſunt genera. Actiuum. Paſſiuum. Neutrum. Deponēs Commune.

Actiuum uerbum eſt illud quod deſinit in .o. ⁊ habet paſſiuū in or. ⁊ exigit āte ſe nominatiuū perſonae agentis et poſt ſe accuſatiuū perſonae patientis. ut ego amo uirtutē

Prima igitur uerborum actiuorum ſpecies eſt quae conſtruitur cū accuſatiuo neq̄ alium caſum deſiderat. ut.

Amo uxorem meam.
Diligo inimicos tuos.
Faſtidio cibos amaros.
Colo agros conductos.
Colo domum auitam.
Colo magnos amicos.
Video rem honeſtam.
Aequo magiſtrum.
Aequipero patrem.
Interpello conſularem.
Vſurpo antiquitatem.
Increpo ſeditioſum.
Impetro honorem.
Adiuuo timidum.
Derideo imperitum.
Incoho opus magnum.
Iubeo rem arduam.
Facio ſtipendium.
Suſpicio ſydera.
Deſpicio ualles.
Reſpicio inſequentes.
Expeto res honeſtas.
Appeto qualiacumq̄.
Cogo et compello te.
Rego domum anguſtam.
Adminiſtro rempublicam.
Guberno imperium.
Abſoluo longum opus.
Suſcipio uoluptatem.

Secunda uerborum actiuorū ſpecies eſt: quae praeter accuſatiuum conſtruitur cum genitiuo uel ablatiuo. ut.

Emo librum quanti tu.
Emo librum decem aureis.
Vendo domum quanti tu.
Vendo domum decem milibus.
Comparo libros tanti quanti.
Venum dedit bibliopola.
Aeſtimo domum minoris.
Taxo libros pluris.
Redimo uectigal. M. aureis.
Facio hominem nihili. magni.
Culpo te negligentiae. uel negligentia.
Arguo te peccati. pccō. uel de peccato.
Condemno te criminis. uel crimine.
Accuſo te repetundarū. uel repetūdis.
Caſtigo te ignauiae. uel ignauia.
Punio te ſacrilegii. uel ſacrilegio.
Mulcto te triū argēteoꝝ. uł argēteis.
Impleo domum frumenti. uel frumēto.
Euacuo granariū frumēti uł frumēto.

Tertia uerborum actiuorū ſpecies: quae praeter accuſatiuum conſtruitur etiā cum datiuo. ut. 23

Suadeo tibi honeſta.
Miniſtro tibi cibos.
Dono propinquo libros.
Scribo tibi litteras.
Adimo filio uitium.
Subduco ſeruo cibos.
Dico tibi uerba.
Obiicio amico perfidiam.
Praepono uirgilium horatio.
Antepono diuitiis amicum.
Praefero turpi honeſtum.
Antefero uitae honeſtatem.
Rapio tibi pecunias.
Eruo illi oculos.
Frango tibi crura.
Rumpo inimico caput.
Praecipio tibi rem pulchram.
Impero hoſti obſides.
Rependo amico amorem.
Mutuo tibi pecunias.
Commodo tibi libros.
Do tibi anulum dono.
Accipio librum muneri.

Quarta uerborum actiuorum ſpecies eſt: quae praeter accuſatiuum communē: conſtruuntur cū altero accuſatiuo. ut

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Doceo te grammaticam.
Moneo uos rem honeſtam.
Flagito te libros.
Peto te debitum.
Poſco uos pecunias.
Poſtulo te hereditatem.
Rogo te miſericordiam.
Oro iudicem ueniam.
Celo te ſecretum.
Calceo te udones.
Induo te tunicam.
Veſtio te lintheolum.
Exuo te cycladem.
Cingo te cinctorium.
Interrogo te queſtionem.

¶ Quinta uerborum actiuorū ſpecies ē: quae praeter accuſatiuum: conſtruitur cum ablatiuo ſine praepoſitione.ut.

Spolio te ueſte.
Priuo te uoluptate.
Onero te pomis.
Aggrauo te moleſtia.
Premo te onere.
Libero puerperam dolore.
Satio ſeruos pane.
Saturo te pulmento.
Abdico filium domo.
Orbo inimicum filijs.
Tempero me uino.
Abſtineo te abō.
Tego amicum clypeo.
Educo filios doctrina.
Cibo pauperes pane.
Suſtineo me arte mea.

¶ Sexta uerborum actiuorū ſpecies eſt: quae praeter accuſatiuum conſtruitur etiam cum ablatiuo a uel ab mediante.ut.

Audio grammaticam a te.
Peto libros a praeceptore.
Poſtulo iuſtitiam a iudice.
Alieno filium a domo.
Auerto oculos ab inimico.
Amoueo manum a te.
Auſculto a te pauca.
Abigo ab armento boues.
Intelligo a te rationem.
Diuido rem meam a tua.
Accipio a te litteras.
Quaero a te pecunias.
Eripio ab illo aurum.

Paſſiuum uerbū eſt illud.quod in.or.deſinit:& habet actiuum in.o.et exigit ante ſe nominatiuum perſonae patientis et ablatiuum perſonae agentis cum praepoſitione.a uel ab.aut datiuum.ut tu amaris a me uel mihi.Et ſunt tot ſpecies eius quot actiuorum.caſus uero cum quo uerbum actiuum conſtruitur poſt accuſatiuum principalem non mutatur.ut tu cōdemnaris a me criminis uel crimine.libri dantur tibi a me.ego doceor a te dialecticā.domꝰ inſtruitur a me ſupplectili.grammatica auditur mihi a te.Liberor ab inimico moleſtia.

Donor ab imperatore corona.
Oneror ab hoſpite uino.
Afficior a te lectica.
Imbuor a te ſanguine.

Neutrum uerbū eſt quod in.o.deſinit:et nō habet paſſiuū in.or. Neutrū uero dicitur qḋ neqꝫ actiuū ſit:cum paſſiuū nō habeat:neqꝫ paſſiuum cum in.or non deſinat. Eius uero plures reperiuntur ſpecies.

¶ Prima uerborum neutrorum ſpecies eſt: quae dicuntur ſubſtātiua:quale ſum.es fui.quod conſtruitur poſt ſe cum nominatiuo.ut ego ſum bonus.uel cum genitiuo.ut hic liber eſt uirgilij.uel cum datiuo.ut uirgilius eſt mihi.uel cum duobus datiuis.ut ego ſum tibi curae.tu es mihi moleſtiae.uel cū ablatiuo ſine praepoſitione:ſiue ſeptimo caſu.ut uirgilius eſt excellētī īgenio praeſtātī forma.Cōpoſita uero a ſum es fui.haec ſunt fere.

Interſum recitationi tuae.
Obſum inimicis meis.
Proſum amicis tuis.
Praeſum rei publicae.
Adſum clienti reo.
Abſum inuidiae.
Deſum tibi in negocijs.
Inſum rebus alienis.
Subſum maioribus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Superſum minoribus.
Poſſum. potes.

¶ Secunda uerborum neutrorū ſpecies eſt: quae poſt ſe conſtruuntur cum genitiuo uel ablatiuo. ut.

Egeo laude uel laudis.
Indigeo frumento uel. ti.
Careo cupiditate uel. tis.
Abundo pecunia ual pecuniae.
Exubero deliciis uel deliciarum.
Satago rebus meis uel rerum.

¶ Tertia uerborum neutrorum ſpecies eſt: quae poſt ſe conſtruuntur cum datiuo.

Caedo potentiori.
Pareo legibus ciuitatis.
Praeſideo prouinciae bethicae.
Succurrit mihi res iucunda.
Excidit mihi nomen tuum.
Subeo honeri duro.
Noceo maleuolis hominibus.
Parco peccanti in me.
Conſulo filiis fratris.
Proſpicio familiae patrui.
Prouideo domui materterae.
Obſtrepo agentibus male.
Placeo doctis omnibus.
Diſpliceo improbis amicis.
Occurro uenientibus.
Haereo lapidi frigidiſſimo.
Aſpiro laboranti amico.
Seruio tyranno crudeliſſimo.
Inſeruio amicis ſuauibus.
Faueo ſupplicibus.
Repugno contumacibus.
Acquieſco placidis uiris.
Uaco ſtudio litterarum.

¶ Quarta uerborum neutroruꝫ ſpecies eſt: quae in paſſiuo carent primis et ſecundis perſonis: cum alias integra actiua ſint. quae etiam ego actiua eſſe contenderim: qualia ſunt. aro ſemino. planto bibo: coeno. comedo. coquo. Similia ſūt uerba ad ſolam naturam pertinentia: ut pluit. ningit. ſerenat. Nam quāquā rerum natura repugnet: nō darco ſermo debet eſſe mancus.

¶ Quarta igitur uerboꝝ neutroꝝ ſpecies ſit quae poſt ſe cōſtruūtur cū ablatiuo ſine praepoſitione uel potius effectiuo. ut.

Caleo igne titionum.
Ardeo cupiditate pecuniarum.
Flagro amore librorum.
Exulto uictoria parta.
Gaudeo litteris tuis.
Palleo timore hoſtium.
Pingueo mulſo leni.
Areo ſiti immodica.
Tepeo umbra iuniperi.
Nigreo ſole aeſtiuo.
Rubeo pudore nimio.
Stupeo ſyderatione.
Horreo frigore hiberno.
Polleo uirtute animis.
Moereo funere patris.
Ferueo iracundia uxoris.
Turgeo hydrope diro.
Aeſtuo calore auguſti.
Sudo labore ſcribendi.

¶ Quinta uerborum neutroruꝫ ſpecies eſt: quae poſt ſe non conſtruuntur cum aliquo caſu niſi mediante praepoſitione expreſſa uel tacita. ut.

Uiuo in urbe roma.
Iaceo ſub arbore patula.
Sedeo in umbra domus.
Dormio in lecto molli.
Ocado apud forum.
Sto in templo diuae mariae.
Ruo a feneſtra praecipiti.
Nato ad ripam fluminis.
Emergo ſuper aquas.
Uacillo in lubrico pauimento.
Diſco in uerba turpia.
Euado in uirum bonum.
Abeo in prouinciam amplam.
Diſcedo ab amico ſuaui.
Incedo per agros feraces.
Pergo ante comites meos.
Redeo in patriam.
Pugno contra hoſtes.
Contendo tecum.
Certo cum aemulis.
Curro ad urbem.

¶ Sexta uerborum ſpecies eſt quae neutra paſſiua dicuntur: quod in uoce actiua ad ſimilitudinē paſſiuorū cōſtruūtur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et ſunt haec.
Exulo a caeſare.
Vapulo a lictore.
Veneo a patre.
Liceo ab emptore.
Nubo a matre.
Fio a te doctor.

¶ Septima uerborum ſpecies eſt quae neutro paſſiua dicuntur. et ſunt quae in praeteritis declinantur ſicut paſſiua: in caeteris uero temporibus ad imaginem actiuorum. ut.
Gaudeo gauiſus ſum.
Audeo auſus ſum.
Soleo ſolitus ſum.
Fido fiſus ſum.
Fio factus ſum.

Verbum cōmune eſt quod ī uoce paſſiua: tam actiuam quaꝫ paſſiuā habēt ſignificationeꝫ. et conſtruuntur more actiuorum et paſſiuorum ex ratione ſignificati. ut.
Largior tibi pecunias.
Largiuntur tibi a me pecunie.
Criminor ſacrilegum.
Criminatur a me ſacrilegus.
Experior amicos.
Experiuntur a me amici.
Veneror diuos omnes.
Venerantur a me diui omnes.
Moror comites.
Morantur a me comites.
Amplector amicos.
Amplectuntur a me amici.
Oſculor amicam.
Oſculator a me amica.
Hortor aues.
Hortantur a me aues.
Interpretor leges.
Interpretantur a me leges.
Hoſpitor peregrinos.
Hoſpitantur a me peregrini.
Comitor ducem.
Comitatur a me dux.

Deponens uerbum eſt: quod in uoce paſſiua ſignificationē habet actiuam. Quorum prima ſpecies eſt eorum quae conſtruuntur cum genitiuo. ut.
Recordor amici.
Reminiſcor patriae.
Obliuiſcor iniuriarum.
Miſereor innocentium.

¶ Secunda uerborum deponentium ſpecies eſt: quae poſt ſe conſtruuntur cum datiuo qualia ſunt.
Auxilior uobis omnibus.
Opitulor amicis tuis.
Suffragor ſupplici.
Iniurior arroganti.
Inſidior hoſtibus ciuitatis.
Medeor aegroto deſperato.
Conuitior debitori mendaci.
Geniculor uictori duci.
Praeuaricor patriae.
Patrocinor clientibus.
Miſereor tibi innocenti.
Blandior magiſtro meo.
Ancillor potentiori.
Amicor uirtutibus tuis.
Gratulor foelicitati tuae.
Dominor uerbi opulentiae.
Innitor cubito ſiniſtro.
Obſequor amicis honeſtis.
Aduerſor inimicis turpibus.
Aſſentior dicenti pulchra.
Aſſentor ambitioſo honoris.
Adulor diuiti. et potenti.
Minor et minitor tibi.

¶ Tertia uerborum deponentium ſpecies eſt: quae conſtruuntur poſt ſe cum accuſatiuo qualia ſunt.
Calumnior uiduam.
Conor rem magnam.
Execror meretricem auaram.
Abominor mendacem uirum.
Deteſtor ebrietatem ſenis.
Aſpernor pauperem ſuperbum.
Deſpicor uianam turpem.
Recordor ſpeciem puellae.
Reminiſcor factum amici.
Obliuiſcor negotium clientis.
Ingredior forum olitorium.
Mereor laudem et coronam.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Intuor imaginem caeſaris.
Sequor herum facilem.
Conſequor dignitatem.
Adipiſcor praemium.
Manaſcor occaſionem.
Alloquor commilitones.
Adorior hominem.
Ordior hanc rem.
Aggredior factum.
Furor libellos optatos.
Populor agros hoſtiles.
Opinor rem arduam.
Arbitror rem honeſtam.
Reor rem difficilem.
Fateor peccatum meum.
Solor orbatum filiis.
Operior comitem meum.
Speculor agros patentes.
Contemplor ſydera caeli.
Operor rem diuinam.
Imitor praeceptorem.
Aemulor magiſtrum.
Dignor me honore tali.
Precor deos immortales.
Lucror dotem amplam.
Miror ingenium hominis.
Rimor ſecreta naturae.
Scrutor occulta domus.
Suſpicor aliquid mali.
Aucupor gloriam belli.
Iaculor ignem ſulphureum.

¶ Quarta uerborum deponentium ſpecies eſt: quae poſt ſe conſtruuntur cum ablatiuo ſine praepoſitione: uel potius cum ſeptimo caſu. qualia ſunt.

Laetor tua foelicitate.
Triſtor tua iactura.
Iraſcor tuo crimine.
Indignor tua cauſa.
Verecundor turpitudine amici.
Glorior praeceptore tali.

¶ Quinta uerborum deponentium ſpecies eſt: quae poſt ſe nullo indigent caſu: niſi cum praepoſitione. ut.

Expergiſcor ad uerba tua.
Morior in urbe roma.
Philoſophor in agro ſalmanticenſi.
Ruſticor ad quietem meam.
Graecor ad ſanctitatem.
Iocor in amicos non acerbos.
Nugor in ſermone laſciuo.
Venor in ſylua magna.
Piſcor in flumine placido.
Spacior per campum herbidum.
Vagor in littore ſinuoſo.
Labor in lubrico ſolo.
Peregrinor per orbem.
Periclitor de capite.
Ratiocinor de ratione dicendi.
Crapulor in conuiuio.
Ingredior per forum.
Proficiſcor in patriam.
Reuertor ad domum antiquam.
Caſtrametor contra urbem.
Congredior cum hoſtibus.
Tumultor in caſtris.
Graſſor in uia publica.

¶ Sexta uerborum deponentium ſpecies eſt: quae poſt ſe conſtruuntur cum ablatiuo et praepoſitione. a. uel. ab. ut.

Patior a te.
Orior a patre.
Naſcor a matre.
Proficiſcor ab urbe.

Sunt quaedam uerba diuerſorum generum: atque etiam in eodem genere diuerſarum formarum: quae diuerſitas ex uarietate caſuum cum quibus conſtruuntur: percipi poteſt. ut.

Dono tibi coronam auream.
Dono te corona aurea.
Impertio tibi ſalutem plurimam.
Impertio te ſalute plurima.
Impertior tibi bona mea.
Impertior te bonis meis.
Augeo tibi honores ampliſſimos.
Augeo te honoribus ampliſſimis.
Duplico tibi pecunias dotales.
Duplico te pecuniis dotalibus.
Accumulo tibi beneficia praeclara.
Accumulo te beneficiis praeclaris.
Scribo tibi uel ad te litteras.
Mitto tibi uel ad te epiſtolam.
Lego tibi centum aureos philippeos.
Lego te in prouinciam luſitaniam.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Commendo te regi.i.commito.
Commendo te apud regem.i.laudo.
Reddam tibi libros tuos.
Reddam te doctiorem aequalibus.
Peto te uel a te ueniam.
Poſtulo te uel a te accõmodatum.
Flagito te uel a te litteras.
Celo te uel a te uel tibi rem turpem.
Induo te ueſtem candidam uel ueſte.
Cingo te gladium uel gladio.
Calceo te ſoleas uel ſoleis.
Exuo te ueſtem uel ueſte.
Spargo tibi aquam uel te aqua.
Fundo tibi urinam uel te urina.
Leuo tibi faſcem uel te faſce.
Sterno lectũ ſtragulo ul' ſtragꝫ lecto
Figo terram haſta uel haſtam terrae.
Onero tibi dona.uel te donis.
Admoueo tibi manum.i.applico.
Amoueo a te manum.i.remoueo.
Eripio te malis.uel a te mala.
Requiro a te hanc rem.uel te de hac re
Abſtineo ab ira.uel irarum.
Audio te cantantem et tibi iubenti.
Auſculto te dicentem. et tibi dicenti.
Conſulo te in re mea.et tibi in re tua.
Conſulo rebus meis.i.prouideo.
Timeo te hoſtem.et timeo tibi amico.
Metuo te inimicum.et tibi amico.
Recipio te in domum meam.
Recipio tibi.i.promitto tibi.
Impono tibi curam.i.iniungo.
Impono tibi.i.decipio te.
Supero te armis.i.uinco.
Supero patri.i.ſuperuiuo.
Superant pecuniae.i.ſuperſunt.
Occado hoſtes meos.occado.i.pereo.
Caedo aduerſos.i.ferio aduerſos.
Cedo aduerſis.i.do locum aduerſis.
Pario filiam in lucem.
Parturio.i.in dolore ſum pariendi.
Animaduerto te.i.conſidero te.
Animaduerto in te.i.punio te.
Lactat infantem mater.
Lactet infans.i.lalat et lac ſuggit.
Paſco oues meas herba.
Paſcit oues meas herba.
Paſcuntur oues herbam.

Paſcuntur oues herba.
Impero tibi rem honeſtam.
Impero a te rem turpem.
Inuideo tibi florem aetatis.
Inuideor a te florem aetatis.
Interdico tibi aqua et igni.
Interdicta eſt aqua a me tibi.
Interdictum eſt aqua a me tibi.
Mereo ſtipendium.i.milito.
Mereo.i.moeſtus ſum et triſtis.
Mereor coronam.
Mereor bene de amico.i.benefacio.
Horreo frigus.i.timeo.
Horreo frigore.i.algeo.
Abhorreo a litteris.i.alienus ſum.
Stupeo facinoroſos.i.miror.
Stupeo criminibus.i.ſtupidus ſum.
Deficiunt mihi pecuniae.
Deficiunt me pecuniae.
Deficio pecuniis.
Sufficiunt mihi libri.
Sufficiunt me libri.
Sufficio libris.
Memini huius rei et hanc rem.
Abundo frumento.
Abundat mihi frumentum.
Affluo diuitiis.
Affluunt mihi diuitiae.
Caueo te.i.fugio te.caueo tibi.i.prouideo.
Debeo tibi.i.debitor ſum.
Debeo tibi pecunias.
Uaco litteris.i.do operam.
Uaco curis.i.ſum uacuus.
Uaco id eſt ocioſus ſum.
Caleo ſole et calleo grammaticam.
Seruio tibi et ſeruio ſeruitutem.
Uiuo uoluptati.et uiuo uitam.
Pereo torminibus.et depereo amicã.
Incumbo litteris.et in litteras.
Incumbo remis.non in remos.
Curro in forum cum ſum extra.
Curro in foro cum intra ſum.
Illudo praeceptori et praeceptorem.
Certo et contendo et congredior tibi.
Certo et contendo et congredior tecũ
Medeor tibi.medico te.
Miſereor innocentem.
Miſereor innocentis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Moderor tibi et moderor te.
Potior rerum. et potior uirgine.
Utor rem antique. utor re melius.
Fungor officium antique. fungor officio.
Eſt mihi opus haec res et huius rei.
Eſt mihi opus huic rei et hac rē ātiqui.
Eſt mihi opus hac re uſitatius.
Doleo caput poetice. dolet mihi caput.
Ego ſum niger capillos poetice.
Ego ſum nigris capillis uſitatius.
Expleor mentem figurate.
Expletam mentem habeo.
Peto te et a te rem iuſtam.
Peto te gladio. i. percutio te.
Peto templum. i. eo ad templum.
Cedo fortiori palmam et palma.
Concedo tibi poſſeſſionē et poſſeſſione
Offendo glebam pede et pedē gleba.
Admoneo te beneficium et beneficii.

Verbum impersonale eſt duplex actiuae uocis: hoc eſt ſimile tertiis pſonis uerbi actiui. ut poenitet. miſeret. Paſſiuae uocis imperſonale eſt: quod eſt ſimile tertiis perſonis uerbi paſſiui. ut curritur. et cum nullo caſu conſtruitur. nam fere a uerbis tātum neutris abſolutis uenit.

Prima uerborū impſonaliū actiuae uocis ſpecies ē: quae exigunt āte ſe genitiuū et poſt ſe infinitiuum. et ſunt haec duo.
Intereſt praeceptoris docere.
Refert ſenatoris regere remp.
Cum ablatiuo conſtruūtur cū his quinque pronominibꝰ mea. tua. ſua. noſtra ueſtra cuia. dicimuſq̄.
Intereſt mea docere.
Intereſt tua audire.
Intereſt ſua ſoluere.
Intereſt noſtra quieſcere.
Intereſt ueſtra dormire.
Cuia intereſt uigilare.

Secunda uerborum imperſonaliū actiuae uocis ſpecies eſt. quae āte ſe exigūt datiuū: et poſt ſe infinitiuum qualia ſūt.
Accidit mihi febrire per interualla.
Contigit mihi ire athenas.
Euenit mihi profiteri grāmaticam.
Uacat mihi legere libros.
Liquet mihi ſaeuire in hoſtes.
Conuenit mihi miteſcere.
Competit mihi ſcribere litteras.
Placet mihi reſpondere epiſtolae.
Libet mihi inuadere.
Licet mihi uigilare.
Expedit mihi dormire.
Patet mihi te eſſe ignarum.
Conſtat mihi te inſanire.
Sufficit mihi uidere te.

Tertia uerborum imperſonalium actiuae uocis ſpecies eſt: quae conſtruuntur cū accuſatiuo ante ſe: et poſt ſe cū infinitiuo. qualia ſunt.
Iuuat me audire.
Decet te legere.
Oportet illum intereſſe.
Delectat me ſcribere.

Quarta uerborum imperſonaliū actiuae uocis eſt ſpecies eorum que conſtruuntur ante ſe cū accuſatiuo perſonae patientis: et poſt ſe cū genitiuo perſonae agentis. ut.
Poenitet me uitae.
Piget me tui patris.
Pudet me infamiae.
Miſeret me inſontis.
Taedet me ciborum.
Ex his duo caret praeteritis: ſed per circumlocutionem dicimus.
Perteſum fuit thalami.
Miſertum fuit inſontis.

Quinta uerborum imperſonaliū actiuae uocis ſpecies eſt: quae cum iunguntur infinitiuis uerborum imperſonalium imperſonalia ſunt. ut.
Incipit me tedere uiciorum.
Non poteſt auarū poenitere rapinae
Solet pudentes pigere flagicii.
Conſueuit ignaros taedere ſapientiū
Deſinit illos pudere flagicii.
Debet bonos decere uirtutem.
Uult ſapientes pigere malorum.

Infinita dicuntur: quia non habēt determinatos numeros ac perſonas. Infinita uerborum pſonaliū exi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

gunt ante ſe accuſatiuū: poſt ſe aūt ca
ſuꝫ illius uerbi a quo ueniūt. ut cupio
te inſeruire amicis: carere uoluptate.
¶ Coniunguntur infinita frequenter uerbis
uoluntariis quae graeci proaeretica uo
cant. qualia ſunt.
Volo te amare uirtutem.
Cupio te inſeruire honori.
Deſidero te dare operam litteris.
Studeo tibi eſſe amicus.
Laboro inire amicitiam tuam.
Expeto redire in gratiam tecum.
Cum aliis quoqꝫ uerbis iunguntur. ut.
Video illum ſapere.
Cuncti fatentur ſcire.
Intelligo te eſſe amicum.
Scio te eſſe doctum.
Verba quoqꝫ praeceptiua quibus datiui
adiunguntur: poſſumus accuſatiuis ad
dere ſequenti uerbo infinito. ut.
Iubeo tibi uel te amare.
Impero tibi uel te eſſe ſolicitum.
Praecipio tibi uel te diſcedere.
Adiectiua etiam figurate cum infini
tiuis iunguntur. ut.
Bonus inflare calamos.
Idoneus dicere uerſus.
Pares cantare carmina.
Parati reſpondere.
Impersonalia quoqꝫ uocis actiuae infi
nitiuis iunguntur. ut.
Placet diſcere litteras.
Licet reddire in patriam.
Liquet eſſe bonum ciuem.
Vacat audire labores.
Iuuat uidere arua.
Pudet ſectari turpia.
¶ Infinitiuus quandoqꝫ accipitur pro nomi
ne: nam fere nihil aliud ſignificat quaꝫ
rem uerbi. ut bonum eſt amare id eſt a
mor et quod dicit Perſius noſtrū iſtud
uiuere triſte. i. uita triſtis. et terētius
extremae linea amare nō nihil ē. i. amo
ris: quandoqꝫ accipitur pro praeterito
imperfecto indicatiui ut romani pro ui
ribus agere id eſt agebant. poenus uero
repugnare pro repugnabat.

Gerundia ſūt qui uerbis ānume
rent: quod regāt caſus ſūt qui
nominibꝰ: quod caſus habeāt:
ſunt qui nomina participalia dicāt: qꝺ
in quibuſdam accidentibꝰ nomini ī qui
buſdā participio ſimilia ſint. nos tamē
dicamꝰ cum neqꝫ noīs neqꝫ uerbi neqꝫ
participii ratio illis cōueniat. aliā quā
dā eſſe partē orationis: quae tamē ma
ximā habeat ſimilitudinē cum nomine
Neqꝫ id mirum uideri debet cū multi
plures. multi pauciores quam octo par
tes orationis poſuerint.
¶ Gerundia ante ſe caſum non regunt. naꝫ
inaudita eſt ī ſermone latino cōſtructi
o illa. In cōuertēdo dominus captiuita
tē ſyon. et illud In deficiendo ex me ſpi
ritum meū. Illud quoqꝫ In cōueniendo
populos in unum. Cum dicendum eſſet
Conuertēte domino captiuitatem ſyon
uel cum cōuerteret ⁊ eodem modo de ſi
milibꝰ. Poſt ſe uero regunt caſuꝫ uer
bi a quo deſcēdunt. ut mihi ē cura legē
di uirgilium. ⁊ legēdo uirgilium euaſi
doctior. ⁊ pacem troiano a rege petēdū
et tēpus eſt carendi uoluptatibus ⁊ in
ſeruiendi amicis.
¶ Habēt gerūdia caſꝰ obliquos omēs ſꝫ for
taſſe etiā rectis nō carēt. ut Virgiliꝰ
uoluenda dies en attulit ultro. ut alio
loco uoluēdis mēſibꝰ orbes. ubi uoluē
da gerūdiū ē ſic uoluēdis. Iuſiurādū
quoqꝫ quāquā dictio cōpoſita ē: iurādū
gerūdiuꝫ ē. Nā inter gerūdiū ⁊ partici
piū illa ē differētia. qꝺ gerundia rei ad
miniſtrationē ſine tēpore ſignificāt: p
ticipia uero tēpꝰ ſine rei adminiſtrati
one. unde uoluenda quae uoluitur. non
quae uoluēda ē. iuſiurandū nō qꝺ iurā
dum ē. ſꝫ quod iuratur. In obliquis ut
iuris dicundi occupatio tenet me. uir
tutis amandae ratione ducor tēpli ade
undi hora ē. do operam iuri dicundo. le
ctioni audiēdae. negotio conficiēdo. cu
raui librū legendum. domum fabrican
dam. ſepulturā faciendaꝫ. delector emē
do agro: comparāda ſupellectili. extru
endo tēplo. et in plurali legēdis libris.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

congerendis opib9. Eſt quoq3 illud animaduertendũ: genitiuum ſingularẽ gerundii recte iũgi ſubſtãtiuo plurali. ut liuius non uereoꝛ ne quis hoc me ueſtri ad hortãdi cauſa loqui magnifice exiſtimet ꝛ plaut9 nominãdi tibi iſtoꝝ erit magis: quam edundi copia.

Gerundia cum ſonantur ſubſtãtiuo ſemꝑ paſſiue accipiuntur: qualia ſunt omnia exempla ſuperius poſita. Diſiũcta uero aliquando actiue ut uirgilius. Cãtãdo tu illũ: i. dum cãtas. et alio loco idẽ Cantando rumpitur anguis. i. duz cantatur. praeter quã quod gerundiuz genitiui terminatuz in. di. ſine ſubſtantiuo a uerbis actiuis ſemper ſignificat actionẽ. a paſſione ſignificantib9 paſſionem tãtuz. a neutris actiuis actionẽ a neutris paſſiuis paſſionez. a cõmunib9 et deponẽtib9 actionem et paſſionez

Iũgũtur gerũdia praepoſitionibus accuſatiui frequẽter cum. ad. ob. ꝓpter. inter. rarius. cuz. in. ante. ut eo ad capiẽdum hoſtem. ob numerandas pecunias ꝓpter emẽdos libꝛos et inter agẽduz oues. ante domandum boues. Ablatiui uero gerũdia iungũtur frequenter cuz in. ut in nauigãdo. poſuerũt uẽti. rari9 cuz de. ab. ut eſt hieronymi libellus de uiuẽdo deo. ꝛ ex defendendo quaz ex accuſando maioꝛ gloria comparatur. cuz gerundio accuſatiui ſemꝑ fere iũgim9 praepoſitionem: praeter quam cũ paucis uerbis. ea ſunt. loco. conduco. mãdo curo. habeo. pꝛo debeo. ut faciẽdã ſepulturam locaui. cõduxi. mãdaui. curaui: ꝛ habeo uidẽdũ multa pꝛo debeo uidere

Quod de gerũdiis diximus: idẽ de ſupinis dici poteſt: eſſe aliã ab octo ptib9 oratiõis: niſi qd gerũdia participiis: ſupina uerbis ãnumerari poſſunt. Eſt etiaz illa differentia. quod primum ſupinuz ſemper fere iungitur uerbo ſignificanti motuz ad locum: gerũdia uero nihil neceſſe habẽt huiuſmodi uerbis iũgi: taz et ſi aliquãdo iungãtur. ut eo uenatum et ad uenãdum. uado dormitum ꝛ ad dormienduz mitto oratum et ad oranduz. age potũ oues. ꝛ ad potanduz. Nam illa do filiã nuptum: do ſeruos uenum: uel uenũdo ſeruos: ſpectatũ admiſſi riſuz teneatis amici: ꝛ ſimilia: motum in ſe cõtinent: ſicut ꝛ illa ſuperioꝛa. Significãt uero ſemper actionẽ niſi ſint a uerbis ſignificantib9 paſſionem. et in infinitiuo uocis paſſiue rationẽ huiꝰ uerbi iri Itaq3 ex hoc uerbo eo. et ſupino in. um. circũloquimur futurum infinitiui. ut ſpero me pꝛofectũ ire. credo me ire ãbulatuz et in uoce paſſiua intelligo me damnãtuz iri. uideo me ludificatũ iri. opinoꝛ ſecretum hoc patefactum iri. Circũloquimur etiaz futurum infinitiui ꝑ participia futuri ꝛ hoc uerbum infinitum eſſe. ut ſpero me pꝛofecturuz eſſe credo me ambulaturũ eſſe. ĩtelligo me dãnanduz eſſe. uideo me ludificanduz eſſe. opinoꝛ ſecretuz hoc pactefaciendum eſſe. ĩ quib9 locis pꝛo eſſe: nõ poſſumus dicere fore: cuz fore ſemꝑ ſit futuri: eſſe uero praeſentis tempoꝛis. Quod ſi dicamus ſpero me pꝛofecturũ fore. aut intelligo me damnandũ fore: duo futura inculcamus: quod ocioſuz eſt.

Ultimum ſupinuz non eſt caſus ablatiui neq3 iungitur uerbo: ut indocti grãmatici dicũt. uenio lectu: auditu. nec ponitur pꝛo nomine ut dicit priſcianus uenatu pꝛo uenatione. Naz inter nomen uerbale ꝛ ſupinũ haec differẽtia ẽ: quod uerbale cõiungitur adiectiuo. regit caſus. regitur a uerbo et a participio ſubſeruiente quoq3 praepoſitione. ut careo toto uiſu oculoruz: priuatus ãtea auditu aurium: nõ nihil etiam ex odoratu. que omĩa abſunt a ſupino. neq3 unquaz regitur niſi a nomine adiectiuo: ſemꝑq3 paſſionem ſignificat ultimum: ſicut primũ actionem. ut miſerabile uiſu. i. quod uideatur. facile dictu. i. quod dicatur. horrenduz auditu. i. quod audiatur obſcenum aſpectu. i. cum aſpiciatur. res iocunda cognitu. i. ut cognoſcatur et ſimilia. Quae tamẽ ambiguum uſuz ha

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bent nominis et uerbi animaduertēdū
eſt utram in partem accipi debeant. ut
tu es dignus gubernatu. ſi pro guberna
tione accipias nomē erit: ſi pro eo quod
eſt ut guberneris uel dign⁹ gubernari
uerbū erit. ſed nomini accōmodare poſ
ſum⁹ genitiuū: ut tu es dign⁹ guberna
tu reip. ūbo āt nec debem⁹ nec ſolem⁹.

Participium eodem modo iungi
tur nomini ⁊ pronomini ⁊ uer
bo: quo nomen adiectiuū. poſt
ſe uero conſtruitur cū caſu uerbi a quo
trahit originem. ut egens pecuniarum
uel pecuniis. ſeruiens honori. amans u
xorē. carēs luce. dilect⁹ mihi uel a me.
amād⁹ a te obliuiſcēd⁹ illis uł ab illis
Sūt nomina participiis ſimilia. ut ſapiēs
amās. doct⁹. quae ſola cōſtructione diſ
cernūtur. Nam cum dico amās uxorē
participiū eſt. cū uero amās uxoris: no
men. et tunc comparationē recipit. ut
amantior uxoris amantiſſimus uxoris
doctus a me: participiū eſt. uir doctus.
uir doctior. uir doctiſſimus: nomē. Diſ
cernuntur etiam tempore. Cum enim
dico eſt amandus a me ſignifico qd̄ ſū
illum amaturus. Cū uero eſt amādus
dico: ſignifico quod amari dign⁹ ē: idq̄
ſine tempore certo. Dix tamen ſub hac
forma recipit cōparationē. ut qd̄ iuniores
dicūt. Reuerēdiſſim⁹. colēdiſſimus.

Nomina etiam cum caſibus cōſ
truuntur: quaedam cum geni
tiuo: qualia ſunt quae formā
habent participiorum. ut.
Patiens laboris.
Appetens pecuniarum.
Fugitans litium.
Seruantiſſimus aequi.
Amantiſſimus bonorum.
Cupientiſſimus legis
Nam poſitiuorum conſtructio in com
paratiuis et ſuperlatiuis ſeruatur.
Doctus grammaticae. Victus animi
Profuſus pecuniarū. Expertus belli
Praefectus urbis. praepoſitus quib[illegible]

Nomina quoq̄ a uerbis deriuata in or. ⁊
in trix. eundem genitiuum recipiūt. ut
Cultor amicorum. Cultrix deorum.
Amator mulieris. Amatrix uiri.
Doctor gentium. Expultrix uitiorū.

Nomina quoq̄ adiectiua etiam genitiuo
iunguntur. qualia ſunt.

Integer uitae.	Purus ſceleris.
Praeceps animi.	Prodigus uitae
Dubius itineris.	Anceps ſermōis
Certus rei.	Auidus pugnae
Securus amorꝰ.	Studioſ⁹ lrārū
Conſcius facti.	Cupidus honoris
Inſcius doloris.	Neſcius rerum.
Expers humaītatis.	Exortes uitae.
Perit⁹ aſtrorū.	Copioſus argēti
Opulētus rerū.	Capax doctrinae
Tenax propoſiti.	Auarus tēporis
Indigus frumēti.	Inops animi.
Pauper bonorū.	Egenus opis.
Parcus doctrinae.	Cōpos uictoriae

Quaedam etiam genitiuo et ablatiuo iun
gi poſſunt uiciſſim. uelut.
Diues agrorum et agris.
Vacuus cerebri et cerebro.
Plenus rimarum et rimis.
Dignus honoris et honore.

Quaedam ſunt quae poſſunt iungi geniti
uo et datiuo. ut.
Similis patris uel patri.
Fidiſſimus regis uel regi.
Proximus tullii uel tullio.
Propinquus caeſaris uel caeſari.
Vicinus antonio uel antonii.
Affinis pompei uel pompeio.
Cognatus bruti uel bruto.

Nomina praeterea ſuperlatiua cum geni
tiuo plurali ſemper cōſtruūtur aut cū
genitiuo ſingulari nominis collectiui.
quemadmodum dicimus.
Doctiſſimus graecorum.
Sapientiſſimus philoſophorum.
Amantiſſimus omnium uxoris.
Ditiſſimus auriphenicum.
Fortiſſimus gentis danaum.
Callidiſſimus totius populi.
Ad quorum ſimilitudinem unus ſolus
et primus cū genitiuo plurali iungun

(c) 2007 Ministerio de Cultura

tur. ue unus omniū ſapiens ſolus ami
corum doctus primus militum eſt.

Datiuo etiam complura iunguntur. ut.

Damnoſus amicis. Acerbus parēti.
Fatalis omibus. Carus ſuis.
Jocūdus alienis. Utilꝭ bello gerēdo
Jntētus ſtudiis. Jnimicus malis
Jnuidus pari. Apt⁹ theatro.
Grauis patrib⁹. Moleſtus plebi.

Verbalia quoqꝫ ī bilis datiuo iūgūtur. ut
Amabilis mihi. Viſibilis tibi.

Accuſatiuo etiam iunguntur plura ſed fi
guratae: idqꝫ apud poetas tantum. nam
qui proſa oratione ſcribūt aut loquūtur
hanc figuram non admittunt. uelut.

Flauus capillos. Fortis dextram
Nuda genu. Celer pedes.
Albus faciem. Niger oculos.

Ablatiuo ſiue etiā ſeptimo caſui iūgun
tur complura. ueluti.

Alienus a crimine.
Oriundus ex africa.
Longinquus ab urbe.
Diuerſus a peccato.
Secundus ab hercule.
Quartus a ioue.
Jnſignis fama. praeclarus laude.
Vehemens facundia.
Glorioſus eloquentia.
Jnfirmus aetate.
Contentus paucis.
Orbus filiis et uxore.
Mediocris ſtatura.
Arduus corpore.
Vir macilenta facie.
Mulier glaucis occulis.
Puer capillo flabo.
Senex fronte anguſta.

Ablatiuus ſiue ſeptimus caſ⁹ plaerumqꝫ
ponitur abſolute per duo nomina. aut
per nomen et participium. aut per no
men et pronomen. aut per pronomen ꝛ
participium ut.

Cicerone conſule. Jmperatore auguſ
Rege ferdinando. Metuēte populo
Ducente deo. Volentib⁹ diis.
Adminiſtrante duce. Me praeceptore
Te cauſidico et patrocinante.
Jllo iudice dicente ſententiam.

Ablatiuo etiam iungūtur nomina compa
ratiua. ut doctior Cicerone. ſapientior
hortenſio eloquentior caeſare fuit cato

Jnter comparatiuū et ſuperlatiuū
illa ē differētia: quod comparati
uū refertur ad unū ſui uel diuer
ſi generis: uel ad plura diuerſorū gene
rū. Superlatiuū ad plura ſui generis
comparatur. Cū uero fit comparatio
inter duo quandoqꝫ graecos imitati ge
nitiuum comparatiuo iūgimus. ut aia
cum fortior fuit thelamonius ꝛ manuū
dextra eſt melior. Quod ſi tres fuiſſēt
aiaces: recte dixiſſet aiacum thelamo
nius fuit fortiſſimus. ſicut recte dicitur
digitorū medius ē longiſſimus. Sed a
lias cōparatiuus ablatiuo ſingulari uel
plurali. Superlatiuus genitiuo plurali
iungitur niſi cum iis nominibus que
nō recipiunt ſuperlatiuum.

Quiſqꝫ ſemper iūgitur ſuplatiuo. omnis
et cunctus comparatiuo ꝛ poſitiuo. ut
Optimus quiſqꝫ ſapientiſſimus quiſqꝫ
Omnes docti. cuncti ſapiētes. At uero
quiſqꝫ aliquādo iūgitur poſitiuis carē
tib⁹ ſuperlatiuo. ut Saluſtius. ſtrenu⁹
quiſqꝫ. decimus quiſqꝫ. ſeptimus quiſqꝫ

Tantum et quantum poſitiuo iungitur.
tanto et quanto comparatiuo. ut.
Tantum doctus quantum facetus.
Tanto doctior quanto facetior.
Jdem eſt de aliquanto et aliquantum
multo et multum. paulo et paulum.

Per. poſitiuo ſemper iungitur. quā ſupla
tiuo. ut per bonus perfacetus. quā opti
mus quam facetiſſimus. per quam poſi
tiuo. ut per iocundus per quā honeſt⁹.

Orthographiam qui latine interpre
trantur recte ſcribendi ſcientiā
appellant. Ea ut auctor eſt Quin
tilianus conſuetudini ſeruit: atqꝫ idcir
co ſaepe mutata eſt. Conſuetudo autē
illa demū eſt intelligēda quae doctiſſi
morū uirorū uſu comprobatur. Jgitur
de recta ſcribēdi ratione tractare uolē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tes a diffinitione litterae incipiemus.
Littera ē minima pars uocis cōpoſitae:
ideſt quae cōſtat ex compoſitione litte
rarū.uel littera eſt uox quae ſcribi po
teſt indiuidua. Dicitur autem littera
quaſi legitera:quod legēdi iter praebe
at:uel a lituris:qd ātiquiores ceratis
tabulis ſcribere ſolebāt & deīde delere.
Litteras ab elementis hoc diſtare putat.
Priſcianus:quod elementa proprie di
cuntur ipſe pronunciationes notae aūt
earum et lineamenta uoces repraeſen
tantia litterae appellātur. Dicta ſunt
elementa ad ſimilitudinem elemētorū
mūdi. Nā ſicut illa coeuntia omne cor
pus perficiūt:ſic litterae cōiunctae lit
teralē uocē quaſi corpꝰ qdā cōponunt
Uocis differentiae quattuor ſunt. Articu
lata:quae ab aliquo ſenſu mētis profici
ſcatur ut dominus dixit. Inarticulata
quae a nullo ſenſu mentis proficiſcatur:
ut ſtrepitus. Quaedam articulatarum
ſcribi poſſunt.ut Arma.quaedā ſcribi
non poſſunt ut hominū gemitus. Inar
ticulatarum quaedā ſcribi poſſunt.ut
ranarum coax.et coruorū cra. quaedā
ſcribi non poſſunt.ut philomelae atq;
hirundinis cantus.

Principio graeci ſedecim tantū
habuere litteras:quas ex phoe
nicia cadmum. Agenoris filiū
cum ſororem raptam inueſtigarent in
graeciam aduexiſſe uolūt. Eas poſtea
latinis nicoſtrata euandri matre eadē
pene figura receperūt quo tempore cū
filio ex arcadia in italiā commigrauit
hae fuerunt apud graecos hoc ordine.
quae ſunt apud nos.a.b.c.d.e.g.i.l.m
n.o.p.r.s.t.v. Sed graeci ad antiquas
paulatim octo litteras addiderūt. Nā
cū prius habuiſſent uocales tātū quin
que dicronas:ideſt quae produci et bre
uiari poſſent:duas addi placuit.
quas fecere ſemper longas et exprion
bus. ſemper breues eſſe uoluerūt
Poſtea uero circa belli troiani tempo
ra palamedes:ut auctor ē Seruius:tri
um conſonantiū quae proprie aſpirari
poſſunt figuras adinuenit. Nam
quia.r.litterae aſpiratio nō cohaeret:
ſed quiddam extrinſecus ſonat cū illa:
nullā aſpirationis figurā illi dederunt.
Deinde Simonides poeta. litteras
addidit ad linguae ſuae ſcripturaeq;
ornamētū. Ex quibus ſex nullā ſuſce
pimus.nā pro. utimur.e.lōgo.pro
mega.o.lōgo.pro. th.pro. ph
pro. cp.pro. ps. At uero quemad
modum. quod erat digama eolicum
in noſtrum uſum aſciuerimus alias di
ſeremus. Poſt hāc a noſtris auctoribꝰ
.q.littera eſt excogitata:quae tametſi
eiuſdem uidetur eſſe ſoni cum.c.eā ta
men noſtri auctores in illis dictionibꝰ
optaſſe uiſi ſūt in quibꝰ pinguior ſonꝰ
exigitur quam per.c.litterā praeſta
ri poſſit. Poſt has nonnulli ex noſtris
.k.in eadē forma qua ē apud graecos
ſuperuacue aſſumpſerunt. cum in eius
locum.c.ſucceſſerit. Praeter has quoq;
cum graeci. litteram ultimo adinue
nerint pro noſtrarum dictionum maxi
ma cōmoditate illam ſub hac forma ſu
cepimus. X.hoc ſolum differentes quod
illi appellant.xi.nos uero litteris ī uer
ſis.ix.nūcupamus. Poſtremo.y.pſilō
et.z.aſſumpſimꝰ quae nobis tantū in
dictionibus graecis deſeruirēt. H.uero
quanquam nō eſt littera ſed aſpiratio
onis ſignum illa tamen noſtri in ordi
ne litterarum poſt.g.poſuerunt.
Claudius quoq; caeſar ſuperioribus antiſ
ſima adiecit ſub hac figura. uoluit
qꝫ illā eius litterae uim poſſidere quae
a graecis dicitur.pſi. ſcribebātq; ſuo ſae
culo hac litteratura. almꝰ. itaqꝫ
Sed haec littera a poſteris nō ē recepta
Igitur duae & uiginti litterae ſūt
in uſu apud latinos. A.b.c.d.e.f.
g.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.t.u.x.y.z
Quarum ſex ſunt uocales.a.e.i.o.u.y
pſilon. Sedecim cōſonantes.b.c.d.f.g.
k.l.m.n.p.q.r.ſ.t.x.z. Uocales dictae
ſunt:quia per ſe uoces perficiunt & ſine

(c) 2006 Ministerio de Cultura

his uox litterata proferri nõ poteſt. Cõ
ſonantes uero dicuntur quia niſi uoca
les feriant per ſe nullum ſonum habẽt

Conſonantium rurſus ſepteȝ ſunt ſemiuo
cales.l.m.n.r.ſ.x.z. nouẽ mutae.b.c.
d.f.g.k.p.q.t. Dictae ſũt ſemiuocales
quia quantum in ſonoritate uincũtur
a uocalibus: tantum ſuperant mutas.
Unde etiam mutae dicuntur non quod
partes uocis non ſint: ſed quod ad cõpa
rationem uocalium et ſemiuocaliũ: ita
ſint nominatae. Obſeruatum eſt enim
a graecis ut omnes dictiones aut in uo
cales aut in ſemiuocales deſinãt. apud
nos ex maxima parte non tamẽ omẽs:
quoniam inueniuntur quaedam in mu
tas etiam deſinentes. Semiuocales ab
.e. incipiunt et in ſe ipſas deſinũt: prae
ter.x. quae ſola ut diximus ab.i. ĩcipit
per apoſtrophẽ graeci nominiſ.xi. Mu
tae uero a ſe ipſis incipientes in uocalẽ
deſinũt praeter.f. quae ipſa a quibuſdã
ĩter ſemiuocales ãnumerata ẽ. ⁊ quodã
nobis pro digama aeolico deſeruiebat.

Ex his quae ſunt a nobis et de litteris et
de litterarũ figuris cõmemorata ori
tur illa Quintiliani quaeſtio. deſint ne
aliquae litterae latinis: et an ſint ali
quae ſuperflue. Nam ut diximus.k.et
.q. penitus ocioſae ſunt. X .et. H .non
omnino neceſſariae.y.et.z. graecarũ tã
tum dictionũ cauſa noſtris permiſtae
Quaedã quoqȝ rurſuȝ deſiniunt uel duae
maxime figurae: quae pro.i.et.u. cõſo
nantibus poni deberent.

Praeter figuram et uim accidit
litterae ordo. Nam in eadem
ſyllaba.a.et.o. ſemper praepo
nuntur.i.et.u. ſemper poſponuntur. E
uero quandoqȝ praeponitur quandoqȝ
poſponitur. ut.ae.oe.au.ei.eu.

Uocalem plures quam tres conſonãtes in
eadem ſillaba non poſſunt praecedere.
nec rurſ⁹ niſi tres ſuccedere ut ſtrepo
ſtirps. Quod ſi tres conſonãtes uocalẽ
praecedunt nõ poſſunt niſi duae ſubſe
qui ut monſtrãs et econtrario ſi conſo
nantes tres uocalem ſequuntur: nõ poſ
ſunt niſi duae praecedere. ut ſtirps. At
uero cum plures conſonantes in eadeȝ
ſyllaba ordinamus aliquae ſemper ali
is praeponuntur. ut.b.f.g.p. aliquae
ſemper ſubſequuntur. ut.l.n.r.x. quae
dam modo praeponuntur modo poſpo
nuntur. ut.c.d.m.ſ.t.

B. ante.d. in eadeȝ ſyllaba poni poteſt. ut
abdera bdelliuȝ. Ante.l. ut blandior. hy
bla. Ante.r. ut bromius. umbra.

C. ante.l. in eadem ſyllaba poni poteſt. ut
clarus. Ante.m. ut pyracmon. ante.n.
ut cneus. ante.r. ut craſſus. ante.t. ut
cteſiphon. lectus.

D. ante.l. in eadem ſyllaba poni poteſt. ut
abodlas fluuius. ante.m. ut admetus.
ante.n. ut adnus. ante.r. ut draco.

F. ante.l. in eadem ſyllaba collocatur. ut
fluuius. ante.r. ut frango.

G. ante.l. in eadeȝ ſyllaba ponitur. ut gla
dius. ante.m. ut agmẽ. ãte.n. ut gnat⁹

L. ante nullam conſonantem in eadẽ ſylla
ba ponitur ſed alias ſubſequitur.

M. raro ante conſonantem in eadeȝ ſylla
ba poni poteſt. reperitur tamen ante.
n. ut amnis. omnis. Nam.m. praecedẽ
tem ſyllabam terminere non poteſt ſe
quente.n. neqȝ.t. niſi.p. interpoſita.

N. nunquam ante conſonantem in eadem
ſyllaba praepoĩt᷑: ſȝ ſẽp alias ſubſeqt᷑

P. ante.l. in eadeȝ ſyllaba ponitur. ut pla
nus. ante.n. ut terapne. ante.r. ut prae
da. ante.s. ut nupſi. ante.t. ut pthia.

Q. ante nullam conſonanteȝ ponitur quia
ue diximus ſemper ſubſequitur.u.

R. ante nullam conſonantem ponitur ſed
ipſa alias ſubſequidur.

S. ſequenti.b. in.eadeȝ ſyllaba ponitur ut
aſbutes. ante.c. ut ſcutum. ante.cl. ut
aſclepiades. ante.cr. ut ſcriba. ante.m
ut ſmaragdus. ante.q. ut ſqualor. ante.
p. ut ſpes. ante.pl. ut ſplendidus. ante
pr. ut ſpretus. ante.t. ut caſtelluȝ. ante
tl. ut ſtlopus. ante.tr. ut ſtratus.

T. ante.l. in eadem ſyllaba ponitur. ut tle
polemus. ante.m. ut tmolus. ante.r. ut
ſtragulum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

X.ante nullam conſonantē ponitur.ſ3 po
teſt poſtponi.l.n.r.ut falx. calx. lanx.
phalanx.arx.merx.

S.ante nullam conſonantem ponitur.

Si in dictione ſimplici ſequēſ ſillaba:a uo
cali incipiat:neceſſe eſt praecedentē in
uocalem deſinere.ut pietas tua.Verū
in dictionibus cōpoſitis quandoq3 ſub
trahitur conſonans:⁊ tunc antecedēs
ſemper in uocalez terminatur. ut coeo
ex con.et.eo.quandoq3 nō ſubtrahitur
et tunc nō eſt neceſſe ſequētem ſyllabaz
a conſonante incipere.ut exāguis exau
dio.Quod ſi dictio ſimplex ſit.⁊ ātece
dens illius ſyllaba in conſonantem daſi
nat:neceſſe eſt ſubſequentez quoq3 a cō
ſonante incipere ut arduus.arboꝛ.Nō
tamen ſi ſubſequens incipit a conſonan
te neceſſe eſt praecedeptem in conſonā
tem deſinere.ut faber.ager.

Diphthongus eſt duaruz uocali
um uim ſuam in eadez ſyllaba
ſeruantiū complexio. Dicit᷑
q3 a dis quod eſt bis et phthongos ſonꝰ.
In dictionibus latinis tres tantum ha
bemꝰ diphthongos.au.ut.audio.ae.ut
muſae.oe.ut foenum.In dictionibꝰ ue
ro graecis:quae ſunt ī uſu apō latinos
itez tres.eu.ut pentheus.ei.ut orphei
yi.ut arpyia.Nūc uero de graecis diph
thongis pꝛoſequemur:qui cuz ſint duo
decim de octo tantum qui in ſermonez
latinum traducuntur diſeremus.Naz
hi ſolum orthographiae deſeruiunt.

Prima itaq3 diphthongus fit ex.a.et.i.ī
qua utraq3 uocalis ſuum ſonuz perdit
et per.e.pꝛofert᷑.Nos uero dictiones
graecas traducētes in.ae. diphthongō
uertimus.ut aineias.aeneas.megaira
megaera.Nonnunquam etiam in.a.et
i.conſonantē traducimꝰ.ut maia.mae
ia.aeias.aiax.quandoq3 in.a.⁊.i.uoca
lem.ut nais nais. Diuidunt quoq3 poe
tae latini hanc diphthongon. et pꝛo ae
diphthongo.ai.ſolutas ponūt.ut aulai
pꝛo aulae.pictai pꝛo pictae.

Secunda diphthongus fit ex.a.⁊.y. pſilō
quam graeci pꝛoferūt tali ſono ut ſi ab
hac uoce.aue.auferatur.e. quae in lati
num ſermonem uerſa in.au.diphthōgō
mutatur.ut aura.aura.ayguſtinos.au
guſtinus. Aliquando tamen a noſtris
diuiditur in.a.uocalem et.u.conſonan
tem.ut nays.nauis.

Tertia diphthongus apud illos fit ex.e.et
y.pſilon.pꝛoferturq3 tali uoce ut ſi ab
eua auferas.a.transfertur uero in:eu.
diphthongō.ut pentheys pētheus.eyā
gelium euangelium.⁊ fere.y.pſilō ſem
per ſi mutatur non in aliā litterā quā
in.u.mutatur.Quādoq3 uero hāc diph
thongon traducētes.y.pſilon.abiicimꝰ
ut achilleys.achilles.perſeys pſes.quā
quam nonnunquam perſeus dicimus.
Aliquando uero abiicimus.e.et retine
mus.u.ut feyga fuga.

Quarta diphthōgus fit ex.e.⁊.i.iota:pꝛo
ferturq3 uoce.i.ſimplicis non tamē in
aliquam diphthongon noſtram cōuerti
poteſt:ſ3 aliquādo in.u.ſimplex.ut nei
los nilus.pleiades pleides. aliquado in
e.pꝛoductā ut choreia chorea.ſpōdeios
ſpondeus.aliquando diuiditur in.e.⁊.i
ut in ea ipa dictione pleiades.aliquan
do uero ſcribit᷑ a noſtris ſ3 more grae
corum ſola.i.pꝛonunciatur.ut orphei.
pꝛomethei. quinimmo ⁊ āitquiores pꝛo
i.lōgo ei ſcribebēt.ut arimini.celeber
rimeis italiae uſeis.et qō ego nemaſit
uidi.ſibi et sueis.v.f.⁊ priſcianꝰ dicit
āntiquiores ſcripſiſſe uolo.ueis.pꝛo uis
ſed quoniam.i.littera media eſt:ſuper
uacue ita ſcribēdū eſſe quītilianꝰ dič.

Quinta diphthongus fit ex.o.⁊.i. in qua
.i.ſola pꝛofertur:quaz latine ī.oe.diph
thongon cōuertimus. ut phoibos.phoe
bus.oiſtros oeſtros. aliquādo eiſdē lit
teris remanentibus in ſua ui in.o.⁊.i.
diuiſas uertimꝰ. ut troia quod graece
per oi.diphthongon ſcribitur ,latine ꝑ
o.uocalez et.i.conſonantē diuiſas ſcri
bitur.eiboia.euboia.Aliquādo in ſim
plex.o.traducimus.ut poiema poema.
Aliquando in.u.ut phoinicos punicus

Sexta diphthōgus fit ex.o.et.y.pſilō pꝛo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ferturqꝫ ſono ſolius.u.uocalis. Itaqꝫ
illaꝫ in.u.latinum conuertimus. Anti
quiores tamen in.oe.diphtongon trās
ferebāt.ut uirgilius in xaggeribꝰ moe
rorum pꝛo murorū ⁊ poenio pꝛo punio
naꝫ apoena uenit.⁊ poenica pꝛo punica

¶ Septima diphthongus fit ex.y.pſilon ⁊.i
iota:quae.i.longi ſono pꝛofertur quae
apud latinos eodem modo ⁊ ſcribitur ⁊
pꝛonunciatur.ut arpyia orithyia.

¶ Octaua diphthongus ex.o. mega.⁊.i.lati
no conſtat pꝛoferturqꝫ ſono tantum.o.
in graeco ſermone in latino uero in.oe
diphthongon conuertitur.ut tragoidia
tragoedia.comoidia comoedia.aliquan
do in.o.ſolū mutatur. ut pꝛoſodia pſal
modia.

Ad.praepoſitio compoſita cū di
ctionibus incipientibꝰ. a.c.f.
g.l.n.p.r.ſ.t. trāſit in ipſas.
ut curro accurro facio afficio.grauo ag
grauo.laedo allido.nuo annuo.pono ap
pono.rapio arripio.ſumo aſſumo.tāgo
attingo.Sequenti uero.q.littera muta
tur ī.c.ut quieſco acquieſco.quaero ac
quiro. ſcribimus quoqꝫ antiquitatē ſe
quuti adfui pꝛo affui.Cum dictionibus
uero incipientibus ab aliis litteris īte
gra manet.ut amo adamo.eo adeo.ago
adigo.oꝛo adoꝛo. uro aduro. iuuo adiu
uo.uoco aduoco.bibo adbibo.duco addu
co.mitto admitto.cum incipientibꝰ ue
ro a gn.ſc.ſp.abiicimus.d.ut gnatus a
gnatus.ſcando aſcendo.ſpiro aſpiro.

¶ Ob.praepoſitio cuꝫ dictionibus incipiēti
bus.a.c.f.g.p.trāſit in ipſas.ut curro
occurro.facio officio.gānio oggānio.po
no oppono.quandoqꝫ tamen ſequenti.c
interponimꝰ.ſ.carus obſcurus.oleo ob
ſoleo.coenum obſcoenus. Alias uero ī
tegra manet.ut audio obedio.eo obeo.
obitus.obumbꝛo.obiicio.obuerto. duco
obduco.ligo obligo.nitoꝛ obnitoꝛ.repo
obrepo.ſtrepo obſtrepo.teneo obtinneo
quāquam quītilianus dicat ſuauius ſo
nare.p.ante.t.quaꝫ.b.ut optineo optu
ro.Cum incipientibus ab.m. omnino a
biicitur.b.ut mitto omitto.

¶ Per.praepoſitio in compoſitione ſemper
manet integra niſi quod āntiquiores ſe
quenti.l.ipſam in.l.mutabāt.ut luceo
pelluceo.lego pellego.

¶ Circum.praepoſitio ſi componatur cū di
ctione incipienti a uocali ſcribitur.m.
ſed non pꝛofertur.ut circumago.circu
meo.Cū incipiēti uero.a.c.d.f.q.t.con
uertitur in.n.ut fero circunfero.caedo
circūcido.do circūdo.quaero circūquiro

¶ Trans.praepoſitio cuꝫ dictione incipiēti
ab.i.conſonante.d.n.abiiciūtur.ns.ut
iacio traiicio.do.trado.no.trano.quan
quaꝫ Cicero ſequutus antiquitatē quae
in cōpoſitione praepoſitiones integras
ponebat:trāſnumerari dixit Alias ue
ro integra manet.

¶ Ab.praepoſitio cum dictionibus incipiēti
bus.a.c.t.ſemper recipit.ſ.ut abſcōdo
abſcido.abſtineo abſtraho.Cum īcipien
tibus ab.r.aliquando tranſit in ipſam
ut rapio arripio.quandoqꝫ manet inte
gra.ut rogo abrogo Cum incipientibus
a.b.g.m.p.x.z.nō componitur. Alias
uero ītegra manet.ut duco abduco.fui
abfui.lauo abluo.nego abnego.ſumo ab
ſumo.dicimus tamen ex ab et fugio au
fugio.et ex ab et fero aufero.

¶ Ex.praepoſitio cum dictione incipiēte ab
f.tranſit in ipſam.ut facio efficio Cum
incipientibus uero a.b.d.g.l.m.n.r.u.
cōſonāte oīo abiicitur.ut bibo ebibo.do
edo.gero egero.laedo elido.maneo emi
neo nitoꝛ enitoꝛ.ruo eruo uomo euomo
Alias uero integra manet.ut audio ex
audio.edo exedo.exiſtimo.exoletus ex
uro.excelſus expreſſus.exquiro.

¶ Sub.praepoſitio cum dictionibus īcipien
tibus.a.c.f.g.m.p.tranſit in ipſas.ut
curꝛo ſuccurꝛo.facio ſufficio gero ſugge
ro.mergo ſummeꝛgo.pono ſuppono Cū
incipientibus ab.r.quādoqꝫ.tranſit in
ipſam ut rapio ſurripio.quandoqꝫ ma
net ītegra ut ruo ſubruo Alias uero in
tegra manet.ut agito ſubagito.eo ſube
o ſubigo.ſuboleo ſuburbiuꝫ ſubiugo ſub
uenio.ſubbibo.ſubduco.ſublimis ſubni

(c) 2006 Ministerio de Cultura

toꝛ ſubſideo.ſubtraho.

In.praepoſitio cum dictionibus inapiētī
bus.a.b.m.p.tranſit in.m. ut bibo im
bibo.mitto immitto.pono impono.Nā
n.nunquam poteſt praecedere. b.m.p.
ſicut nec.m.poteſt eſſe ante.c.d.f.q.t.
Cum inapientibus ab.l.r.tranſit in ip
ſas.ut laedo illido.rideo irrideo. Alias
uero ītegra manet.ut ī amoenus iners
inimicus.inops.inuro initio inuado.ī
ado.indignus.infirmus.ingemiſco. in
nuo.inquiro.inſideo.intendo.

Con.praepoſitio īſeparabilis ſi compona
tur cum dictione inapienti a uocali as
pirata uel non aſpirata ſēper abiiatur
n. alo coalo. haereo cohaereo. emo coe
mo.cohibeo.coortus. diamus a con et
edo comedo. Cum inapientibus.a.b.m
p.tunc.n.tranſit in.m. ut combibo.cō
mitto.compono.Cum inapientibus ue
ro ab.l.r.trāſit in ipſas. ut laedo.colli
do.rodo. corrodo. Alias uero integra
manet.ut conauiſ.conduco.confiteo.cō
gero.connitoꝛ.conquiro.conſentio.con
tineo.connitio.conuiuo.

Diſ.praepoſitio inſeparabilis cōponitur
cum dictionibus inapientibus.a.c.p.ſ
t.i.conſonante.ut curro diſcurro.puto
diſputo.ſuadeo diſſuadeo Cum inapien
tibꝰ ab.f.tranſit in ipſaꝫ. ut fero diffe
ro.Cum aliis uero conſonātibus di cō
ponit᷑.ut diduco digero diluo diminuo
dinumero.diripio.diuerto.

Re.incompoſitione cum dictionibꝰ inapi
entibus a uocali recipit.d.ut amo reda
mo.eo redeo.Scribimus tamen rettu
li a refero.reppuli a repello.repperi a
repello. Alias integra manet.

Caeterae praepoſitiones ītegre fere ueni
unt ad cōpoſitioneꝫ.ut praedico.pꝛodu
co.ſubterfugio.praeter laboꝛ. āntepono

Omnis dictio graeca in latinuꝫ
ſermoneꝫ traducta.per.ph.nū
quā per.f.ſcribenda ē. ut phy
loſophus phyſtula.quaedaꝫ tamē longo
uſu per.f.iam ſcribuntur. ut fama.fu
cus.fero.fur.

Y.pſilon in nulla dictione latina ſcribituꝛ
neqꝫ dictiones graecas inchoare poteſt
niſi pꝛaecedat aſpiratio ut hydꝛa hymē

Nulla dictio latina habet conſonanteꝫ as
piratam praeter ſepulchrum pulcher.ī
choo.quidam ſcribunt incho.

Dictiones graece ſemꝑ aſpirāt.r.in prin
cipio dictionis ut rhetoꝛ.rhadamā thuſ
rhodope. Si uero ī medio dictionis ge
mināt.r. ultimū aſpiret᷑.ut myrrha.

P.littera non poteſt collocari inter.m.⁊
n.ut quod quidā ſcribunt ſompnus pꝛo
ſomnus.dampnum pꝛo damnum.

Genitiuus et datiuus et nominatiuus et
uocatiuus primae declinationis in.ae.
diphthongon deſinunt.

Prae.praepoſitio in compoſitione et ap
poſitione ſemper per.ae. diphthongon
ſcribitur.ut praetimore praefiao.

T.littera ſequenti.i.cuꝫ altera uocali trā
ſit in ſonnum.c. id apud latinos:nam
graeci hāc regulā nō ſequūt᷑.neqꝫ nos
ſeq̄mur ī q̄buſdā pꝛopter abſonoritatē

Diminutiua ī.ellus.ella.ellū.ut tenellus.
tenella.tenellū.⁊ ī.illus.illa.illū.ut tā
tillus.tantilla.tantillū.l.geminant.

Diminutiua in.ullus.ulla.ullum.quaedaꝫ
geminant.l.ut titullus.fabullus.Catul
lus.nullus.ullus.quaedā nō gemināt.
ut tantulus.catulus.

In.illimus et.rimus.ſuꝑlatiua geminā
.l.et.r.ut agillimus.tenerrimus.

Syn.praepoſitio graeca.cum.y.pſilō ſcri
bitur atqꝫ omnes dictiones quae cū ea
cōponūt᷑.ut ſynodus.ſyllaba.ſymbolꝰ

Cata.praepoſitio graeca ſine.th.aſpirato
ſcribitur.unde catalogus.catarrus.at
uero ſi ſequatur dictio inapiēs a uoca
li aſpirata abiecta.a.finali aſpirat᷑ ip
ſuꝫ.t.ut catholicus: qđ ex holo et cata
cōponitur.eſt autem holon totum.

Meta.praepoſitio graeca cuꝫ.t.exili ſcri
bitur. unde metaphora metaphyſica.
methodus uero per. th.ſcribitur:quia
ex meta et hodos.i.uia componitur.

Epi.praepoſitio graeca cū cōpoſitis ſine
aſpiratione ſcribitur. ut epitaphiuꝫ.e
piſcopus.epiſtola.Cū uero dictio ſeq̄nſ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

a uocali aſpirata incipitur tūc .p. aſpiratur. ut ephorus ephoebus.

Peri. praepoſitio graeca ſine aſpiratione cum compoſitis ſcribitur. ut periphraſis periodus. perides.

Apo. praepoſitio graeca per unicū .p. ſine aſpiratione ſcribitur. ut apophoriſmꝰ apotheca apodixis.

Hyper. praepoſitio graeca cū .y. graeco aſpirato ſcribitur. ut hyperbole. hyperborei. hypermeſtra.

Hypo. praepoſitio graeca cuꝫ .y. pſilon aſpirato ꝛ .p. unico ſcribitur. ut hypotheſis hypocriſis. hypotheca.

Anti. cuꝫ .t. exili et .i. latino ſcribitur unde antidotum. antitheſis.

Dia. praepoſitio graeca per .i. latinū ſcribitur. ut diabolus. dialetica.

Archos. dictio graeca .i. princeps. per .ch ſcribitur. unde architectus. archāgelꝰ

Hippos. dictio graeca .i. equus per .i. latinum aſpiratum et duplex .p. ſcribitur unde dicitur. hyppolytus hippocrates.

Poly. dictio graeca cuꝫ .y. pſilon ſcribit͛ et deſinat apud nos multum. unde dicitur polydorus. polycrates.

Phyſis. dictio graeca per .ph. et .y. pſilon ſcribitur et ſignificat apud nos naturam. unde phyſica. phyſionomia.

Philos. per .ph. et .i. latinum ſcribitur ſignificat latine amorem. ut philippus.

Chir. per .ch. ſcribitur ſignificatqꝫ apud nos manum. unde chirurgus.

Theos. per .th. ſignificat apud nos deum. unde componitur theophraſtus.

Theoro quoqꝫ per .th. ſcribitur idem eſt quod ſpeculoꝛ latine. unde eſt theorica.

Pyr per .y. pſilon ſcribitur ſignificatqꝫ apud nos ignem. unde eſt pyra .i. rogus pyramis. pyrrhus.

Chryſos per .ch. et .y. pſilon .i. auruꝫ unde ē chryſoſtomꝰ .i. os aureū. chryſippus

Argyros per .y. pſilon. apud nos eſt argētum. unde dicimꝰ. philargiros .i. argēti cupidus litargyron.

Sthenos per .th. apud nos ſignificat ualētiam. unde fit demoſthenes. ātiſthenes

Cleos graece latine gloria. ut ariſtocles.

Cratos graece apō nos eſt robur. unde eſt hippocrates. mellicratum.

Ariſtos latine eſt optimꝰ. unde ariſtotel

Mache per .ch. ſignificat latine pugnam. ut machera andromache.

Nicos eſt uictoria. ut nicolaus.

Lycos per .y. graecum latine eſt lupus. unde lyciſca lycaon. lycomedes

Agathos per .th. latine ē bonū. ut agatha.

Protos ſine aſpiratiōe. unde protogenes.

Abdera urbs.	Aemonia regio.
Abolla ueſtis.	Aemus mons.
Abſinthium herba.	Aemilius .n.p.
Abſyrtun .n.p.	Aamuloꝛ. aris.
Abydos urbs.	Aenaria inſu.
Abyſſus .i.	Aeneas heros.
Acanthus herba.	Aeneus. ab aere.
Accerra thuris.	Ahenus. ab aere.
Achaia. ae. regio.	Aequus. a. um.
Achaemenides .n.p	Aequoꝛ. oris.
Achates .n.p.	Aeſarius. fl.
Acheron. fl.	Aeſchines rhetoꝛ.
Acheruſia palus.	Aeſchylus poeta.
Acheolus. fl.	Aeſculapius deus.
Achilles heros.	Aeſon heros.
Acyrologia fig.	Aeſopus .n.p.
Acolytus .i.	Aes aeris.
Actaeon .n.p.	Aeſculus arboꝛ.
Adytum ſecretuꝫ.	Aether. eris.
Aeas. fl.	Aethra .n.p.f.
Aeacus heros.	Aethologia cauſa.
Aedes. is. templū.	Aethiopes populi.
Aedifico. as.	Aethna mons.
Aedonus mons.	Aetolia regio.
Aege urbs.	Aethon equus.
Aegeus heros.	Aepy urbs.
Aegeon gigas.	Aeſtas. atis.
Aegeria nympha.	Aeſtimo. as.
Aegina .n.f.	Aethica. orum.
Aegyptus regio.	Aetas. atis.
Aegis thorax.	Aeuum .i.
Aegiſthus .n.p.	Afatim aduerbi.
Aegon paſtoꝛ.	Agamemnon.
Aegos fluuius.	Agathyſi populi.
Aegoceros. cap.	Agathocles rex.
Aegi ab ago. is.	Agellina urbs.
Aelius praenomē.	Agyllei populi.
Aeolus deus.	Agger. eris.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Agrippa.n.p.
Alcaeus poeta.
Alappe.n.p.f.
Alcmaeon.n.p.
Alcmaus.n.p.
Alcmena.n.p.f.
Aleto furia.
Alethes uir.
Allegoria fig.
Allophylos alie.
Allotheca fig.
Allodiū heredita.
Allucinor.aris.
Alloeus gigas.
Allomnus.i.
Althaea.n.f.
Almathea.n.f.
Amaranthus flos.
Amaryllis.n.f.
Amathus inſula.
Amethiſtus lapis.
Amyclae urbs
Amydon urbs.
Amygdola nux.
Amynaeae uites.
Amyntas paſtor.
Amyntor uir.
Amythaon uir.
Ammon iupiter.
Amoebaeū carmē.
Amnis fluuius.
Amphiareus.n.p.
Amphytrion uir.
Amphitheatruz.i.
Amphryſus fl.
Amoenus.a.uz.
Anacharſis phūs.
Anapaeſtus pes.
Ancyle ſcutum.
Analla ſerua.
Anchora nauigii.
Andromache.n.f.
Anethum herba.
Anytus uir atheñ.
Anhelitus.us.
Anhello.as.
Annona.ae.
Annus.i.

Anna.n.f.
Antaeus gigas.
Anthenor uir.
Anthedon urbs.
Antibacchius pes.
Anticyra inſula.
Antimachus poeta
Antiochus.n.p.
Antiptoſis fig.
Antiſthenes uir.
Antiſtoechon.
Antitheſis fig.
Antithetum fig.
Anthropophagi.
Anxyrus iupiter.
Apelles pictor.
Apella iudaeus.
Aphereſis fig.
Apocalypſis.
Apocryphus.a.ū
Apoeninus mōs.
Apollo deus.
Apollodorus uir
Apotheca cela.
Apollydes ꝑdit.
Appuli populi.
Apulia regio.
Aphros ſpuma.
Aphrica regio.
Arrae.arum.
Arachnea uermis.
Arachne.n.f.
Aracychus mōs.
Arceſſo.is.uoco.
Archemolus uir.
Archemorus uir
Archetypꝰ.a.uz.
Archigeneſ medi
Archilochus poeta
Archimedes phūs.
Arcaera uehiculuz
Architas phūs.
Arctos urſa.ide
Arctophilax.as
Arethuſa fons.
Argilla creta.
Argirion argētum
Ariadne minois

Areſtaeus heroſ.
Ariſtippus phūſ.
Arithmetica.ae
Aſylum locus.
Aſilus tabanus.
Aſyntheton fig.
Aſcia dolabra.
Aſſyria regio.
Aſtyages rex.
Aſtypalea urbs.
Athamas.n.p.
Athanaſius.n.p.
Athanatoſ aeternꝰ
Athax.fl.
Atella urbs.
Athenae urbs.
Atheſis.fl.
Atys puer.
Atlas gigas.
Athleta pugil.
Athos mons.
Attalus rex.
Attagen.auis.
Attis regio.
Auctor factor.
Aulaea uela.
Autumnus.i.
Azymus.a.um.

Babylon urbs.
Bacchus deus.
Bacchius pes.
Bactrius.fl.
Bacca pomum.
Baelua beſtia.
Baenacus lacus.
Balbutio.tis.
Balliſta.ae.
Barathrū.i.
Barrhus elephas.
Bathaui populi.
Bathracus rana.
Bathyllus puer.
Bdelium arbor.
Bebrycia regio.
Bebrycacum op.
Bellona dea.
Bellorophontes.

Berecyntus op.
Berillus lapis.
Bethis.fl.
Bibliotheca.ae.
Byria.n.p.
Byrrho.n.p.
Byrſa coriū.
Byſſus linū.
Biſſextus.ti.
Bithynia regio.
Byzantiuz urbs.
Blactero iacto.
Bocchus rex.
Bombyx uermis.
Bomilcar.n.p.
Boriſtenes.fl.
Brachae.arum.
Brachycatalecton.
Brachylogia.
Brachtea lāma.
Brachmanae ppl.
Bryax faber.
Bryſea urbs.
Britannia inſula.
Bronchus morbus
Bruchus uermis.
Buchar.n.p.
Bucca.oris.
Bumaſthe mā.
Burrhū rufum.
Butyron caſeus.

Cacethos malus.
Cachinnus riſus.
Cacoſyntheton.
Caea inſula.
Caecias uentus.
Caerete urbs.
Caecus.a.um.
Caeculus.n.p.
Caelſus.a.um.
Caepi a capio.is.
Caepe radix.
Caecubum uinum.
Caeyx.yas.rex.
Caera.ae.
Caeroma.atis.
Caeſar.aris.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Caeſaries.ei.
Caeſena urbs.
Caeſtus pugiluz.
Caeſtos angulum.
Caeter.a.um.
Cayſter.tri.fl.
Calathus calix.
Calathus quallus.
Calabrya regio.
Calchas. ãtis.n.p.
Calleo.es.
Calydnae inſulae.
Calydonia regio.
Calypſo nympha.
Calyx folliculus.
Callimachuſ poeta.
Calliope muſa.
Calliſthenes phũs.
Calliroe nympha.
Caloenũ uinum.
Cambyſes rex.
Camaeleon aĩal.
Camilla.n.p.f.
Cancelli.orum.
Cantharus uas.
Cantharis uermis.
Cahos confuſio.
Caphareus mons.
Cappadocia regio.
Capys.n.p.
Caryca ficus.
Caryſtos inſula.
Carpathos inſula.
Carrae.aruz.urbs.
Caſſandra.n.f.
Caſſiopa.n.p.
Cataclyſmus.i.
Cataracta.ae.
Catarrus fluxus.
Catachreſis fig.
Cataphrattus.i.
Catatypoſis fig.
Cathedra.as.
Catexoche fig.
Catholicus.a.um.
Cauillo.as.
Cella.ae.
Cenchris ſerpens.

Cercyra urbs.
Cercyon rex.
Cercopythecus.i.
Cerinthus op.
Cerinthe herba.
Cerrus arbor.
Ceſſo.as.
Cethegus.n.p.
Chaere ſalue.
Chaerea.n.p.
Chaerephõ phũs.
Chalcis urbs.
Chalcedonia urbs.
Chalybes populi.
Chalybs fl.
Chaonia epirus.
Character.
Charaxes.n.p.
Chardamus herba.
Chardampla.n.
Charybdis.
Charitas amor.
Charites gratiae.
Charientiſmos.
Chariophiluz flos.
Charilaus.n.p.
Charon deus.
Chela brachiuz.
Chelidonia herba.
Chelonophagi po.
Cherroneſus inſu.
Cherſydros.
Chiros manus.
Chiragra morbus.
Chirurgus.gi.
Chimaera mons.
Chironcentaurus.
Chilo phũs.
Chius inſula
Chlamys ueſtis.
Chloris.n.p.f.
Chloelia. n.p.f.
Cholerabilis.
Chorus.i.unde.
Choraules.ae.
Chorea. ae.
Chorda.ae.
Chorebus. n.p.

Chorineus.n.p.
Chriſtus unctus.
Chryſippus phũs.
Chryſeis.n.p.f.
Chryſoſtomus.n.p.
Chryſolitus lapis.
Chryſopaſſos lapis
Chryſocolla.ae.
Chryſogonus.n. p.
Chromatius.n.p.
Chromius.n.p.
Chronos tempus.
Cyamos faba.
Cyane nympha.
Cyaneae inſulae
Cyathus uas.
Cybele mater deuz.
Cyclades.n.p.
Cyclas ueſtis.
Cyclius.n.p.
Cyclops monoculuſ
Cycnus.i.uel.
Cygnus auis.
Cydaruz nauis.
Cydnus.fl.
Cydippe nympha.
Cydon urbs.
Cydonia mala.
Cylydrus ſerpens.
Cylyndrus lapis.
Cyllarus equus.
Cyllene mons.
Cymba nauis.
Cymbala ſonalia.
Cymbium uas.
Cyminum herba.
Cyminus lacus.
Cymolia creta.
Cymodece nym.
Cymothee nym.
Cynedus pathic.
Cynyras rex.
Cynips.fl.
Cynnamomum.i.
Cynnamuz.i.
Cynomyia muſca.
Cynocephali populi
Cynogloſſa herba.

Cynorhodos roſa.
Cynoſura ſtella.
Cynici philoſophi.
Cynthus mons.
Cypariſſus puer.
Cyprus inſula.
Cyphus poculum.
Cypſelus tyrannus
Cyrene nympha.
Cyrnus corſica.
Cyrus rex.
Cyrinus.n.p.
Cyrillus.n.p.
Cyſſeus.n.p.
Cythara.ae. unde.
Cytharoedus.i.
Cythera.oruz.inſu
Cytherea uenus.
Cytheris puella.
Cytheron mõs.
Cytorus mons.
Cytiſus flos.
Cyzicus urbs.
Claſſica tubae.
Clepſidra uas.
Clymene nympha.
Clytemneſtra.
Clypeus.i.
Clyſtere.is.
Clytius.n.p.
Clitumnus.fl.
Cloanthus.n.p.
Clotho parca.
Cnidos urbs.
Cnoſus urbs.
Cocytus.fl.
Coclea.ae.unde.
Cochlear.aris.
Coche abus.
Coccus radix.
Coemiteriuz.ii.
Coenobium.ii.
Coena.ae.
Coenum.i.
Coepi.i.incoepi.
Coelum.i.
Coeus gigas.
Cohors ortiſ.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Collū pars hominis
Colon membruz.
Colyphiuz cibus.
Colchi populi.
Colla glutem.
Collyrium.rii.
Colloſſus ſtatua.
Collyniſta.ae.
Comma.atiſ.
Comoedia.ae.
Cōmodum.i.
Cōmunis.e.
Concha piſcis.
Conchylium piſcis
Coctonuz ficus.
Corybantes populi
Corydalus auiſ.
Corycus mons.
Cortyna urbs.
Corydon.n.p.
Corcyra inſula.
Corylus arbor.
Corolla corona.
Unde trahitur.
Corolarium.rii.
Corymbꝰ hedei.
Corinthus urbſ.
Cothurnus.i.
Crathis.fl.
Crathylus phūs
Crattippus phūs.
Creſſe a cres.
Creſſaea regio.
Crypta fouea.
Chryſtallus lapis.
Croeſus rex.
Cteſias orator.
Cteſippus phūs
Cteſiphon atheñ.
Cucullus auis et
Cegmen capitis
Culleus ſaccus.
Cuncti omnes.
Curro.is.

Dactyli digiti.
Daemon ſciens.
Daedalus faber.
Damoetas paſtor.
Danae puella.
Daphne nymph
Daphnis paſtor.
Deiphobus.n.p.
Deiphobe uates.
Deiphyle.n.p.f.
Deiphylus.n.p.
Demoſthenes.n.p.
Demophoō.n.p.
Diaereſis fig.
Diaeta.ae.
Dialyton fig.
Dictinna.diana
Dicio poteſtas.
Didyme inſula.
Didymus gemi.
Dedymaon faber.
Dynaſta potens.
Dionyſius.n.p.
Diphthongus.i.
Dyrrhachiuz urbs
Dyſēterya morbꝰ
Diſphilus.i.
Diſcholus.i.
Diſtichus.i.
Dithyrambus.
Dolobella.n.p.
Donyſa inſula.
Dory lancea.
Doryphorus.i.
Doryclus.n.p.
Drachma nūmus.
Dryades deae.
Dorylon.fl.
Dryopes populi.
Drudae galli.
Dulichium inſula.

Ergaſylus.n.p.
Eriboea iuno.
Erichthonius rex.
Erictheus.n.p.
Erycina uenus.
Erillus phūs.
Erymanthus mōs
Erynnis furia.
Erynnies in plr.
Eriphile.n.p.f.
Erythron rubeum
Eryx ueneris.f.
Erro.as.aui.
Etymologia.ae.
Ethnicus gentilis
Euanne martis.f.
Euchariſtia.ae.
Euchion bacchus.
Eunuchus.i.
Euphranor.n.p.
Euphrates.fl.
Euphroſyna gratia.
Eurybateſ.n.p.
Eurynon.n.p.
Eurydamas.n.p.
Eurydice.n.f.
Eurylochus.n.p.
Euryſteus rex.
Eurytus rex.
Euſtathius.n.p
Eutyces heretic.
Exoche eminentia

Facesso.is.
Fallo.is.
Farris a far.
Farrago.inis.
Faſſus a fateor.
Fauilla.ae.
Fefellit a fallo.
Fellis a fel.
Ferrem a fero.
Ferrum.i.
Ferrugo.inis.
Feſſus.a.uz.
Fideiuſſor.oris.
Fiſſus a findo.
Flamma.ae.
Floccus.ci.
Foenum herba.
Follis.is.
Fortaſſe aduerbiū.
Fullo.onis.

Gadir urbs.
Galla conus.
Gallus.fl.
Gallus auis.
Galli populi.
Gallienus.n.p.
Gāmarus piſcis.
Ganimedes.n.p.
Gannio.is.
Garrio.is.
Gazophylatiuz.
Gemma.ae.
Genethlios natal.
Geryones rex.
Gerrae.arum.
Gyas uir.
Gyaros inſula.
Gibbus.i.
Gymnaſium.ii.
Gyges rex.
Gynos mulier.
Gyndes fl.
Gypſum calx.
Gyrus circulus.
Glaphyrus.n.p.
Glycerium.n.p.f.
Gloſa lingua.
Gloſſemma.atis.
Gnomon umbilicꝰ
Gnato.n.p.
Gortyna urbs.
Gracchus auis.
Graecus.a.um.
Grāma littera.
Graphiuz ſtilus.
Gryllus.n.p.
Grynia urbs.
Gryphs aīal.
Gryphus nodus.
Greſſus a gradior.
Gutta.ae.

Ha.interiectio.
Habena.ae.
Habeo.es.unde.
Habilis.e.
Hadrianus imp.
Haedus.i.
Haema ſanguis.
Haematites lapis.
Haemorrois ſerpēs

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Haereo.es.
Haeres.edis.
Haereſis electio.
Hageſilaus rex.
Halcyones aues
Halycarnaſus.a.
Halys.fl.
Hallo.as.unde.
Exhano.as.
Hamus.mi.
Hamadryades.
Hamichar.n.p.
Hannibal.n.p.
Harmonia.ae.
Hara porcoruz.
Harena.ae.
Harmodius.n.p.
Harpalice.n.p.f.
Haruſpex.icis.
Hariolus.i.
Harpe enſis.
Harpyia.ae.
Haſdrubal.n.p.
Haſta et haſtile.
Haurio.is.
Hebdomada.ae.
Hebenus arbor.
Hebe dea.
Hebeo.es.
Hebraeus.a.uz.
Hebrus.fl.
Hecate diana.
Hecatombe.
Hector.oris.
Hecuba.ae.
Hiericon urbs.
Hegeſippus.n.p.
Helectrum.i.
Helicon mons.
Helios ſol.
Heliopolis urbs
Heliaedes nympha
Heliotropia herba
Haeliogabalius.i.
Heleus bacchus
Helena.n.p.f.
Helorus.fl.
Helops piſas.

Hellas regio.
Helle puella.
Helleſpontus.i.
Helleborum herba.
Hellis hedera.
Hei interiectio
Heiulo.as
Hem interiectio.
Helluo.onis.
Hemis ſemis.
Hemicyclus.i.
Hemina.ae.
Hemiſpherium.ij.
Hemiſthichos.
Heniochus auriga.
Hercynia ſilua.
Herba.ae.
Herus.i.dñs.
Heri aduerbiuz.
Heriaus.ij.
Hermaphroditus.
Hermes interpres
Herciſco diuido.
Hercules heros
Herebus.bi.
Herodes.is.
Heros ſemideus
Heſiodus poeta
Heſperus ſtella.
Heteron alterū.
Hetruria regio
Heus uocantis.
Heu dolentis
Hexametrum.
Hexameron.
Hieremias prophã
Hiericon urbs.
Hilum.i.unde:
Nihilum.i.
Hinnire equorū eſt
Hio.as.unde eſt.
Hiſco.is.et.
Hiulcus.a.um.
Hir decli.
Hirſutus.a.uz.
Hirtus.a.um.
Hircus.i.caper
Hirquus oculoruz.

Hirundo auis.
Hirudo ſanguis
Hyas atlantis.f.
Hyades ſtellae.
Hyacinthus flos
Hyena animal.
Hyalum uitruz.
Hybla oppiduz.
Hybernus.a.uz
Hybrida nothus
Hydaſpes.fl.
Hydimeles.n.p.
Hydrargyron.
Hydria uas.
Hydrops morbus.
Hyems.mis.
Hieros ſacer.
Hiera inſula.
Hiero tyrãnus.
Hieroſolymae.a.
Hieronimus.n.p.
Hilaris laetus.
Hilarion.n.p.
Hylas puer.
Hyle materia.
Hyllus hercul.f.
Hymnus laus.
Hymē membrana.
Hymenaeus deus.
Hymella.flu.
Hymetus mons
Hyperbole figu.
Hyperbaton.figu.
Hypalage.figu.
Hypanis.fl.
Hyperborei mons.
Hypermeſtra.n.p.
Hypermeter.a.uz.
Hyperion gigas
Hypotheca figu.
Hypocriſis.is.
Hypotaſis.
Hypozeuſis fig.
Hyphen ſub uno
Hypericles.orator
Hypparchus phūs.
Hyppaſſuus phūs.
Hyppodamus.n.p.

Hyppodamia.n.f.
Hippodromus.i.
Hippocrine fons.
Hippocoon.n.p.
Hippocrates.n.p.
Hippolytus.n.p.
Hippomanes.
Hiſicratea.
Hyſiple.n.f.
Hyrcania regio.
Hyrinos tractus
Hirpi populi
Hirtacus.n.p.
Hyrus pauper.
Hiſpania regio.
Hyſteron ultimum
Hyſterologia figu.
Hiſtoria.ae.
Hyſtrix animal
Hiſtrio.onis.
Hyuſquiamꝰ herba
Holos totus.
Holor cygnus.
Holocauſtum.i.
Homos unum.
Homerus poeta
Homelia ſermo.
Homeſis ſimile.
Homonymꝰ.a.um.
Homoptoton.
Honuſtus.a.uz.
Hora.pars diei.
Horno aduerbiū
Homo.inis.
Hordeum.i.
Honor.oris.
Horoſcopus.i.
Horologium.ij.
Horatius poeta.
Horizon terminus
Horontes.n.p.
Horreo.es.
Horreum.ei.
Hortenſius.n.p.
Hortor.aris.
Hortus.i.
Hoſpes.itis.
Hoſtis.is.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Hoſtium.i.
Hudus.a.uꝫ.
Humidus.a.uꝫ.
Humerus.i.
Humilis.e.
Hic.haec.hoc.
Humanꝰ.a.um.
Hululo.as.

Iachus bachus
Ialyſus urbs.
Iapyx uentus.
Ibix caprea.
Icterica morbus.
Ieſus ſaluator.
Ille.illa.illud.
Illyris regio.
Inachus.fl.
Intybum herba.
Inclitus clarus.
Inceſſo.is.prouo.
Inchoo.as.
Iophe urbs.
Ioannes.n.p.
Iphigenia.n.f.
Iphiclus.n.p.
Iſchiros fortis.
Iſaeus orator.
Iſthmos terra.
Ithaca inſula.
Itys puer.
Iudaeus.a.um.
Iugurtha.n.p.
Iuppiter deus.
Iuſſi a iubeo.
kyrieleiſon.

Labdatus.n.p.
Labyrinthus.i.
Lacedaemonia.
Laceſſo.is.prouoco
Lacheſis parca.
Lacoon troianus
Laemargus ganeo.
Laena ueſtis.
Laertes triſyllis.
Laeſtrigones ppli.
Laetus.a.um.
Laetamen ſtercus.
Laedo.is.
Laeuis terſus.
Laeuigo.as.
Lachryma.ae.
Lampſacum.op.
Laphitae populi.
Lapathum herba
Lariſſa urbs.
Latymnus mons.
Leaena a leone.
Lemnos inſula.
Lenaeus bacbhus.
Lethargus morbus
Loetum mors.f.
Lethum mors.
Leuappus phūs.
Lyaeus bacchus
Libya aphrica.
Libyſſa opidum
Lyaa regio.
Lycos lupus.
Lycaeus mons.
Lycaon rex.
Lyada paſtor.
Lyanius auis ro.
Lycomedes res.
Lyaſca canis.
Lyctus urbs cretae
Lychnus lucerna.
Lychnites lapis
Lycophron.n.p.
Lycoris.n.f.
Lycurgus.gi.
Lictor.oris.
Lydus herculis.f.
Lydia regio.
Lyenteria morbus
Lygdamus.n.p.
Lympha aqua.
Lilybaeuꝫ promō.
Lyndus urbs.
Lynther nauis.
Lyrneſos urbs.
Lyſanias orator.
Liptote figu.
Lippus.a.uꝫ.
Lynx animal.
Lyra muſicae.
Lyſias orator.
Lyſippus faber.
Lyſimachus.n.p.
Lyſander.n.p.
Lythargyrium.ii.
Littus maris.
Lituus baculus.
Lolligo.q.ſepia.
Luthum color.

Machaon medicus
Macellum.i.
Machera enſis.
Machina inuentio
Maereo.es.
Maeſtus.a.uꝫ.
Maeander.f.
Maenalus mons
Maeotis palus.
Maera.n.p.f.
Malchus.n.p.
Mallem a malo.
Malleus.i.
Mamma.ae.
Mannus equus.
Marathon urbs
Marathron herba.
Marſya cantor.
Martyr teſtis.
Martha.n.f.
Marpiſſa.n.f.
Maſaniſſa rex.
Maſſagetae populi
Maſſicus mons.
Maſſylia libyae.
Maſſylia galliae
Maſtiche gummi.
Medula.lae.
Megaera furia.
Meliboeus.n.p.
Meliboea urbs.
Mellis a mel.
Meliſphylluꝫ herba
Meliſſus phūs.
Memnon.n.p.
Menalippe.n.f.
Meneſtheus.n.p.
Menoetius.n.p.
Mentha herba.
Meſſala.n.ro.
Meſſis.is.
Meſſui a meto.
Meſſum a meto
Meſſena urbs.
Metallum.i.
Methymna urbs
Metatheſis fig.
Methona urbs.
Methodus uia.
Metonymia figu.
Myia muſca.
Mycale urbs.
Mycaleſſus urbs.
Mycenae urbs.
Mycone inſula.
Mygdonia reigo
Mihi ab ego.
Mille mille.
Milia milium.
Minyae populi.
Myoparo nauis.
Myrica frutex.
Myrmix formica.
Myrmidones ppli
Myrmilon.onis.
Myron.n.p.
Myrobalanuꝫ.i.
Myrtus frutex
Myrtillus.n.p.
Myrrhina uaſa
Myſia regio.
Miſſum amitto
Miſtum a miſceo.
Myſterium.ii.
Mitto.is.
Mithridates rex.
Mythos fabula
Mna pro mina.
Mollis e.
Monachus ſolus.
Monychus cētaur
Monoecus portus
Moloſſia regio.
Molorchus.n.p.
Moenia.ium.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Moeris.n.p.
Moeſia urbs.
Morphoſis mutō.
Mullus piſcis.
Mummius.n.ro.
Mys.os.mus.
Muſchus aial.uñ.
Muſchus odor.
Muſaeus poeta
Muſſo.as.

Nabathea regio
Nae pro certe.
Narciſſus puer.
Narro.as.
Naſſa fiſcina.
Naenia cantus.
Neaera.n.p.f.
Neiphyle.n.f.
Neophytus nouus
Neptunus deus.
Nicomachus.nup.
Neceſſarius.a.um
Neſſus centaurus
Nyctilaeus bacchꝰ
Nyctimene.n.f.
Nycticorax auis.
Nympha ſponſa
Nyſa urbs.
Nyſeus bacchus
Nothus ſpurius
Nummus.i.
Numiſma.atis.

Obba.uas.
Obſcoenus.a.uꝫ.
Ocha anſer.
Ocyus cito.
Ocyroe nimpha
Oenus.n.p.
Odyſſea homeri
Oegrius.fl.
Oebalia regio.
Oechalia regio.
Oeconumus.i.
Oedipus rex.
Oenos uinum.
Oenotria tellus

Oenophorum uas.
Oenomaus.n.p.
Oeſtrum tabanus.
Oeta rex ponti.
Oetha mons.
Ogygius rex.
Olympus mons
Olynthus urbs.
Olla.ae.uas.
Omonyma.
Onyx lapis.
Onytes.n.p.
Onomatopoeia
Ophis ſerpens.
Ophites lapis.
Opſonium.ii.
Ophthalmos.
Orchades inſula
Orchites oliua.
Opperior expecto.
Oppidum.i.
Opportunus.a.uꝫ
Orichalcum.a.
Orithyia.n.f.
Oryx animal.
Orſilochus.n.p.
Ortygia inſula
Orthos rectus.
Orthographia.
Oſcyllum.i.
Oſſa mons.
Oxys uelox.

Pachynus mons.
Paedagogus.i.
Paedico.as.
Paean apollo.
Paeon medicus
Paegi a pango.
Paegma ludus.
Paeſtum oppiduꝫ.
Palaeſtina regio.
Palaemon deus.
Pallas minerua
Palmyra urbs.
Panaetius phūs.
Panchaia regio
Panaegyris feſ.

Panthera animal.
Panthus.n.p.
Palla ueſtis.
Palleo.es.
Pannus.ni.
Papyrus iuncus.
Paralyticus.a.
Paroemia figu.
Parrhaſia regio.
Parthenopaeus.
Paſiphae.n.p.
Paſſus apando.
Phaeaces populi
Phaedon phūs.
Phaedrus phūs.
Phaedra minois.f.
Phaethuſa ſolis.f
Phalaris tyrannꝰ
Phalerae equoruꝫ.
Phalanx exercitus
Phalernus mons.
Phaliſca populi.
Phanum templuꝫ.
Phanaeus mons.
Phago comedo.
Pharetra.ae.
Pharmacum.i.
Pharos inſula.
Phaſis.fl.
Phere urbs.
Pherecydes phūs.
Pheretruꝫ capulꝰ
Phiala poculū.
Phidias faber.
Philos amicus
Philocalus.i.
Philomela auis
Philoctetes.ae.
Philtra amatoria
Phillyra nympha.
Phineus rex.
Phyllis regina.
Phyllum foliuꝫ
Phyſis natura.
Phython ſerpens.
Phlegethon.fl.
Phlegyas.n.p.
Phlenyae populi

Phlebs uena unde
Phlebotomia.
Phlegma pituita.
Phlegmone tumor
Phoca piſcis.
Phoebus apollo
Phoenix.icis.
Phaeton triſyll.
Pholus centaurus
Pholoe mons triſ.
Phocys.n.p.v.
Phreneſis mor.
Phrygia regio.
Phrixus.i.n.p.
Phthongus ſonus
Phucus apis.
Pecco.as.aui.
Pellicio.is.xi.
Pellis.is.
Penna.ae.
Perennis.e.
Peſſulum ſera.
Peſſum ſub pedibꝰ
Pygargus animal
Pyga nates.
Pygmaei populi
Pylades.n.p.
Pylos opp.
Pilumnus.i.
Pyraeus portꝰ.
Pyrignis unde
Pyra.ae.
Pyramis.idis.
Pyramus.n.p.
Pyrallis.auis.
Pyrrhus.n.p.
Pyrrha.n.p.f.
Pyreneus mons.
Pyretrum herba.
Pyrgus turris.
Pyrgoteles.n.p.
Pirithous.n.p.
Pyrous equus.
Pyrodes.n.p.
Pyrrho phūs.
Pythacuſa inſula.
Pythagoras phi.
Pythius apollo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Pittacus ſapiens.
Pittheus rex.
Pyxis buxola.'
Plataeae urbs.
Plemmyrium.fl.
Plaebs.is.
Plaerus.a.um.
Placerumqʒ.
Pneuma ſpiritus.
Poean.antis.n.p.
Poena.ae.
Poenitet.bat.
Poeta triſyl.
Polycletus faber.
Polycrateſ.n.p.
Polydamas.n.p.
Polydorus.n.p.
Polymneſtor.n.p.
Polymnitus.a.uʒ
Polymnia muſa
Polyphemus.i.
Polytes priami.f.
Polypus piſcis.
Polyſyntheotõ fi.
Polyxena.n.p.
Pollux deus.
Porphyris lapis.
Porthmeꝰ portitor
Potnia urbs.
Prae praepoſitio
Praehendo.is.
Praeneſte urbs
Praeſbyter ſenior
Procyon ſtella.
Prochita inſula
Proetus.n.p.
Prolepſis figu.
Prometheus.i.
Prooemiuʒ.ii.
Propylaea porticꝰ
Propheta uates
Proſilytos aduena
Proſeucha obſecra
Proſopopoeia fig.
Proſtheſis fig.
Pſylli populi.
Pſythium paſſum
Pthia pria achill.

Pomoerium.ii.
Pthiſis ulcus.
Ptyſis ſputio.
Ptolemaeus.n.p.
Purpuriſſa color.
Pollen.inis.
Polleo.es.
Polliceor.eris.
Pollintor.oris.
Porphyrius.n.p.
Porphyrion.n.p.
Poſſeſſio.onis.
Poſſideo.es.
Poſthumus.i.
Procella.ae.
Proh interiectio.
Praeter praepoſi.
Pulcher.a.um.
Pullus.a.um.nig.
Pullus.i.foetus
Puppis.is.
uaſſi a quatio.
Quattuor.
Quae aquis.
Quaero.is.
Quaeſo quaeſere
Quicquam.
Quippe.
Quotidie.
Raete.is.
Ramnis urbs.
Rhaphanum radix
Rhea.ae.dea.
Ralla ueſtis.
Reddo retrodo.
Redibeo.es.
Refello.is.
Relliquiae.aruʒ
Repperi a reperio.
Reppli a repel.
Rettuli a refero
Rhegium calabrye
Regium lepidi.
Rheſus rex.
Rhetorica.ae.
Rheuma fluor.
Rhinoceros aĩal.
Rhiphaei montes.

Rythmus nũs.
Rhoetus mons.
Rhodope mons.
Rhamnes.n.p.
Rhenus.i.fl.
Rhodanus.fl.

Saeculuʒ.i.'
Saedo.as.
Saepe aduerbium.
Saena urbs.
Saeuus.a.um.'
Sabbatum.i.
Sabburra laſtre.
Saccus.ci.
Sagitta.ae.
Sallio.is.ire.
Samothraca iſula
Sandyx herba.
Samnites populi
Sappho poeta.
Sarcophagus lapis
Sardonix lapis.
Satyri ſiluarum
Scaea porta.
Scaeuola.n.p.
Scapha nauis.
Scaphium uas.'
Schema fig.
Scylla.n.f.
Scylaceum.op.
Scyphus poculum
Scyros inſula.
Scyronia ſaxa.
Scythia regio.
Schiſma ſciſura
Schoenos funis
Schoenobates.
Schola uacatio.
Sella uehiculum
Seſſum a ſedeo.
Sepulchrum.i.
Sybaris fl.et op.
Sibylla diuina.
Sycambri populi.
Sicyon urbs.
Sycos ficus.
Sycomorus.i.

Sycophanta.ae.
Syene urbs.
Syla mons.
Sylla auis ro.
Syllaba.ae.
Syllepſis figu.'
Siccus.a.um.
Syllogiſmus.
Symmachus.n.p.
Symmetria.ae.
Symmias phũs.
Symbolum ſignuʒ
Sympoſium.ii.
Symphonia.ae.
Sympho ſonitus
Sympinium uas
Symplegades.uer.
Synaereſis figu.
Synalepha figu.
Synagoga.ae.
Synache angina
Syncope concaſio
Syncathegoreã.
Syncheſis cõfuſio.
Synechon figu.
Synaput.itis.
Synecdoche fig.
Synodus conuẽtio.
Syneſis cõſcẽtia.
Synonyma.orum.
Syntaxis.
Syntheſis figu.
Syphax.acis.n.p.
Syracuſae urbs.
Syrma cauda.
Syncerus.a.um
Syrius ſtella.
Syrao traho.
Syrtes in mari.
Syria regio.
Syringa nympha.
Siſyphus aeoli.f.
Syſtole correptio.
Sithonia regio.
Smyrna urbs.
Solymi populi.
Soloecaſmus.
Somatopoeia.fig.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Sophocles poeta.
Sophroniuz.n.p.f.
Sphaera globus.
Spatha enſis.
Spelaeum ſpecus.
Sperchius fl.
Speuſippus phūs.
Sphinx animal.
Soccus calciamētū
Sollennis.e.
Sollers.tis.
Sorbillo.as.
Sthenoboea.n.p.
Steſichorus poeta
Stymphalis palus
Stigma punctum.
Stylus colūna.
Styx palus.
Stomachus.i.
Stlata nauis.
Strymon.fl.
Strophades inſule.
Stropplus auis
Struthius auis
Surrhentum.op.
Stannum metalluz
Stellio ſerpens.
Stella.ae.
Stilla.ae.
Suillus a ſue.
Sūmus.a.um.
Supelles.is.
Supparus uelum.
Taenarus promō.
Taenia faſcia.
Taygetus mons
Taeda nuptiae.
Taedet.ebat.
Taedium.ii.
Talthybius.n.p.
Thalamus lectum.
Thalia muſa.
Thalaſſius.n.p.
Thales ſapiens.
Thamyra cātor.
Thanatos mors
Taphos ſepulchruz
Tarchon.n.p.

Tarteſſus urbs.
Thaumantias.iris
Theatrum.tri.
Thebae urbs.
Techna. ars.
Tertius.a.um.
Terra.ae.
Tellus.uris.
Temno.is.pſi.
Themis dea.
Themiſtocles.
Thema poſitum
Thenſa uehiculum
Telemachus.n.p.
Theodorus.n.p.
Theodoſius imp.
Theopompus rex.
Theophraſtus ph.
Terebinthus.ti.
Thermae ſtufa.
Thermodoon fl.
Thermopple mon.
Therſilochus.n.p.
Therſites.n.p.
Theſaurus.i.
Theſeus aegei.f.
Theſſalia regio.
Teſipone furia.
Theſis poſitio.
Theſtylis.n.p.f.
Theſtor.oris.n.p.
Thetis achillis.
Tethys oceani.
Thyaſus ſaltatio.
Thyas ſacerdos
Thyella arpyia.
Tyberis fl.
Tybur urbs.
Tydeus.n.p.
Thyeſtes.n.p.
Timaeus phūs.
Tymoetes.n.p.
Timotheus.n.p.
Tympana.orū.
Thymbra herba
Thymus herba.
Thymiama.atis
Tyndarus rex.

Thyoneus bachus.
Typhon gigas.
Tiphys nauta.
Typus figura.
Tyrannus fortis
Tirpus urbs.
Tyrditania regio.
Tyrrhenus.n.p.
Tyro nouus miles.
Tyrus urbs.
Thyrſis paſtor.
Tyrteus poeta.
Thyſbe puella.
Tityrus paſtor.
Tityus gigas.
Tithonus.n.p.
Tlepolemus.n.p.
Tmolus mons.
Thoas bacchi.f.
Tholus teſtudo.
Tomyris regina
Topotheſia.ae.
Thorax.acis.
Thracia regio.
Tragoedia.ae.
Tragoelaphus.
Tralles urbs.
Thraſibulus.n.p.
Thraſos fiducia.
Threiſſa athrax
Threnos fletus.
Tribrachus pes.
Titillo.as.
Tinnio.is.ſono.

Tollo.is.
Tranquillus.a.um
Trulla.ae.uas.
Triptolemus.n.p.
Triumphus.i.
Trocheus pes.
Trochus rota.
Trochiſcus rota.
Troglodyte populi.
Trophaeum uicto.
Thronus ſedes.
Thucydides.n.p.
Tullius.n.p.
Turris.is.
Tuſſis.is.
appa uinum.
Vae interiectio
Vaeneo.is.
Vaenundo.as.
Verres.ris.
Verruca.ae.
Villa domus.
Villus pilus.
Vitellus oui.
Vſſi ab uro.
Vacca bos.
Vallis.is.
Vallus.i.
Vellus.eris.
Vlyxes.n.p:
Zacynthos inſula.
Zelotypꝰ emulus
Zephyrus uentus.
Zopyrus.n.p.

Syllaba eſt cōprehēſio litteraꝝ cōſequēs ſub uno accētu ⁊ uno ſpiritu prolata. dicta ē aūt ſyllaba a uerbo graeco ſyllabo qđ eſt cōprehēdo. Abuſiue tamē ſingularū litterarum uocaliū ſonos ſyllabas appellamꝰ

¶ Syllabae accidūt quattuor. uoculatio. quā iuniores accentum dicunt. Spiritus. Numerus litterarum. Tempus. Sed de uoculatione poſtea diſeremꝰ. Spiritus aut eſt aſper. ut trux. trans. aut lenis aut lana. lima. in quo rationem orthographiae ſequemur. Numerus litte

(c) 2006 Ministerio de Cultura

rarum non poteſt eſſe minor quam una
nec maior quam ſex. ut. a. ab. abs. dens
ſtās. ſcrobs. Tempus aut eſt unum. aut
duo. aut quemadmodū nōnulli uoluerīt
unum aut unum et ſemis. aut duo. aut
duo et ſemis. ſ; nos medietates illas tē
porum ad tempora integra reducimus.

Principio igitur ſyllabam quae in prolati
one unum tempus conſumit breuē ap
pellamꝰ. quae uero in duo tempora pro
trahitur: longam.

Omnes uocales apud latinos ancipites et
liquidae ſunt. hoc ē quae corripi et pro
duci poſſunt. V. uero poſt. q. altera ſe
quēte uocali penitus liqueſcat. ut liquo
poſt. g. uero ꝛ. s. quādoq; liqueſcat: ut li
gua. ſuadeo. quādoq; uim ſuā retinet.
ut irriguꝰ. ābiguꝰ. ſuus. ſuillus. ſueuꝰ

Vocales quoq; omnino liqueſcūt ī uerſu:
ſi finiunt dictionē ipſe per ſe aut cū.
m. littera: q̄ in fine dictionis prope ni
hil ſonat. ſequiturq; dictio ab altera
uocali incipiens. ut multum ille et ter
ris. abiiciatur ꝛ liqueſcat. ū. et. e. dicamꝰ
q; multillet terris iactatus et alto.

Ex conſonantibus praeterea liqueſcunt.
ut. l. m. n. r. ſ. ſed. l. et. r. frequenter. m.
qua ratione ſuperius diximꝰ ſaepe ali
as uero quā rariſſime. n. apud latinos
uix ſemel. ſ. apud antiquos ſaepe apud
iuniores rarenter.

Syllaba diphthongum habens. lōga. ut au
dio. euge. aequus. poena. orphei. poteſt
tamē breuiari ſi ī compoſitione ſequa
tur uocalis. ut praeuſtus praeeuntes.

Syllaba quae poſt uocalem duas habet cō
ſonātes: aut unā uim duarū habētē: lō
ga ē poſitiōe. ut gēs par. Duplices ue
ro ſunt. x. pro. cs. z. pro duplici. s. i. con
ſonās ī medio duarū uocalium poſita:
pro qua ātiquiores duplex. i. ponebant
ut maiior. Quod ſi dictio ab. i. cōſonā
te incipiat: in cōpoſitione pro ſimplici
habetur. ut iugū biiugꝰ. quadriiugus.

Syllaba quae breuis eſt natura: ſi ī eadē
dictione poſt uocalem ſequatur muta
cum liquida: in proſa oratione ſemper
breuiatur: in carmine indifferens eſt.

ut tenebre. Sophocles.

Syllaba quae poſt uocalem alteram habet
uocalē in eadē dictione breuis ē. ut dꝰ
filius. idq; in dictionibꝰ latinis. nā in
graecis ꝛ barbaris aliā ratione ſeqm̄
partim enī producimus: ut argous. ae
neas aer. argia maria. ſpondeus. alius
partim breuiamus. ut ſophia tragoedi
a. comoedia. elegeia. ſymphonia.

Genitiuus ꝛ datiuus quintae declinatiōis
e. producūt āte. i. terminalem. ut dies.
huius diei. huic diei. Excipiūtur res. rei
ſpes. ſpei. fides. fidei. Nomina quoq; ꝛ
pronomina mittētia genitiuū in. ius.
penultimā habēt indifferētē ī carmine
in proſa uero oratiōe ſemp longā. prae
terquam alterius quod breuiat penulti
mam: ſicut alius ſemper producit.

E. de. ſe. di. in cōpoſitione producūtur. ut
lego. eligo. deligo. ſeligo. diligo. Excipi
tur diſertus. et quae poſt de di ſe habēt
uocalem. ut deorſum ſeorſum. biennis

Re. et. bi. et tri. in cōpoſitione breuiātur
ut repeto. bidentes. tridens. Excipiūtur
refert pro eo quod ē diſtat: ꝛ quae poſt
ſe habent duas conſonātes. ut reſto. re
pleo. biſſenus. biſſextus.

Dictio compoſita in. i. uel in. o. litteras.
terminās primā cōpoſitiōis p̄te breui
at illā. i. uel. o. ut armiger. carpophorꝰ
Excipitur ibidem. ubiq;. tibicē.

Praeterita duarum ſyllabarum primam
ex illis producunt. ut legi. feci. ieci.
Excipiuntur ſex.

Bibo. bibi. Do. das. dedi.
Sto. as. ſteti. Fero. fers. tuli.
Findo. is. fidi. Scindo. is. ſcidi

Et quae habent uocalem ante. i. termi
nalem. ut ruo. is. rui. nuo. is. nui.

Supina quoq; diſſyllaba primā habēt pro
ductam. ut noſco notum. creſco cretū.
fero latum. Excipiuntur decem.

Eo. is. itum. Queo. is. quitum
Lino. is. litum. Cieo. is. citum.
Sero. is. ſatum. Do. as. datum.
Ruo. is. rutum. Reor. ris. ratum
Sto. as. ſtatum. Sino. is. ſitū.

Et ab his compoſita eandem regulam ſe

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quuntur. praeter quam quod ab ambio
diamus ambitus penultima longa. ab
ſto. ſtatutus. prima longa.

Supina plurium ſyllabarum: quae ueniūt
a praeterito: ui mutata in tum: produ
cunt penultimam. ut amaui amatum.

Eſtq3 illud animaduertendum dictiones
deriuatas et cōpoſitas aequalia retine
re tpora ſui primigeniis et ſimplicibꝰ
marime ſi cōſonās nō mutetur quāuiſ
uocalis in uocalē trāſeat: id quod plae
rūq3 uerū eſt. habet tamen haec regu
la exceptionem. nam dicimus.

A lego. leges. A rego. reges.
A ſedeo. ſedes. A duco. duces.
A luceo lucerna. Ab offa ofela.

Praeterita geminantia primas ſyllabas
habent primas breues: atq3 etiā ſecū
das niſi ſequātur duae conſonātes. ut
cado cecidi. tundo tutudi. pello pepuli.
Excipiuntur duo medias producentia
Caedo caecidi. Pedo pepedi.

Genitiuus ſingularis creſcēs ſup
nominatiuum quādoq3 breuiat:
quādoq3 producit penultimam.

In. er. ir. ur. ſecundae declinationis breui
āt. ut puer pueri. uir uiri. ſatur ſaturi
Excipitur.
Hiber hiberi. Celtiber celtiberi.

In. a. tertiae declinatiōis breuiāt. ut dog
ma dogmatis.

In. o. mittentia in onis. producūt. ut cer
do cerdonis. facientia uero in inis. bre
uiant. ut uirgo uirginis. anio anienis.
penultima longa.

In. ec. allec allecis penultima longa.

In. al. neutra producunt. ut hoc tribunal.
tribunalis. maſculina uero breuiāt. ut
hic ſal ſalis atherbal. alis.

In. el. barbara ſi declinantur. producunt.
ut michael michaelis.
In. il. breuiant. ut uigil uigilis.
In. ol. producit unum ſol ſolis.
In. ul. breuiant. ut conſul conſulis
In. an. producunt. ut titan titanis.
In. en. quae mittunt in inis. breuiāt. ut
numē numenis. quae uero in enis. pro
ducunt. ut troezen troezenis. Praeter
hymen hymenis.

In. in. uel in. yn. producunt. ut ſalamin. ſa
laminis. phorcyn phorcynis.

In. on. partim producunt ut thelamon the
lamonis. calidon calidonis. partim bre
uiant. ut canon canonis. uaſcon uaſco
nis. ſydon ſydonis. quandoq3 produnt.
quandoq3 breuiat.

In. ar. producūt ut cochlear. aris. Excipt
Iubar. aris. Nectar. aris.
Par. paris. Caeſar. aris.
Et propria nomina barbarorum ut bo
ſtar boſtaris. hamilcar. aris.

In. er. breuiant. ut anſer. eris. Excipit
Ver. ueris. Crater. eris.
Caracter. eris. Stater. eris.

In. ir. breuiant. ut gaddir gaddiris.

In. or. producunt ut amor. oris. Excipt.
Arbor. oris. Marmor. oris.
Aequor. oris. Memor. oris.
Et cōpoſita a puero ut publipor. oris.
et a corpore ut tricorpor. oris. & a deco
re ut indecor īdecoris. & nomina grae
ca ut neſtor. oris. caſtor. oris.

In. ur. breuiāt. ut guttur. uris. robur. ris

In. as. producūt. ut aeſtas aeſtatis. Exc
Mas maris. Vas uadis.
Et nomina graeca mittentia genitiuū
in adis. uel. ados. ut pallas palladis uł
pallados.

In. es. breuiāt. ut miles militis. Excipt.
Quies. etis. Inquies. etis.
Locuples. etis. Magnes. etis.
Merces. edis. Haeres. edis.
Et nomina graeca. ut dares daretis. le
bes lebetis. tapes tapetis.

In. is. breuiant. ut cuſpis. idis. Excipit
Glis gliris. Samnis. itis.
Lis litis. Quiris. itis.
Dis ditis. Margaris. itis.

In. os. producunt. ut mos moris. Excipt.
Impos. otis. Compos. otis.
Bos bouis.

In. us. breuiant. ut tēpus. oris. Excipt.
Virtus. utis. Seruitus. utis
Salus. utis. Palus paludis.
Iuuentus. utis. Incus incudis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Senectus.utis. Tellus telluris.
Et nomina monoſyllaba.ut ius iuris.

In.s.praecedente conſonante breuiant.ut celebs celebis. Excipitur.
Cyclops.opis. Seps ſepis.
Europs.opis. Plebs.bis.

In.t.breuiāt.ut caput.itis.⁊ ſua cōpoſita

In.x.producunt ut audax.acis.Excipit̃
Dux.cis. Fax facis. Fornix.icis.
Pix picis. Varix.icis.
Calix.icis. Crux.ucis.
Cilix.icis. Nux nucis.
Filix.icis. Trux.ucis.
Salix.icis. Nix niuis.
Et nomina propria deſinentia in.ax. ut collax.acis.atax.acis.
Et habētia.e.āte.x.ut pullex.icis.Ex
Codex.icis. Veruex.ecis.
Vibex.icis.
Et quae mittunt genitiuum in.gis.ut grex.gregis.ſtyx ſtygis.Excipitur.
Lex legis. Frux frugis.
Rex regis.

A E.o.in cremento plurali ſuper genitiuū ſingulare: producūtur.ut muſarum.dierum. dominorum. mulabus.i.uero et.u.ſemper breuiantur.ut patribus.uerubus.

Crementum uerboruꝫ fit quotiens declinationis ratio ſuperat ſecundam perſonā praeſentis indicatiui modi uocis actiuae. Igitur.a.in cremento uerborū ſemper producitur.ut amamꝰ amabaꝫ amabo. Excipitur do.das.quoniam ſemper breuiat primum crementum.ut damus.dabam.

E.in cremento uerborum producitur.ut amemus.amauerūt. Excipitur primū crementū tertiae coniugationis in omni tempore praeſenti cum praeterito īperfecto ſubiunctiui ut utinam legereꝫ cū legerē.legere legeris uel legere.legere legatur. utinam legerer cū legeret.

Pluſquā perfectū.quoqꝫ indicatiui ⁊ praeteritū pfectū ſubiūctiui cuꝫ futuro breuiant penultimā.ut amaueraꝫ. amauerim amauero.futurum etiam indicatiui primae et ſecundae cōiugationis uocis paſſiuae breuiāt.e.ante.r.ut amaberis uel amabere.doceberis uł docebere

I.in cremento uerborum quartae cōiugationis primo pre ter quam in praeterito ſemper producitur ut audimꝰ. Atuero in ſecundis crementis atqꝫ aliis in locis niſi ſequatur.u.ſemper breuiat̃ ut amauimus docemini. Ex.uelimus.itis.ſimus ſitis.

O.in cremento uerborum ſemper producitur.ut amatote.

V.in cremento uerborum ſemper breuiatur.ut poſſumus.quaeſumus.

A ante.b. breuis eſt.ut ſcabies.Excipitur
Fabula.ae. Tabes.is.
Pabulum.i. Labbes.is.
Strabo.onis. Labor.eris.

A.āte.c.breuis eſt.ut acer aceris.placeo paſcor.baculus.ſpacium. Excipitur.
Machina.ae. Thracia.ae.
Vacus.a. Acer acris.
Facundus.i. Vaca.ae.
Et habentia.b.uel.p.āte.a.ut baca.ae brachae.arum.placo.as.

A.ante.d.breuis eſt.ut uadum.i.Excipit̃
Clades.is. Spadix.icis.
Gradiuus.i. Rado.is.
Gades.ium. Vado.is.
Radix.icis. Suadeo.es.
Trado. Traduco.

A.ante.f.breuis eſt.ut uafer.

A.ante.g.breuis eſt.ut ager. flagellum.i fragor.oris.fragilis.plagā.Excipitur
Pagalia.ium. Vagina.ae.
Stragulum.i. Vagio.is.
Saga.ae. Fragor.aris aquo
Strages.is. Suffragor.aris.
Agis.n.p. Refragor.aris.
Et habentia.f.uel.p.ante.a.ut fagus. flagrum.pagus.plaga.pro uulnere.

A.ante.l.in diſſyllabis producitur.Excipit̃
Malus.a.um. Palus.udis.
Pales.is. Calix.calicis.
Phala.ae. Chalybs.ibis.
Salus.utis. Valys.fl.
Palam. Alo alis.
Poliſyllaba quoqꝫ ut caleo.Excipitur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Caligo.inis.

Alea.ae. Alecto.us.

Valena.ae. Squaleo.es.

¶ A.ante.m.in diſſyllabis producitur.Exa.

Chlamis.idis. Amo.as.

Fames.is. Tamen.

Samos.i.

Poliſyllaba quoq; ut famulus.Excipit.

Lamina. Amentum.

Damoetas.n.p. Lamentor.aris

¶ A.ante.n.in diſſyllabis producitur.Exa.

Anas.atis. Anus.us.

Canis.is. Ana praepoſitio

Manus.us. Cano.is.

Poliſyllaba quoq; ut animus.Excipit.

Ganeo.onis. Anacreon.ontis

¶ A.ante.p.breuis eſt.ut caper.Excipitur

Mapae.arum. Apidanus.ſi.

Papas.ae. Rapum.i.

Lapa.ae. Papilio.onis.

Crapula.ae. Vapulo.as.

¶ A.ante.q.breuis eſt.ut aqua.

¶ A.ante.r.breuis eſt.ut ariſta.uaricoſus aruſpex.Excipitur.

Carex.icis. Carpea.ae.

Area.ae. Glarea.ae.

Ara.ae. Mariaus.a.um

Varicus.a.um. Areo.es.

Varex.icis. Pareo.es.

Adiectiua quoq; in rus.ra.rum.ut Rarus.rara.rarum.

¶ A.ante.s.in diſſyllabis producitur.Exa.

Vaſis. Caſa. Quaſi.

Poliſyllaba quoq; ut aſinus.Excipit.

Caſeus.i. Vaſium.ii.

Aſia palus.

¶ A.ante.t.breuis eſt.ut lateo.es.Excipit.

Vates.is.

Laterna.ae. Latus.a.um.

Saturnus.i. Ater.a.um.

Latona.ae. Atalanta.ae.

Et habentia.m.uel.r.muta praecedentem.ut mater pratum.praeter matheſis

¶ A.ante.u.conſonantē breuis ē.Excipit.

Gnauus.a.um. Mauors.ortis.

Prauus.a.um. Pauo.onis.

Gauiſus.a.um. Mauix a malo.

Auius.a.um. Suauis ſuaue.

Suauium.ii.

¶ Et habentia.l.muta praecedentem.ut flauus.

E ante.b.breuis eſt.ut hebes.Exa.

Thebe.es. Thebae.arum.

Creber.a.um. Plebes.is.

Trebula.ae. Gleba.

¶ E.ante.c.breuis eſt.ut ſecur.Excipitur

Atheca compoſitum ut dactilotheca.

¶ E.ante.d.in diſſyllabis producitur.Exa.

Edo pro comedo. Cedo pro dic.

Poliſyllaba quoq; ut ſedeo.Excipit.

Medea.n.p. Sedulus.

¶ E.ante.f.breuis eſt.ut nefas.

¶ E.ante.g.breuis eſt.ut lego.is.rego.is.tego.is. Excipitur.

Tegula.ae. Lego.as.

Regula.ae. Regina.

¶ E.ãte.l.in diſſyllabis producitur.Excipit.

Scelus. Gela.ſi.

Gelu. Chelis.

Melos. Melut.

Celer. Delim. Melan.nigrum

Poliſyllaba quoq; ut melior.Excipit.

Melectrum. Peluſium.

Electra.n.p. Pelion.

Melios ſol. Pelamis.idis.

Elyſius.a.um. Pelis.idis.

Delubrum.i. Meli.i.mel.

Deliaae.arum. Meli mela.

Spelūca.ae.Spelea Melicratum.

¶ E.ante.m.breuis eſt.ut gemo.Excipit.

Democritus. Temo.onis.

Demophoon. Nemo.inis.

Demoſthenes. Nemis.unde.

Emathia.ae. Nemina.ae.

Semen.inis. Semis.

¶ E.ante.n.lōga eſt.ut llena.ae.Excipitur

Feneſtra.ae. Enim

Penus. Penitus.

Penates. Penes.bene.

Penetro.as. Freneſis.

Menalus.i. Menalippe.

Et habentia.g.ſ.t.u.ante.e.ut genus ſenex.teneo.uenio.preter.uena.uenor

Tenia.

¶ E.ante.p.breuis eſt.ut nepos.Excipit.

Cepa.ae.Sepes. Cephiſus.ſi.

Cepheus.i.Tepor. Epirus.i.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

E. ante. q. breuis eſt. ut ſequor. Excipitur.
Neqȝ. Nequaquam.

E. ante. r. breuis eſt. ut ſeries. Excipitur.
Nero. is. Pera. ae.
Feralis. e. Pero. onis.
Erumna. ae. Spero. as.
Cerulus. a. um. Erigone. es.
Eruca. ae. Xerampelinus
Sero aduerbium. Cleros. i. ſors.
Seria. Cerinthus.
Seres. is. Eridanus.
Verus. a. um. Geryon.
Veratrum. i. Tereus.
Verona. ae.

E. ante. ſ. producitur. ut neſos.

E. ante. t. producitur. ut zetus. Excipitur
Metallum. i. Tetricus. a. um
Metaurus. i.
Fretum. i.
Metrum. i. Meto. is.
Getes. is.
Eteocles. is. Metuo. is.
Ethemon. onis. Etiam.
Ethos mos. Retro.
Thetis. idis. Meta praepoſitio
Et hñtia. p. uel. u. ante. e. ut peto. ueto.

E. ante. u. conſonantem lõga ẽ. Excipitur
Seuerus. a. um. Breuis. e.
Leuo. as. Leuis. e. Deuer. eris.

I ante. b. breuis eſt. ut ibirus. Exc
Tribulum. Viber. ias.
Vibernus. a. um. Tybur. uris.
Fibula. ae. Libum. i.
Tibia. ae. Libo. as.
Liber. a. um. Scribo. is.
Sibilus. i.
Ibis. idis.

I. ante. c. breuis eſt. ut dicax. Excipitur.
Spiculum. i. Pica. ae.
Vicus. i. Picenum. i.
Mica. ae. Icarus. i.
Miceterium. ij. Ficus. i.
Nicos uictoria. Licium. ij.
Trica. ae. Vicenus. a. um.
Spica. ae. Tricenus. a. um
Picus. i. Sicut.
Sica. ae. Dico. is.
A quo compoſita nomina in icus exeuntia breuiant penultimam. ut fatidicus ueridicus. iuridicus. cauſidicus.

I. ante. d. longa eſt. ut rideo. Excipitur.
Idem genere neutro. et ideo.
Fides. ei. unde. Fidis. is.
Fidelis. ele. Ciconia. ae.
Idoneus. a. um. Didymus.
Viduus. a. um. Cydon. onis.
Video. es. Quidem.
Hydaſpes. is

I. ante. f. longa eſt. ut.

I. ante. g. breuis eſt. ut. lygur. Excipitur.
Bigae. arum. Figo. is.
Frigus. oris. Frigo. is.
Pigargus. i. Fligo. is.
Viginti. Stigo. as. unde.
Triginta. Veſtigo. as.
Pygae arum. Inſtigo. as.
Strigilis. is.

I. ante. l. longa eſt. ut uilis. Excipitur.
Cylindrus. Cilix. icis.
Hilaris. e. Cilium. ij.
Milium. ij. Lilybaeus.
Pilus. i. Hylas. ae.
Pila. ae. Pylades.
Pileus. i. Pilũnus.
Philos cum compoſitis.
Et habẽtia. s. uel. t. ãte. i. ut ſileo. tilia.

I. ante. m. longa eſt in diſſyllabis. Excipr̄.
Thymus. Nimis.
Fimus. Simul Hymen.
Poliſſylla quoqȝ ut timeo. Excipitur.
Simius.

I. ante. n. longa eſt. ut hoc linum. Excipr̄.
Tinea ae. Linus. n. p.
Linio. is. Lino. is.
Et habentia c. m. s. ante. i. ut anis. minor. aris. ſinus. preter ſinuȝ pro uaſe

I. ante. p. breuis eſt. ut piper. Excipitur.
Vipera. ae. Cipus.
Ripa. ae. Cyphus.
Sipharius. i. Tiphis.
Sipho. onis. Tiphon.
Stipes. itis. Iphigenia. ae.
Stipo. as. Iphitus. i.

I. ante. q. breuis eſt. ut liquo. as. Excipr̄.
Liquor. liqueris.

I. ante. r. indiſſyllabis longa eſt. Excipitur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Pyrus.i.
Pyra.ae.   Lyra.ae.
Poliſyllaba quoqȝ ut myrica.Exapt̄.
Styria.ae.   Chironomō.ōtis
Pirata.ae.   Chirurgus.
Pyramus.i.   Cyrenae.arum.
Pyramis.idis.   Pirithous.
Syrius ſtella.   Tyrinthius.
Tyreſias.ae.

¶ I.ante.s.longa eſt.ut niſus. Exapitur.
Miſer.a.um.   Piſon.ontis.
Ptiſana.ae.   Chryſos aurum

¶ I.ante.t.breuis eſt.ut hoc iter.Exapit
Nitor.eris.   Titillo.as.
Clitella.ae.   Uito.as.
Pſitacus.i.   Uitis.is.
Titan.anis.   Italia.ae.
Phiton.onis.   Criticus.i.
Pythia.orum.   Clitorius.ii.
Pitiſma.atis.   Clitūnus.i.
Mitis.e.   Tityrus.i.
Ritus.us.   Sitonia.ae.
Tryton.onis.   Pythagoras.ae
Tithonus.i.   Urito.onis.

¶ I.ante.u.conſonantem longa eſt.ut uiuo

O ante.b.lōga eſt ut robur.Exapt̄
Soboles.is.   Obeſus.a.um
Habentia quoqȝ duplicem conſonantē ante.o.ut globus probus.

¶ O.ante.c.breuis eſt.ut iocus.Exapitur
Iocundus.a.um.   Cochis.is.
Procerus.a.um.   Ocyus.
Ocium.ii.   Ocymum.i.
Poculum.i.   Oceanus.i.
Phoca.ae.   Phocis.idis.

¶ O.ante.d.in diſyllabis longa ē. Exapit
Modus.i.   Odor.oris.
Rhodus.i.   Modo.aduerbiū
Poliſyllaba quoqȝ ut rhodope.

¶ O.ante.f.breuis eſt.ut ofella.profugus.

¶ O.ante.g.longa eſt.ut cogo.is. Exapt̄.
Toga.ae.   Rogo.as.
Rogus.i.   Logos.i.ſermo

¶ O.ante.l.breuis.eſt.ut colo.is.Exapit
Moles.is.   Polipus.i.
Molior.iris.   Schola.ae.
Dolium.ii.   Prolixus.a.uȝ
Proles.is.   Colum.i.
Uoletus.i.   Colo.as.
Colon.membrum.   Solor.aris.
Coliphium.ii.   Olim.aduerbiū
Solus.a.um.   Nolo.
Compoſita quoqȝ a poleo uerbo graeco ut myropola.biblyopola.

¶ O.ante.m.longa eſt.ut omētū. Exapit
Omaſum.i.   Comes.itis.
Homo.inis.   Omitto.is.
Stomachus.i.   Uomo.is.
Dominus.i.   Prometheus.i
Coma.ae.   Homerus.i.
Domus.us.   Dromos curſus
Domo.as.   Tomos inciſio.
Glomero.as.   Comedo.

¶ O.ante.n.breuis eſt.ut ſonus. Exapit
Sona.ae.   Pono.is.
Nonae.arum.   Pone aduerbiū
Nonus.a.um.   Gonos angulus
Et habētia.c.d.p.āte.o.ut conor.aris dono.as.pono.is.

¶ O.ante.p.breuis eſt.ut oportet.Exapt̄.
Opilio.onis.   Copia.ae.
Popiſma atis.   Scopae.aruȝ.
Propago.inis.   Copo.onis.
Sopio.is.   Copa.ae.n.p.
Populus arbor.
Tophus.i.
Copula.ae.

¶ O.ante.q.breuis eſt.ut loquor coquus.

¶ O.ante.r.breuis eſt.ut chorus. Exapt̄.
Chorus uentus.   Oro.as.
Corycus.i.   Coram aduerbi.
Thorax.acis.   Coralus.i.
Ora.ae.   Doris.idis.
Hora.ae.   Sorex.icis.
Et habentia.l.uel.r.ante.o.ut lorica.gloria.prora.

¶ O.ante.s.longa eſt.ut oſyris.Exapit.
Roſa.   Proſeuca poſuit

¶ O.ante.t.breuis eſt.ut totidē. Exapit
Lotos.i.   Poto.as.
Totus.a.um.   Quotidie.
Et habentia duplicem conſonanteȝ ante.o.ut cloto.protos.protinus.

¶ O.ante.u.conſonantē breuis eſt.ut ouis.
Exapitur.Ouum.i.

U ante.b.breuis eſt.ut rubor.Exa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Tuber.eris. Nubo.onis.
Vber.eris. Nubes.is.
Suber.eris. Pubes.bis.
Rubigo.inis. Nubo.is.a quo.
Pronuba Innuba breuiant penultimã.
V.ante.c.longa eſt.ut duco.is.Excipitur
Ducenti.ae.a. Cucullus.i.
Lucerna.ae.
V.ante.d.longa eſt.ut rudo.is.Excipitur
Rudens.entis. Pudet.bat.
Sudes.is. Studeo.es.
Rudis.is. Cudo.is.
V.ante.f.longa eſt.ut rufus.
V.ante.g.longa eſt.ut lugeo.Excipitur.
Tugurium.
Et habentia.f.uel.i.uel.p.ante.u.ut fuga.iugum.pugil.praeter.
Iugis.ge. Iugerum.i.
V.ante.l.breuis eſt ut ulula. Excipitur.
Vligo.inis. Iulius.ij.
Mula.ae.
V.ante.m.lõga eſt.ut humanꝰ.Excipitur
Humus.i. Humerus.i.
Et habentia.c.n.t.ante.u.ut crumena tumeo.numa.praeter.
Numen. Cumae.arum.
Struma.
V.ante.n.longa eſt.ut numus.Excipitur
Cuneus.i. Tunica.ae.
V.ante.p.breuis eſt.ut lupus. Excipitur
Habentia.n.r.p.ante.u.ut nuper.rupes pupa.pupula.
V.ante.r.producitur.ut Iuro.Excipitur.
Murus.us. Curulis.
Muria. Furere Furia.ae.
V.ante.ſ.longa eſt.ut muſa.Excipitur.
Suſurrus.i. Puſillus.a.um.
V.ante.t.in diſſyllabis longa eſt.Excipitꝰ
Cutis.is. Vter.a.um.
Frutex.icis. Puto.as.
Putris.e. Vti aduerbium.
Polisyllaba quoqꝫ ut puteꝰ. Excipitur
Mutuus.a.um. Glutio.is.
Futilis.e. Futio.is.
Mutio.is. Puteo.es.
V.ante.u.consonantem breuis ẽ.Excipr̃.
Vua.ae. Vuidus.a.um.

A ante.b.breuis eſt.ut cacabus. Ex
Verbalia in bilis.ut amabilis.e.
In.abulum quoqꝫ ut acceptabulum.
A.ante.c.breuis eſt.ut pſitacus.Excipr̃.
Cloaca.ae.Opacus.a.um.Maenacus.i.
In aculum quoqꝫ ut umbraculum.
A.ante.d.breuis eſt.ut encheladus.Exc.
Cicada.ae.
A.ante.g.longa eſt.ut imago.Excipitur.
Onager.i. Attagen.enis.
Pelagus.i. Aſparagus.i.
Pedagogus. Meleager.i.
Et nomina propria deſinentia in goras ut anaxagoras.protagoras.
A.ante.l.breuis eſt.ut italus.Excipitur.
Atalanta.ae. Sardanapalus.i.
In alis quoqꝫ deſinentia.ut legalis.
A.ante.m.breuis eſt.ut priamus.Excipr̃
Dictamus.i.herba.
Terminata quoqꝫ in amẽ.ut iuuamen
A.ante.n.breuis eſt.ut tabanꝰ.Excipitur
Bacchanal.alis. Dianor.oris.
Vulcanus.i. Euphranor.oris.
Garganus.i. Hircania.ae.
Adiectiua quoqꝫ in anus.ana.anum.ut romanus.romana.romanum.et in anis ane.ut inanis.inane.
A.ante.p.breuis eſt.ut alapa.Excipitur.
Priapus.i. Anapis.fl.
Sinapis.is. Iapix uentus.
A.ante.r.breuis eſt.ut barbarus.Excipr̃.
Amaracus.flos. Caphareus mons.
Tiara.
Adiectiua quoqꝫ in arus.a.um.ut amarus.a.um.uel in aris.ut molaris.e.uel in arius.a.um.ut carnarius.a.um.
A.ante.ſ.breuis eſt.ut carbaſus.Excipr̃.
Parnaſus. Amaſis rex.
Omaſus.i. Agaſo.onis.
A.ante.t.breuis eſt.ut calatus.Excipitur
Euphrates. Acathes.
Aratus poeta. In atus quoqꝫ deſinentia participijs ſimilia.ut galeatꝰ
A ante.u.cõſonãtẽ longa ẽ.ut cadauer
E ante.b.longa eſt.ut ephebus.Ex.
Erebus. Helleborum.
Terebinthus.
E.ante.c.longa eſt.ut gyneceum.Excipr̃

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Seneca.ae. Derecyntus.

E.ante.d.longa ē.ut ueredus.Exapitur

Esſedum.i. Autumedon.

Andromeda.ae. Laomedon.

Cathedra.ae. Lacedaemon.

Macedo.onis.

E.ante.g.breuis eſt.ut integer.Exapr.

Cethegus.

E.ante.l.longa ē.ut cornelia.Exapitur

Angelus.i. Cybele.es.

Ariſtoteles. Praxiteles.

Pyrgoteles. Achelous.i.

E.ante.m.longa ē.ut ranemus Exapitur

Vehemens. Anchemolus.

Deremus. Ptolemaeus.

Telemachus.

E.ante.n.longa ē.ut lagena.Exapitur.

Juuenis. Achemenes.

Debenus. Porſena.

Delenus. Armenia.

Delena. Melpemene.

Parthenope. Climene.

Et nomina propria in.enes.deſinētia ut demoſthenes origenes.

E.ante.p.breuis ē.ut telephus.Exapr.

Praeſepis.is.

E.ante.r.breuis eſt.ut camera.Exapr.

Chimera. Panthera.

Megera furia. Statera.

Galerus.ri. Abdera.a.

Domerus. Cythera.orum.

Diberus.fl.

Et adiectiua in.erus.a.um.ut ſeuerus a.um.Auſterus.a.um.praeter.

Inferus.a.um. Superus.a.um.

E.āte.ſ.breuis eſt.ut lacheſis.Exapitur

Lyrneſos.a. Peloponneſus.

Matheſis. Marpeſus mōs

Freneſis. Galeſus.fl.

E.ante.t.longa eſt.ut moretū.Exapitur

Phlegeton.fl. Areta.n.p.f.

Jepetus.n.p. Arethuſa fons.

Phaeton.n.p. Temetum.i.

Maſſagetes ppl'i. Amethiſtus.i.

I ante.b.breuis ē.ut lilybaeū.Ex

Jn bilis uerbalia ut legibilis.

J.ante.c.breuis ē.ut ruſticus.Exapitur

Apricus.a.um. Umbilicus.i.

Amicus.a.um. Formica.ae.

Mendicus.a.um. Lorica.ae.

Poſticus.a.um. Lectica.ae.

Pudicus.a.uz. Myrica.ae.

Caicus.fl.

Arica.urbs. Urtica.ae.

Et propria barbarorum ut alaricus.

J.ante.d.breuis eſt.ut uiuidus.Exapr.

Abydos. Andalia uenus.

Et nomina finita in.ido.ut cupido.

Et patronymica quae fiunt a nominibus in.eus.diphtōgon deſinentibus.ut prometheus promethides.

J.ante.g.breuis eſt.ut caligo.Exapitur

Auriga. Et nomina finita in igo.ut uligo.inis.Caligo.inis.

J.ante.l.breuis eſt.ut facilis.Exapitur.

Aprilis.is. Exilis.e.

Quintilis. Subtilis.e.

Sextilis. Aſylum.i.

Et neutra nomina in.ile.terminata. ut monile.ancyle.cubile.

J.ante.m.breuis eſt.ut proximus.Exa.

Opimus.a.um. Enthimema.

Et terminata in.imen.a uerbis quartae coniugationis.ut munimen.inis.

J.ante.n.breuis eſt.ut patina.Exapitur

Caminus.i. Bithynia.

Cyminum.i. Laanium.

Catinus.i. Apoeninus.

Lupinus.i. Dippocrine.

Salinum.i. Nerine.es.

Propino.as. Feſtino.as.

Et propria nomina in.inus.ut carinus Deriuata in.inus.plaerunqȝ producuntur.ut alpinus.a.uȝ.Aliquando tamē breuiantur.ut.

Craſtinus.a.um. Faginus.a.um

Oleaginus.a.um. Serotinus.a.uȝ

Diſſinus.a.um. Clādeſtinus.a.uȝ

Dyaanthinus.a.uȝ. Dōbyanus.a.um

Amethiſtinus.a.ū. Cryſtallinus.a.ū.

Myrrinus.a.um.

Jn.ina.quoqȝ terminata producuntur ut popina.aruina.Exapiuntur.

Pagina.ae. Proſerpina.ae.

Foemina.ae. Fuſana.ae.

Machina.ae. Sarana.ae.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Lamina.ae.   Trutina.ae.
¶ I.ante.p.breuis eſt.ut polipus.Excipitur
Obſtipus.a.um.   Hypſippla.n.f.
Euripus.Oedipus.Seriphos inſula.
Colyphium.   Eriphyle.
¶ I.ante.q.longa eſt.ut antiquus Excipitur
Reliquus.a.um.   Siliqua.ae.
¶ I.ante.r.breuis eſt.ut ſatyrus.Excipitur
Papyrus.i.   Delirus.a.um.
Butyrum.i.   Semiramis.n.f.
Ithyreus.   Magirus coquus
¶ I.ante.ſ.breuis eſt.ut athiſus. Excipitur
Paradiſus.   Donyſa inſula.
Anchiſes.   Dionyſius.n.p.
Gauiſus.   Cambyſes.
Paralyſis.   Amphiſa.
Paracliſis.   Amphryſus.
¶ I.ante.t.breuis eſt.ut auitas. Excipitur
Cocytus.fl.   Hermaphroditus.
Aconitum.i.   Lechitus.i.
Therſites.n.p.   Archita.phūs.
Amphitrite.   Mephitis putor.
Et terminata in.ita.uel itus.a.um. quae deriuantur a nominibus.ut iſrahelita. ab iſrahel.maritus.a.mare.turritus a turre.auritus ab aure
¶ I.ante u.conſonantem longa eſt.ut oliua.

O ante.b.breuis eſt.ut niobe.Exc.
October.   Jacobus.
¶ O.ante.c.breuis eſt.ut archilochus.
¶ O.ante.d.breuis eſt.ut periodus.Excipr.
Herodes.
¶ O.ante.g.breuis eſt.ut egloga.Excipitur.
Compoſita a gogo.ut ſynagoga.
¶ O.ante.l.breuis eſt.ut ſoboles. Excipitur
Aetolia.ae.   Mauſolus.
¶ O.ante.m.breuis eſt.ut latomus.Excipr.
Amomum.
¶ O.ante.n.produatur.ut gelonus.Excipr.
Aedonis baccha.   Diaconus.i.
¶ O.ante.p.breuis eſt.ut malope.Excipitur
Aeſopus.n.p.   Pyropus.
Aſopus fl.   Jopas.n.p.
Hyſſopus herba.   Europa.
Canopus.
¶ O.ante.r.breuis eſt.ut boreas.Excipitur
Pelorus promon.   Citorus mons.
Pelorus.fl.   Anthores.n.p.

Et deriuata in orus.ut canorus.a.um
Et propria nomina compoſita a dorus ut iſidorus heliodorus.theodorus.
¶ O.ante.ſ.longa eſt.ut bellicoſos. Excipr.
Ambroſia.
¶ O.ante.t.longa eſt.ut careota. Excipitur
Ariſtoteles.   Antidotum.

U ante.b.breuis eſt.ut coluber.Exc
Saluber
¶ U.ante.c.longa eſt.ut caducus.Excipitur
Uolucris.
¶ U.ante.g.longa eſt.ut lanugo Excipitur
Sanguiſuga.
¶ U.ante.l.breuis eſt.ut inſula.Excipitur.
Getulus.a.um.   Tribulis.e.
Julus.n.p.   Curulus.e.
Adulor.aris.   Torcular.aris.
¶ U.ante.m.longa eſt.ut alumen.Excipitur
Incolumis.e.   Autumo.as.
Contumax.acis.   Amulius.n.p.
¶ U.ante.n.longa eſt.ut fortuna.
¶ U.ante.p.breuis eſt.ut upupa.
¶ U.ante.r.longa eſt.ut ſubura.Excipitur.
Purpura.   Luxuria.
Mercurius.   Centuria.
Lemures.   Decuria.
¶ U.ante.ſ.longa eſt.ut ceruſa.
¶ U.ante.t.longa eſt.ut naſutus.Excipitur
Arbutus.

A terminalis longa eſt.ut ama. Ex Nominatiuus accuſatiuus et uocatiuus utriuſqz numeri.praeter uocatiuū primae declinationis a nominibꝰ in.as.ut eneas o enea.et qđ poete latini graecos imitati in nominatiuo etiā produxere:ut ſtatius in.vi.Tenemea tibi lerna comas.puta.ita.
Et nomina numeralia in ginta.ut triginta quadraginta.quinquaginta.
¶ E.terminalis breuis eſt.ut mare.Excipr
Graeca in.e.terminata.ut libye.
Et ablatiui quintae decli.ut dies die.
Fame quod ꝑ quintā antiqui declinabāt
Quare.   Quotidie.   Hodie.
Et ſecunda perſona imperatiui ſecunde coniugationes ut doce tene.
Et uocatiuus a nominibus graecis ter

(c) 2006 Ministerio de Cultura

minatis in.es.ut ulyxe.
Aduerbia etiã que fiunt a datiuo o mu
tata in.e.ut docto docte.praeter.
Bene. ¶ Male. ¶ Me. ¶ Te. ¶ Se.
De. ¶ E. ¶ Ne.pro non. ¶ Fere.
¶ I.terminalis longa eſt.ut uiri. Excipit
Quaſi. ¶ Niſi. ¶ Ubi. ¶ Ibi.
Et uocatiuus graecus. ut thebai coli.
Et datiuus graecus ut apud ſtatium.
Palladi littoreae celebrabat ſcyros.h.
Mihi. ¶ Tibi. ¶ Sibi. ¶ indif.
¶ O.terminalis indifferens eſt.Excipiatur
Datiuus et ablatiuus ſecunde declina.
Et dictiões monoſyllabae.ut.o.do.pro
quae ſemper longe ſunt.
Et graeca foeminina in.o.ut mantho.
¶ U.terminalis ſemper producitur.ut gelu
¶ B.terminalis breuis eſt.ut ab.ſub.
¶ C.terminalis longa eſt.ut fac.lac.
¶ D.terminalis breuis eſt.ut aliud.
L.terminalis breuis eſt.ut ſal.Excipit
Sol.ſolis.
Nil.abſciſſum a nihil.
Et barbara ut michael.
¶ N.terminalis producitur.ut titã.Exc.
Forſan. ¶ Forſitã. ¶ An ¶ In.Tamẽ
Et nomina in.n.mittentia genitiuum
in.inis.ut nomen nominis.
Et accuſatiui nominum graecorum ut
ſcorpion.eginan.
¶ R.terminalis breuis eſt.ut puer.Excipẽ
Monoſyllaba.ut lar.nar.praeter haec
Fer. ¶ Per. ¶ Cor. ¶ Uir. ¶ Ter.
Crater. ¶ Aether. ¶ Iber. ¶ Aer.
¶ As.terminalis producitur.ut aeſtas. Ex
Graeca mittentia genitiuum in.adis.
ut arcas arcadis.
Et accuſatiuus pluralis tertiae decli
nationis. ut arcadas.
¶ Es.terminalis producitur.Excipitur.
Penes. ¶ Es cum compoſitis.
Et habentia penultimã genitiui breuẽ
ut miles militis.praeter.
Ceres. ¶ Abies. ¶ Aries. ¶ Paries
Pes et ſua compoſita.
Caſus quoqꝫ pluralis tertiae declinati
onis in nominibꝰ graecis.ut mereides
¶ Is.terminalis breuis eſt.ut canis.Exc.

Datiuus accuſatiuꝰ ⁊ ablatiuꝰ plural
Et monoſyllaba ut ſcis:ſis.praeter.
Quis. ¶ Uis. ¶ Is.
Et quae penultimam ſecundae pſonae
pluralis producunt:habent etiam lõgã
eandem perſonam ſingularis.ut audi
tis audis.poſſitis poſſis.
Et habentia penultimam genitiui lon
gam.ut ſamnis ſamnitis.
¶ Quamuis.
¶ Os.terminalis longa eſt.ut ſacerdos.Ex
Os oſſis. ¶ Impos. ¶ Compos.
Genitiuus quoqꝫ graecus ut tereos.
Nominatiuus etiã graecus.ut delos.
¶ Us.terminalis breuis eſt.ut dominꝰ.
Monoſyllaba.ut ius mus.
Genitiuus ſingularis et nominatiuus
et accuſatiuus et uocatiuus pluralis
quarte declinationis. ut huius ſenſus
hi ſenſus.hos ſenſus o ſenſus.
Habentia quoqꝫ in genitiuo penultimã
longam.ut ſalus ſalutis.
Excipitur palꝰ.ut horatius.Sterilis
qꝫ diu palus aptaqꝫ remis.
Graeca quoqꝫ i uſ termiata ut melãpꝰ
¶ T.terminalis breuis eſt.ut caput.

Cum ſit a nobis curſim de ſyllaba
rũ tẽporibꝰ dictũ:reliquũ eſt:ut
de pedibꝰ qui ſyllabis cõſtant dicamus
¶ Pyrrichius igitur ex duabꝰ ſyllabis bre
uibus conſtat.ut deus.
¶ Spondeus ex duabus ſyllabis longis conſ
tat.ut montes.
¶ Iambus ex duabus ſyllabis conſtat prima
breui et ſecunda longa.ut amant.
¶ Trocheus ex duabus ſyllabis conſtat pri
ma longa et ſecunda breui.ut dixit.
¶ Tribachus ex tribus ſyllabis breuibus cõ
ſtat.ut anima.
¶ Anapeſtus ex tribus ſyllabis conſtat dua
bus breuibus et tertia longa.ut dñós.
¶ Bacchius ex prima breui et duabus lon
gis.ut honeſtas.
¶ Antibacchius ex duabus longis et tertia
breui.ut audiuit.
¶ Dactilus ex prima longa ⁊ duabus breui
bus.ut tempora.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

¶ Moloſſus ex tribus ſyllabis longis cõſtat
ut uertentes.
¶ Amphimacer qui et creticus dicitur ex pri
ma et tertia longis et ſecunda breui. ut
ciuitas.
¶ Amphibrachus ex prima et tertia breuibꝰ
et ſecunda longa. ut amauit.
¶ Proceleumaticus ex quattuoꝛ ſyllabis bre
uibus conſtat. ut ariete.
¶ Diſpondeus ex quattuoꝛ ſyllabis longis cõ
ſtat. ut oꝛatoꝛes.
¶ Dichoreus ex duobus choreis ſiue troche
is. conſtat. ut iudicauit.
¶ Diiambus ex duobus iambis conſtat. ut a
moenitas.
¶ Choriambus ex choreo et iambo conſtat ut
curriculo.
¶ Antipaſtus ex prima quartaqꝫ breuibus ⁊
ſecunda et tertia longis. ut coronatus.
¶ Peon primus conſtat ex prima lõga et tri
bus breuibus. ut laeticia.
¶ Peon ſecundus conſtat ex ſecũda longa et
reliquis tribus breuibus. ut amabitis.
¶ Peon tertius conſtat ex tertia longa ⁊ tri
bus reliquis bꝛeuibus. ut alienus.
¶ Peon quartus conſtat ex quarta longa et
primis tribus breuibus. ut facilitas.
¶ Epitritus primus conſtat ex prima breui
et tribus longis. ut ſaceꝛdotes.
¶ Epitritus ſecundus conſtat ex ſecũda bre
ui et tribus longis. ut inuocaui.
¶ Epitritus tertius conſtat ex tertia breui
tribus longis. ut communitas.
¶ Epitritus quartus cõſtat ex quarta breui
et primis tribus longis. ut oratoris.
¶ Ionicus maioꝛ ex primis duabus longis et
duabus breuibus conſtat. ut praecoiam
¶ Ionicus minoꝛ ex primis duabus bꝛeuibus
et duabus longis eſt. ut animatos.

Ratio metra cognominandi multi
plex eſt. Quaedam enim dicuntuꝛ
a numero pedum. ut hexametra
pentametra. quaedam a numero ſyllaba
rum. ut endecaſyllaba. quaedam a pede
frequentiori. ut iambica. dactilica. tro
chaica. quaedaꝫ ab auctore qui plurimũ
eo genere metri eſt uſus. ut alcaicum.
archilochium. quaedam a materia. ut he
roicum. elegiacum. tragicum.
¶ Phaleuticum carmen endecaſyllabum quo
phaleucius pꝛimus uſus eſt conſtat ſpon
deo dactilo et tribus trocheis. unde tro
chaicum appellatur. ut Stellae deliciꝫ
mei columba.
¶ Sapphicum carmen dictũ eſt a ſappho poe
ta leſbia et ipſum quoqꝫ trochaicum et
endecaſyllabum conſtat trocheo ſpondeo
dactilo et duobus trocheis. ut omnium di
uos rogat in pacenti. uel conſtat ex epi
trito ſecundo. choriambo. et bacchio.
¶ Heroicum carmen quod ante homeruꝫ phi
ciuꝫ cognominabatuꝛ: eo nãqꝫ phemonoe
prima futura cecinit. dactilo et ſpondeo
fluit niſi quod in quinto pede frequẽtioꝛ
eſt dactilus in ſexto ſpõdeꝰ conſtat oĩo
ſex pedibus. unde hexametrum dicitur.
¶ Elegiacum hexametro et pentametro al
ternatim componitur. hexametrum. ut
diximus dactilo et ſpondeo currit. pẽta
metrum primis duobus pedibus dacti
lum et ſpondeum habet indifferenter de
inde pentimemerim horoicam ſiue ceſu
ram poſtea duos dactilos atqꝫ iterum
pentimerim: uel habet tertio pede ſpon
deum deinde duos anapeſtos. Auctoꝛ hu
ius carminis ignoratur.
¶ Adonicum carmen conſtat dactilo et ſpon
deo. conſueuitqꝫ plaerũqꝫ poſt tres uer
ſos ſapphicos poni. ut ſidera fulgent.
¶ Aſclepiadaeum carmen: quod etiam chori
ambicum a pede frequẽtiori dicitur cõ
ponitur ex ſpondeo et duobus choriam
bis et pyrrhichio. ut mecoenas atauis
aedite regibus. uel aliter ex ſpondeo da
ctilo ceſura et duobus dactilis.
¶ Gliconicum conſtat ſpondeo et duobus da
ctilis. ut uictorum genus optimum.
¶ Archilochium conſtat ex duplici genere ueꝛ
ſus. prioꝛ ex parte heroici quae dicitur
bucolice. quia neceſſe eſt ut quartus pes
ſit dactilus: ſicut in carmine bucolico
quartus pes debet eſſe dactilus. primi
quoqꝫ tres pedes horoici eſſe debẽt et ter
minatur tribus trocheis. ut Soluitur
acris hyems grata uice ueris et fauoni
Secundus uerſus eſt trimeter iambicꝰ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

niſi qđ una ſyllaba a fine deſiat. ut tra
huntq; ſiccas machine carinas. Quod
ſi dixeris carinulas erit īteger trime
ter uel cōſtat hic uerſus ex pētimeme
ri iambica et tribus trocheis.

Pherecracium conſtat ſpondeo dactilo et
ſpondeo. ut grato pyrrha ſub antro.

Phaliſcum carmen tetrametrum eſt cōſ
tatq; quattuor ultimis pedibus uerſus
heroici ut aut epheſi bimariſue corīthi

Alcaicum conſtat ſpōdeo. iambo et ceſura
et duobus dactilis. ut o matre pulchra
filia pulchrior. uel aliter ex pētimeme
ri iambica et duobus dactilis.

Iambicū carmē a pede frequētiori dicit^ur
eſtq; uel dimetrū. uł trimetrū uł tetra
metrū. uel monometrū. cōſtat aūt me
trū quodlibet carminis iābici duob9 pe
dib9 unde monometrum duobus. dime
trū quattuor trimetrum ſex. tetrame
trum octo pedibus conſtat.

Verſus iembici partim ſunt orthometri
partim cacometri: orthometri ſunt qui
locis paribus recipiunt iambos ſaltem
ſecundo et quarto loco nam primus et
tercius quintus et ſeptimus hāc admit
tunt pedum permutationē; ut pro iam
bo recipiant ſpondeum.

Cacometri uero ſunt ſi non predicta lege
currāt qua licētia utūtur poete comici

Dimeter iābic9 ſiue quaternarius. quat
tuor pedib9 cōſtat recipitq; ſpōdeū; in
pmo ⁊ tertio pede ī ſecūdo ⁊ quarto ſe
per iambū ut iam lucis orto ſydere.

Trimeter iambicus ſiue ſenarius ſex pe
dib9 conſtat recipitq; in primo et terti
o quinto et ſexto pede ſpondeū. in ſecū
do et quarto ſemper iambu;. Admittit
q; tribrachum et anapaeſtum quoniā;
ſunt pares ſpondeo et iambo. ut petit
uenuſtus nuptias maronillae.

Tetrameter iābicus ſiue octonarius cōſ
tat octo pedibus: lege quam ſupra dixi
mus. quo uerſ9 genere ſoli utūtur poe
tae comici.

Carmē qđ ē uniforme monocolon dicitur
ut ē illud. mecoenas atauis aedite regi
bus. Dicolō qđ habet duo genera uerſ9
ut ſunt carmina ſapphica cōmiſta ado
nicis. Tricolon a triplici genere uerſ9

Diſtrophos dicitur quādo uerſus tertius
eſt ſimilis primo. triſtrophos quando
quartus. tetraſtrophos quando quint9
redit ad primum.

Verſus aut abundat ſyllaba et dicitur hy
permeter ſiue hypercatalectic9. aut de
ficit et dicitur catalecticus. aut eſt rec
tus et dicitur acatalecticus.

Proſodias graece quidā; uocula
tiones: quidā; tonos. alii teno
res. alii accētus interpretati
ſunt. Eſt igitur accētus lex uel regula
ad eleuandā deprimendamq; ſyllabā cu
iuſq; particulae orationis accōmodata
Sunt itaq; accentus tres. acutus. gra
uis. circumflexus. Acut9 ē: quo ſyllaba
acuitur: eleuaturq;. grauis quo ſyllaba
deprimitur atq; deponit^ur. Circūflex9
quo ſyllaba eleuatur ac deprimitur. nā
ex acuto et graui compoſitus eſt.

Omnis dictio latina. graeca. et barbara.
quotcūq; ſyllabarum ſit: unu; habet ac
centu; praedominantē qui ē acutus uł
circumflex9. neq; habere poteſt plures
acutos. uel plures circūflexos. uel alte
ru; acutū et alterū circūflexū. Atuero
accētus grauis tot habet: quot ſyllabaſ
praeter eam in qua accentus acut9 uel
circumflexus collocatur.

Imperiti artis grāmaticae nō poſſunt diſ
tinguere circumflexum ab acuto: quonī
am per utrumq; ſyllaba eleuatur: cum
tamen per acutu; eleuetur: per circum
flexu; eleuetur ac deprimatur. Et hoc
eſt quod quintilianus dixit nō cuiuſq;
auris eſſe litterarum ſonos exigere: nō
magis hercle quam neruorum. Quare
nos qui introductiones ſcribim9: cōfū
damus circumflexum cum acuto.

Omnis dictio monoſyllaba accentu acuto
profertur. ut mons. ſal. flos.

Omnis dictio diſſyllaba profertur in prio
ri ſyllaba accentu acuto. ut de9. roma.

Omnis dictio plurium ſyllabaru; penulti
mam habens breue; in tertia a fine ac

(c) 2006 Ministerio de Cultura

barbariez q agis vitare loquendo domini hoc lecto codice doctus eris

centu acuto profertur. ut dominus. anima. Si uero penultimam habet longam eandem acuit. ut romanus. fortuna.

Nomina propria ſecundae declinationis mittentia uocatiuum in. i. quãuis habeant penultimã breuẽ: eãdẽ tamẽ accẽtu acuto proferũt. ut uirgilius o uirgili.

Dictiones graece ſi declinatiõis latinę formã ſequũtur accentu latino proferẽdae ſunt. Si uero litteratura graeca ſcribũtur: et graece proferẽdae ſunt. ut ecce periphas breuiat penultiã: ⁊ epiros produ. Teſte tamẽ ſeruio periphas acuit penultimam. epiros antepenultimam.

Omnis dictio barbara acuens ultimam ſyllabam: ſi ad declinationem latinã trahatur in eadem ſyllaba ſeruat accentuz. ut

Adam adamus. Ioſeph ioſephus
Iacob iacobus Alaric alaricus.
Iſrahel iſrahelus. Theodorie theo.
Iſabel iſabela. Leonor leonora.

Omnis dictio latina nõ corrupta ſi pluriũ ẽ ſyllabaꝝ hẽt accẽtuz in penultima aut tertia a fine. i ultima uero nũquaz. Maz qꝫ quidã ãbiguitatis tollẽde grã faciũt: ut ſyllabas ultimas quarũdã dictõnum acuant: id modice fieri debet.

Ut quãdo. pro quoniã. Ergo pro cauſa.
Pone pro retro. Porro pro longe.
Sane pro certe. Pene pro quaſi.
Una pro ſimul. Puta pro ſicut.
Alias pro alio tpe. Aliquo pro ad locũ
Et in dictionibus conaſis ut.
Arpinas. larinas. nr̃as. ur̃as. pro.
Arpinatis. larinatis. nr̃atis. ueſtratis.
Deduc. benedic. benefac. pro deduce. benedice. beneface. et ſimilia.
Iſthic. iſthuc. illic. illuc. pro iſthicce. iſthucce. illucce. illicce. et ſimilia.
Et in praepoſitionibus poſtpoſitis. ut.
Maria circum pro circum maria.
Manus inter pro inter manus.
Tranſtra per et remos. pro per trãſtra.
Mecum. tecum. ſecum. nobiſcũ. uobiſcũ
Et in dictionibꝰ quibꝰ clauſulas iterrogatiuas finimus. ut quis furor o ciues?
Et encletica ſequente particula. ut hominunqz deorũqz. hominesne ferene. do lopumue exercitus omnis.

Nam ut fateamur in his omnibus et ſimilibꝰ accẽtũ ad ultimã ſyllabã trahi oportere: no tñ id ĩ modice fieri debet ne nõ latine pronũciare uideamur. hoc enĩ latina lingua reformidat qꝫ aliaꝝ nationũ propriũ eſt ut ultimas ſyllabas acuant.

Barbariſmus eſt una pars orationis uitioſa ĩ communi ſermone. in poemate uero metaplaſmus. item barbariſmus in noſtra loquela: in peregrina barbaralexis dicitur. ut ſi quis dicat maſtruca. cateia. magalia cannas. Barbariſmus autez fit duobus modis: ſcripto et pronunciatione. his bipertitis quattuor ſpecies ſupponuntur. additio detractio ĩmutatio. transmutatio litterae. ſyllabae. temporis. toni. haſpirationis: per additionem litterae fiunt barbariſmi: ut relliquias danaum. cum reliquias per unum. l. dicere debeamuſ Syllabae: ut nos abiiſſe rati: pro abiſſe. Temporis: ut italiam fato: cum italiaz correpta prima ſyllaba dicere debeamꝰ. per detractionem litterae. ut infantibu paruis pro infantibꝰ. ſyllabae: ut ſalmẽtum pro ſalſamentum. temporis ut unius obnaxam correpte pro unius producte. per ĩmutationem litterae: ut olli pro illi. ſyllabae: ut pernuces pro pernices. temporis: ut feruere liucaten: cum feruere ſit ſecundae coniugationis: et producte dici debeat. per tranſmutationem litterae: ut euãdre pro euãder. ſyllabae ut diſpliãna pro diſciplina. tẽporis ut ſiquis deos producta priori ſyllaba ⁊ correpta poſteriori pronunciet Toni quoqz ſimiliter per has quattuor ſpecies cõmutantur. nam et ipſi adiiciũtur detrahãtur: mutantur et tranſmutantur. quoꝝ exempla ultro ſe offerunt: ſi quis inquirat. totidem etiam modis per haſpirationem deprehenditur barbariſmus: quez quidam ſcripto. quidam pronũtiatione iudicant aſcribendum: propter. H. ſalicet: quam alii litterã. alii haſpirationis notam deputant. fiunt autem barbaris

(c) 2006 Ministerio de Cultura

mi per hiatus et colliſiones.ſunt etiaʒ malae cõpoſitiones cacoſynthetõ.quae uitia nonnulli barbariſmuʒ eſſe putãt. in quibꝰ ſunt methacıſmi.labdaſacıſmi. iotacıſmi.hyatus colliſiones et omnia quae plus aequo minuſue ſonãtia ab eruditis auribꝰ reſpuũtᵘʳ.nos cauenda haec omĩa uitia praelocuti cõtrouerſiaʒ de nomine pertinacibꝰ relinquamꝰ.

Soloecaſmus eſt uitiũ in contextu partiũ orationis contra regulaʒ artis grammaticae factum.inter ſoloecaſmuʒ et barbariſmũ hoc intereſt.quod ſoloecaſmus diſcrepãtes aut in cõſequẽtes inter ſe dictiões habet.barbariſmus autem in ſingulis uerbis fit uel ſcriptis uel pronũciatis quanquam multi errant qui putant etiam in una parte orationis fieri ſoloecaſmũ.ſi aũt demonſtrantes uirũ hãc: aut foeminaʒ hunc dicamus. Aut iter roganti quo pergamus:reſpondeamus romae.aut unum ſalutantes ſaluete dicamus.cum utique praecedens demonſtratio uł interrogatio:uł ſalutatio uiʒ cõtextae orationis obtineat.Multi etiaʒ dubitauerunt quadriga.ſcopa.ſoloecaſmus an barbariſmus eſſʒ:cũ ſalicet id genus dictionis barbariſmũ eſſe:uł ex ipſius uitii finitiõe poſſit agnoſci facile.ſoloecaſmus fit duobꝰ modis:aut ꝑ partes orationis:aut per accidẽtia partium orationis. per partes orationis: fiunt cum una pars pro alia ponitur: ut toruum que repente clamat pro torue: nomen pro aduerbio ponitur.fit etiam in eadem parte orationis hoc uitiũ: cũ ipſa pro ſe:nõ in ſuo loco:neqʒ ut cõuenit ponitur:ut cui tantum de te licuit. pro in te.Et eo apud amicum:pro ad amicum et intro ſum pro intus.et foris eo pro foras.per accidentia partiũ orationis fiunt tot modis ſoloecaſmi quot ſunt accidentia partium orationis. ſed in his propter compendiuʒ exempli cauſa pauca monſtrabimus.nam per qualitates nominuʒ fiunt ſoloecaſmi:ut hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto dardanus:pro dardanius.proprium pro appellatiuo poſuit.ꝑ genera:ut ualidi ſilices:pro ualidae:⁊ amarae cortices pro amari:⁊ collus collaria caret.ꝑ numeros:ut pars in fruſta ſecant: pro ſecat.per comparationem ut reſpondit iuno ſaturnia ſancta deaꝝ:pro ſanctiſſima.per caſus ut urbem quam ſtatuo ueſtra eſt:pro urbs. ꝑ modos uerboꝝ: ut ithis paratis arma quam primum uiri:pro ite parate arma:indicatiuũ pro imperatiuo poſuit.per ſignificationes uerborum:ut expoliantur eos et corpora nuda relinqunt.pro expoliãt.per tẽpora:ut cecidit que ſuperbuʒ iliũ ⁊ omnis humo fumat neptunia troia:profumauit.per ꝑſonas:ut danai qui parẽt atridis quam primũ arma ſumite:pro qui paretis. per aduerbia: ut intus eo pro intro.et italia uenio pro de italia: et ad romã uado pro romã: cuʒ praepoſitio ſeparatim nominibꝰ addenda ſit non aduerbio.per praepoſitiones cum una pro alia ponitur: ut ſub luceʒ ibãt pro ante lucem.aut neceſſario ſubtrahẽtur:ut ſiluis te tyrrhene feras agitarẽ putaſti.pro in ſiluis. per cõiunctiones ut ſubiectiſqʒ urere flammiſ pro ue.fit per ordinem cõiunctionum:ut auteʒ fieri nõ debet:cum dicenduʒ ſit:fieri autem non debet.fiunt praeterea ſoloecaſmi pluribꝰ modis:quos reprachẽdẽdo potius quã imitãdo poſſumꝰ ãnotare. ſoloecaſmus ẽ in proſa:in poemate ſchema dicitur.

Sequitur de decẽ uitiis.

Cum barbariſmo et ſoloecaſmo decem uitia nominãtur hoc modo. acyrologia cacemphatõ.pleonaſmoſ.periſologia.macrologia. Tautologia. Eclipſis.tapinoſis.cacoſyntheton ãphibologia. Acyrologia eſt ĩpropria dictionis poſitio.ut Hũc ego ſi potui tantuʒ ſperare dolorem pro timere.

Cacemphaton eſt obſcena pronuntiatio:uł in compoſita dictiõe: uel ĩ uno uerbo: ut Numerum cum nauibus aequat. et arrige aures pamphile.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Pleonaſmos ē adiectio ſuperuacua ad ple
nā ſignificationem: ut ſic ore locuta eſt.

Periſſologia eſt adiectio uerboꝝ ſuperua
cua ſine ulla ui rerum. ut ibāt qua pote
rant qua non poterant: non ibant.

Macrologia ē longa ſentētia res non neceſ
ſarias cōprahendens. ut legati nō impe
trata pace retro unde uenerāt reūſi ſunt

Tautologia eſt eiuſdem dictionis repetitio
uitioſa: ut ego metipſe uenio.

Eclipſis eſt defectus quidam neceſſariae
dictionis quam deſyderat praecioſa ſen
tentia: ut haec ſecum: deeſt loquebatur.

Tapinoſis eſt humilitas magnae rei: non
id agente ſententia: quod demōſtrat: ut
penituſq; cauernas ingentes: uterunq;
armato milite complent. i. multae legio
ones armatorum militū impleuunt mul
tas cauernas. & dulychias uexaſſe rates:
et pelidae ſtomachum cedere neſci.

Cacoſyntheton ē uitioſa dictionū cōpoſitiō
ut uerſaq; iuuēcū terga fatigam⁹ haſta

Amphibologia eſt ambiguitas dictionis:
quae fit per accuſatiuū: ut ſi quis dicat
audio ſecutorem retiariū occidiſſe. aut
per uerbum: ut criminatur cato: uada
tur tullius: nec addatur quem uel a quo
aut p principium: ut uideo ſtatuam aure
am haſtam tenentē. fit etiā p omonyma
ut ſi quis dicat aneū nec addat oculorū:
aut exercitꝰ: aut ferri. fit praeterea plu
ribus modis: quos rēcenſere omnes ne
nimis longum eſſet non oportet.

Metaplaſmus ē transformatio quae
dam recti ſolitiq; ſermonis in al
teram ſpecē metri ornatus neceſſitatiſ
ue cauſa. huiꝰ ſunt ſpecies quattuordecī.

Proſtheſis. epentheſis. paragoge. aphaere
ſis. ſyncopa. apocopa. ectaſis. ſyſtole. di
aereſis. ſynaereſis. ſynaloepha. ecthlip
ſis. antitheſis. metatheſis.

Proſtheſis eſt appoſitio quaedam ad prin
cipium dictōnis litterae: uel ſyllabae: ut
gnatae pro natae rettulit pro tulit.

Epentheſis eſt poſitio quaedam ad mediā
dictionem litterae: uel ſyllabae: ut relli
quias pro reliquas: induperator pro im
perator. Hanc autem alij epentheſim a
lij parentheſim uocant.

Paragoge eſt appoſitio quaedam ad finem
dictionis litterae uel ſyllabae: ut magis
pro mage: ut poteſtur pro poteſt. hanc a
lij paralepſim. alij prolepſim. i. praeſuꝫ
ptionem uocant.

Aphaereſis eſt ablatio de principio dictio
nis litterae uel ſyllabae contraria pro
ſtheſi: ut mitte pro dimitte et tēno pro
contemno.

Syncopa eſt ablatio de media dictione lit
terae uel ſyllabae contraria epētheſi: ut
audacter pro audaciter: & commorit pro
commouerit.

Apocopa eſt ablatio de fine dictionis litte
rae uel ſyllabae cōtraria paragoge: ut a
chilli pro achillis: & poſſis pro poſſitis &
potes pro poteſtis: et mutu pro muto.

Ectaſis eſt extēſio ſyllabae cōtra naturaꝫ
uerbi: ut italiā fato profug⁹: cū italiaꝫ
prima ſyllaba correpta dicere debeam⁹.

Syſtole eſt correptio ſyllabae contra na
turam uerbi facta contraria ectaſi: ut
aquoſus orion: pro orion producte.

Diareſis ē diuiſio unius ſyllabae in duas
ut olli reſpondit rex albai longai pro al
bae longae: et aulai in medio libabant
pocula bacchi pro aulae: et diues pictai
ueſtis et auri pro pictae.

Synaereſis eſt conglutinatio duaꝝ ſyllaba
rum in unā cōtraria diaereſi: ut phaetō
pro phaetō: & aeripedem pro aeripedem

Synaloepha ē p interemptionem concurrē
tium inter ſe uocaliū lubrica quaedā le
niſque colliſio: ut atque ea diuerſa penī
tus dū parte gerūtur. haec a quibuſdaꝫ
ſinaereſis uel colliſio nuncupatur.

Ecthlipſis eſt conſonātium cum uocalib⁹
aſpere concurrentibus difficilis ac dura
colliſio: ut littora. multum ille & terris
iactatus et alto.

Antitheſis eſt litterae pro littera poſitio
ut olli ſubridens pro illi.

Metatheſis eſt transformatio litterarum
in alio loco: nulla tamē littera ex ea di
ctione ſublata: ut euandre pro euander.
et Tymbre pro tymber.

Schemata lexeos et dianoeas ſunt quaedā

(c) 2006 Ministerio de Cultura

figurae uerborum et ſententiaruꝫ. ſed
ſchemata dianoeas ad oratores ptinent
ad grãmaticos uero lexeos. quae cũ mł
ta ſint: ex oĩbus fere neceſſaria ſũt ſex
decẽ ſcilicet. prolepſis. zeugma. hypo
zeuxis. ſyllepſis. anadipoliſis. anapho
ra. epanalepſis. epithetõ. paronomaſia
ſcheſiſonomatõ. paromoeõ. omoe. otele
utõ. polyptoton. hirmos. polyſynthetõ.
dialyton.

Prolepſis ẽ praeſũptio rerũ ordine ſecu
tarũ: ut ĩterea reges ĩgẽti mole latinꝰ
procedũt caſtris. turnꝰ deĩde aeneas.
zeugma ẽ uniꝰ uerbi cõcluſio diuerſis
clauſulis apte cõiũcta: ut troiugena in
terpres diuũ: q̇ numina phoebi: q̇ tripo
das clarii lauros: qui ſydera ſentis.

Hypozeuxis ẽ figura ſupiori cõtraria: u
bi diuerſa uerba ſingulis clauſulis red
duntur ut regem adiit: regi memorat
nomenqꝫ genuſqꝫ.

Syllepſis ẽ diuerſarũ clauſularũ per unũ
uerbũ cõglutinata cõceptio: ut hic illiꝰ
arma: hic currus fuit. Hoc ſchemalate
patet ⁊ fieri ſolet nõ ſolũ ꝑ parteſ orati
onis: ſꝫ ꝑ accidẽtia partiũ orationĩs. itẽ
ſyllepſis ẽ in diſſimilibꝰ clauſulis: quã
do dicto ſingularis uerbo plurali adiũ
gitur: ut ſunt nobis mitia poma: caſta
neae molles et preſſi copia lactis.

Anadiploſis eſt geminatio dictiõis: quae
ex ultimo loco praecedẽtis uerſꝰ ⁊ prĩ
cipio ſequẽtis iteratur: ut ſequitur pul
cherrimꝰ aſtur: aſtur equo fidens.

Anaphora ẽ relatio eiuſdẽ uerbi ꝑ prin
cipiũ plurimoꝝ uerſuũ: ut nate meae ui
res: mea magna potẽtia ſolus: nate pa
tris ſummi: qui tela typhoea temnis.

Epanalepſis ẽ uerbi ĩ prĩcipio poſiti uer
ſus ĩ eiuſdẽ fine repetitio. ut młta ſup
priamo rogitãs: ſup hectore multa. an
te etiam ſceptrum dictaei regis et ãte.

Epizeuxis ẽ eiuſdẽ uerbi in eodẽ uerſu ſi
ne aliqua dilatiõe geminatio: ut meme
adſum qui feci in me cõuertite ferruꝫ.

Paronomaſia ẽ ueluti quaedã denomina
tio uł quotiẽs aliud nomẽ efficiꝉ de ali
quo: nã ĩceptio ẽ amẽtiũ hauclamãtiũ.

Scheſiſonomatõ ẽ młtitudo nominũ cõiũ
ctorũ eodẽ habitu copulandi: ut marſa
mãus: peligna cohors: feſtina uirũ uis

Paromoeon eſt quando ab eiſdeꝫ litteris
diuerſa nomina ſumuntur: ut tite tute
tanti tibi tanta tyranne tuliſti.

Omoeoteleutõ ẽ cũ ſimili modo dictiões
plurimae finiuntur: ut eos reducit: quaꝫ
relinqui: deuehi: quam deferri malui.

Omoeoptoton eſt cum in conſimiles caſꝰ
exeunt diuerſa uerba: ut moerẽtes flẽ
tes: lachrymantes: comitantes.

Polyptoton eſt multitudo caſuũ uarieta
te diſtincta: ut littora littoribus cõtra
ria fluctibus undas imprecor arma ar
mis pugnent ipſiqꝫ nepotes.

Hirmos ẽ ſeries orationĩſ cõtinuae tenorẽ
ſuũ uſqꝫ ad ultimũ ſeruãs: ut principi
o caelũ ac terras: cam- poſqꝫ liquẽtes

Polyſyntheton eſt dictio multis nexa cõ
iunctionibꝰ: ut athamaſqꝫ: thoaſqꝫ peli
deſqꝫ neoptolẽus: primuſqꝫ machaon.

Dialytõ ſiue aſyntheton ẽ figura cõtrari
a ſuperiori carenſ coniunctionibus. ut
Ite ferre citi flãmas date tela ĩpellite r

Tropus ẽ dictio trãſlata a propria
ſignificatione ad ĩ propriã ſimili
tudinẽ ornatꝰ neceſſitatiſ ſue cauſa Sũt
autẽ duodecꝫ. metaphora. catachreſiſ.
metalepſis. metonymia. ãtonomaſia. e
pithetõ. ſynecdoche. onomatopoeia. ꝑi
phraſis. hyperbatõ. hiperbole. allegoria

Metaphora ẽ rerum uerborũqꝫ trãſlatio
haec fit quattuor modis. ab animali ad
aĩale. ab ĩanimali ad ĩanimale. ab ĩ aĩa
li ad animale. ab animali ad ĩanimale.
ab animali ad aĩale: ut tiphiꝫ aurigã ce
leres fecere carinae. nã auriga ⁊ guber
nator nauis aĩaꝫ habẽt. ab ĩaĩali ad in
aĩale: ut pelagꝰ tenuere rates. nã rateſ
animam non habent: neqꝫ pelagus.

Ab inanimali ad aĩale: ut atlantis cinctũ
aſſidue cui nubibus atris piniferuꝫ ca
put ⁊ uẽto pulſatur ⁊ imbri. naꝫ mõs a
nimã non habet: cui mẽbra hominis at
tribuũtur. ab animali ad inanimale ut
ſi tãtũ pectore robur cõcipis. nã robur
animaꝫ nõ habet cũ turnus cui haec di

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cũtur aĩam habet Sare debemus alias
metaphoras eſſe reciprocas. Alias autẽ
eſſe partis uni9. reciprocas: ut altuz ma
re: et profundũ caelum: poſſumus enim
conũtere altum caelum: profundum ma
re. herbae florent iuuenes pubent. poſſu
mus enim conuertere. herbae pubent: iu
uenes florẽt: alias partis unius: ut ſege
tes fluctuant uites gemmant.
¶ Catachreſis eſt uſurpatio nominis alieni
ut parricidam dicim9 qui occidit fratrẽ
et piſcinam quae piſces non habet. haec
enim ubi extrinſecus ſumerent ſuuz uo
cabulum non haberent.
¶ Metalepſis eſt dictiõ pergens gradatim ad
id quod oſtendit: ut ſpeluncas abdidit a
tris hoc metuens. et poſt aliquot mea re
gna uidens mirabor ariſtas.
¶ Metonymia eſt dictio quaedaz ueluti trãſ
nominatio. huius autẽ multae ſunt ſpe
cies. aut per id quod cõtinet id quod con
tinetur oſtendit. ut nũc pateras libate
ioui. aut contra: crateris magnos ſtatu
unt et uina coronant. aut pro inuentore
quod inuentum eſt: ut ſine cerere et bac
cho friget uenus: aut contra: ut uinum
que precamur. nam hic deus adeſt prae
ſens. haec exempli cauſa poſita addiſcẽ
tibus ſunt. reliqua demonſtrabit lectio
¶ Antonomaſia ẽ ſignificatio uice nominis
poſita: quae fit tribus modis: ab animo
a corpore. extrinſecus. ab animo: ut ma
gnanimus anchiſiades. a corpore ut ip
ſe arduus polyphemus. extrinſecus. ut ĩ
foelix puer atq3 imper cõgreſſus achilli
¶ Epithethon eſt ſuppoſitio dictionis cũ pro
prio nomine. nam antonomaſia uicem
nominis ſubſtinet: epitheton nunquam
eſt ſine proprio noĩe: ut dira celaeno et
dia camilla. fit etiam tribus modis: ab a
nimo: a corpore: extrinſecus. his duob9
tropis uel uituperamus: uel oſtendim9
uel laudamus.
¶ Sinecdoche eſt ſignificatio pleni intellect9
capax: cuz plus minuſue pronũciat. aut
enim a parte totum oſtẽdit: ut pupeſq3
tuae pubeſq3 tuorum. aut contra partẽ
a toto: ut ipſius ante oculos ĩgens a uer
tice pontus in pupim ferit. et alibi: fon
tenq3 ignẽq3 ferebant. meminiſſe autem
debemus quando fit a parte totum faciẽ
dum eſſe ab inſigniori parte
¶ Onomatopoeia eſt nomen de ſono factum:
ut clamorq3 uirum: clangorq3 tubaruz:
tinnitus aeris: atq3 leuem ſtipulam cre
pitantibus urere flammis.
¶ Periphraſis eſt circũlocutio quaedaz quae
fit aut ornãdae rei cauſa quae pulchra
eſt. aut uituperandae: quae turpis ẽ. ut
iam prima nouo ſpargebat lumine ter
ras tithoni croceum linquiens aurora
cubile. et hoc faciunt: nimio ne luxu op
tuſior uſus ſit genitali aruo et ſulcos o
blimet inertes.
¶ Hypbatõ ẽ trãſcẽſio quaedã uerboꝝ ordi
nẽ pturbãs: cuius ſpecies ſunt quĩq3: hy
ſterologia ſiue hyſterõ proterõ. anaſtro
phe. parẽtheſis. ſyntheſis. Temeſis.
¶ Hyſterologia ſiue hyſterõ proterõ eſt ſentẽ
tiae cum uerbis ordo mutatus: ut et ce
rerẽ torrere pant flãmis. et frãgere ſa.
¶ Anaſtrophe eſt uerborũ tãtuz ordo praepo
ſterus: ut italiã cõtra pro cõtra italiã.
parẽtheſis ẽ interpoſita formatio diuer
ſae ſententiae: ut aeneas atq3 enim pr̃i
us conſiſtere menſem paſſus amor rapi
dum ad naues praemittit achatem.
¶ Temeſis eſt unius compoſite uel ſimplicis
ſectio: una dictione uel pluribus ĩteriec
tis ut ſeptem ſubiecta trioni. et ſaxo ce
re comminuit brum. et maſſili portant
iuuenes ad littora tanas: pro cerebrum
et maſſilitanas.
¶ Syncheſis eſt hyberbaton obſcurum: et ex
omni parte confuſum: ut tris notus ab
reptas in ſaxa latẽtia torquet: ſaxa uo
cant itali: mediiſq3 in fluctibus aras.
Eſt autẽ hic ordo: tris naues abreptas
notus torquet in ſaxa: quae ſa in medi
is fluctibus latentia: itali uocant aras
¶ Hypbole ẽ dictio fidẽ excedens augendi mi
nuendiue cauſa. augẽdi ut niue candidi
or. Minuendi: ut tardior teſtudine.
Allegoria ẽ trop9 qđ aliud ſignificat ꝗ ali
ud dicitur: ut et iam tpũs equum fumãtia
ſoluere colla: hoc eſt carmẽ finire. hui9

(c) 2006 Ministerio de Cultura

modi ſpecies mixtae ſũt: ex quibus ſeptẽ emi
nẽt hironia. antiphraſis. aenigma. charië
tiſmos. paronomia. ſarcaſmos. aſteiſmos.
Hironia ẽ tropus qui per cõtrariũ conatur oſten
dere quod dicit: ut egregiã uero laudem: et
ſpolia ampla refertis tuq3 puerq3 tuus
haec ubi grauitas pronunciantis adiuue
rit: cõfiteri uidebitur: quod negare intẽdit
Antiphraſis ẽ unius uerbi hironia. ut bellũ
quod non bellũ eſt. et lucũ quod nõ lucet
Aenigma ẽ obſcura ſẽtẽtia per obſcurã ſimi
litudinẽ rex ut mater me genuit eadem
mox gignitur ex me. ſignificat eĩ aquã in
niuẽ cõuerti: et ex eadẽ rurſus effluere.
Charientiſmos ẽ quo dura dictu gratius pro
ferũtur: ut interrogãtibus nobis. nũ quis
nos quaeſierit: reſpõſũ detur bona fortu
na: ex inde intelligitur neminẽ nos quaeſiſſe.
Paronomia eſt accõmodatum rebus tẽpori
buſq3 prouerbiũ: ut aduerſus ſtimulum
calces. et lupus ẽ in fabula.
Sarcaſmos eſt plena odio atq3 hoſtilis derĩ
ſio. ut en agros et quã bello troiane pe
tiſti heſperiam metira iacens.
Aſteiſmos ẽ tropus multiplex numeroſae
q3 uirtutis. nam aſteiſmos eſt quicquid
ruſtica ſimplicitate caret: et faceta ſatis
urbanitate exponitur: ut qui baiuz non
odit: amet tua carmina meui: atq3 idem
iungat uulpes et mulgeat hircos.
Homoeoſis eſt minus notae rei per ſimili
tudinẽ eius quae magis nota eſt demõſ
tratio huius autem tres ſunt ſpecies. hi
con: parabola: paradigma.
Hicõ ẽ perſonarum inter ſe uel eorum quae perſonis ac
cidũt cõparatio: ut hos humeroſq3 deo ſimil
Parabola uero eſt rerum genere diſſimili
um comparatio: ut qualis mugitus fu
git cum ſaucius araz taurus: et incertã
excuſſit ceruice ſecu.
Paradigma ẽ exẽpli hortãtis uel deteren
tis enarratio hortantis. ut ãtenor potu
it mediis elapſus achiuis illyricoſ pene
trare ſinus: atq3 deterẽtis: ut at non ſic
phrygius penetrat lacedemona paſtor le
daeãq3 helenã troianas uexit ad urbes.

Abdera ciuitas eſt thraciae.

Abydus ciuitas eſt helleſponti.
Abies arbor eſt gladdifera haya.
Abdicare eſt filiuz a bonis expellere.
Abſoluere eſt perficere.
Abigere eſt oxear o arredrar.
Acarnanes populi ſunt epiri.
Acer fortis et ingenioſus.
Acus. eris. eſt purgamentum frumenti
Acus. acus inſtrumenrum ſartorum.
Acicula uulgo el alfiler.
Actor nomen proprium apud uirgi.
Achiui. graeci ſunt dicti ab achaia.
Aculeus eſt uulgo el aguijon.
Acriſius rex fuit argiuorum.
Accerſere eſt uocare.
Achelous fluuius eſt epiri.
Achemenes rex fuit perſarũ.
Acidalia dicta eſt uenus.
Aconitum uenenum eſt efficax.
Ador deliciae ſunt tritici.
Adamas uulgo el diamante.
Adeps uulgo el enxundia.
Adoleo creſco uel incendo.
Adorior eſt in malum aggredi.
Aedilis qui praeeſt reficiendis templis
Aes aeris uulgo el cobre.
Aeneas nomen celebre apud uirgi.
Aethica libri ariſtotelis de moribus
Aegina inſula eſt graeciae.
Agilis uelox et ſubtilis.
Allec piſces ſunt ſaliti.
Ales eſt quaecumq3 auis.
Altilia ſunt res domeſticae.
Aluus eſt inteſtinum caecum.
Alius dicitur unus de pluribus.
Alter unus de duobus.
Alacer laetus et uelox.
Alipes quod habet pedes alatos:
Alpes montes inter galliam et italiam
Aluearium uulgo colmenar.
Albioli carthe non ſcriptee cartapacio.
Ala et axilla el ſobaco.
Alaricus rex fuit gothorum.
Alumen eſt quod uulgo alumbre.
Ambroſia cibus eſt deoruz.
Ambiorix rex fuit galliae.
Amnis fluuius peremnis.
Amathus inſula eſt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Amphitryon pater herculis putatiuus
Amethiſtus lapis precioſus.
Amaſis rex fuit aegypti.
Amaracus flos et puer.
Amentum quod uulgo amiento.
Amulius rex fuit albanorum.
Amphitrite dea marina eſt.
Amomum odoramentum eſt.
Anas fluuius hiſpanie gaudiana.
Anxur ciuitas eſt italiae.
Antiſtes praeſul ſacrorum.
Anguis eſt ſerpens uel coluber.
Anceps eſt dubius et biceps.
Antiae capilli anteriores.
Antes ſunt extremi ordines uinearum
Analectica libri ſunt ariſtotelis.
Andromache uxor eſt hectoris.
Anchiſes pater eſt aeneae.
Anſancti .i. arcum ſancti.
Ancillor.aris.eſt ſeruire.
Anacreon poeta graecus.
Anaxogoras philoſophus fuit.
Anapis fluuius eſt ſiciliae.
Andromeda eſt perſei uxor.
Anchemolus nomen apud uirgi.
Ancyle ſcutum rotundum.
Appellare eſt inuocare.
Apium herba nota eſt.
Apiaſtrum herba eſt quoq;.
Apoeninus mons eſt italiae.
Aprica ſunt loca ſine frigore.
Arpinas nomen patrium ab arpino.
Arpinum urbs eſt in italia.
Argos ciuitas eſt graeciae.
Arctos graece latine eſt urſa.
Arcturus conſtellatio eſt in caelo.
Armiger qui domino arma gerit.
Arbutus arbor eſt ſilueſtris.
Argutiae
Arcas iouis filius.
Armarium ubi reponuntur arma.
Argilaceus quod factum eſt ex argilla.
Argiuus graecus ab argo urbe.
Arceſſo eſt idem quod uoco.
Arceo eſt idem quod prohibeo.
Argutus eſt ingenioſus et ſubtilis.
Armenia eſt regio aſiae.
Areta uxor fuit alcinoi.

Aretula fons eſt in ſicilia.
Aricia ciuitas eſt italiae.
Archita philoſophus tarentinus.
Archilochus poeta graecus.
Aſopus fluuius eſt athenieñ.
Attagen uulgo el francolin.
Aſtur ombre de aſturia.
As eſt moneta minima.
Atlas gigas fuit in aphrica.
Atticus ab attica eſt poſſeſſiuū.
Attax fluuius eſt galliae.
Auctor eſt ut ſic dicam factor.
Auernus lacus eſt in italia.
Auunculus eſt frater matris.
Auris eſt organum audiendi.
Auricula eſt cartilago exterior auris.
Automedon armiger achillis.
Aucupor eſt inquirere.
Auſculto eſt audire.
Auerto eſt oculos remouere.

Barbiton inſtrumentum muſicum
Baltheus eſt cingulum militare
Barathrum eſt uas ſine fundo.
Bacchanalia ſunt feſta bacchi.
Berecintus mons eſt phrygiae.
Bethis ē fluuiꝰ ī hyſpania guadalq̄uir
Betaceus a beta el acelga.
Beneficiarius cui datur beneficium.
Benacus lacus eſt italiae.
Biſons eſt bos ſilueſtris.
Bibliopola eſt uenditor librorum
Biſulcus fiſus in duas partes.
Bigae eſt currus duorum equorum.
Bilis eſt quae grece dicitur cholera.
Bipenis eſt ſicuris militaris.
Bicolor eſt res duorum colorum.
Boreas eſt uentus ſeptemtrionalis.
Bogus rex fuit in aphrica.
Boletus eſt fungus hongo.
Boſtar rex fuit in aphrica.
Bianor fuit conditor urbis mantuae.
Buris eſt par poſterior aratri.
Bubulcus eſt cuſtos boum.
Bucolica eſt carmen paſtorale.
Britones ſunt populi galliae.

Canon graece latine regula.
Cadauer nō ſolum de animatis di

(c) 2006 Ministerio de Cultura

atur ſed etiam de inanimatis.
Caulis uulgo dicitur el tallo.
Callis uia eſt anguſta et difficilis.
Chaos ex quo omnia facta ſunt.
Carex herba eſt el carrizo.
Calix per .i. iota el uaſo. atuero per. y. pſilon el erizo dela caſtaña.
Cancer piſcis eſt et morbus.
Caracter graece latine lineamentum.
Caſſes caſſium eſt reticulum red.
Carbaſus genus lini candidiſſimi.
Calendae ſunt primi dies menſium.
Cancelli ſunt ligna ſeptorum.
Cani. orum. ſunt capilli albicantes.
Caſtra ſunt los reales dela gente.
Carceres chorda quae oppinitur aquis
Certaturis de curſu alias appellatur repagulum.
Cardiacus eſt qui cordis habet dolorē.
Carduelis auicula el ſirguerito.
Cauillo eſt calumniari.
Caedo caedi eſt percutio.
Caedo quoqꝫ eſt do locum.
Caſtor filius iouis eſt et animal.
Carpca eſt ficus paſſa.
Calidon in graecia eſt regio.
Calamus eſt cana paluſtris.
Callere eſt aſtutum eſſe.
Calligatus .i. armatus caligis.
Ceſpes eſt gleba radicibus concreta.
Centuſſis ſunt centum aſſes.
Celebs eſt qui eſt ſine uxore.
Celox eſt nauicula uelox.
Celtiber eſt hiſpanus.
Cerimoniae ſunt ritus ſacroruꝫ.
Cecrops primus athenienſium rex.
Ceruical ubi reponimus caput.
Caenaculum el ſoberado.
Caepio. is non eſt in uſu pro incipio
Cerulus .i. uiridis uel niger.
Cephiſus fluuius eſt parnaſi.
Cepheus pater andromade.
Cinipbs fluuius eſt aphricae.
Cilix uir ex cilicia ut apl's paulus.
Cyclopes monoculi fuerunt in ſicilia.
Cyrcus locus romae ubi fiebant ludi.
Cyrcenſes ludi erant romanorum.
Cicercula legumen eſt ſimile aceri.
Cieo. es. eſt mouere uel uocare.
Cirenae. arum. urbs eſt aphricae.
Cyclas inſula eſt aut ueſtis rotunda
Cydon ciuitas eſt in creta.
Cylindrus lapis eſt precioſus.
Cyphus uaſculum eſt potorium.
Clunis pars illa qua inſidemus.
Clitorius fluuius eſt in italia.
Cleo. es.
Chlamys ueſtis eſt duplex rotunda.
Chios inſula eſt unde chius. a. um.
Chelis inſtrumentum eſt muſicum
Chirurgus eſt medicus manualis.
Chironomon uulgo el trinchante.
Chremes nomen proprium eſt uiri.
Collega eſt ex eodem collegio.
Comes eſt qui alium comitatur.
Corbis textum eſt uimineum.
Cos. cotis lapis eſt duriſſimus.
Compos eſt qui aliquid poteſt.
Colus eſt uulgo la rueca.
Coſtus odoramentum eſt.
Cohors la batalla o corral.
Copiae. arum. ſunt exercitus.
Comitia. orum. dies electionis.
Compitalia feſta larum familiarium.
Compago uulgo la iuntura.
Contumax in malum pertinax.
Colchi populi ſunt in ponto.
Cōmodatarius cui creditur cōmodatū
Coclear la cuchara in ſimilitudinem cocleae.
Cornicem el trompeta baſtardo.
Corola parua corona.
Compeſcere eſt refrenare.
Colere eſt uenerari amare. habitare et exercere unde agricola.
Comere eſt ornare.
Cominiſcor eſt cogito unde cōmētarij
Conquiniſco eſt caput inclino.
Confluens ubi duo flumina concurrūt
Conſularis qui cōſulatu perfunctus ē.
Conuiciari eſt obprobria dicere.
Cōmilitones qui ſunt in eadeꝫ militia
Colax nomen proprium apud terent.
Cochis cibus eſt fabaceus.
Coliphium cibus eſt paleſtritarum.
Copo uel caupo qui uinum uendit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Copa nomen meritricis apud uirgi.
Corycos mons eſt in ſicilia.
Coralus uulgo el coral.
Criſtalus aqua congelata.
Crater uas potorium copa.
Crepundia infantium ornamenta.
Creta inſula eminens mari aegeo
Cretaceus a creta pro argilla.
Crates uulgo dicitur el zarzo.
Crapulari eſt ebrietati operam dare.
Criticus latine dicitur iudex.
Cucumis pepino o melon o cogombro.
Cupido amoris deus et ipſa cupiditas.
Cubile eſt quo ſe recipiunt ferae.
Cūnus genitale membrum in foeminis
Cuniculus el conejo o la mina.
Cubiculum cela dormitoria.
Cudo eſt percutio uel elicro.
Cuculus el cuclillo o la cugulla o capiro
Cumae.arum.ciuitas campaniae.
Cuneus eſt ordo ſedentium.
Curulis qui habet ius eundi curru.
Chorus uentus gallego.
Cloto una ex tribus parcis.
Cloaca uulgo albanār.
Cacabus uulgo olla.
Caphareus mons laconiae.
Cetegus nomen proprium uiri.
Cybele mater eſt deorum.
Cyminum uulgo el comino.
Catinus uas eſt eſcarium.
Canopus ciuitas eſt aegypti.
Ceruſa uulgo el aluayalde.
Careota uulgo el datil.
Caminus latine el forno o fornaza.
Daemon multa ſciens interpretat*
Dama ex geñe ceruino la gama.
Dares nomen celebre apud uirgilium.
Daci populi ſunt ſeptentrionales.
Damoetas nomen paſtoris apud uirgi.
Dactilotheca locꝰ ubi anuli reponūtur
Delphin piſcis eſt uulgo golfin.
Degener non reſpondens maioribus
Decas quod diuiditur per decem.
Deſes piger et ociosus a ſedeñdo.
Decuns decem partes de.xij.
Deuns ūdecim partes de.xij.
Demoſthenes orator graecus celebris.

Deucalion qui homines inſtaurauit.
Depoſitarius cui creditur depoſitum.
Deſpicor eſt deſpicere et contemnere.
Delubrum templum dicitur.
Democritus philoſophus phyſicus.
Demophoon filius theſei fuit.
Diapaſon conſonantia dupla.
Diateſſaron conſonantia ſeſquitertia.
Dis ditis qui graece dicitur pluto.
Dies pro tp̄e et pro diurno ſolis motu.
Dindimus mos eſt phrygiae.
Dionaeus a dione matre ueneris
Dius.a.um.quaſi diuinus et iouialis.
Diuerticulum iter quod diuertit a uia.
Diſpeſco quaſi a paſtu prohibeo.
Didymus graece latine geminus.
Dictamus herba medicinalis.
Dorcas ex genere ceruino corza.
Dodrans nouen partes de.xij.
Doris dea marina eſt.
Donarium ubi reponuntur dona.
Dumus frutex nō accedēs ad arborem.
Dumnorix rex fuit galliae.
Ebur dens elephantis el marfil.
Eclipſis defectꝰ ⁊ ſubductō ſolis
Equuleus paruus equus.
Eleuſis ciuitas non longe ab athenis.
Electra filia atlantis mater dardani.
Elyſius campus apud inferos eſt.
Emblemma uulgo el eſmalte.
Emathia eſt theſſalia.
Enucleo eſt nucleum oſtendo.
Encheladus gigas in ſicilia ſepultus.
Ephebus latine dicitur puber.
Epulum eſt conuiuium publicum.
Epigrāma breuis īſcriptio uulgo mot
Epirus pars eſt graeciae cōtra italiam
Eruca herba uulgo la oruga.
Erūna eſt aegritudo laborioſa.
Erigone filia fuit icari.
Eridanus fluuius eſt italiae.
Eteocles filius fuit oedipi.
Eupolis poeta graecus comicus.
Euentus eſt finis et exitus rei.
Euander rex fuit arcadiae.
Europs primus rex ſicioniorum.
Euphranor ſtatuarum faber fuit.
Euphrates fluuius meſſopotamiae.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Encubie ſũt uigiliae nocturnae ⁊ diur
Exta ſunt inteſtina animaliuz uitalia
Expes qui non habet ſpem.
Exoleo eſt creſcere uel ab uſu recedere
Exoletus eſt qui uulgo dicitur paie
Exadit nomen.i.oblitus ſum nomen.
Exortes.i.expertes et extra ſortem.
Fas eſt quod per religionem licet.
Faſcias eſt uulgo el faze o manoio
Far eſt quae uulgo la ſcandia.
Fabii ciues nobiles Romani.
Facetiae ſunt los donayres.
Farcio eſt impleo proprie recalcar.
Faſtidio eſt auer haſtio.
Femur eſt pars cruris exterior.
Feriae ſunt dies feſti.
Ferula eſt uulgo la canãhexa.
Ferax.i.fertilis.
Febrire eſt febrem pati.
Fidicen eſt qui fidibus canit.
Fimus eſt ſtercus.
Fides eſt funis ſiue chorda.
Fidicula eſt genus tormenti.
Fibula eſt quae uulgo la heuilla.
Flamen eſt ſacerdos.
Flecto eſt domo ſiue inclino.
Follis eſt la bala o el fuelle.
Fomes eſt quae uulgo la aſtilla.
Forceps quae uulgo tenazas.
Fornix eſt arcus o boueda.
Fortunae ſunt diuitiae.
Fori.orum.eſt in nauibus lac.
Foedus eſt la paz o condiciones della
Frons.dis.la hoia del arbor.
Fruor eſt aliqua re cum uoluptate uti
Frutex eſt qui ad arborẽ non aſſurgit.
Fuſtis eſt lignum percuſſorium.
Furfures ſunt in capite la caſpa.
Fulcio eſt ſuſtineo.
Fuſcina eſt tridens neptuni.
Gaddir ciuitas hiſpaniae caliz.
Gauſape eſt ueſtis uelloſa.
Gargarus mons eſt phrygiae.
Gades colũne herculis in hiſpania.
Garganus mons eſt apuliae.
Galerus eſt capitis tegmen.
Galeſus fluuius eſt tarenti.
Genae ſunt faciei maxillae.
Georgica opus de agricultura.
Geniculor eſt genua flecto.
Geryones rex fuit hiſpaniae triceps.
Getes populi ſunt ſeptentrionales.
Getulus populi ſũt aphricae ĩterioris
Gibber eſt qui alias gibboſus.
Gymnaſiuz nomẽ foemine apõ plautũ
Gingiuae ſunt quibus dentes ſolidãtur
Gymnecium eſt locus foeminarum.
Glis animal eſt uulgo liron.
Glãs eſt fructꝰ ſiluestris alias bellota
Glandium eſt in porcis la papada.
Gliſco eſt creſco.
Glarea eſt el caſcaio.
Gryphs animal eſt el gryfo.
Gracilis eſt ſubtilis et delicatus.
Graculor eſt gaudere de bono alterius
Graecor eſt more graecoruz luxuriari
Gradiuus eſt mars deus belli.
Hamilcar dux carthaginenſium
Halis fluuius croeſo fatalis.
Helectrum quod uulgo ambar.
Helis porcio eſt graeciae.
Hemis latine dicitur ſemis.
Hemina eſt menſura frumentaria.
Herebus eſt infernus locus.
Heleborum mediana purgatiua.
Helenus filius fuit priami.
Hermaphroditus filiꝰ ueneris ⁊ mer.
Helorus fluuius eſt ſiciliae.
Hymen pellicula qua foetus inuoluitur
Hiruola manus ab haerendo.
Hiſmarus mons eſt thraciae.
Hiulcus eſt quod ſponte hiat ⁊ finditur
Hio.as.eſt aliquid findi et aperiri.
Hylas comes fuit herculis.
Hircania porcio eſt aſiae orientalis.
Hippocrine fons eſt muſis ſacer.
Hiſipyla regina fuit lemni.
Horreo eſt timeo uel frigeo.
Homerus poeta graecus celebris.
Hiſpal ciuitas hiſpanie ſeuilla.
Iapetus pater fuit deucalionis
Iapix uentus ſpirãs ab apulia
Ibis auis eſt familiaris aegypto.
Ico.is.eſt percutio unde ictus.
Icarus filius fuit dedali fabri.
Idumaeus iudeus ab idume ſiue edon.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Idaſpes fluuius eſt medoꝛum.
Idus eſt circiter mẽſis medietas.
Ilion ciuitas eſt troiae praeclara.
Ilia mater fuit romuli et remi.
Ilia ſunt quae uulgo las yjadas.
Indiges eſt qui inter deos uiuit.
Interpres eſt nuncius o faraute.
Impos qui non eſt potens alicuius rei.
Impete tantum ualet quantum impetꝰ.
Incus eſt qua ferruꝫ cuditur malleis.
Intercus eſt quod cute continetur.
Index eſt titulus libri et digitus.
Intybus herba uulgo acorea o almiron.
Indolex ſignum futurae probitatis.
Inferiae ſũt quae pro mortuis offerũt
Induciae quae uulgo dicuntur treguas.
Inſidiae aſechãça o celada.
Incunabula principia educationis.
Inficias ire eſt negare.
Indulgeo eſt dare operã o regalar.
Interpello eſt interturbare.
Iphigenia filia fuit agamẽnonis.
Iphitus nomen celebre apud uirgi.
Iopas nomen citharoedi apud uirgi.
Iecur quod uulgo dicitur higado.
Iubar eſt lucifer ſiue ſplendoꝛ.
Iugerũ eſt quod arant ꝑ diem duo boues
Iocus eſt burla de palabra.
Iuſticiũ ẽ tempꝰ quo nõ redditur ius.
Iuga ſunt ſũmitates montium.
Iuſta ſunt mortuoꝝ exequiae.
Laniſta eſt gladiatorum magiſter.
Laſſer eſt quod dicitur laudano.
Lampas eſt lux ſiue ſplendor.
Lacer eſt laceratus et conuulſus.
Laocoon eſt nomen apud uirgi.
Lacus el lago lagar o uiga.
Labes eſt corruptio recti.
Lateres ladrillo o adobe.
Latebre ſunt ubi homines latent.
Laterna eſt ubi lumen latet.
Latrina eſt qua excipiuntur ſordes.
Lacunar eſt la uiga.
Labo eſt repente cadere.
Laboꝛ eſt ſenſim cadere.
Laceſſo eſt prouocare ad certamen.
Lambo eſt lingere lamber.
Lalo.as.eſt lac ſuggere mamar.
Latona eſt mater apollinis et dianae
Lacedaemon eſt ciuitas graeciae.
Laomedon rex fuit troiae.
Larinas a larino oppido italiae.
Lacinium eſt promontorium italiae
Lebes eſt uas aeneum ad coquendum
Lepos eſt urbanitas et feſtiuitas.
Lemures ſunt animae nocturnae.
Legatarius eſt cui creditur legatum.
Lenticula eſt uas ſimile lenti.
Leguleus malus iuriſconſultus.
Leuaſſo a leuo.as.quod eſt ſubleuo.
Leuis pro re carente pondere.
Laeuis pro re terſa polita et lubrica
Lectica eſt ſella qua uehebãtur antiqui.
Lyxa eſt caſtrorum miniſter.
Libye eſt mundi tertia pars.
Lyen eſt qui ſplen el bazo.
Lichen eſt impetigo menti empeyne.
Lyricen qui lira canit.
Lynther parua nauicula.
Lygures populi ſunt italie.
Limes eſt agrorum terminus.
Linx animal pollens uiſu.
Libertus qui de ſeruo factus eſt liber.
Liber eſt qui non ſeruit et cetera.
Lis eſt contentio el pleyto o lid.
Libripens qui numiſmata ponderabat.
Litterae.arum.epiſtola miſſiua.
Liberi.orum.ſunt filij uel nepoetes.
Lyſias oratoꝛ fuit graecus.
Lintheariꝰ qui uendit linthea.
Lignoꝛ eſt ire quaeſitum ligna.
Linguo eſt lambere unde lingua.
Lino eſt inungo untar.
Liceo eſt ſer pueſto en precio.
Licium eſt inſtrumentum textorium.
Lilybeum promontorium ſiciliae.
Linus poeta et muſicus filius apollinis
Lirenſius patria fuit briſeidis.
Loculi ſunt capſulae aut burſae.
Lues eſt aeris coꝛruptio et peſtis.
Lupercalia ſunt feſta panos dei.
Luſtrum eſt quod graece olympias.
Luxus eſt omnium rerum ſuperfluitas
Lunatus eſt rotundus in morem lunae.
Luſitania eſt prouincia hiſpaniae
Lupinus eſt uulgo el atramuz.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Mars deus eſt belli.
Martyr latine dicitur teſtis.
Manceps eſt qui mercenarios cōducit
Magnes eſt uir ex theſſalia.
Maguderis herba eſt mihi incognita.
Manubiae ſunt ſpolia ex hoſtibus.
Maiores ſunt qui nos preceſſerunt
Manes ſunt animae apud inferos.
Magalia ſūt lingua punica la majada
Mapalia idem eſt quod magalia.
Macte.i.o magis aucte.
Mantho filia fuit tyreſiae uatis.
Maniacus eſt latine furioſus.
Mala eſt quaſi gena faciei.
Maxilla eſt diminutiuum a mala.
Matertera ſoror matris meae.
Matuta dea eſt praeſes mane.
Margaris eſt quae margarita aljofar
Mauros eſt mars per epentheſim.
Maſſagetes populi ſunt ſeptentrionis
Mauſoleus maritus fuit arthemiſiae
Malope eſt malua quae uulgo loca.
Merges eſt manipulus.
Melos eſt dulcis cantus.
Merces eſt praemium laboris.
Menalus eſt mons arcadie.
Metelli ciues romani praeclari.
Methaphiſica.orum libri ariſtotelis
Meteorologica libri ariſtotelis.
Melampus unus fuit ex argonautis.
Menetes nomen apud uirgilium.
Mēniades patronymicū a mēnio.
Mentula eſt membrum uirile.
Menta eſt herba quam dicunt buena.
Mentaſtrum eſt herba maſtranto.
Melimela ſunt poma dulcia.
Melicratum eſt mellis robur.
Metaurus fluuius eſt italie.
Meleager filius fuit oenei regis.
Melpomene una eſt nouē muſis.
Mephitis fetor terrae ſulphureus.
Miles eſt uir armatus ſiue mulier.
Minae ſunt aedificia pendentia.
Myrtus uulgo el arayhan.
Myropola eſt unguentorum uenditor.
Myrica eſt quae uulgo xara.
Minos rex fuit cretenſis.
Mulciber eſt uulcanus faber deorum.
Municeps ē ex aliquo municipio ortꝰ
Muſcus eſt almizque uulgo.
Muſculus eſt el morzillo.
Mulſum uinum melle miſtum.
Mulgeo eſt quod dicunt ordenār.
Mulcto eſt paena pecuniaria afficere
Muria eſt quam uocant ſalmuera.
Nauta eſt qui nauem agit.
Natrix eſt ſerpens in aphrica
Nates ſunt quibus ſedemus.
Natales ſunt conditio naſcendi.
Nauſeo eſt idem quod uomo.
Nanciſcor eſt idem adipiſcor.
Nequam eſt libidinoſus et luxurioſus
Nefas eſt quod non licet per religionē
Nectar eſt cibus deorum.
Neniae ſunt quae uulgo endechas.
Neſtor rex fuit pyli.
Nereus deus marinus.
Neo.es.eſt filum trahere.
Nerine eſt filia nerei hoc eſt nereis
Nonae ſunt dies certi menſium.
Nouacula eſt culter tonſorius.
Numa rex romanorum ſecundus.
Numen eſt dei nutus ſiue poteſtas
Nundinae ſunt dies conuentus.
Nugae ſunt res parui momenti.
Obſes eſt qui uulgo dicitur rehen.
Obice eſt oſtaculum.
Obeſus eſt pinguis et craſſus.
Obſoleo eſt in deſuetudinem ire.
Oedipus rex fuit thebanorum.
Obſtipus eſt pronus capite.
Occaput eſt pars poſterior capitis.
Occulo eſt idem quod occulto.
Ocyus eſt graecum pro uelocius.
Oceanus ē mare quod terrā arcuit
Oleaſter ē oliua ſilueſtris.
Olus eſt quecunqꝫ herba hortenſis.
Onyx eſt lapillus precioſus.
Orpheus fuit poeta et muſicus.
Orbus eſt qui re chara eſt priuatus
Ordior eſt aliquid incipio.
Origenes pro noſtra religione ſcripſit
Opimus eſt fertilis et ferax.
Onager eſt aſinus ſilueſtris.
Omentum ſon las tripas.
Omaſum eſt pinguitudo uentris.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Ocymum eſt quod dicunt albahaca.
Oriundus cuius maiores alicunde ſunt
Olitorium forum ubi uenduntur olera.
Opitulor eſt opem fero.
Ouat eſt quaſi triumphat.
Oeconomica libri de re militari.
Optimates ſũt qui praeſunt reip.

Parricida eſt parentis interfector.
Papauer ē la dormidera o map.
Palmes eſt uitis pampinus.
Papyrus eſt latine iuncus.
Panthera eſt animal maculis diſtinctũ
Pallas.antis.eſt filius euandri.
Pallas.adis.eſt dea minerua.
Phalanx eſt legio macedonica.
Phalere ſunt ornamenta equorum.
Pan eſt deus arcadiae.
Panthus nomen apud uirgilium.
Phaeton filius apollinis.
Papinius poeta cognomento ſtatius.
Pauimentum eſt ſolum domus.
Patruus eſt patris mei frater.
Patruelis eſt qui uulgo primo.
Pandus eſt incuruꝰ.
Pabulus eſt ire quaeſitum pabula.
Parnaſus eſt mons phocidis.
Papas eſt latine auus.
Pales eſt dea paſtorum.
Patrocinor eſt cauſam cliētis tueor.
Pango eſt pactum facio.
Paciſcor eſt pactum facio.
Paludatus eſt paludamento indutus.
Parthenope neapolis dicta eſt.
Patina eſt uas eſcarium.
Paradiſus eſt latine hortus.
Penelope eſt uxor ulyxis.
Pediſequa eſt ancilla uel ſeruus.
Pean eſt apollo uel laus appollinis.
Pecten eſt piſcis plectrum pubes.
Pelamis piſciculus eſt.
Pelion eſt mons theſſaliae.
Pecus oris eſt el ganado.
Pecus.udis.eſt una ouis aut capra.
Pentheus fuit rex thebarum.
Peculium eſt uulgo pegujal.
Periphas nomen apud uirgilium.
Pediculus eſt el piojo.
Petulans eſt laſciuus et libidinoſus.

Petulcus eſt laſciuus et libidinoſus.
Peleus pater fuit achillis.
Pellicio eſt attrahere blandicijs.
Pendere eſt ſoluere unde penſio.
Percello eſt excello.
Penates ſunt dij domeſtici.
Penus eſt uulgo la prouiſion de año.
Peluis eſt uas ad lauandos pedes.
Pedagogus eſt puerorum cuſtos.
Pero.onis.eſt calciamentum crudum.
Pera eſt ſacculus cynicorum.
Peluſium unum eſt ex hoſtijs nili.
Pietas eſt religio ⁊ ueneratõ ĩ parẽtes
Pileus eſt quod uulgo el birrete.
Pituita eſt uulgo la flema:
Piſtrinum eſt el molino o azeña.
Piſtrilla eſt diminutiuum a piſtrino.
Pinſo eſt idem quod percutio.
Pythagoras philoſophus egregius.
Pitiſma eſt irroratio ſiue aſpergo.
Pyritous unus fuit ex laphitis.
Pyramis eſt acumen cuiuſq; figurae.
Pyramus nomen eſt celebre.
Pirata eſt praedo marinus.
Pilũnus filius fuit iouis.
Pylades amicus fuit horeſtae.
Pygae ſunt quae latine nates.
Pyrgoteles ſcalptor fuit gẽmarũ.
Pygargus aĩal ē genere ceruino.
Picenum portio ē italiae la marca.
Picus auis ē et fuit filius ſaturni.
Phoenix uir ex phoenicia.
Phryx uir ex phrygia.
Phileros nomen celebre eſt.
Phorcyn pater fuit meduſae.
Phoca eſt uitulus marinus.
Phyſica ſunt libri de natura.
Poples ē iunctura pedis ad crus.
Poſteri ſunt qui poſt nos uenturi ſunt
Pondo ſunt librae in plurali.
Polinices filius fuit oedipe.
Populnus poſſeſſiuū ex populo arbore
Portunus deus portuum.
Popiſma.
Polluceo eſt promittere.
Potior eſt alcançar lo deſeado.
Populor ē fines hoſtium uaſtare.
Populus ē arbol el alamo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Praesto est presens.
Pseudo est falsus.
Praepes ē auis unde sumitur auguriū
Praeses ē qui praesidet alicui rei.
Praes est el fiador abonado.
Praesbyter est senior siue iudex.
Prósper est qui dat foelicitatem.
Praeneste est urbs italiae.
Praestigie sunt los embaymientos
Primores sunt populi principes.
Proceres sunt primores populi.
Praecordia sūt quod media diaphrag
Priapus est deus hortorum.
Protagoras philosophus fuit.
Pronuba est que nuptiis praesidet
Propago est uitis siue filius.
Praeuaricor est causam deserere.
Profluens est la canal del rio.
Proficiscor est aliquo ire.
Promo est extrahere quasi ex cela
Praxiteles statuarum faber fuit.
Puluinar ē ubi sunt puluilli el estrado
Puber est qui incipit baruas habere
Pus est putredo.
Pupula est quidam dicunt pupillam.
Phthia patria fuit achillis.
Ptisana ē sorbiuncula ex hordeo.
Purpura est piscis quo inficitur el carmeso.

Quallus est el canasto.
Quasillum diminutiuū de quallo
Quadrans est quarta pars de.xii.
Quiris ē romanus dictus a quirino
Quintilis ē mensis qui nunc iulius.
Quinquatria sunt festa mineruae.
Quisquiliae sunt res parui precii.
Quincunx ē quinque partes de.xii.

Rauco pro eo quod ē raucesco.
Rauena urbs est italiae.
Rasilis ē cosa raida a rado.
Ren est quod uulgo riñón.
Reses est piger et deses.
Remex est qui remigat.
Restis est funis siue riestra.
Repetūdearū actio ē in malos magis.
Reiceo est resigno uel aperio.
Rediuiuus idest resuscitatus.
Recidiuus idem est quod rediuiuus.
Reginus possessiuum ē a regio urbe
Rhinoceros aīal hñs nasum corneum
Rhodope mons est thraciae.
Rhodus insula est celeberrima.
Ridiculus ē qui ridet aliū et ridetur.
Ringor proprie el rifar delos perros.
Romulus primus rex romanorum.
Robur est arbos et uiolentia.
Rubus est quae uulgo zarza.
Ruder est ouium et caprarum stercus
Rusticor est dare operam rei rusticae.
Rudo est asinorum proprie.
Rudens nauium funis est.

Sappho poeta ex mytilene.
Satelles est comes alterius.
Samnis a samnio regione italiae.
Sandyx herba infectorum nescio quae
Salamin urbs est cypri.
Saluber est salutem conferens.
Sanies est sanguis imperfectus.
Sales sunt facetiae et urbanitates.
Saturnalia sunt festa saturni.
Satias est quod uulgo hastio
Sagarius est qui uendit saga.
Sardanapalus rex ultimus assyrioruꝫ
Suadeo est inducere rationibus.
Sarcio est quod uulgo dicitur coser.
Salio est saltum facere saltar.,
Satago est satis agere.
Samas insula est in ionio.
Salinum est quod dicitur salero.
Satyrus deus siluarum est.
Scurra est qui hispane truhan.
Scriba nomen est dignitatis.
Scytha est qui hodie tartaro.
Scrobs est uulgo hoyo.
Scipiones romani nobilissimi.
Scropha est porca a uoce dicta.
Septuns septem unciae.
Sextans duae unciae.
Seges est terra siue messis.
Semis est medietas assis.
Serta que dicuntur alguirnandas.
Sentes sunt spine.
Sergius nomen romanum.
Scaleo est esse inornatum.
Seriphos insula est parua.
Semiramis regina ē assiriorum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Scyros inſula ĩ qua regnauit lycomedes.
Siler eſt qui dicitur vimbre.
Sinecdoche figura nota.
Syren eſt piſcis et meretrix poetica.
Syndõ eſt ueſtis purpurea.
Siſer radix eſt hortenſis.
Synodus eſt latine conuentus.
Synaput eſt fruſtrum capitis.
Silex eſt lapis duriſſimus.
Signifer eſt qui uulgo alferez.
Simois fluuius eſt troiae.
Sydus eſt coſtellatio ſtellarum.
Sinon nomen proprium graeci
Sithoma eſt que alias thracia.
Sipho eſt ſonitus acrior.
Syrius eſt ſtella que alias canicula.
Syderatio eſt quem medi ſpaſmum.
Sica eſt enſis breuior ſiue pugio.
Solea eſt chapin o chanela.
Sophiſta eſt ſimulatus philoſophus.
Soracte mons ẽ italiae.
Sortes ſunt reſponſa deorum.
Soles ſunt dies ſolares.
Sordes ſunt immunditiae.
Splen uulgo ẽ bazo.
Spinther ẽ aurum quod apponitur ueſti
Spadix eſt color in equis uayo.
Spinx mõſtrum fuit thebanum.
Spiculum ẽ idem quod ſagitta.
Sponſallia ſunt uerba ſpondentium.
Sponte ẽ quaſi idem quod ultro.
Stipendium ẽ quod uulgo ſueldo.
Stipes ẽ truncus.
Stix eſt palus apud inferos.
Struma ẽ inflatio.
Stipo eſt quaſi arcundo.
Stramen eſt quod ſternitur.
Strues eſt aceruus lignorum.
Stupeo ẽ miror et ſine ſenſu ſum.
Stringo ẽ idem quod premo.
Suffragor ẽ auxilium prebeo.
Suber ẽ arbor corticoſa.
Superſtes eſt qui ſuperuiuit.
Supellex eſt alhaia de caſa.
Stragulum eſt quod ſternitur.
Suparus eſt que uulgo camiſa.
Superi ſunt dij celeſtes.
Suppetias ſunt auxilia.

Suadela eſt incitamentum.
Subulcus eſt porcorum cuſtos.
Suadeo eſt rationibus induco.
Subura eſt uicus romae celebris.
Talio eſt poena del tanto.
Talpa eſt que uulgo topo.
Tartarus eſt locus infernus.
Tabes eſt ſanguis corruptus.
Thoas fuit rex lenni.
Talus eſt uulgo el carnicol.
Tapes eſt uulgo el tapete.
Therſites nomen proprium graeci.
Temetum eſt uinum.
Telemacus ẽ filius ulyxis.
Theodoricus rex fuit gothorum.
Thetis ẽ dea marina.
Tereus rex fuit in thracia.
Temo ẽ uulgo el pertigo.
Telamon pater fuit aiacis.
Tetricus ẽ grauis et ſeuerus.
Teredo ẽ uermis lignorum.
Téres quod ẽ rotundum in longum.
Teges ẽ uulgo choza.
Tellus ẽ dea terre.
Tenarus eſt mons laconie.
Tempe ſunt loca theſſelie.
Terebra eſt uulgo barreña.
Tetragramaton ẽ nomẽ quatuor lrãrũ
Thebais ẽ opus de thebis compoſitum.
Theſeus dux athemenſium.
Thebeus poſſeſſiuum a thebis.
Teſtaceus eſt coſa de barro.
Titio uulgo quod dicitur tizon.
Tybicen eſt qui canit tybijs.
Tibris fluuius romam alluens.
Tigris fluuius meſſopotamie.
Titan eſt ſol uel unus ex titanibus.
Thoas fuit rex lennij.
Titilo eſt hazer corquillas.
Titonus laomedontis fuit frater.
Tyrinthius hercules ab urbe dictus.
Tireſias propheta fuit thebanus.
Tiphon unus fuit ex gigantibus.
Typhis nauta primus iaſonis.
Thymus eſt uulgo el atun.
Tilia eſt arbor leuis materie.
Tybur eſt urbs prope romam.
Tityrus nomen apud uirgilium.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Torris eſt uulgo tizon.
Torquis eſt collar o cadena.
Topica ſunt libri ariſtotelis.
Tophus eſt lapis niger.
Thorax eſt coraças o cuerpo.
Thoreuma eſt uas aureum.
Tribulis eſt ex eadem tribu.
Tranſtrum eſt el banco de galea.
Trutina eſt el peſo grande.
Trebula eſt uallis in italia.
Tribunal eſt ubi ſedet iudex.
Tryton eſt deus marinus.
Trapezus eſt urbs in aſia.
Tremo eſt quod uulgo temblar.
Tros eſt troianus.
Troezen ciuitas iuxta corinthum.
Triens eſt tertia pars aſſis.
Trames eſt limes ſiue ſemita.
Turbo eſt qui graecis trochus.
Vanus eſt uulgo harnero.
Vates eſt predicens futura.
Vas eſt qui pro perſona fideiubet.
Venus eſt dea amorum.
Veru eſt quod uulgo el aſſador.
Vectigal eſt la renta importatis.
Verona eſt ciuitas italie.
Vepres ſunt ſpinae.
Vecors eſt ſine corde et ſenſu.
Verres eſt el berraco.
Verna eſt ſeruus domi natus.
Varix eſt uena cõtorta in cruribus.
Virus eſt fetor ſiue putredo.
Vibex eſt ſignum uulneris.
Uligo eſt locus humidus.
Ulixes nomen propium grecu.
Volucer eſt res que uolat.
Vomis eſt uulgo la reia.
Ulcus eſt uulnus putrecens.
Viſcum eſt que uulgo la liga.
Viſcus eſt caro unde uiſceratio.
Ulcanalia ſunt feſta uulcani.
Unguis eſt hominum et auium.
Ungula eſt aſinorum et equorum.
Urgeo eſt impellere.
Vectus eſt uirga ferrea.
Veredus eſt equus.

Antonius Nebriſſenſis. P. Car
dinali hiſpano. S. P. D. Nun
quaꝫ putaraꝫ Pater claemẽtiſſime cũ
hoc opuſculum meum in lucem emiſi:
tãtum utilitatis in tanta huminum ꝑ
uerſitate atqꝫ barbaria uno anno potu
iſſe effici. Et quãquaꝫ nõ fuit magnuꝫ.
homines perditos ⁊ qui nũquã latinae
linguae delicias guſtauerãt: magnifeſti
erroris cõuincere. Fuit tamen per quã
glorioſuꝫ ex tanta hominum perditiſſi
morũ turba: et qui ſola multitudine re
pugnabant ſatis amplum numerum in
meliorem uiam reduxiſſe. Eſt enim ar
gumentum ſatis magnuꝫ breui futurũ
eſſe ut omnis barbaria funditus intere
at: cum ſint iam ex hoc noſtro labore
mille codices et eo amplius ĩpreſſi: nec
tamen minori ſtudio requirantur quã
ſi gratiam nouitatis nõ dum exuerint
Quid quod illa opora quibus ediſcẽdis
oleum tempuſqꝫ inſumebant in libroꝝ
umbilicos: albiolorum tegmina ⁊ cucul
los myropolaꝝ diſpereunt: Cũqꝫ illoꝝ
libri quantuꝫ uis magni curto centuſſe
ut multuꝫ ueneant introductiones noſ
trae in quinterniones quinque cõpacte
ſex argenteis comparẽtur. Poſſumqꝫ
illud afirmare nullum eſſe hodie libruꝫ
qui apud nos ſit uendibilior. Aiunt
tamẽ multa huic operi deeſſe. quaſi ue
ro nos manifeſta negemꝰ: ac nõ de quo
cũqꝫ libro id dicamus multa eſſe quae
detrahi adqꝫ addi poſſint: ĩ grãmatica
praeſertim quae cum tota uſu cõſtet: e
iuſqꝫ auctores multiplices atqꝫ uarii
ſint: nihil eſt tam certuꝫ quod nõ exce
ptionem patiatur. Illud tamẽ afirma
re poſſumus nullum adhuc aedituꝫ eſſe
librum qui pueris inſtituendis cõduci
bilior ſit: ⁊ qui plura ex iiſ quae rei lit
terariae neceſſaria ſũt complectatur.
Age uero cur nõ cenſores iſti grauiſſi
mi addunt quae deficere putãt: quando
quidem per hũc modum facta ſunt arti
um additamẽta: atqꝫ ut ille dicit tẽpus
eſt horum repertor adiutorqꝫ probus:
Sed non ita ſunt demẽtes: ut ſcribant

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ris de rebus quarum inſana tenentur.
Quare illos ualere ſinamus: neqꝫ enim
digni ſunt: quorum mentionē faciamꝰ
¶ Uale Pater optime et me ſolito fa
uore proſequere.

Formationes.

Indicatiuus.

Amo doceo lego audio nō formantur.
quia praeſens praeteritū et ſupinuꝫ
nō formātur: ſꝫ alia tēpora formantur
ab his. ¶ Praeteritū īpfectuꝫ forma
tur in uerbis primae ⁊ ſecundae coniu
gationis a ſcda pſona indicatiui remo
uendo. s. ⁊ addēdo. baꝫ. ut amo. as. ama
bam. doceo. es. docebā. In uerbis tertie
et quarte a prima pſona mutando. o. in
e. ⁊ addendo. bam. ut lego. legebā. audio
audiebam. Excipiūtur. eo. queo. munio
et polio. quarte cōiugationis quae debu
erāt mutare. o. in. e. ⁊ addēdo. bam. ⁊ fa
ciūt. ibā. quibā. munibā. polibā. qđ etiā
intellige ī cōpoſitis. ¶ Praeteritū pluſ
quā pfectū indicatiui formatur ī oībꝰ
a prima pſona praeteriti eiuſdē mutan
do. i. in. e. ⁊ addēdo. ram. ut amaui ama
uerā. docui docuerā. legi legerā. audiui
audiuerā. ¶ Futurū indicatiui forma
tur in uerbis primae ⁊ ſecūdae a ſcda p
ſona praeſentis eiuſdē remouēdo. s. et
addēdo. bo. ut amo. as. amabo. doceo. es
docebo. in uerbis tertie et quartae a p
ma pſona mutando. o. in. am. ut lego. le
gam. audio audiam.

¶ Imperatiuus.

In uerbis primae ⁊ ſecūdae et quartae
formatur a ſcda pſona praeſentis indi
catiui modi. ſ. remota ut amas. s. remo
ta ama. doces doce. audis audi. In uer
bis tertie a prima pſona indicatiui mu
tādo. o. in. e. ut lego lege. ſi habeāt uoca
lē ante. o. etiā mutatur ī e. rapio. rape
Excipiuntur quattuor uerba cū cōpoſi
tis quae ſeruāt uocalē ī cōpoſitione. ut
dic duc fac. fer quae āntiquitus face dice
duce fere formabant. Amet doceat for
matur a prima pſona praeſētis indicati
ui in uerbis primae mutādo. o. in. et. ī
aliis. o. in. at. ut amo. o. in. et. amet Et
doceo. at. lego. at. audio. iat. Amemus
doceamꝰ formatur a tertia pſona prae
ſentis iſtiꝰ īpatiui remouēdo. t. ⁊ addē
do. mus. ut amet amemus. doceat doce
amus. legat legamus. audiat audiamꝰ
Futuruꝫ. amato doceto in uerbis pme
ſcde ⁊ quarte formatur a ſcda iſtiꝰ īpa
tiui addēdo. to. ut ama. amato. doce. do
ceto. audi. audito. In uerbis tertie mu
tādo. e. in. i. ⁊ addēdo. to. ut lege. e. in. i
legi addēdo. to. legito. Amemus docea
mꝰ iā formaui. Amatote formatur ab iſ
to futuro addēdo. te ut amato amatote
doceto docetote. legito legitote. audito
auditote. Amāto uel amātote formatur
a tertia pſona praeſentis īdicatiui mo
di numeri pluralis addēdo. o. ⁊ īſup. te
ut amamus. atis. ant. addend. o. amāto
et inſuper. te. amantote et ſic in aliis.

¶ Optatiuus.

Amareꝫ docerē formatur a ſcda pſona
praeſentis īpatiui addēdo rē. ut ama a
marē. doce docerē. lege legerē. audi au
dirē. ¶ Praeteritū pluſquā pfectū for
matur a prima praeteriti īdicatiui ad
dēdo. ſſeꝫ. ut amaui amauiſſeꝫ. docui do
cuiſſem. legi legiſſeꝫ. audiui audiuiſſeꝫ.
Futurū amē doceaꝫ formatur a pma p
ſona praeſentis indicatiui ſꝫ in uerbis
primae cōiugationis mutādo. o. in. em
ut amo amem et in aliis. o. in. aꝫ. ut do
ceo. doceā. lego legā. audio audiam.

¶ Subiūctiuus.

Praeſens ſubiunctiui formatur ſicut
futurū optatiui. ¶ Praeteritū īpfectū
formatur ſicut pſens optatiui. ¶ Prae
teritū pfectū formatur a prima pſona
praeteriti indicatiui mutādo. i. in. e. ⁊
addēdo. rim. ut amaui amauerīꝫ. docui
docuerīꝫ. legi legerīꝫ. audiui audiuerīꝫ
¶ Praeteritū pluſquā pfectum forma
tur ſicut in optatiuo. ¶ Futuruꝫ ſubiū
ctiui formatur a prima pſona praeteri
ti indicatiui mutando. i. in. e. ⁊ addēdo
ro. ut amaui amauero. docui docuero.
legi legero. audiui audiuero.

¶ Infinitiuus.

Praeſens infinitiui formatur a ſcda p

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſona praeſentis īpatiui addendo.re.ut
ama amare.doce docere.lege legere.au
di audire. ¶ Praeteritū pluſquā pfec
tū formatur a prima pſona praeteriti
indicatiui addēdo ſſe.ut amaui amauiſ
ſe.docui docuiſſe.legi legiſſe.audiui au
diuiſſe. Amatū doctū lectū auditū non
formantur: ſed adiunguntur cum hoc
praeſenti .ire.ut amatum ire.doctum
ire.lectum ire.auditum ire.

¶ Verbum impſonale.

Habet uoces ſuas ſimiles tertiis perſo
nis paſſiuae uocis formatur a tertiis a
ctiuae uocis addēdo.ur. ¶ Praeterquā
praeteritū pfectuꝫ et tēpora ab illo for
mata.quod recte intuenti claruꝫ erit.
ideoqꝫ non opus eſt formatione.

¶ Infinitiuus.

Praeſens formatur in uerbo impſona
li ⁊ in paſſiuo uerbo ab infinitiuo uocis
actiuae mutādo.e.in.i.uerbis primae
ſecundae quartae.ut amare amari.do
cere doceri. audire audiri. In uerbis
tertiae formatur a ſcda pſona praeſen
tis indicatiui modi uocis actiuae remo
ta.s.ut legis legi.

¶ Gerundia.

Formātur a genitiuo ſui ſingularis p
ticipii praeſentis mutata.tis.in.di.do
dū.ut amās amantis.tis.mutata i.di
do.dum.fit amandi amando amādum.
et ſic in aliis.

¶ Participium praeſens.

Formatur a prima pſona praeteriti ī
pfecti indicatiui modi mutata.bā.i.n.
et.s.ut amabā amās.docebā docens.le
gebā legēs.audiebā audiēs. Excipiun
tur eo ⁊ queo quae mutāt in.e.et.n.s.
cū ſuis copoſitis.ut quibā quiēs ibam
iens. Sed muniēs ⁊ poliēs ab integris
muniebam et poliebam formantur.

¶ Participium futuri in.rus.

Formatur ab ultimo ſupino addēdo rꝰ
ut amatu addēdo rus.amaturus.a.uꝫ.
doctu addendo rus.docturus.a.um.lec
tu addendo rus.lecturus.a.uꝫ.auditu
addendo rus.auditurus.a.um.

¶ In uoce paſſiua.

Indicatiuꝰ.prima pſona formatur ab
alia actiuae uocis addendo.r.ut amo a
mor.doceo doceor. lego legor.audio au
dior. Praeteritū impfectuꝫ formatur
ab alio actiuae uocis mutādo.m.in.r.
amabā amabar.docebā docebar.legebā
legebar.audiebā audiebar. Praeteritū
pfectū amatꝰ ſū uel fui. Amatꝰ forma
tur ab ultimo ſupino addēdo.s.ut ama
tu addēdo.s.amatꝰ.a.uꝫ.⁊ ſic ī aliis.
Suꝫ prima pſona praeſentis indicati
ui eſt fui haec ē ſua uox. Unde notamꝰ
quod ī paſſiua ſeptē tēpora dicūtur cir
cūlocuta ſcilicet praeteritū indicatiui
et tēpora quae ab illo formātur. Nā cir
cūloquūtur ex pticipio praeteriti illiꝰ
uerbi a quo formātur ⁊ ex hoc uerbo ſū
es fui ex diuerſis tēporibꝰ: qđ recte in
ſpicienti notū erit.et ſic nō opꝰ erit in
his tēporibꝰ formatione. Futuruꝫ for
matur in uerbis primae ⁊ ſecūdae ab a
lio actiuae uocis addēdo.r. ut amabo a
mabor.docebo docebor. In uerbis terti
ae ⁊ quartae formatur mutando m.in
.r.ut legam legar.audiam. audiar.

¶ Imperatiuus.

Amare formatur ab alia ſcda addendo
re.ut ama amare.doce docere.lege lege
re.audi audire. Ametur formatur ab a
lia ſcda pſona addēdo.ur.ut amet ame
tur.doceat.tur.legat.tur.audiat.tur.
Amemur formatur ab alia pſona mu
tando.s.in.r.ut amemus.s.in.r. ame
mur ⁊ ſic in aliis. Amamini formatur
ab alia ſcda pſona mutādo.t.in.mini.
ut amate te in.mini.amamini.⁊ ſic in
aliis. Amētur formatur ab alia tertia
addēdo.ur.ut amēt amētur. Futurū a
mator formatur ab alio addēdo.r.ut a
mato addēdo.r amator. Amemur iam
formaui. Amaminor formatur ab alia
ſcda mutādo.tote.in.minor.ut amato
te.tote.in.minor.fit amaminor. Amā
tor formatur ab alio futuro addēdo.r.
ut amāto addēdo.r.amātor ⁊ ſic ī aliis

¶ Optatiuus.

Amarer formatur ab alia pma pſona
mutādo.m.in.r.ut amareꝫ.m.in.r.fit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

amarer.docerē.m.in.r.docerer.⁊ ſic ī
aliis. Futurū amer formatur ab alia ꝓ
ma ꝑſona mutādo.m.in.r.ut amem.m
in.r.fit amer.

Subiunctiuus.

Praeſens formatur ſicut futurū opta
tiui praeteritū īꝑfectū ſic praeſens op
tatiui alia tria tēpora ſunt circūloquia

Participium.

Amādus formatur a genitiuo ꝑticipii
praeſentis.tis.mutata in.dus.da.duz.
ut amās amātis.tis.mutata in.dus.a.
dū.fit amād9.a.dū.⁊.ſic ī aliis.

Ntis ſuppones et uerbum conue
niūt ī trib9 nūo ꝑſona ⁊ debita
rectitudine. Ita qđ ſint unius numeri
ſingularis.ut ātonis legit uel pluralis
ut hoīes ſcribūt. Unis ꝑſone primae ſe
cūdae uł tertiae. ut ego lego.tu legis.
ille legit. Debita aūt rectitudo ē qđ in
uerbis ꝑſonalib9 ⁊ modi finiti ſuppoſi
tū ponat^{ur} in nominatiō ⁊ nō ī alio caſu
Quod nominatiu9 ſuppones ⁊ uerbū
cōueniāt in his tribus quae diximus nu
mero ꝑſona ⁊ debita rectitudine: defic
aliis trib9 modis.ꝑ cōceptionez ꝑſona
rū euocationē ſimulqꝫ ī noībus collecti
uis. Per cōceptionē ꝑſonaꝝ nā ntis ſe
cūde ⁊ tertie ꝑſone regitur a uerbo pri
me ꝑſone numeri pluralis.ut ego ⁊ tu
ſcribim9.tu ⁊ ille curritis. Per euoca
tionē nā ꝓma ꝑſona euocat ad ſe ſcđaz
⁊ tertiaz.i.a propria natura ducit ad ī
propriaz ita ꝙ ntis ſcđe aut tertie ꝑſo
ne regatur a uerbo prime.ut ego ātoni
us ſcribo tu cicero legis.etiaz in noīb9
collectiuis quae poſita ī ſingulari hēre
poſſūt uerbū ī plurali.ut pars infruſta
ſecant ueruſqꝫ tremētia figūt. popu
lus currunt.et ſic in ꝑlib9.

Adiectiuū ⁊ ſuſtātiuū ordināt^{ur} ī quat
uor.numero caſu genere ⁊ regimine.i
ta qđ ponātur ī eodē caſu genere nume
ro regātur ſimul ab eadē ꝑte orōnis.ut
uideo hoīes albos mulieres nigras.

Relatiuū ⁊ ātecedēs ordinātur ī trib9
genere numero ⁊ ꝑſona.ita qđ ſint ei9
dē generis.ut cicero legit ⁊ is ſcribit.
et eiuſdē ꝑſonae.ut ego lego q̇ ſcribo et
unis numeri.ut hoīes currūt ⁊ illi au
diūt. Sed quādo ātecedēs nō ē determi
natū ſemper relatiuuz ponitur in neu
tro genere.

Omne uerbū ꝑſonale modi finiti regit
āte ſe nomiatiuū caſū ex ui numeri ⁊
ꝑſonae et debite rectitudinis.ut andre
as ſcribit.ī uerbis ſignificātib9 actio
nē in ꝑſona agenti in ſignificātib9 paſ
ſionem in ꝑſona patienti.

Dictio quae ſignificat poſſeſſionem re
git genitiuū caſū denotātē ſuū poſſeſſo
rem.ex ui poſſeſſionis.ut equus regis
aula ducis.

Dictio quae ſignificat comodū aut dā
nū regit datiuū caſū demōſtrata re cui
acq̇ritur illud comodū aut dānū.ſꝫ ille
datiu9 generaliter regit^{ur} ex ui acq̇ſiti
onis ſpecialiter ex ui comodi aut dāni
ut hoc prodeſt mihi.illđ uero nocet tibi
Et nota qđ hoc modo duo datiui poſſūt
poni acq̇ſitiuae.ut hoc ē mihi cordi.ti
bi autem eſt moleſtiae.

Oīa uerba actiua uel ea quae poſſūt eē
actiua:ſi uox ſibi conſonaret: regunt
poſt ſe acuſatiuū caſuz ī ꝑſona patiēti
ex ui trāſitioīs de uerbis actiuiſ ut di
ligo te de neutris ut aro terrā.de depo
nētibus loquor uerba.de comunibus ut
moror te. Dicit uel ea quae poſſunt eſſe
actiua:ꝓpt̄ neutra comunia ⁊ deponē
tia regētia acuſatiuū caſuz:quae ſi ter
minarētur ī.o.⁊ haberēt paſſiuā uocē ī
or:perfecta eſſent actiua.

Dictio quae ponitur ī acuſatiuo uel a
blatiuo ratiōe praepoſitioīs exꝓſſae uł
tacitae regitur a uerbo uł a ꝑticipio me
diāte praepoſitione.in uel quacūqꝫ ali
a.ut uenio de urbe eo ad fontē.

Dictio ſignificās aliquid fieri:regit a
blatiuū caſuz demōſtrātez id ꝑ qđ illa
reſ fit ex ui effect9.ut orator uiit uer
bis.uir bellicus armis.

Oīa uerba paſſiua ut amor uł paſſionē
ſignificātia.ut uapulo cōſtruūtur cuz
ablatiuo ī ꝑſona agēti mediāte praepo
ſitioe.a.uel.ab.uel quacūqꝫ alia. ut di

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ligor a te. exulo a pretore. Si tamē di
ctio īcipit a cōſonāti ponimꝰ. a. ut lec
tio legitur a petro. uel a uocali quae a
mittit uiꝫ uocalis. ut acuſor a ioanne.
Si uero īcipit a uocali ponimꝰ. ab. ut ī
crepor ab antonio.

Oīs infinitus modꝰ ſi ſit uerbi pſona
lis actiuae. uel paſſiuae uocis regit āte
ſe acuſatiuū caſuꝫ ī uerbis ſignificātī
bꝰ actionē ī pſona agētī. ut me ſcriberē
uirgiliū bonuꝫ ē. In uerbis ſignificātī
bꝰ paſſionē ī pſona paciētī. ut uirgiliū
legi a te optimuꝫ ē. Poſt ſe utro regit
eos caſus omnes quos regit uerbum a
quo formatur.

Gerūdia ſupina ⁊ pticipia ante ſe nul
los caſus regūt. poſt ſe uero oēs quos
regūt ſua uerba a quibꝰ ueniūt.

Reāta mihi praepoſitiones quae cons
truūtur cū acuſātiuo. ad. apud. āte. ad
uerſus. aduerſuꝫ. cis. citra. circū. circa.
cōtra. erga. extra. īter. ītra. īfra. iuxta
ob. pone. per. prope. propter. poſt. trās.
ultra. praeter. uſqꝫ. ſecus. penes. ſecun
dū. ſub. ſubter. ſubtus.

Dic mihi praepoſitiones ablatiui caſꝰ
a. ab. abſ. cū. corā. clā. de. e. ex. pro. prae
palam. ſine. abſqꝫ. tenus.

Reāta mihi praepoſitiōes quae cōſtru
untur cū acuſatiuo aliquādo cū ablati
uo. in. ſub. ſubter. ſubtus. in. pro. ad. uel
cōtra. ſemp cum acuſatiuo.

Noīa uerbalia ī. or. uel ītrix. pticipia
praeſentis tēporis quae conſtructionē
ſuorū uerborū amittūt loco noīs poſi
ta poſt ſe genitiuos caſus exigunt. ut
ſcrutator cordium. expultrix uiciorum
amans uxoris.

Quis uel qui ē oīs generis: qr de quocū
qꝫ poteſt facere relationē maſculino ut
uiro ſcribit ⁊ is currit. femenino. ut
femina net quae cantat. neutro ut aīal
paſcitur quod currit.

Quis uel qui ē illꝰ pſonae ad quam re
fertur primae nos legimꝰ qui ſedemꝰ.
ſecūdae tu audis q̄ curris. terciae Roma
ni triūphant qui pugnauerunt.

Quis uel qui ē relatiuū ut nos legimꝰ
quibus ſeruies. Eſt interrogatiuuꝫ. ut
quis es? Eſt nomē infinitū. ut nō coro
nabitur niſi qui legitime certauerit.

Quis uel qui.

Siquis. a. ſiquod uel ſiquid.
Nequis nequa. nequod uel nequid.
Aliquis. a. aliquod uel aliquid.
Nunquis. a. nūquod uel quid.
Ecquis a. ecquod uel ecquid.
Unuſquiſqꝫ unaqueqꝫ Caret plurali.
Quiſquis queqꝫ quodquod.

Particula quis q̄nqꝫ hēt adiectiōes.
Quiſnā quaenā quodnā uel quidnā.
Quiſpiā quaepiā quodpiā uel quidpiā.
Quiſputas q̄putas q̄dputas. l. q̄dputas
Quiſquā quaequā quodquā uel q̄dquā.
Quiſqꝫ queqꝫ quodqꝫ uel quidqꝫ.
Haec pticula q̄ quattuor hēt adiectiōes
Quidā quedā quodā uel quiddā.
Quiuis queuis quoduis uel quiduis.
Quilibet quelibet quodlibet uel q̄dlibet
Quicūqꝫ quecūqꝫ q̄dcūqꝫ uel quidcūqꝫ
Qualiſcūqꝫ et hoc. e.
Quantuſcunqꝫ. a. cunqꝫ.
Pleruſqꝫ. a. unqꝫ.
In plurali tres et haec tria.

Fero.

Confero.
Refero.
Differo.
Antefero.
Circunfero.
Offero.
Perfero.
Transfero.
Affero.
Aufero.
Defero.
Efero.
Profero.
Praefero.
Infero.
Sufero.

Uerbū pſonale ſemp determinatū ſup
poſitū āte ſe debet habere in ntīo ſi ſit
modi finiti. tribꝰ tamē modis ⁊ ſi non
ponatur ſubītelligitur ī orōne quae prae
ceſſit. ut antonꝰ legit ⁊ ſcribit. In uer

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bis primae ⁊ ſecūdae ꝑſone. ut ſcribo. i. ego. ſcribis. i. tu. in quibus aliquando ponitur ꝑſona prima uel ſcd̄a propter euphaſin. ut egoipſe qui loquebar ecce adſum. In uerbis etiā quae ad ſolā naturā ꝑtinēt quae dicūtur exceptae actionis ponim⁹ tertias ꝑſonas ſine ſuppoſito. ut ningit pluit ſerenat.

Adiectiuū quādo in orōne ponitur ſine ſuſtantiuo ſemꝑ in neutro genere inuenitur. ut bonū ē. ſanctum eſt.

¶ Conſtructio.

Cum eſſem quotidiano prope conuitio requiſitus tum ab amicis tuꝫ etiā ab alienoribꝰ ut ſcriberem aliquid de cōſtructione: quā ipſi appellāt: ego uero ordinē potius partiū orōnis dexeri: nō potui negotiū recuſare: quod tāto opere efflagitabatur. Igitur poſita ante oculos clauſula principio uerbū cōtēplabimur: deinde uerbi ſuppoſitū: cōſequēter caſ⁹ cū quibꝰ uerbū cōſtruitur.

Ordinam⁹ uero ſic. ſi fuerit uocatiuus ab eo fatiem⁹ initiū: qd̄ ſi non fuerit: a nominatiuo incipiem⁹. Deinde uerbuꝫ ſequetur: cui adiūgitur aduerbiū. nam aduerbiū qd̄ uerbū determinat: aut participiuꝫ aut nomen continuo poſt illas particulas poni debet.

Notādū tamē qd̄ ſi duo uerba aut plura fuerint ī clauſula: cōſiderabim⁹ qd̄ ē uerbū principale. Eſtqꝫ illud qd̄ facit orōneꝫ quieſcere: ⁊ ꝑ illud orōneꝫ incipiemus. ut liber queꝫ emiſti erat meus. Verbū principale ē erat. Et ſi ueneris cras: dabo tibi librū. uerbuꝫ principale ē dabo. Tūc apponemuſ datiuū aut accuſatiuū: ut cōmodius erit. Tandē caſuꝫ qui praepoſitionibꝰ adiūgitur ſiue effectiuū ponem⁹. Genitiuū ſemꝑ poſt dictionē a qua regitur cōſtruemus. dictiones quae appoſitiue dicūtur: ordināt ſimul cū eis quas determināt. ut fama malū quo nō uelotius ullū. Exēpluꝫ in his ponem⁹. Patres cōſcripti in negotio petri omēs uerbo ⁊ opere frequēter cuncta illi miniſtremus.

¶ Impedimenta cōſtructionis

Notandū tamē qd̄ omīa aduerbia monoſyllaba. ut. o. nō. ne. dū. cuꝫ tēporale. demonſtratiua quoqꝫ et interrogatiua praeponūtur uerbis. ut. en. ecce. quae. quare. quā obrem. Similiter ortatiua et ſimilitudinis ⁊ uocādi ⁊ optandi ut eia. age. quaſi. ceu. uelut. heus. utinaꝫ ut ſic tu arneas fugiāt examina taxoſ etiaꝫ donec quia ⁊ ſimilia. Interiectiones etiā praeponūtur uerbis. ut Pape quid uideo. Vah quid deſtruis tēplum et intriduū redificas illud. Proh deuꝫ atqꝫ hominēm fidem.

Nomina interrogatiua. ut Quis uel q̄ Qualis. Quātus. Quot. Quot⁹. cuias et aduerbia que ab illis deriuātur quā do īterrogatiue proferūtur uerbis praeponūtur atqꝫ rectū ordineꝫ impediunt maxime ſi ponātur in obliquis caſib⁹ ut quē queris mulier? Quem fugis ha demens? Qualē me eſſe putas? Quātū animi uigere? Qd̄ oues poſſidere? quo cū inter bonos uiros ſedere?

Nomina relatiua. ut. is. ea. id. Sus. a. uꝫ. Quis uel qui. Tātus. Quāt⁹. Qualis. Quot⁹. cū in obliquis caſib⁹ ponūtur: ante uerbū ordinabimus: ⁊ ſic rectum ordinē impediūt. ut Regē cui oīa uiuūt uenite adoremus. Vocatiuus tamē tam inſignem habet uiꝫ incipiēdi: quod ſemꝑ praeponi debet: ut quē tu uides hieremia? neminē ego uideo: quem antea cognoueram.

Nomina negatiua. ut nullus. nemo. neuter. nihil. nil. ſi in obliquis caſib⁹ ponantur rectum ordinē impediunt atqꝫ uerbis cū quib⁹ cōſtruuntur praeponi debent. ut neminem uideo.

Si relatiuū ⁊ antecedēs fuerint in contextu orōnis: primū ordinauimus ātecedens: deinde relatiuū: quāuis antecedēs ponatur ī obliquitate: quoniā praebet uiā ipſi relatiuo. in quo rect⁹ impeditur ordo. ut iſta ſeruit ſoror ſua: illi uero pater eius.

Relatiuū ⁊ antecedēs aliquādo inueniuntur poſita atqꝫ cōuenire in eodeꝫ caſu cōtra regulas artis grāmaticae: qd̄

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ſolet excuſari ꝑ Antithoſi. Nā ponit᷑
caſus pro caſu. ut urbem quam ſtatuo
uīa ē: ſubducite naues. et lapidē quē re
probauerūt edificantes hic factus ē in
caput āguli. Terētius. in Andria. Po
pulo ut placerent quas feciſſet fabulas
idem in eadem. Quas credis has non
ſunt uere numptiae.

Ablatiuus poſitus abſolute qui etiam
effectiuus poteſt uocari: ſi fuerit in o
ratiōe poteſt praeponi uerbis: aut poſt
poni. ut Muſis dictantibus poete ſcri
būt. praeceptore docente diſcipuli pro
ficiunt.

Si uerbuꝫ in oratione defuerit ꝑ eclip
ſim: quod fieri ſolet propter nimiā irā
aut guadium ad extra ſubintelligere o
portet neceſſe ē. Terentius. ī Eunucho
Ego ne illam quae illum quae me quae
nō: et Uirgilius haec ſecum ſubintel
ligitur locuta eſt.

Quotiens in antecedenti orōne ponun
tur duo noīa diuerſorum generum: de
inde ſequatur relatiuum: ſemper de no
biliori fit relatio. ut ſi dixerim petrꝰ
et maria iocantur: quos tu uides.

Quotiens duo noīa ſuſtantiua uel plu
ra diuerſoꝝ generū ordinātur ſub ali
quo adiectiuo: illō tale nomē adiectiuū
cōueniet cum genere nobiliori. ⁊ hec ē
quā iſti uocāt cōceptionē generuꝫ. ita
ꝙ maſculinum cōcipit femininū ⁊ neu
trū. ut tu et femina eſtis albi. Uos ⁊ iu
mētuꝫ ſunt ad preſepia ligati.

Quotiens quis uł qui ponitur relatiue
inter duo noīa diuerſoꝝū generū: ſi illa
ad eandē rē ꝑtineāt: ordinari poteſt cū
utroqꝫ. ut O uere digna hoſtia ꝑ quam
fracta ſunt tartara uel ꝑ queꝫ. quod ſi
alterū ē propriū alterū appellatiuuꝫ ſē
ꝑ debet proprio reſpōdere. ut ſaluſtius
ē locus in urbe quod tullianū appellat᷑

Quemadmoduꝫ in ſermonis ductu
neceſſe ē fieri quaſdam ſilētii diſ
tinctiōes: tuꝫ ut auditor ītelligat clau
ſularū diuerſitatē: tum etiaꝫ ut is qui
loqtur: captato ſpū maiori acrimonia
pronunciet. Idem quoqꝫ faciamus opor
tet in ſcripto: ut ꝑ quaedā ſigna cōfuſi
onē illā diſtingamus. Eſtqꝫ illud ī pri
mis animaduertendū duas tantuꝫ eſſe
notas: quibꝰ eruditi omēꝫ cōtextꝰ am
biguitatē diſtingūt: dicēte hieronymo
in prologo eſaiae. Sed qđ in demoſtene
et tullio ſolet fieri ut per Cola ſcriban
tur et Commata. Naꝫ qui quas appel
lāt ꝑiodos uirgulas ⁊ parēteſes addide
rūt: nullos habēt auctores. Cū econtra
rio ſacrae ſcripturae libri Colo Com
mate contēti ſint. Eſt igitur Comma
quod per duo pūta deſignatur: quotiēs
orōnis tractus eo ꝑuenit: ubi orō cum
uerbo aut aliquo uim uerbi obtinente
finitur: ſed tamen aliam quandam ora
tioneꝫ ſibi adiungi deſiderat: ut cōuer
tente domino captiuitateꝫ ſyon: uel cū
conuerteret dominus captiuitatem ſy
on. Comma autem dicitur a copto uer
bo graeco quod eſt incido. Unde latine
poteſt appellari inciſio: quoniam ſuo lo
co inciditur oratio. Colum cuius nota
punctus ē: ponitur ubi clauſula finitur
atqꝫ quieſcit. ut cum conuerteret domi
nus captiuitatem ſyon: facti ſumus ſi
cut cōſolati. ¶ Sūt quoqꝫ quaedaꝫ loca
in quibus neſcias an oratio quae ſequi
tur ex ſuperiori depēdeat: ut dixit do
minus domino meo: ſede a dextris me
is. Hoc loco Comma: colum potuit eſſe
Colum quoqꝫ ponimus inter ſingulas
partes orationis: quae per articulum
aut diſſolutum ſine coniunctione adne
ctūtur. ut grāmaticus. Rhetor. geome
tres. pictor. aliptes. Cantat. amat. lau
dat noſtros mea Roma libellos. Effec
te. grauiter. acto. nequiter. Euge beate
Non tamē diſimulauerim opportunā
eſſe notaꝫ interrogationis in fine clau
ſularum: quas interrogatiue aut cum
interrogatione admiratiue proferimꝰ.
ut hic pietatis honos? Sic nos in ſcep
tra reponis? Tu ne ille aeneas quē dar
danio anchiſe alma Uenꝰ frigii genu
it ſimoentis ad undaꝫ? Praetermitte
re uero nullo modo poſſum quod uideo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quintiliano exactiſſimo harum rerum
placuiſſe: ut quotiens dictio eſſet ambi
gua uel ſignificatione. uel declinatiõe
uel mutatione in aliam partem oratio
nis ambiguitas illa ſup impoſito api
ce tolleretur: ſto exẽpli gratia óccido ſi
habeat apicem in prima ſyllaba ſignifi
cat in ea eſſe accentuz praedominãtez:
ſequentemq3 eſſe breuem proferriq3 ac
centu graui. ualetq3 tũc óccido. i. peo.
quod ſi ſuper ſecundaz ponatur apex:
ſignificat ſyllabam illam eſſe longam:
in eaq3 proferri accentum praedominã
tẽ ut occído. ualetq3 pro eo quod interfi
cio. Preterea cuz differenter dicamus
muſá nominatiuo uocatiuo et ablatiuo
ſi ultimae ſyllabae apicem apponas ſi
gnificat tantum eſſe ablatiuuz aut ſep
timum caſuz. Si uero poné apicem ha
beat in fine appoſitum: ſignum eſt eſſe
praepoſitionem ſiue aduerbiũ alias ue
ro magnifeſtum eſt eſſe uerbum.

El que dize o haze por obra o pen
ſamiento eſtara por vno delos
quatro modos primeros en nominati
uo ſi fuere uerbo que ſignifica action.
Cuya es la coſa eſtara en genitiuo. A
quiẽ uiniere daño o prouecho eſtara en
genitiuo. Lo que hizieremos en acuſa
tiuo por qualquier uerbo que ſignifica
action. Los que llamamos en uocatiuo
Delos que nos apartaremos en ablati
uo.
Qualquier que ouiere de cõuertir co
ſa pueſta en caſtellano en latin ade co
noſcer. Lo primero el romãce. Lo ſegũ
do el modo. Lo tercero el tiẽpo. Lo quar
to la pſona. Lo q̇nto el numero.
Todos los romances o ſon de actiua
o de paſſiua o de uerbo imperſonal. Si
de actiua ſon dos. El primero quando
viene perſona que haze y que padeſce
con el uerbo. aſi cómo. ãtonio lee el uir
gilio. antonius legit uirgiliuz. El ſegũ
do de actiua es quando uiene porſona
que haze con el uerbo ſolo. diziendo tu
lio ſcribe. tullius ſcribit.
El primero romãce de paſſiua es quã
do uiene perſona que haze y que padeſ
ce con el uerbo y la que haze trae con ſi
go eſta ſenãl o romance. de. aſi cõmo
yo ſoy acuſado de ti. ego acuſor a te El
ſegundo es quando uiene perſona q̃ pa
deſce ſola con el uerbo. aſi cõmo acuſan
ati o tu eres acuſado. tu acuſaris.
Un ſolo romance ſe halla enel uerbo
imperſonal el qual ſignifica uniuerſali
dad. aſi cõmo corren curritur.
El que ouiere de cõuertir de romance
en latin tres reglas a de guardar. La
primera la conueniencia del nominati
uo con el uerbo. La ſegunda la del adie
ctiuo con el ſuſtantiuo. La tercera la
del relatiuo con el antecedente.

Aelii antonii Nebriſſenſis grammati
ci introdutiones latinae explicitae. ſal
mãticae. anno a natali chriſtiano. M.
.cccc.lxxxi. tertio ydus octobris.
Deo gratias.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

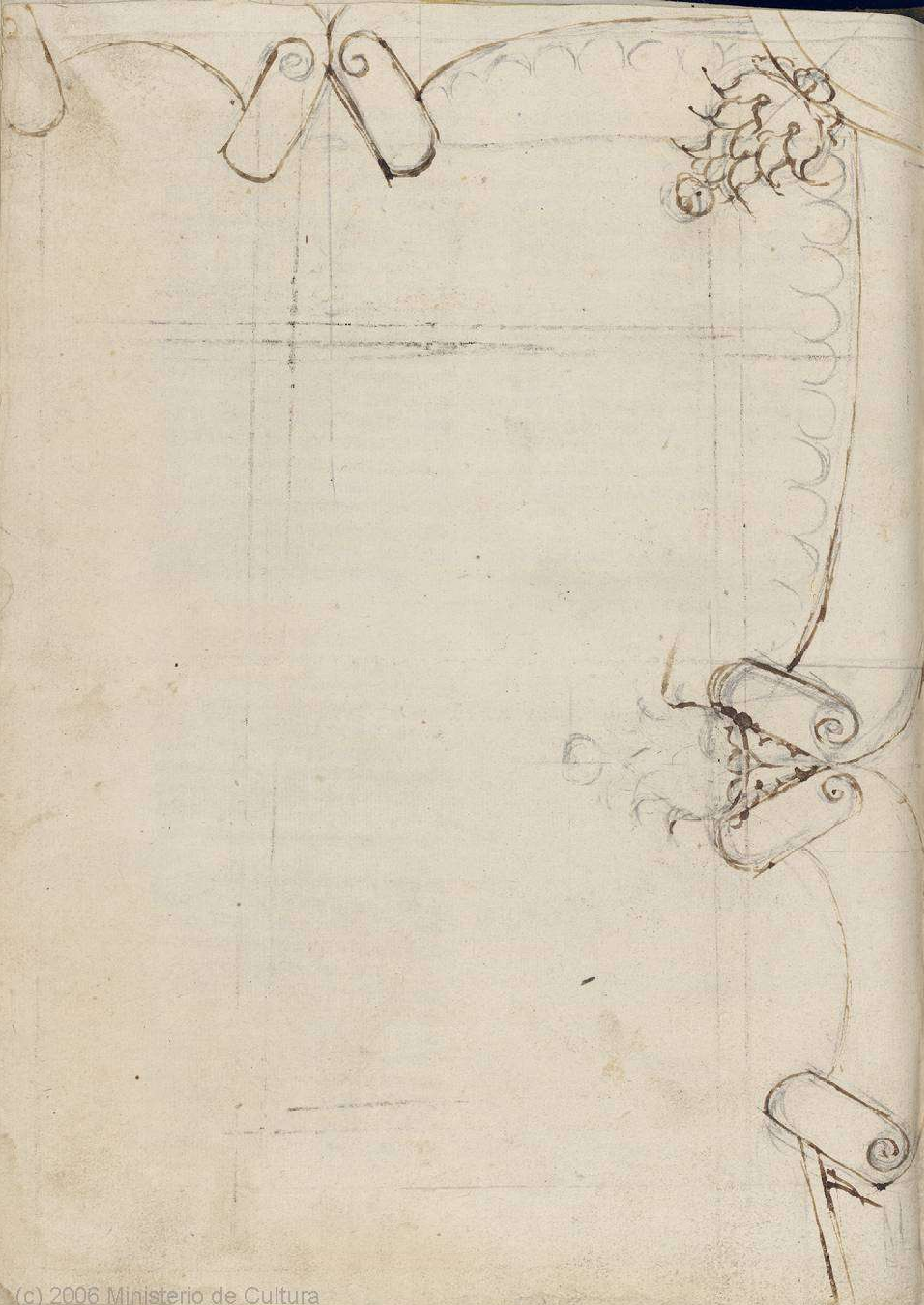

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

(c) 2006 Ministerio de Cultura

TO
BIBLIOT
Dep.
Núm.

© 2006 Ministerio de Cultura